بسم اللہ الرحمن الرحیم

اللّٰہم صل علیٰ محمد وعلیٰ آل محمد وبارک وسلم۔ لا الٰہ الا اللہ محمد رسول اللہ

اشہد ان لا الٰہ الا اللہ واشہد ان محمدا عبدہ ورسولہ صلی اللہ وآلہ وسلم

ہر کرا جاوید باید جنت الماوی بہشت
دائما با صدق خواند شجرۂ پیران چشت

بحق من قال کشجرة طيبة اصلها ثابت وفرعها في السماء

خداوندا نہ صوفی ہوں نہ زاہد
نہ عارف ہوں نہ عاشق ہوں نہ عابد

سیہ کاروں میں ہوں بندہ ہوں تیرا
سہارا ہے مجھے تیرے کرم کا

بحق سرشاہ احسان خادم
مجھے کر اُن کی طاعت کا ملازم

بحق شہ عزیز اللہ نامی
حمایت کر کہ بس تو ہی ہے حامی

بحق شاہ خادم مرشد پاک
انہیں کی راہ میں کر دے مجھے خاک

باسرار حفیظ اللہ ذی جاہ
مجھے سر حقیقت سے کر آگاہ

باسرار غلام پیر والا
محبت کو مری کر دے دوبالا

بحق شاہ افہام اللہ پاک
عنایت کر مجھے عرفان وادراک

بحق شاہ عبد اللہ یارب
کر اپنے بھید سے آگاہ یارب

بحق شاہ بھیکن محرم راز
بھلا دے مجھکو سب انجام وآغاز

بحق شاہ زاہد پیر عارف
مجھے بھی کر دے داناۓ معارف

بحق شاہ عبد الواحد پیر
عنایت کر مری باتوں کو تاثیر

بحق شاہ والا عبد رحمان ۔ بڑہا دے میرے دلکا نور ایمان

بحق شاہ اکرم پیر نامی ۔ مجہے کر دین و دنیا مین گرامی

بحق شاہ دین شیخ مبارک ۔ نہ رکہہ باقی مرے دلمین کوئی شک

پے شاہ صفی عبد الصمد نام ۔ پلا دے اونکی مے سے بہر کے یک جام

بحق شیخ سعد و شاہ مینا ۔ کر آسان مجہپہ یارب مر کے جینا

بحق پیر پاکان شیخ سارنگ ۔ نہ کر بیکار میرا کوئی آہنگ

بحق مرشد قتال راجو ۔ مجہے کردے خدا دان و خدا جو

باسرار جلال الدین برحق ۔ عطا کر مجہکو عشق ذات مطلق

باسرار نصیر الدین محمود ۔ مرے مقصود کو فرما دے موجود

باسرار نظام الدین محبوب ۔ بنا دے مجہکو اب طالب سے مطلوب

باسرار فرید الحق والدین ۔ عنایت کر مجہے چشم خدا بین

بحق خواجہ قطب الدین اوشی ۔ زیادہ کر تجلی میرے دل کی

باسرار معین الدین چشتی ۔ مجہے دنیا مین دے نور بہشتی

بحق خواجۂ دین شیخ عثمان ۔ مصفا کر مرا آئینۂ جان

پے حاجی شریف باطن افروز ۔ مری ہر شب کو کر دے مثل ہر روز

بحق شیخ قطب الدین مودود ۔ دکہا دے مثل موسے نار بے دود

بحق شیخ برحق ناصر الدین ۔ منور کر دے میرے دل کو آمین

بحق حضرت ناصر محمد ۔ مرے دلکو عطا کر عشق احمد

بحق شیخ ابو احمد[30] کرم کر — مئے عرفان سے بیخود و مبدم کر

بحق شیخ ابو اسحاق[31] چشتی — نہ رکھہ باقی ذرا بھی مجھہ مین زشتی

بحق علو ممشاد[32] قدح نوش — کرم سے کر مجھے از خود فراموش

بحق بو ہبیرہ[33] شیخ واصل — وہ رحمت کر کے ہو جاؤن مین کامل

بحق بو حذیفہ[34] پیر دانا — مجھے کر قوت دل سے توانا

بحق حضرت ابراہیم[35] ادہم — مرے دلکو عطا کر عشق کا غم

باسرار فضیل[36] پاک طینت — مرے اخلاق کو دے زیب زینت

بحق شیخ عبدالواحد[37] پاک — عطا کر مجھکو فہم سر لولاک

باسرار حسن[38] پیر طریقت — عیان مجھہ مین اسرار حقیقت

بحق مرتضی[39] تاج پاکان — مری سب مشکلون کو کردے آسان

بحق سید عالم محمد[40] — عطا کر مجھکو عشق نور بے حد

مرے دلکی سیاہی دور کر دے — خدایا مجھکو بالکل نور کر دے

خداوندا نہ رکھہ محروم مجھکو — کہ ہے تیرا کرم معلوم مجھہ کو

مرے دلکو رکھہ اپنے غم سے آباد — عزیزاسا مجھے بھی کر دے آزاد

اللھم ثبت قدمی علی صراط المستقیم مرید شد و در آمد بحلقہ پیران چشت

مسمی ........ الٰہی بعافیت او بخیر باد بحرمت محمد و آلہ واصحابہ

اجمعین برحمتک یا ارحم الراحمین

اَلشِّعرُ کَلَامٌ حَسَنُہٗ حَسَنٌ وَ قَبِیحُہٗ قَبِیحٌ

من تصنیف مولانا مرشدنا مقتدانا حضرت محمد عزیز اللہ شاہ عزیز معروف
بہ جناب منشی ولایت علیخان صاحب ولایت خلف منشی محمد
یحیی علیخان صاحب رحمۃ اللہ علیہ رئیس قصبہ صفی پور ضلع اوناو و ملک اودھ

# دیوان ولایت

حسب فرمائش رئیس ابن رئیس امیر ابن امیر جناب انیس احمد صاحب
خیرآبادی مرید و مخلص خاص جناب شاہ فیض خادم صاحب سجادہ نشین
منجھگوان شریف بحسن سعی مالاکلام جناب شاہ احسان خادم عرف
حاجی محمد احسان علی صاحب ڈاکٹر فوجی و رئیس قصبہ صفی پور ضلع اوناو۔

باہتمام حافظ فیاض الدین پرنٹر
ابو العلائی اسٹیم پریس آگرہ میں چھاپا گیا

بسم اللہ الرحمن الرحیم

وَالصَّلوٰۃُ عَلیٰ نَبِیِّنَا مُحَمَّدٍ وَّآلِہٖ وَاَصْحَابِہٖ اَبَدًا

حمدی کہ خونِ دل از دیدۂ قدسیان بچکاند و بہار خزان را بقطرات ناسور جگر بگریاند نہ بغایتے کہ ذرہ بر خاک تافت و نہ بنہایتے کہ لیل و نہار یافت نہ بدان شمار کہ ستارہ بر آسمان بینی و نہ بدان مقدار کہ انقلاب از آثار آن بینی نہ باندازی کہ حرکت و سکون در اشیا نہ بقیاسے کہ دانہ بخرمن و آسیا نہ چنان کہ دُر بدریا و جوہر در کان و نہ چنین کہ باران در سحاب و برگ در نخل و بار آن۔ نہ بدان مایہ کہ نفوس و انفاس و نہ بدان پایہ کہ در ادراک حواس آرسے بمرتبہ کہ معلوم اوست و بدرجہ کہ از علوم او بیگانہ دل بدانش نواز زبان بسخن گرامی ساز را کہ از نہان خانۂ نیستی بوجود صور علمیہ کہ عین حق ست نہ باطل و بجز تغیرات معلومہ کہ متعلق بہ صفات اوست عدم کلی او محال و اگر بصورت فانی ست ہم در علم اوست کہ بمعنی باقی ست تیرہ کالبدم را بدان روشن کہ ہر چہ در اسئے اوست ہم برائے اوست و دل نازک و ماغم را الفکر جادۂ خیال کہ ہر چہ از و خیزد ہم بر او ریزد و بہر ہنگامہ افزائے خرد قریب انجمن بزم نمہ آرای اختصاص داد و آنچہ از دست تعلم بر نیاید و طبع نازپرور وش بر نتابد از شور حسن و سوز عشق کہ درد کلام افزاید و

آنرا که زخمی بجگر باشد نمکی بر جراحت باشد ہمہ فرا خور حوصلہ ارزانی داشت ہانا در فیض بر من کشاده و سر معنی در سر نهاده وازینجاست که تا جان علوی به پیکر سفلی پیوند یافت و آفتاب ہوش بر ساحت ہستی تافت ہوای آنم در سر افتاد لراقمہ

| | | | |
|---|---|---|---|
| پرده کشائی حباب جنبش موج است و آب | . | عین حقیقت بود قطرهٔ دریاے ما | |

وچون برحمت نامتناہی خواست که از دایره و لشکم تو بیتهم التفاوت برآرد جمال محمدی صلوٰة علیه و آله در آئینہ لولاک لما اظهرت الربوبیة بدیده یقینم نمود که به شکرسه جوش محبت وشکر سر خوشیم داغ انیک من وستے که دل پاکان را بخون در تپانند خونابه که دل از ریشه دواندہ جگر بکف آورده قطره قطره بدیده نمناک رسانند نه آبلے که محبت شورایه اشک بخون آمیزد و نه تبابے که حسن آتش عشق بجگر ریزد بفروغے که شمع بکاشانه افروزد و نه بسوزے که جان پروانه بسوزد نه برنگے که صبا غنچه را بخون غلتیدن آموخت و نه بکاوشے که گل از سرزنش خار اندوخت نه بجوشے که ناسور را بچکیدن و نه بشورے که داغ را بخندیدن نه بجسرے که جان را به تمنا افزاید و نه بجیرسے که دیده را به تماشا رو نماید بلے بشوقے که احدیت را بواحدیت و بذوقے که ذات مطلق را بهویت و همه ارمغان بارگاه ان بهیتا ے بزم دنی فتدلے وارکه آراے خلوت فکان قاب قوسین او ادنی که از مرکز کاف کن تا دایرهٔ ولف قیامت کبشا بده حقیقت صفات ذاتیه صورت جمال و معنی جلالش را آئینہ ایست روشن و صاف می بیند هرکه بیند ست الا تا از و و بینی بر عکس نه بینی و از نادانی قضیه منعکس ندانی که تنزل اول حجت قاطع است نور لبیطش محیط است و بچندین اشکال مختلفه انسانی که هر یک بجاے خود عالمیست نورانی و کامل تر از و در اصناف و افراد جامعه نیست و فی نفسه به یکتائی صانع شاهد لیست بلا ثانی و بماهیت او دانا و در بقاے او فانی پرتو باهر انداخته و از ین رواست که از دیاک باو پرداخته و در خزینهٔ عزت گرانمایه تشریفے که و لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِىْ اٰدَمَ گرامی ساخته و چون کائنات بالوان متنوعات و الواع تلونات مرات حقایق انوار اوست تجلاے که ما فوق ادنگفته آید

کجا پس سایۂ وحدت پایۂ او ہم جلوہ بے پردۂ اوست و درینمقام کہ دل از حیرت آئینه دار
است و دیده را از محویت مژه بر ہم زدن دشوار ستایش را چه مجال و ستایش را چه مدخل ۵

غایت فضل رسول الله نباید در سخن    هر کمالے را که میدانی بدو نسبت مکن

اللّٰهم صلّ وسلّم علیه وعلیٰ آله الطاهرین واصحابه الطاهرین و چون خواست الٰهی
بدین وسیلۂ جمیله در سلک الشعراء تلامیذ الرحمٰن منسلکم ساخت از دبستان که ہنوز از
آموزش بکمال نرسیده بود شغفی بکلام در دلم انداخت الا موجب آنکه از راقمه

همت بلند داده و طالع نگند پست    داغم ز آسمان که زمین میکند مرا

سیزده ساله بودم که گردشے بروزگار روے داد و از کجبازی نرد باز فلک شاه دو شش در
افتاد پدرم منشی محمد یحییٰ علی خان مدظله مهره در بساط ندید ناچار دست از تربیت کشید
یک چند بدین نمط که اگر زانوے ادب به پیش ادیبے در نیامدے هرچه خواستے بمطالعه
واشتے سپری شد ناگاه شورے از هر دیار برخاست و آشوبے از هر کنار هنگامه برآراست
تا اوقاتے که به تحصیل انموذجی از صرف و نحو گذشتے بنحوے صرف شد که همه از یاد
رفت و ستاے که مرد را از خاک بردارد و بغارت برباد رفت نه از امارت نشانے و نه
از عمارت نشانے لامحاله از شهر دور افتادیم و روزے بملانوان که مسکن آبا است و
شعبه به صفی پور که ماواے امهات است از حوادث پناهے می بردیم تا آنکه فتنه بیدار
باز خفت و غبارے که برخاسته فرو نشست هرچند درین زمانه از ان حالت که شام
در جاے و صبح در مقامے میگذشت نجاتے دست بهم داد و غم روزی و اندوه بهروزی
بحالت خود نمیگذاشت همدران هنگام که از سنین هجری هفتاد و هفت بر یکهزار و دو صد
افزود یکے از آشنایان که چیزے میگفت به غزل گفتنم اشارتے کرد و باصرارے آمد
که عذرم پیش نرفت و ماده فطری خود بخود جوشیدن گرفت تا بسالے هفت هزار بیت کم و بیش
از غزل و مثنوی فراهم آوردم چندے برآمد که زمانه کم مایگی سر آمد دل زبان و زبان به سخن

آشنائی یافت وانچه از دل بزبان می رسید چون اشک از نظر افتاد تا همپاره گردم ودوباره هنگامهٔ تازه برانگیختم و چون پنج سال بدین وتیره گذشت از هرزه سرائی باز آمدم و پیوند گفتار بگسیختم اکنون که سال بشمار افزون ست و خرد بهشتاد و پنج رهنمون کل اوراق پراگنده را بدو جزو مرتب کساختم و دل از خلش و جگر از کاوش پرداختم و این نخستین مجموعه ایست از ترتیب موضوعه مشتمل بر متفرقات و غزلیات و بعد ازین اراده چنان است که بجز قصیده در نعت یا محمدت پاکان بگویم

زنگویم وبجارسوی هرزگی نپویم

سعدیا بسیار گفتن عمر ضایع کردن ست وقت عذر آوردن ست استغفر الله العظیم

وجز اینکه تا سال هشتادمین پاره از غزل و مثنوی بملاحظه غالب مدظله فرستادم یک حرف درین فن شگرف یعنی نظم و نثر از کسی نیاموخته و دربرابر هر سرکشی افتاده ام آری ع کس نیاید بجنگ افتاده وانچه از قسم مثنوی و قطعه بالتخصیص بضرورت نثر و نثره و پنج رقعه نوشته ام درین مجموعه داخل نکرده ام و در مجموعه مثنویات هم نه نگاشته فرزانه سخنوران نیک از بد شناس و سخنور فرزانگان دانش اساس اگر نه بقیاسے که بکردار ابنای زمانه ماند که بر شک آرد بلکه حقیقت وَعَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ دلنشین گرداند و بمکر انصاف مستقیم وارد تامل فرمایند پے برند که این مایه از کیست و این پایه از کجا ورنه این ننگ رفتگان و عار آیندگان را چه نیرو و کدام یارا اسے ولایت آخر نه همانم که فرق در معنی هم و آن کردن نتوانم و معنی فرق یک سر موند انم. واو ربے نیاز بے سنت نواز را نازم و بدین ناز بصد نیاز سر بآسمان افرازم که شعله رویان چهره بشارت خوے کرده و از اعجاز حسن آب بروے آتش آورده و جان بکرشمه نظر که بسحر بیمار کردن سامری خاصه ایمای اوست گداخته و خون از دیده مشتاق که زهره آب نمودن نخستین ماجراے اوست روان ساخته را فیض تعلیم ازین سخن ست و برشته دروثان دل بر آتش بے دود عشق نهاده و بوسے سوزے که از کباب آید بیرون نداده و اشکے که از جا نگدازی خودش فرو چکد بر حالت خود نریخته و تار آهن که جگر بسر رشته پیچیتی

بدست آوردہ براو بیچید از ہم گسیختہ را نمک از کلام پرشورس است - برق را جنندہ وسحاب را
بگریہ درآوردن شمع را بگداز و پروانہ را بسوز ساز دادن غنچہ را بتبسم وگل را بچاک گریبان
آشنا ساختن گلبن را سرکشی وبلبل را فغان آموختن خون را از رگ وپے ولیلی را از
حی کشیدن دیوانہ را بخرد وفرزانہ را بجنون راہ نمودن گل درآب وخار در پیرہن ریختن
ناوک بہ جگر ونشتر در رگ دل زدن سینہ بسنان وناسور بالماس سفتن روا از حرم و
عنان از دیر تافتن درد بجان وودود بدماغ پنہان داشتن الغرض ہنگامہ برآراستن وبعہدہ
برخاستن شیوہ این شاہدان بے پردہ بجلوہ درآمدہ مستانہ اواست کہ بصورت الفاظ
کسوت معانی پوشیدہ بابیات مسمی شدہ اند۔ کیست کہ ازین بے باک ناظورگان خرد
بعشوہ فریب کامی لستاند ودر روے بمشاطہ فکر کہ این مستورگان بکر اگلگونہ زنگار
آراستہ وطرۂ طرار را پیچ وتاب دادہ وچشم نامسلمان را کافری آموختہ وابروے
پرخم را سجود معنی ساختہ پرستانند ہ

تا ہنرش ننگرند دست بدستش برند شعر ولایت ہمہ پیش حریفان برند

وھو المستعان وھو المعین

## هُوَ الْعَزِیزُ

ا — بسم اللہ الرحمن الرحیم — ا

واصلی علی رسولہ محمد و آلہ وسلم

ای ہمہ حیرت ز تو دیدۂ بینا ے ما — صورت معنی نما روے دل آرا ے ما
شکر انا سرزدہ ریختہ اندرو — جوش انا الحق زند بادۂ مینا ے ما
پردہ کشای حباب جنبش موج ست و آب — عین حقیقت بود قطرۂ دریا ے ما
ہستی اشیا کیست غیر تو موجود نیست — ذات و صفات ترا آئینہ جا بہا ے ما
چیست حدوث و عدم ضد وجود و قدم — باطن امروز ماست ظاہر فردا ے ما
جان بہ تمنا ے تو محو تماشا ے دل — دل بہ تجلا ے تو عرش معلا ے ما
عقل بہ لبیک او لا تشنود روبرو — طایف او عشق تو کعبۂ سودا ے ما
خون نمک زخم دل جرعۂ پرشور اوست — جز تو کہ زایل کند نشۂ صہبا ے ما
آئینۂ عشق و دید پیکر ما آفرید — صنع مجسم بود نقش سراپا ے ما
اول ما ہم تو ئی آخر ما ہم توئی — عشق تو مقصود ما ذات تو ماوا ے ما

۲ — رحمت حق بہر ماست گریہ و لایت چراست / روضۂ رضوان بود بعد فنا جا ے ما — ۲

ای گلشن از هوای تو آتش خلیل را — خاک در تو نور نظر جبرئیل را
کافیست انفعال که رحمت نصیب ماست — تو به نگر که زنده کند اشمویل را
مشهود شد حدوث و قدم از برای تو — حقا که دخل نیست درینجا دلیل را
نازم تو اصبعی که دو رونها نگاه داشت — معدوم کرد ضد کثیر و قلیل را
کوثر ز معجزات بنان تو رشحه ایست — و ز دست جود گشت نمی سلسبیل را
از هیبت و جلال ظهورت نمونه ایست — دریافتیم قصه اصحاب فیل را
رعب خلیفهٔ تو بسی زهره آب کرد — کز تازیانه حکم کند رود نیل را
شان ازل نشان ابد نور کائنات — نازست بر وجود تو رب جلیل را
خلق عظیم تو ز الف تا بسین همه — ترتیب داد مصحف ذکر جمیل را
معلوم هر نبی به نیایش تو بوده — یعنی شرف زنست وجود عدیل را

| ٣ | جان سید ولایت شیدا ز درد دل<br>خاک شفا بده ز در خود علیل را | ٣ |
|---|---|---|

دل خون شده است چهرهٔ گلگون ندیده را — بنگر بخاک و خون تمنا طپیده را
یارب ز هوشیاری گردون نگاه دار — خنجر بقتل عاشق مسکین کشیده را
واعظ مکن ملامت و منگر بچشم کم — دیوانه بعشق گریبان دریده را
ما را ببین و حالت مجنون قیاس کن — بی دیدن اعتبار نباشد شنیده را
تا زد بجسن و رحم نیاز و بما که نیست — پرداء عندلیب گل نو دمیده را
زاهد برو ز بیخودی عاشقان مپرس — با بیخودی چه کار دل آرمیده را

| ۴ | هوشم بجا نماند ولایت ز عشق او<br>در بند چون کنم دل از خود رمیده را | ۴ |
|---|---|---|

ز زخم افتاد صد ناسور در دل خستگانش را — بنازم نوک پیکان نگاه جانستانش را

نگر بیدار کردی بخت عاشق را ز خواب امشب
که در سر شورشی افتاد مرگ ناگهانش را

بپا گشت خلقی را حیرت کرد تصویرم
که هرگز تاب دیدن نیست چشم ناتوانش را

نشین بیگانه خود کیست منظورش که میگوید
نگاه تیر می ترسم که سوزد استخوانش را

ثواب جان سپردن از تپیدن میشود زایل
گنه باشد ته تیغش تپیدن کشتگانش را

الا کاینجا نه جای نشست و بار خلوتم هستی
فریب غیر را گوید که قربانم بیانش را

۵ شهید ناز کرد آخر ولایت را امیدانم
که تیغ سر چه در کف داد چشم سرگرانش را ۵

می تپید در غم جانان دل صدپارهٔ ما
آمده است گرد بپا گرمی نظارهٔ ما

دست بر دل زغم بیخودی ما نیلی
جان بلب قیس زد دست دل آوارهٔ ما

چاره کن بهر اراکه بود هم ز ازل
دست پروردهٔ شفقت دل بیچارهٔ ما

توبه کردیم و خطا رفت و شکستیم اکنون
چیست ای پیر مغان امر تو در بارهٔ ما

نه شب مهر بروز است و عجب تر اینست
سیر گردون نکند اختر سیارهٔ ما

آبروی تو فروزند به گلگونهٔ حسن
غازهٔ عشق کشیدند برخسارهٔ ما

۶ بو که از ذره نوازی به ولایت بخشد
آفتاب است بجام بت میخوارهٔ ما ۶

می کشد گر خود باندازهٔ هم آغوشی مرا
زنده می سازد لب لعلش به سرگوشی مرا

می نماید چهره ام در خواب شب ها تا کشد
روز ها در ماندهٔ تکلیف بی هوشی مرا

راز دل بی پرده میخواهم که گویم پیش او
کی دهد دست این غرض بی شغل مینوشی مرا

می کشم رطل گران و سر بپایین می نهم
هر نفس در خواب دارد حرص مدهوشی مرا

گر بمیرم جان بخشد طرز گفتارش نگر
ورنه هر دم می کشد انداز خاموشی مرا

تا رهوی او گسست و نیست هرگز جای طعن
ماتم دل داشت زاهد بر سیه پوشی مرا

٧

هر شبے تا صبح سوست من ولایت بر خدا
تا بیاید یار و بنوازد بہمدوشی مرا

٧

تازه بمی کشیدهٔ چهرهٔ دلفروز را    طرفه نگار بسته مصحفِ کفرسوز را
نحس بود فراقِ تو سعد بود وصالِ تو    ساعتِ مشتری ببین وصل مده هنوز را
یار رقیب می مخور در بخوری بر غم او    مست بیا به بزمِ من تیره مساز روز را
دل نگذاردش بجان جان نسپاردش بدل    گر فگنی بسوی ما ناوک سینه دوز را

٨

هوش ولایت ای پری برد غمت بدلبری
آه که میکند چو شب از تفِ آه روز را

٨

گر سر کشد زبانهٔ دل از دهانِ ما    ریزد شرارها دمِ آتش فشانِ ما
گر ما جرائے سوزِ درونی بیان کنیم    سوزد چو شمع شعلهٔ سرکش زبانِ ما
جان سوخت از تجلی و خاکسترے بماند    آتش دہد بعالمِ ہستی نشانِ ما
یارب ز ناوکِ غمزه گر نیست کاوشے    نشتر که مے زند بدلِ ناتوانِ ما
از اشکِ سرخ نامه حنائی نموده ام    تا بنگرد بهارِ دلِ خون چکانِ ما
چون دل ربوده طلبِ دین چه میکنی    آن خود از وست ای بفدائی تو جانِ ما

٩

حالِ جگر مپرس ولایت چو حالِ دل
بنگر ز روے پوست همه استخوانِ ما

٩

یاد دارم که بتے عشوه گرے بود مرا    درد دل داشتم و بیخبرے بود مرا
روز نے بود شب و روز تماشاگاهم    در پسِ پرده نهان پرده درے بود مرا
انجم از دیده همی رفت بجوشے که مپرس    نور افزاے بصر خاک درے بود مرا
داشتم از خمِ زلفے بسرِ سوداے بلا    اندران حلقه بهر شب گذرے بود مرا
کافرے بود که زنار بدوشم می کرد    عشق با روئے برهمن پسرے بود مرا

| | |
|---|---|
| می رسانید خیالم به نگارے خبرم | خوشتر از باد صبا نامه برے بودمرا |
| فتنهٔ چشم حریفان بگمانم می سوخت | سوی او از همه پنهان نظرے بودمرا |
| چشم مشتاق نمی کرد پریشان نظرے | دلبرے سیمبرے دیده ورے بودمرا |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۰ | گفتمش کیست ولایت که بالفت جان ده او<br>گفت زین بیشتر آشفته سرے بودمرا | ۱۰ |

| | |
|---|---|
| دست بخونِ دل مده نرگس سرمه سای را | بندهٔ تست بگینه قتل مکن خداے را |
| ساز ستیزه میکند در پے خون مردم است | رخصت آشتی بده چشم کرشمه زاے را |
| غنچه الیست در برم جاے حریف بر دمم | راز و نیاز با سرم بادهٔ نارساے را |
| طرفه تراست سیتم شد همه آب هستیم | باده بگل بریختم طرح کلیساے را |
| تیغ زبان کشیده است لاف زنان رسیده ست | شیخ مگر ندیده است شاهد خودنماے را |
| داغم اگر بسبز نی آه که پاس گل کند | خار بآبله شکست در رهِ دوست پاے را |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۱ | صبح کشیده آه و گفت شب که شدم در انجمن<br>کرد تهی ولایتم قالبِ خویش جاے را | ۱۱ |

| | |
|---|---|
| به که در آتشِ عشقِ تو بسوزم تن را | جانِ شیدا بفروزینه دهم گلخن را |
| دامنِ ناز فروهشته میا بر خاکم | نشود خاک من آلوده کند دامن را |
| منم آن داغ بدل سوز که از جوش بهار | خار در دل شکند داغ دلم گلشن را |
| بسکه لعلت دمِ گفتار شکر می ریزد | کرده خاموش ادلے سخنت سوسن را |
| می زند نشتر و بر جوشِ جنون می خندد | هے که آموختهٔ دلشکنی رگ زن را |
| کے شود نرم ز بیتابیِ عاشق حاشا | دلِ سختِ تو که شرمنده کند آهن را |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۲ | سر تسلیم ولایت ز وفا خم کردم<br>تا بخون تر کند آن تشنهٔ خون گردن را | ۱۲ |

برق نگاه کرده نرگس فتنه جوے را — تیغ بدست داده مردم شعله خوے را
ناز چین کشاده دام فکن نهاده — طرفه شکست داده سنبل مشکبوے را
بست زخویش بیخبر شیخ فرشته خو نگر — دیده بخواب یک نظر شاهد ماهروے را
جام بدست میرود سرخوش و مست می رود — غازه کشیده روی را باز کشاده موے را
گریه عاشق از اثر کرد و چند یک نظر — فتنه او ز چشم تر باز نشست جوے را
بوی نگار من کجا رنگ بهار من کجا — زمزمه ام خجل کند بلبل نغمه گوے را

| ۱۳ | چون لب زخم خشک دید کرد بآب تیغ تر<br>یاد ولایت آفرین قاتل کینه جوے را | ۱۳ |
|---|---|---|

غمگین و دردمند و حزین می کند مرا — می سوزد آن چنان که چنین می کند مرا
همت بلند داده و طالع فگند پست — دائم ز آسمان که زمین می کند مرا
بر غیر ناز دارد و ادا سے بدش نگر — ناز و اداش در پئے کین مے کند مرا
زاهد کجا روم که دل من بدست نیست — مایل بکفر دشمن دین می کند مرا
گر گویمش جبین تو ماه ست و زلف چین — اندوهگین ز چین جبین مے کند مرا
بر عکس دل که آئینه دار جمال اوست — ایما بسوے چرخ برین مے کند مرا

| ۱۴ | بنگر فریب نسبه ولایت که فتنه گر<br>بر لفت داغ عشق امین میکند مرا | ۱۴ |
|---|---|---|

رفتم ز خود ببین که جنون مے کشد مرا — سوے خرابه زار و زبون می کشد مرا
هر چند عذر آرم و گویم که جرم چیست — کم می کند حواس و فزون می کشد مرا
تهذیب من بعربده تاراج کرده است — ذر اندرون خانه برون می کشد مرا
حسن پری رخان که برآرد ز دل رخان — افسانه از ان به فسون مے کشد مرا
آشفته حال و سوخته جان و برهنه تن — بنگر ز خود گذشته که چون می کشد مرا

دل در ستیز دیده که آیم تو کرده　　جان در پی جگر که بخون می‌کشد مرا

۱۵　معذورم ای ولایت اگر بیخود شدم　بگذر ز من که عشق کنون می‌کشد مرا　۱۵

نوشت کاتب قسمت سیاه کار مرا　　اسیر کرد بزنجیر زلف یار مرا
شگفت طرفه گلِ داغ در گلستانم　　که شد بهار خزان و خزان بهار مرا
توان شناخت که داری بمن نگاه کرم　　که دی بعربده گفتی گناهگار مرا
بگفت چشم براهم بباش تا آیم　　فغان که گشت به نیرنگ انتظار مرا
مرا ز چشم سیاه تو چشم رحم نبود　　نگاهِ مهر تو کرد است شرمسار مرا
کنون ز داغ درونم چه گل کند یارب　　شکست کاوش مژگان بسینه خار مرا

۱۶　سرم بهر سر موییت فدا که فرمودی　بدام زلف ولایت بود شکار مرا　۱۶

انداز تو آموخت نظارهٔ خود را　　با تار نظر می‌کشد آوارهٔ خود را
آشفته و سرمست بصد ناز همی رفت　　تا چاره کند عاشق بیچارهٔ خود را
گر دست بیفشاند و گر پا بکوبد　　ساقی بنگر خواری میخوارهٔ خود را
با حسن رخ روشنِ او کیست مقابل　　ای چرخ ببین سبعهٔ سیارهٔ خود را
خودبین شد و یکرو بستم گشت سراپا　　تا دید در آیینه دو رخسارهٔ خود را
گر تیغ نگه گاه زند ناوک مژگان　　نازم روشِ ترک ستمگارهٔ خود را

۱۷　یارب تو کریمی و ولایت همه عصیان　بنواز بنجشای سیه کارهٔ خود را　۱۷

بیا بمیکده بنگر بجسم کشیدن ما　　بسوی دختر رز عاشقانه دیدن ما
عجب مدار ز عشقی که فتنه حسن است　　که خون کند دل او را بخون طپیدن ما

اوای رسم پرستش نگر که فوت نشد / بطاق بتکده شام و سحر خمیدن ما
پری رخی نگاهی بسوخت سرتا پا / ببین گداختن و شمع سان چکیدن ما
وصال او بلاست محال میگویند / بکام دل برساند بجان رسیدن ما
بضد قبله نما گشته ام کنیسه نما / کجا رسید بشوق بتان طپیدن ما

۱۸ خیال جرم ولایت مکن که بخشیدن / مراد بود خدا را از آفریدن ما ۱۸

بکوی دوست که سرهاست در کمند انجا / مجال نیست که گردن کنی بلند انجا
به محفلی که نگاه تو خون فتنه بریخت / چه احتیاج که سوزد کسی سپند انجا
برو بدیر مغان و ببین خرابی ها / که مفتیان بچه حال اند مستمند انجا
حذر ز کوچه آن ترک ترسم ای واعظ / که حسن شوخ به بندد زبان پند انجا
بیا به بتکده و صنع حق تماشا کن / مرو بکعبه که زهاد منکر اند انجا
بگلشنی که بخندد نگار ما بنگر / که خندهٔ گل ترهست زهر خند انجا

۱۹ در آن چمن که ولایت صفیر شوق کشد / نوای بلبل و طوطی است ناپسند انجا ۱۹

کند روشن خیالم شمع در تاریکی شبها / که می سوزد رگ جان همت فانوس کوکبها
شب وصلش بده بر آرزوی بوسه اش دشنش / که جان را بیم رحلت باشد از نزدیکی لبها
چه منت داده یارب پر زادن قاتل را / که خونریزی ثوابست اندران بر زعم مشربها
تکیا شی برخم سینه ام تا چند ای واعظ / که دامان خیال من نریزد رنگ مذهبها
همانا تخم الفت هم ز دل نفشانده می روید / که بار آرد روان سرو چمنستان سیب غبغبها
چه باشد تا چنین باشی که با من همنشین باشی / صبا دارد لب آید جانم از تکرار یاربها

ثوابی گر هوس داری بآب تیغ بنشانش

۲۰ که میسوزد ولایت روز و شب در آتش تنها ۲۰

فگند یار ستمگار از نظر مارا
بزندگانی او بود زندگانی ما
شگفت در چمن دل ز داغها گلها
بذوق بوسهٔ سیب ذقن در آسیم
شب فراق که پرواند اشتی ازما
دلم ربود و شکستش ببرد مهر بها

بدرو بیخبری گشت بی خبر مارا
هلاک کرد غمِ کشتنِ دگر مارا
زدست برد خزان گی رسد خطر مارا
نداد نخل محبت جز این ثمر مارا
چو شمع دود بسر رفت تا سحر مارا
شرار آتش همه تن سوخت چون شرر مارا

۲۱ ز مهر یار ولایت چگونه سر تابیم
که فیض الفت او کرد مشتهر مارا ۲۱

دامن بلوث عقل نیالوده ایم ما
کے میشود سیاه بداغ سجود غیر
از هر طرف بکوے حرمیت رسیده ایم
ما کافرِ تو ایم و جبین را بجز در بت
در وادیِ که رفت برفتیم و از ادب
از پارسا بپرس که مفتی غلط نوشت

فارغ ز فکر شادی و غم بوده ایم ما
پیشانیِ که بر درِ تو سوده ایم ما
راهے بجز رهِ تو نه پیموده ایم ما
بر خاک دیر و کعبه نفرسوده ایم ما
بر قیس ره شناس نیفزوده ایم ما
کو گفت ترک عشق نفرموده ایم ما

۲۲ گفتم که جان سپرد ولایت بجور تو
گفتا بلے هنوز نیاسوده ایم ما ۲۲

بر روے تابناک میفگن نقاب را
زاهد بیا و سجده در ابروے یار کن
آمد بجوئی که روانم فداے او
بینم که این کمند گرا سے کند اسیر

پنهان چه میکنی بکتان ماهتاب را
بر طاق نه خیال ثواب و عذاب را
ساقی بیار جام روان کن شراب را
سر داده است کاکل پرپیچ و تاب را

چون نامه خواند نامهٔ ہم را عتاب کرد
گفت آن سیاه نامه نیز زد جواب را
چون غنچه لب ببند چو گل یک نفس بخند
ای دلپسند حرف لبت شیخ و شاب را

| | | |
|---|---|---|
| ۲۳ | ور خم کنند پخته ولایت شراب نو<br>ما پخته می کنیم بدل خون ناب را | ۲۳ |

رخسار ترا آئینه وار است دل ما
ور پرتو تو آئینه وار است دل ما
دل با تیغ روح آمد و او کشتهٔ عشق است
هان فاتحه برخوان که مزار است دل ما
بگذر ز ستمها و تمناش بر آور
واله شدهٔ بوس و کنار است دل ما
تا جلوهٔ بی پردهٔ او سایه فگن شد
خورشید صفت لیل و نهار است دل ما
با عربدهٔ چشم سیه کار فتاد است
زار است دل ما و نزار است دل ما
هر فتنه که پیش آمد ازین بی سر و پا بود
آشوب جهان یا بکنار است دل ما
بشکن بکرم اے نگه مست تو ساقی
عمریست که در رنج خمار است دل ما
تا بستهٔ گیسوے سیه رنگ سبتے شد
خوشبوی تر از مشک تتار است دل ما

| | | |
|---|---|---|
| ۲۴ | تا رحمت حق شامل حال است ولایت<br>فارغ ز غم روز شمار است دل ما | ۲۴ |

مباش از بادهٔ غفلت سیه مست خمار اینجا
بسر بر تیز روزهٔ زندگانی هوشیار اینجا
چه بزم ست اینکه بزم هستیش گویند نادانان
تحیر باشد از روز ازل آئینه دار اینجا
تواضع را پیشه کن گر عزت و جاهی هوس ای
که بیشک آبرو یابی چو باشی خاکسار اینجا
پیمبر کشت زار آخرت فرمود دنیا را
بیار امروز تخمی و ز پی فردا بکار اینجا
بکردارت چه پروا لیش که درگاه کریمست این
مترس از پای لغزی ور سرداری بیار اینجا
خدای پاک خواهد کرد آخر کام جان شیرین
مرش بنشین چو باشد تلخکامی ناگوار اینجا

ولایت مستقل بودن بوقت امتحان شرط است

۲۵ — در انجا کامران باشی نه گر کامگار اینجا — ۲۵

عارضت خورشید منظر میکند آئینه را — تازه اش سیماب پیکر میکند آئینه را
میگداز و از شرارت روی آتش رنگ تو — پرتو روی تو مضطر میکند آئینه را
تابه بیش روی رخشان خودش جا داده — آئینه داری سکندر میکند آئینه را
حسرت آئینه بودن میکند بر دل ستم — صورت ظالم ستمگر میکند آئینه را
عکس او می افگند از بهر بلبل گل در آب — پیکرش رشک گل تر میکند آئینه را
نسبت آئینه با رخسارهٔ جانان مده — جلوه حسنش منور می کند آئینه را

۲۶ — فتنه عشق ای ولایت میزند آتش در آب / آه من بنگر که مجمر می کند آئینه را — ۲۶

آسمان سوخته رشک زمین ست اینجا — این چه بزم ست مگر خلد برین است اینجا
مشتری چیست که مریخ بخود مے سوزد — ترک خونخوارهٔ من در پی کین است اینجا
هر که در بندگی اوست به ترکی نازد — هر بتے قاتل و غارتگر دین است اینجا
توبه از طاعت و پرهیز کن و مست بیا — دلبری شوخ و تمکینش حسین است اینجا
هر که آید هدف تیر ملامت گردد — شاهدی سخت کمانی بکمین است اینجا
گرچه آئینه و جام ست ز اسکندر و جم — نیک بنگر که هم آنست و هم این است اینجا

۲۷ — ای ولایت بهوای دم جان بخش کسے / مایهٔ جان نفس باز پسین است اینجا — ۲۷

ای صنم انجمن سوختگان است اینجا — هر که بینی بغمت سوخته جان است اینجا
داغ عشق است که گل کرد ز دل همچو بهار — موج خون است که از دیده روان است اینجا
طعن بے صرفه مزن تا نه شوی توبه شکن — واعظا محفل خوناب کشان است اینجا
آه از دل بدهن معتدل آید چو نسیم — گرچه هنگامهٔ آتش نفسان است اینجا

دل به بیعانه بده دین بنگاهی بفروش — سوختن در هوس سود زیان است اینجا
اینکه آلوده زهد است دل و دامن تو — اندرین بزم سیاه ذکر بتان است اینجا

۲۸ | هان ولایت خبر تازه بجانان برسان
چشم تر دامن ما اشک فشان است اینجا | ۲۸

نفور باش ز کردار ناصواب اینجا — ز دستبازی غفلت مرو بخواب اینجا
دمی بر آر بشادی که حسرتش نه بری — ببین که نیست جز اندوه بحساب اینجا
طمع مدار که فرصت دهد زمانه ترا — که یک نفس بفراغت ترد حباب اینجا
رسول گفت که محفل شناس دنیارا — بر آر سر ز گریبان اجتناب اینجا
نگاه کن که جهان میدهد فریب ترا — مباش قطره زنان در پی سراب اینجا
بروز حشر خجالت چه سود خواهد بود — بهوش باش و بکن از خدا حجاب اینجا

۲۹ | دم حساب ولایت ز بند خواهی رست
سپاس کن نشدی گر تو کامیاب اینجا | ۲۹

تا بیفتاد بروی تو نظر آئینه را — در دل افگند خیال تو شرر آئینه را
حیرت حسن تو از خود بربودش که نشد — هرگز از عکس جمال تو خبر آئینه را
آن رخ ساده کجا خانهٔ آئینه کجا — نیست در بزم صفائی تو گذر آئینه را
پرتوی در دل چون آئینه ما انداز — ای ز نقش رخ تو رنگ دگر آئینه را
از ستم بگذر و خار از دل ریشم برکش — ای ز روی تو بدامن گل تر آئینه را
نیست زنگار که در آئینه ات می بینم — سبز شد داغ محبت بجگر آئینه را

۳۰ | روز او شد همه تاریک ولایت بنگر
دود آه تو بدل کرد اثر آئینه را | ۳۰

خوش آنکه کرد در التجا قدم از اینجا — نه سود برد بر مردم سر نیاز اینجا

اگر بکام دلت دست بخشد ایزد پاک ‌‌ ببخش و دست تطاول مکن دراز اینجا
اگر پناه بخشم خدا همی خواهی ‌‌ به نیک و بد زره آشتی بساز اینجا
قیاس کن که چه سود است جز پشیمانی ‌‌ نگاهدار بدل نکته های راز اینجا
میان حرص و قناعت دمی تامل کن ‌‌ بخوب و زشت ضرور است امتیاز اینجا
کریم باش و کرم کن بشکر نعمت حق ‌‌ چو کرده اند در لطف بر تو باز اینجا

| ٣١ | مکن گناه **ولایت** اگر خدا ترسی<br>که واجب است زکار بد احتراز اینجا | ٣١ |
|---|---|---|

میکنی فریادها از گردش اختر چرا ‌‌ سخت نادانی نمی بینی بخیر و شر چرا
چون نگه باید بسکر و بودن اندر کائنات ‌‌ بوده چون عاجزان محتاج بام و در چرا
بر جهان بی مدار اتکیه کردن ابلهیست ‌‌ با نخوت سنعا پیچیدهٔ در سر چرا
کارسازی میکند آخر خدای کارساز ‌‌ میشوی در چاره های خویشتن مضطر چرا
گر سراپا جوهری بی وقت کی آید بکار ‌‌ ورنه تیغ تیز بودی در نیام اندر چرا
منزل از خود گذشتن قطع کردن سهل نیست ‌‌ اندرین ره می روی بی توشه و رهبر چرا

| ٣٢ | گر خردمندی **ولایت** کار عقبی ساز کن<br>غافلی ای بیخبر از پرسش محشر چرا | ٣٢ |
|---|---|---|

ساقی ز می خراب نباشد کسی چرا ‌‌ بی آتش تو آب نباشد کسی چرا
آب حرام نیست بجام تو ساقیا ‌‌ مایل بدین شراب نباشد کسی چرا
عشق بتی کشید به بتخانه شیخ را ‌‌ بی خوف و بی حجاب نباشد کسی چرا
میخوردنم که گم کند از خود عبادت است ‌‌ اندر پی ثواب نباشد کسی چرا
بیهوش را محاسبهٔ شرع کی رسد ‌‌ بی دهشت از حساب نباشد کسی چرا
ای محتسب خطای جوانان معاف کن ‌‌ دیوانه در شباب نباشد کسی چرا

| | | |
|---|---|---|
| ۳۳ | سر رشتہ شد بدور ولایت زمانہ<br>تا صبح بشیخ و شاب نباشد کسی چرا | ۳۳ |

ولایت عشقبازان را دماغے میشود پیدا | ز دنیا و ز مافیها فراغے می شود پیدا
ندارند احتیاج ساقی می خون دل آشامان | ز گردش چشم گریان را ایاغی می شود پیدا
حجاب خانۂ دیر و حرم از پیش می خیزد | اگر از منزل جانان سراغے می شود پیدا
بهر ناش زنادانی مگر مردن ہوس داری | که در دل از محبت طرفه داغی می شود پیدا
ز کفر عشق آخر نور ایمان می شود ظاهر | ببین کز تیره شب روشن چراغی می شود پیدا
توکل کن که باشد شیوۂ خلت رضا جوئی | همانا ز آتش سوزنده باغے می شود پیدا

| | | |
|---|---|---|
| ۳۴ | سر ما کے فرود آید بدنیا و بما فیها<br>ولایت عشقبازان را دماغے می شود پیدا | ۳۴ |

تا نمودی چهره اے رشک قمر آئینه را | حیرت حسن تو کرد آشفته سر آئینه را
پرتو حسن تو شمع آسا فتد اندر دلش | کے رساند شعلۂ حسنت ضرر آئینه را
دود پنهان است ای آئینه رو زنگار نیست | تا زدی آتش ز عکس اندر جگر آئینه را
هیچو تصویرے سراپا محو رویت می شود | با نگاہے بیکنی صاحب نظر آئینه را
روی روشن یکطرف گیسوی مشکین یکطرف | کرده حیران بدین شام و سحر آئینه را
نو بهار رنگ حیرتهای ما هم دیدنی است | ای ز نقش روی تو رنگ دگر آئینه را

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵ | ای ولایت دم بصبح روز محشر می زند<br>جای بر رو میدهد تا فتنه گر آئینه را | ۳۵ |

ز فکرهاے دنیا اضطرارے می شود پیدا | ز دنیا گر شوی غافل قرارے می شود پیدا
ببین آسایش وارستگان و ز خویشتن بگذر | که چون از خود گذشتی اعتبارے می شود پیدا
بیالین فراغ آسوده دل سر می نهد شبها | گر از نفس ظالم اختیارے می شود پیدا

مثال از دستبرد تند بادی گر خردمندی — صبوری پیشه کن کاخر بهاری می شود پیدا
بحق مشغول شو یکدم بود تا واری از غم — ز و هم دوش و فردا انتشاری می شود پیدا
نداری بود ممکن نه مرگ آن را کند ساکن — مخور کز بادهٔ غفلت خماری می شود پیدا

۳۶ ولایت دست رحمت عاقبت از خاک بردارد
بغم در ساز اینک غمگساری می شود پیدا ۳۶

مثال از تیرگی از گردش اختر شود پیدا — که چون تاریکتر شد باز روشن‌تر شود پیدا
فروغ هر یکی باشد بجای خود تماشا کن — که ماه از مطلع و خورشید از خاور شود پیدا
چو خواهی با خدا بودن بخود چون عارفان گم شو — که گر دل بخود افتد جلوهٔ دلبر شود پیدا
فرو رفتن بدریای حقیقت کی بود آسان — بگردابش ز جان برخیز تا گوهر شود پیدا
نباشد کارش از روز نخستین جز بلا ریزی — مریخ ار فتنهٔ از گنبد اخضر شود پیدا
نیاید جوهر درست بی خون جگر خوردن — چو سنگ سخت خون دل خورد جوهر شود پیدا

۳۷ ولایت رسم دیرینه است اینجا زادن و مردن
تو گر در خاک رفتی مثل تو دیگر شود پیدا ۳۷

که می دانست کز خاک اینهمه سامان شود پیدا — خزان و نوبهار و بلبل و بستان شود پیدا
بخندد برق در ابر و بگرید ابر در گلشن — بنالد بلبل مست و گل خندان شود پیدا
برآید سبزهٔ تر و ز لب او بوی شیر آید — بروید یاسمین و نرگس حیران شود پیدا
ز کار غنچه بگشاید گره باد سحرگاهی — بهر سو شوری از نالیدن مرغان شود پیدا
شود طاوس زرین بال رقصان همچو سرمستان — کشد شمشاد هر جا قامت و ریحان شود پیدا
بگلگشت چمن مستانه آید صبحدم ساقی — بهاری تازه تر از شب هیجران شود پیدا

۳۸ بریزد آبروی هر گلی رخسار محبوبان
ولایت [illegible] اسا [illegible] شود پیدا ۳۸

مشو چون مغبچان از بادهٔ غفلت خراب اینجا / بآسایش منه سر بر سر بالین خواب اینجا
بپیری جز پشیمانی چه خواهی کرد ای غافل / بنادانی مده از دست هنگام شباب اینجا
اگر بینی بچشم دل نه بندی دل درین منزل / که باشد هر یکی گشته بتو پا در رکاب اینجا
سپاسی کن اگر یک روز یا شب کامران باشی / ببین کاهیدن ماه و زوال آفتاب اینجا
دگرگون می شود هر لحظه اوضاع جهان بنگر / همانا هر چه می بینی بود نقشی بر آب اینجا
تو نشنیدی که احمد کشت عقبی گفت دنیا را / حذر کن تا بود ممکن ز فعل ناصواب اینجا

۳۹ — ولایت گر همی خواهی بخاک آسوده دل خفتن / دمی غافل مشو ز اندیشهٔ روز حساب اینجا — ۳۹

ترش مباش و ز چین جبین گره بگشا / زکار عاشق الفت گزین گره بگشا
گره بکار من تیره روز افتاده است / شبی بغمزهٔ و غنج بله این گره بگشا
شگوفه تر زند خنده در چمن بی تو / بجلوهٔ ز گل و یاسمین گره بگشا
کشاد کار دل من بیک کرشمه بست / زکار بسته ام ای نازنین گره بگشا
دمی بشانه بیار ای زلف مشکین را / ز ناف آهوی صحرای چین گره بگشا
پیاله گیر به بزم من و چو سرمستان / ز بند پیرهن آتشین گره بگشا

۴۰ — همین بس است گرفتاری ولایت را / ازان دو سلسلهٔ عنبرین گره بگشا — ۴۰

ز دست خلق رهائی طمع مدار اینجا / که جان نبرد به پرواز هم شکار اینجا
تو راه راست برو گر جهان بکجبازی است / قرار نیست کسی را بیک قرار اینجا
جهان بناز نیرزد مناز بر دولت / مباش غره بسر بر بانکسار اینجا
اسیر بند خیالیست هر کرا بینی / برابرند همه مست و هوشیار اینجا
کناره گیر درین عالم از هوا و هوس / بیار تخم قناعت بدل بکار اینجا

بدان که خندهٔ گل هست گریهٔ بلبل — پیام فصل خزان هست نوبهار اینجا
مناز بر عمل نیک در جناب کریم — بهشتی نزده پهلو گناهگار اینجا
عجب بساط که گسترده باز فلک — بیک خیال پیاده شود سوار اینجا

۴۱ قلم بجرم ولایت بکش بر جمها — که آمدست خدایا امیدوار اینجا ۴۱

بزم عشقست و دل از باده خرابست اینجا — ساقی مست و جوان و می نابست اینجا
واعظا پند تو سودی ندهد مستان را — هر چه گفتی ز خرد نقش بر آبست اینجا
بسزند خنده قدح غنچگان جلوه گر اند — توبه از توبهٔ صد ساله صوابست اینجا
زاهد افتاده سیه مست بپای خم می — محتسب در طمع جام شرابست اینجا
یار با یار بزمه رود دست و ندای زده اند — جم و عود و می و چنگ و ربابست اینجا
شاهد انند و فغانند و صبوحی زدگان — گرم هنگامهٔ شوخی و شبابست اینجا

۴۲ نغمه سنج ست ولایت بنو آئین غزلے — نه شکایت نه تکلف نه حجاب است اینجا ۴۲

کرد بیهوش دگر جلوهٔ دیدار مرا — شور محشر نکند عاقل و هشیار مرا
چند پیمان شکنی ای بت پیمانه بکف — زهره آبست ز دلداری اغیار مرا
تا دهی کمترک از خم نشود گم هوشم — ساقیا محو کن از بادهٔ بسیار مرا
هر نفس عالم دیگر بنماید آهی — بر دل و دیده بود منت خمار مرا
آه گر از غم بیتابی من خون نخوری — دل وحشی بود و جان گرفتار مرا
سبحه ام سلسله تا کفر رساند بخدا — الله الله که سری هست بزنار مرا

۴۳ ای ولایت چه توان کرد خدا جانب اوست — می کشد عربدهٔ آن بت عیار مرا ۴۳

روی رنگینت گلستان میکند آئینه را   نوبهارِ حسن حیران می کند آئینه را
تا نگردد مبتلای عشوهٔ جادوی خود   از نگاهِ ناز پنهان می کند آئینه را
زهرهٔ او آب میگردد بروی آن پری   کز صفای خود پشیمان می کند آئینه را
تا کشادی طرّه و بر رو نهادی آئینه   پیچ پیچ زلفینت پریشان می کند آئینه را
الله الله انتهائی حیرتش مفهوم نیست   حسنت از نظاره یازان می کند آئینه را
زعفران زار محبت در نظر می آیدش   پرتو روی تو خندان می کند آئینه را

۴۴ تا ولایت دیروی آن پریرو می نهد
سر بسر پابند احسان می کند آئینه را ۴۴

کعبه گر روی دل آرائی کند آئینه را   زلف هندویت کلیسا می کند آئینه را
ساده روئی از تجلّی ساده لوحش کرده است   پرتو حسنش مصفّا می کند آئینه را
هان نظربازان صلائی کاین تماشا دیدنیست   موج حسن یار دریا می کند آئینه را
می نماید یوسفش دیدار او در حیرتست   حسن همرنگ زلیخا می کند آئینه را
او در آن بیند جمال و این در و بیند صفا   روی او محو تماشا می کند آئینه را
در پس او طایر تصویر می سنجد نوا   صورتش رشک مسیحا می کند آئینه را

۴۵ شوخی آن حسن روز افزون ولایت دیدنیست
گرچه بیجان است شیدا می کند آئینه را ۴۵

عشرتگه رندان خرابست در اینجا   هشیار که جام است و شرابست در اینجا
هان تا نشوی غرق بطوفان صراحی   دریای روان می ناب است در اینجا
زاهد چه زنی حرف ز تقوی و ز فتوی   آن دختر پاریسنه یاب است در اینجا
یار است اگر پیر بجز پیر مغان ست   خلوتکدهٔ اهل شباب است در اینجا
واعظ که شود مضطرب از هول قیامت   افسون تو افسانهٔ خواب است در اینجا

برخیز و بیا و دو سه پیمانه غمزه دکش ... تایب شدن از توبه ثواب است در اینجا

۴۶

با آن همه طاعت که بهید اشت ولایت
بی پرده و بی شرم و حجابست در اینجا

۴۶

سیگداز و تاب روی آتشین آیینه را ... هان مکن ای ترک خاکستر نشین آیینه را
خود پسندست و نباید بر دهر گز پیش او ... بر زمین خواهد زدن از روی کین آیینه را
برو باری مکن که گرد و سر سه خاک راه تو ... بین که روشن دل کند خاک زمین آیینه را
شانه زد در کاکل و بفشاند در روز سیاه ... طرهٔ خوشبوی یار سه جبین آیینه را
عکس حسنت اندرو هر دم تماشا می کنی ... میتوان گفتن دل عاشق چنین آیینه را
تا دلم از پرتو تصویر جانان روشن است ... داده ام در سینهٔ خود جای این آیینه را

۴۷

گرچه گوید عیب خودبینی ولایت روبرو
جای بر روی میدهد آن نازنین آیینه را

۴۷

بیا که باد صبا گل بدامن است اینجا ... بیا که تازه بهارست و گلشن است اینجا
بیا که بلبل ست است در نوا سنجی ... بیا که از گل و از غنچه خرمن است اینجا
بیا که سبزه بطرف غدیر در خواب است ... بیا که سنبل و ریحان و سوسن است اینجا
بیا که لاله بداغ کهن نوی بخشید ... بیا که جلوهٔ طاوس رهزن است اینجا
بیا که ساقی فرخ لقا بجلوه گری ست ... بیا که جام چو خرشید روشن است اینجا
بیا که برخ گل باد صبح غازه کشید ... بیا که جلوهٔ انوار ایمن است اینجا

۴۸

بیا بیا که بسنت است و ورگ مینا ست
بیا که باز ولایت بشیون است اینجا

۴۸

بترسان از قیامت عاشقان آن ستمگر را ... بیا زاهد ببین پروردهٔ امان محشر را
مترس از محتسب ساقی بیاغر کن می باقی ... نباشد وقت مشتاقی غمی رندان ابتر را

بگو مطرب بده ساقی که در مستی پس از عمری — بدست آورده ام امشب سر زلف معنبر را
بگویم عاشقم تا خلق ننماید بانگشتش — بدین پیمان بمهر آورده ام آن ماه پیکر را
سپندی بهر چشم زخم خواهم سوختن امشب — بیار ای همنشین آتش مهیا ساز مجمر را
شب وصل است ای یار ماه روی من در آغوشم — بحشر انداز یا رب جلوهٔ خرشید خاور را

**۴۹**

به تیغ غمزه ها خون **ولایت** راهمی ریزد
که گوید از ترحم بیوفا ترک ستمگر را

**۴۹**

برون کردم ز دل در آرزویت هر تمنا را — بیا جانان که از بهر تو خالی کرده ام جا را
ز بیتابی نخواهد تا قیامت خاک مقتولش — گذارد بر سر تربت اگر قاتل کف پا را
مسیحائی کند هر کس که گردد عاشق نازش — نزیبد ناز بر اعجاز جان بخشی مسیحا را
تجلی دیدگان را بیخودی لازم بود بنگر — که آگاهی نبود از خویشتن بر طور موسیٰ را
به بزم می کشان با آبرو بودن اگر خواهی — به پند عاقلان زاهد بمی ترکن مصلا را
خردمندی نباشد توبه کردن از می و شاهد — برو واعظ میفزا بعد از این دردسر ما را
بود گر عشق کامل نیست حاجت با تکاپویت — که مجنون میکشد از دشت سوی خویش لیلی را
بفردا کی گذارم کار امشب می بده ساقی — فریب واعظ است این که داند حال فردا را
حدیث توبه ای واعظ به پیش من چه میگوئی — بمی آلوده ام در میکده دامان تقوی را
نگیرم صومعه چون شیخ بدین از ریاکاری — که شمع بزم خلوت کرده ام محبوب رعنا را
چرا منصور شد بر دار رمز آن نمیدانم — بیا ساقی بیک پیمانه حل کن این معما را

**۵۰**

مکان تمکین ندارد بی مکین خوش گفته اند آری
**ولایت** رونق از پیر مغان یابد کلیسا را

**۵۰**

جمع کن خاطر ناشاد پریشانی را — روشنی بخش بیک جلوه شبستانی را
چشم جادوی تو خون دل ما میریزد — کافری می کشد آه وای مسلمانی را

چه بود وادیِ مجنون که خیابان داند — قدمِ همتِ مردانه بیابانی را
پاره زد عشق به تکلیفِ مدارا و ندوخت — یا ربا تارِ نگه چاک گریبانی را
دردِ عشق است مسیحا مده آزار را — اثری نیست درین عارضه درمانی را
گشته در دورِ تو هر کافر و مومن رسوا — عشق نگذاشته برجای خود ایمانی را

۵۱ | تا ولایت نرسد گفت بدربان قائل
اندرین بزم مده بار غزل خوانی را | ۵۱

از کعبه برون رفتم احرامِ هوسها را — مستانه دعا گفتم پیرانِ کلیسا را
از قلقلِ هر شیشه صد مرده سخن گوید — در میکده ها دیدم اعجازِ مسیحا را
ما بندهٔ مستانیم از باده پرستانیم — جز رندی و میخواری کاری نبود ما را
چون باده بجوش آید دیگر که بهوش آید — کاواز نبوش آید هر صاحبِ تقوا را
یارم که غم اندوزد دل بهر فغان سوزد — تا ناز بیاموزد مستانه نهد پا را
برخیز که یار آمد هنگامِ بهار آمد — ساقی چه بهار آمد گلزارِ تمنا را

۵۲ | هر چند ولایت را سرمست کند صهبا
با پیرِ مغان گوید کز خود بستان ما را | ۵۲

فدای کفرِ تو کرده ایم ایمان را — گمان مبر که پرستش کنیم یزدان را
هوای یار به پیراهنم چه خار بریخت — که گل ز خون دو چشمم شگفت دامان را
فتاده اند بغفلت ز هر چه هست و بود — بحیرتم که چه مستی گرفت مستان را
خرد چه بخیه کند وای ساده لوحی او — زدیم چاک بدستِ جنون گریبان را
ز بندِ خوابِ پریشان نجات نیست بمرگ — اسیر کردهٔ آن طرهٔ پریشان را
زهی خجسته نصیحت که گفت پیرِ مغان — که آشکار مکن رازهای پنهان را

بسینه کز غمِ محبوب داغها دارد

۵۳ نهفته ایم ولایت عجب گلستان را ۵۳

هست مدان دلبرا هستی بی بود را
مایهٔ هستی شمر طاعت معبود را

در جگرم شعله زد دل بتجلی گرفت
تا چه گلی بشگفد آتش نمرود را

خون دل اولی شناس یکنظرش را سپاس
حیف نیرزد زیان شکر سزد سود را

حسن حسین زهر نیست عشق چرا آشفت
بر رو بچاهی فگند یوسف محسود را

مست ببزم رسید و بر من آرمید
یار بمن ساز کرد سوز دهم عود را

محرم جانان شوی دست بگریبان شوی
گر زنی آتشی دامن مقصود را

خوبی انسان کند انچه بتن جان کند
آه چه پرسی مپرس قصهٔ محمود را

تا که بسوزد جهان آب بر آتش فشان
داده برون از دهان گرمی دل دود را

۵۴ هان به ولایت بگو تا نشود مضطرب
عشق بود چاره گر جان غم آلود را ۵۴

ای خستهٔ پیکان جفای تو جگرها
دی بستهٔ فتراک دلاویز تو سرها

بر نازکی حسن خداداد تو نازم
بر چهرهٔ پرنور تو بار است نظرها

آتش بنهادم بزد و گفت که خواهم
بر باد دهم خاک تو در رهگذرها

وامانده و نشگافته پهلوی فلک را
فریاد که ور آه نمانده است اثرها

جان سوخت بیک جلوهٔ دیدار ولیکن
پوشیده بخاکستر ما هست شررها

الفت زدگان تو همه بیخبرانند
ای بیخبر اندر رهِ عشق تو خبرها

۵۵ یارب تو بیامرز همه جرم ولایت
آمد بچاره بدر تو رانده درها ۵۵

آتش بزن به هستی زاهد بسوز جان را
بنگر بتاب آتش رخسارهٔ مغان را

تاثیر ناله دیدم رسوائیی کشیدم
چون کردم آشکارا بیتابی نهان را

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| | گر شیخ نقش ورزد عذر ش بنه که ارزد | ۴ | جوشی بود نهانی هر پیر و هر جوان را | |
| | ساقی شدیم لاغر در آرزوی ساغر | | از باده ساز روشن پیمانه گران را | |
| | نازد بجو و نمائی سوز د بهیچ ادائی | | مشکل فتاد یارب بیچاره عاشقان را | |
| | هرچند خون بریزد خلقی بمن ستیزد | | خون ریز گر بگویم آن چشم ناتوان را | |
| | چون کشته شد ولایت پیر مغان بماتم | | گفته که گشت هی هی آن بنده مغان را | |
| ۵۶ | بگو فتیم ز طفلی در کلیسا را | | چو کافریم چه کارست با حرم ما را | ۵۶ |
| | بیار جام و بگردان که یار گردانند | | بکام عاشق تسکین لب شکر خا را | |
| | عجب مدار که از آسمان فرود آرد | | هوای گردن و گوش صنم ثریا را | |
| | بجون تپیده ام و نیست بی سبب تشنه ام | | که محتسب بتطاول شکست مینا را | |
| | بعشق کار فتاد و ز گریه می ترسم | | که زهره آب کند شور اشک دریا را | |
| | بسا که مرده شدند و بسا که زنده شدند | | خرام نازنین و بلای بالا را | |
| ۵۷ | | ولایت از سر نو زیر خاک خالی یافت | | ۵۷ |
| | | نهاد یار به تربت مگر کف پا را | | |
| | تا نمودی یک شبم در خواب عریان تیغ را | | کشت جان را تیغ حسرت حسرت جان تیغ را | |
| | کی تواند با خدنگ غمزه ات دم زد بآب | | کرده بیدم زخم این سر تیز پیکان تیغ را | |
| | بسکه اندر رشک تیغ تیز ابروی تو سوخت | | میرود بر سر زجوهر دود پنهان تیغ را | |
| | کیست تا هنگام کشتن از شفاعت دم زند | | میکشد قاتل بقتل بی گناهان تیغ را | |
| | گر همین طفل است مکتب مسلخی خواهد شدن | | می برد با خویشتن اندر دبستان تیغ را | |
| | تا که بود است آنکه صادق باشد اندر امتحان | | آزمایش می کند بر عشقبازان تیغ را | |
| | کی بود خونریزی عشاق شیدا بی اثر | | عاقبت دل خون کند خون شهیدان تیغ را | |
| | تا نباشی منفعل خود لی بجو رهان ای جگر | | کرده ام در خانه دل بازمهمان تیغ را | |

جز من آشفته سر یارب نریزد خون غیر
دیده ام امروز اندر دست جانان تیغ را
غنچه زخم دل ما ناشگفته مانده است
ای ز خون عاشقانت گل بدامان تیغ را

۵۸ گر ولایت بار خواهد خون بریزد بیدریغ
داده است از بهر آن در دست دربان تیغ را ۵۸

الا یا ایها الساقی که خون می جوشد از دلها
بیاران باده گلگون ادر کاسا و ناولها
اگر در بزم آید بی نقاب آن شمع محفلها
بیفشانند جان در پای او پروانه سان دلها
بروی روزگار بیدلان افتد ز رسوائی
اگر یک شب در آئی همچو سرمستان به محفلها
عجب بحریست بحر عشق طوفان هست بر طوفان
اگر افتی بگرد ابش نه بینی روی ساحلها
سلوک عشق را حاجت بجنبش نیست از تمکین
بپای بیخودی طی می کنم هر لحظه منزلها
کند هی رشک لیلی گرد مجنونم که از آهم
ز شور ناقه ها در کاروان بشکست محملها
که باشد همچو من دیوانه عشقت بیابانگرد
زدم دامان محشر چاک وافتاده است مشکلها
ولی دارم بخون آغشته از آلوده دامانی
بیا و دستگیری کن که پایم رفت در گلها
تنم نزار است مثل بیمار و پا از کار شد یکسر
ندارم قوت رفتار و در پیش است منزلها
رسیدن تا حریم دوست آسان نیست ای طالب
رسائی گر همیخواهی تحمل کن بمشکلها

۵۹ ولایت بو که ترسازد لب من ساقی کوثر
که هستم خشک لب در وادی حسرت چو ساحلها ۵۹

طرفه رنگیست دل افروز گلستان ترا
سرفرازیست عجب سرو خرامان ترا
دلفریبی نکند مه بشب و مهر بروز
با مه و مهر چه نسبت رخ تابان ترا
گرچه افتاده در و باز بر آمد یوسف
چاه کنعان نرسد چاه زنخدان ترا
پا ز سر ساختم و آبله شد داغ جنون
می شناسم گل تر خار بیابان ترا
گر تو صد چاک کنی چاک دلم شام و سحر
من نه آنم که گذارم سر دامان ترا

برنیارد ز گریبان خجالت سر خویش
ماه نو بیند اگر نور گریبان ترا

وصف حسن تو چه گویم که نباشد حد من
جسم صاف تو چو آئینه بود جان ترا

زخم بر زخم جگر خورده و حسرت باقیست
کشتهٔ ناز و دم خنجر برّان ترا

روی از پرده برون آر که دل منتظر است
گردش چشم ترا جنبش مژگان ترا

گر شب و روز بگویم نتوانم گفتن
سختی روز فراق و شب هجران ترا

من گدای تو شدم ملک سلیمان چه کنم
هر دو گیتی بغلامی است گدایان ترا

بخت بد را چه کنم ورنه بپا مردی عشق
ترک سر گویم و گیرم ره فرمان ترا

۶۰ | گر خطای رود از دست ولایت دریاب
چشم دارد ز تولای تو احسان ترا | ۶۰

گردش چشم کسے گردش جام است مرا
آفتابی است که در ماه تمام است مرا

قصهٔ دیر و حرم هر دو برفت از یادم
بر سر کوچهٔ دلدار مقام است مرا

دل من قبلهٔ عشق است که گردش گردم
پا نهادن به رهِ کعبه حرام است مرا

هوس دیدن حوران بهشتی نکنم
کافرے هست درین دیر که رام است مرا

عشق را گردش ایام مضرت نکند
آرزوئی که بدل بود مدام است مرا

یاد زلف و رخ دلدار انیس دل ماست
شب چو روز است مرا صبح چو شام است مرا

۶۱ | ای ولایت روش زهد مدار و دل بین
پخته مغزم هوس بادهٔ خام است مرا | ۶۱

چه جمالست که خرشید غلام است اینجا
ناتمام است اگر ماه تمام است اینجا

بادهٔ خام خود از محفل عشاق ببر
ساقیا خون جگر بادهٔ خام است اینجا

زهرهٔ آب شراب و جگر خسته کباب
یک نظر دیدن او گردش جام است اینجا

بزم عشق است که دیوانه کند عاقل را
رتبهٔ خاص جنون از پی عام است اینجا

خوار بودن سر باز از تمنای بعل است — نفرت و ننگ ز ناموس و ز نام است اینجا
از رخ دوست عجب نور بهشتی پیدا است — باش و بنگر که نه صبح است و نه شام است اینجا

۶۲

طاق ابروی بتی هست ولایت سر نه
نیست سجده بمحراب حرام است اینجا

۶۲

فزونتر شد گمان چون بهر دفع بدگمانی ها — به پیش غیر کردم امروز با من مهربانی ها
خیال بسملی دارد نمی سازد مرا بسمل — که او جان باید و من وا رهم از سخت جانی ها
فریبش بین که گر آید ببزم مست می آید — که بر گردد همان ساعت بعذر سرگرانی ها
درون خانه دل جای دارد آن پری پیکر — چه شد گر سکند غیری بر آن در پاسبانی ها
نمک بر زخم دل باشد که پر از شور او باشد — چه داند واعظ بیدرد لطف هم زبانی ها
ز لکنت نیست تا خیری که می بینی بگفتارش — بهم چسبد لبش از لذت شیرین بیانی ها

۶۳

نیاید بر سر بالینم آن دلدار بی پروا
ولایت گرچه جان بر لب رسید از ناتوانی ها

۶۳

فریبش بین که می پرسد ز من درد نهانی را — که داند غیر و از شادی فزاید خسته جانی را
نه بیند چین بر ابرو سوی من چشم سخنگویش — سخن با تیغ گوید نازم این جادو بیانی را
گذر در خواب گر افتد همی سوی گلستانش — سحر که نکهت گلها فزاید سرگرانی را
بگریم پیش گل تا اشک خون در دآشنا سازد — ببین بلبل ز من بر خویشتن این مهربانی را
به بزمش طایر رنگ پریده آشیان بندد — که شاید عندلیبی در گلستان بذله خوانی را
خموشم دیده و اندر فکر توصیف دهن دانست — سخن ناگفته می داند بنازم نکته دانی را

۶۴

به پرس از چشم مست او که اندر رشک می باشد
مپرس از من ولایت حال ما از ناتوانی را

دل رباید ز جان فسانهٔ ما — جان فزاید دل ترانهٔ ما

قیس لیلی شود چو گوش کند　　شورشِ نالهٔ شبانهٔ ما
آب در دیده سوخت آتشِ دل　　آه از آهِ چون زبانهٔ ما
اوفتادست پای او و روزے　　سر ما هست و آستانهٔ ما
بوی او چون کشید سوے چمن　　گل بخندید بر بهانهٔ ما
بشرارت کم از شراره مباد　　ناوکِ آهِ عاشقانهٔ ما

**۶۵**

ای ولایت جوان پری پیکر
دلبرے نیست در زمانهٔ ما

بانگ تکبیر بلندست ز تبخانهٔ ما　　لوحش الله زهی مشرب رندانهٔ ما
بس که باشد نمک آمیز بیاد لبِ او　　شور در دل فگند نغمهٔ مستانهٔ ما
خرقه سوزیم بنوشیم شراب گلگون　　محتسب کرد طوافِ درِ کاشانهٔ ما
می شود روشن اگر سرمه کند یکدو شبے　　دیدهٔ شمع ز خاکستر پروانهٔ ما
بادهٔ ناب ببر کز می عشق صنمے　　ساقیا روزِ ازل پر شده پیمانهٔ ما
سر هر یک بود و سنگِ درِ او باشد　　گر ببیند بتان جلوهٔ جانانهٔ ما

**۶۶**

آب بر خاک نه ریزد چو سحاب کرمش
کے شود سبز ولایت بزمین دانهٔ ما

یکشب چو شمع جلوه کند گر نگارِ ما　　پروانه وار گرد بگردد مزارِ ما
بر باد داده است ستمگر بحکم ناز　　هرگز بخاک بر نه نشنید غبارِ ما
دو دو قیامت است ز کفری که عشق یکت　　فریاد از سیاهی شبهاے تارِ ما
پای طلب بهمت مردان گشاده ایم　　باشد محال تا به یک جا قرارِ ما
آزادیش ز قید که تعلیم کرده ست　　دامِ خیال نگسلد از هم شکارِ ما
در عرصهٔ خیال تفرج همی کنم　　هردم برنگ تازه برآید بهارِ ما

**۶۷** گفتم کہان ولایت در خون تپیدہ کیست
گفتہ ستیزہ زخم دم ذوالفقار ما **۶۷**

برزد گرسے حیرت حسنت بلب ما — شد روکش آئینہ دل بوالعجب ما
ما بین وجود و عدم ما نبود فرق — در ہست بگفتار ہمین یک وجب ما
گر حسن تو دیوانہ خود کرد دلم را — آوارہ کند عشق منت در طلب ما
جز پرتو روے تو خیالے بدلم نیست — آئینہ بے زنگ بود در حلب ما
آہ از اثر عشق بتانی کہ ندانی — ہر لحظہ فزون ست غم بے سبب ما
از آئینہ داغ ہست و ندارد سر شانہ — بیتاب شد آخر دلش از تاب و تب ما

**۶۸** آن ماہ ولایت زمن خستہ جدا شد
روشن چہ کند ماہ فلک تیرہ شب ما **۶۸**

تا کرد نظر جلوہ آن رشک پری را — نازد بخود انداز و ادا جلوہ گری را
در وہ دل بسر بردن و با سوز بمردن — تعلیم زمن ہست چراغ سحری را
آورد بمن نکہت آن کاکل مشکین — جانم بفدا باد نسیم سحری را
نازم روش ناز چہ مستانہ خرامی — پامال کند ہر قدمت کبک دری را
تا کیست چو من تیرہ سر انجام ندانی — زلفت زمن آموختہ آشفتہ سری را
عیبش نتوان کرد کہ این شیوہ حسن است — داند ہنر از فتنہ گری پردہ دری را

**۶۹** غافل بگذشت از سر بالین ولایت
زانگونہ کہ نازست بر او بیخبری را **۶۹**

بیرون دہم از سینہ اگر دود نہان را — صد شعلہ بجز من فگنم برق تپان را
خواہم کہ حدیث لب میگون تو گویم — سرمست می ناب کنم پیر و جوان را
ای شیخ برو عزت این خرقہ نگہدار — با چشم حقارت منگر دردکشان را

| | |
|---|---|
| هر دم بخیالم ز در خانه درآئی | جز روی دل خسته کشائی در جان را |
| از سختی جان سخت به تنگم که ز تنگم | دلخسته کند عشق من آن رشک بتان را |
| چون فاخته گویم من دل باخته کوکو | صد بار به بینم اگر آن سرو روان را |
| وصف دهن تنگ نیاید به بیان هیچ | ای نکته وران قافیه تنگ است دهان را |
| از خود بگذشتیم پی یار خود آرا | دادیم زکف سود و خریدیم زیان را |

۷۰ دیگر هوس جان و دلم نیست ولایت ۷۰
تا در قدم یار فشاندم دل و جان را

| | |
|---|---|
| ساقی بجام ریز شراب مغانه را | مطرب بلند ساز نوای ترانه را |
| تا پای نازنین بت سرمست من نهاد | بوسید پیر میکده این آستانه را |
| یا نه براه دیر و سر سجده پیش بت | حاجی بهر قدم چه گذاری دوگانه را |
| کافیست ای صنم دل صد چاک عاشقان | با زلف مشکبار میاور تو شانه را |
| بکشای چشم و جانب اهل نظر فگن | مستی فروش کن نگه جادوانه را |
| یک بوسه ده اگر ندهی کام دل بحیل | دخلی مده ز عشوه بخلوت بهانه را |

۷۱ آبی بر آن بریز ولایت ز سیل اشک ۷۱
ورنه شرار آه تو سوزد زمانه را

| | |
|---|---|
| خون گرم در تصور بگذرد گر تیغ را | نقش خاکستر شود هر خط جوهر تیغ را |
| هستی خواهم خدا را گر برای امتحان | میزند بر روی من ترک ستمگر تیغ را |
| تا زدی بر غیر وا از رشکم دل او سوختی | میرود در شکل جوهر دود بر سر تیغ را |
| تیغ ابروی تو باشد آنکه مجروحم کند | دلبر من کی بود این آب و جوهر تیغ را |
| سخت بیرحمی که از بهر تماشای تپش | نیم بسمل کردی و راندی مکرر تیغ را |
| تا در آغوشم کجا خواید که وقت خواب یار | می نهد از وهم در پهلو برابر تیغ را |

بسملش مستانه می غلطد ببین در خاک و خون
آب و جوهر باده هست و خط ساغر تیغ را

یکنظر دیدی و گشتی چین بر ابرو چیستی
سرکشی بی صرفه بر مقتول خنجر تیغ را

تا کشید و بر سرش بر دو بقتلم آزمود
نافهٔ چین شد سراسر زلف جوهر تیغ را

میکند کار کلید ابروی تو با صومعه
یا کشد چون مرتضی بر باب خیبر تیغ را

۷۲ می فتد بیرون ولایت از نیامش دمبدم
شوق خون من مگر کردست مضطر تیغ را ۷۲

الهی سوز آتش ده دل دیوانهٔ ما را
لبالب کن ز آب سرخوشی پیمانهٔ ما را

بده ای ساقی وحدت بجام خود فراموشی
می از شیشهٔ عرفان دل مستانهٔ ما را

بیا جانا که جانم سوخت از تاب جدائیها
منور کن دمی از نور خود کاشانهٔ ما را

هجوم غم دو عالم را بیکساعت زند برهم
اگر گویند افسون خیز درد افسانهٔ ما را

متاع طاعت و تقوا بیک ساغر نمی ارزد
بیا زاهد بکش جامی ببین میخانهٔ ما را

بجز آزار سوز و ساز ناطرفی نمی بندد
خدایا آشنا گردان بت بیگانهٔ ما را

۷۳ ولایت در درسر افزود عقل نکته سنج ما
الهی بیخبر گردان دل فرزانهٔ ما را ۷۳

خاک بیزی در هوای چشمهٔ حیوان چرا
سخت نادانی نمی بوسی لب جانان چرا

خفته می باری همه زین کهنه سقف بی ستون
بیخطر هستی بزیر گنبد گردان چرا

گریه کن از گردش افلاک مینائی بترس
میشوی بر حال مسکینان عبث خندان چرا

پست همت خوار باشد همتی باید بلند
خود برافتادن چو اشک از دیدهٔ گریان چرا

گر نداری توشهٔ لخت دل و خون جگر
می روی در راه محبت بی سر و سامان چرا

می پرستی گر هوس داری ببین آن چشم مست
خوار بودن بر در میخانه چون مستان چرا

گر نداری ای ولایت تاب این آشفتگی

۷۴ دل به بستی در سر آن طرهٔ پیچان چرا ۷۴

| | |
|---|---|
| تعالی الله زهی نامت فدای نام تو جانها | که شگفت از بهار فیض آن گلشن بدیوانها |
| بخند الله صبا گلهای گوناگون سحرگاهان | ببوی نگهت که از کوی تو آید در گلستانها |
| کند هی رشک لیلی کرده بیتابم نمیدانم | که مجنون وادی طی کرد و من گشتم بیابانها |
| نسیم از کوچهٔ جانان عجب شوریده می آید | کند صد چاک جیب لاله و گل در خیابانها |
| بیک نظاره در دل جای کرد این چه شد یارب | که از شیرینی حسنت بهم چسپید مژگانها |
| جمالش بنگر و نسبت مده با آفتاب او را | که روی یار باشد شمع خلوتخانهٔ جانها |

۷۵ بود هر دم جرس زن کاروان زندگانی را
ولایت توشه بردار و مشو غافل ز سامانها ۷۵

| | |
|---|---|
| جان من یار من و خار بجان است مرا | طرفه دردی بدل اندوه و گمان است مرا |
| می رود آب ز چشمان تر من آری | آتشی هست که در سینه نهان است مرا |
| سر خوشی بخیزم کرد که در وادی عشق | هر سر خار به پا راحت جان است مرا |
| چون بگویم غم پنهان که سخن می سوزد | آتشم سر بسر و شعله زبان است مرا |
| همه تن آینه ام کرد فروغ عشقت | شمع آسا دل پرسوز عیان است مرا |
| زنده ام زان سبب ای دوست که مانند نفس | در رگ و پی دم تیغ تو روان است مرا |

۷۶ ای ولایت چه عجب جان ز تن آید بیرون
دل چو بسمل ز غم یار تپان است مرا ۷۶

| | |
|---|---|
| کسی جز خار غم خوردن گل راحت نچید اینجا | خوشا مردی که در کنج قناعت آرمید اینجا |
| بمرقد از گریبان فراغت سر برون آرد | کسی کز سیر چشمی پای در دامان کشید اینجا |
| دلم بر حور جنت بعد مردن چشم نگشاید | جمال ساده رویان پری دیدار دید اینجا |
| بکن ترک سر و آهسته تر پا نه بکوی او | که دلهای نظربازان بخاک و خون تپید اینجا |

| | |
|---|---|
| دل سرخوش ندارد بر فقیهم گریه مے آید | که از خوف و رجا بیچاره درد سر خرید اینجا |
| برو واعظ که فردا دیده آید تا هر چه خواهد شد | هلا کم میکنی بے صرفه از هول وعید اینجا |

۷۷

ولایت مطمئن شد از عقوبات کرمی ترسم
نوید رحمتش از مخبر صادق شنید اینجا

| | |
|---|---|
| دلم بالست آه از من چه گویم اضطرابش را | نه دستی میدهد یاری و نه نگر التهابش را |
| بخوابم آمدی بیدار کردی مرحبا الا | فرار از پاک بین بوسے بزن دوی حجابش را |
| چه مستی داده یا رب بچشم نیمباز او | که هست افسانه شور قیامت مست خوابش را |
| سری دارم بسودای که سودای سرم دارد | ببین آشفته شکنین طره پیچ و تابش را |
| پر و رنگ رخ و تاب بچه چین جبینی آرد | نسیجی نازک از تار نظر با نم نقابش را |
| سمندانم که پامال سمند ناز خواهد شد | که وقت ذی سواری اه نو گیرد رکابش را |

۷۸

بمعنی عشوه گرد د بصورت چین برابر و شد
ولایت ملیح ناز السنت پرداز عتابش را

۷۸

| | |
|---|---|
| دوش وقت سحر از خود ربودند مرا | روی خرشید دل افروز نمودند مرا |
| در شب هجر که چون زلف سیه بود دراز | کم نمودند درین روز فزودند مرا |
| ناخن فکر من خسته چو از کار بماند | گره از کار فرو بسته کشودند مرا |
| رند میخوارم و رندان در پیر مغان | اندرین شیوه بهر بزم ستودند مرا |
| تا هر آئینه در وصاف جمالش نگرم | زنگ آئینه دل پاک زدودند مرا |
| روش ملت اسلام چه دانم تو به | مسلک پیر خرابات نمودند مرا |

۷۹

اے ولایت منم آن سوخته خسته جگر
کز چپ و راست حریفان جستودند مرا

۷۹

| | |
|---|---|
| چو طوفان غم عشق از تنور دل شود پیدا | نگردان ز هوخود آب تا ساحل شود پیدا |

بجای وارساند دل سبب آوردن القاب
نشان کعبهٔ مقصود درین منزل شود پیدا

حجاب حق بود پندار باطل بنا بین بشنو
بچشم دل نظر کن تا حق از باطل شود پیدا

درآن وادی که شور عشق لیلی را کند مجنون
غبار کاروانها شو که آن محمل شود پیدا

نصیبی از محبت نیست مطلق پارسایان را
کمال معنوی از خدمت کامل شود پیدا

ز صورتهای بیمعنی حذر کن گر خدا خواهی
که اسرار حقیقت از بطون دل شود پیدا

۸۰ ولایت گرچه والشیم تپیدن آرزو دارم
بمسلخ می روم هر روز تا قاتل شود پیدا ۸۰

سوختم در دیدهٔ بیدار شبها خواب را
تا نمودم شمع بزم آن ماه عالمتاب را

بیقرارم گرمی نظاره ام سوزد نه تب
کی کشد بدخل حکمت آتشی سیماب را

خون میناست بگردن گر نمیدانی حلال
همچو خون محتسب نوشیدن شراب ناب را

زنده ام دارد همان ساقی بده رطل گران
مقتضی آمد طبیعت جسم خاکی آب را

تا بت هجر کنار لب می شود از بوسه اش
غرق در خون میکند از رشک لعلش عناب را

چون نشیند با حریفان خرم از دو درمیان
می فریبد لطف پنهانش دل بیتاب را

۸۱ بار منت ها کشیدن ای ولایت خوب نیست
پشت خم بار عبادت میکند محراب را ۸۱

خوشتر آن روزی که قاتل روی بنماید مرا
از پی خونریختن از بند بگشاید مرا

وحشت شغل وجودم می برد از خویشتن
خلوت آباد عدم چون یاد می آید مرا

تا شوم پروانه و گرد سرش گردم بجان
منصب سوز و گداز شمع می باید مرا

ساقیا در ساغر افگن عکس روی صندلی
تا خمار باده در سر نیفزاید مرا

با حریفان رفت و باز آمد که چون من کس نیافت
می نماید غمزه از خویش به باید مرا

من پریشان و سر زلفت بدست دیگران
آه بیباکی که میگفتی که آراید مرا

| | | |
|---|---|---|
| ۸۲ | ای ولات در عجب بیم و امید افتاده ام<br>تا ببخشد آن صنم یا قتل فرماید مرا | ۸۲ |

| | |
|---|---|
| گردهٔ خود را ز نادانی حجاب دل چرا | چون خودی مطلوب طالب بودهٔ حایل چرا |
| گر کنی ترک دلایل تا بجانان میرسی | چون بود انجام این دردِ سر حاصل چرا |
| تا حریمش می رسی گر یکنفس بیخود شوی | جستجوی جادهٔ بیداری درین منزل چرا |
| کشتهٔ شمشیر قاتل زنده باشد جاودان | می تپید مقتول او در خاک چون بسمل چرا |
| عقدهٔ دل کی گشاید ناخن فرسوده اش | بستهٔ آخر بدنیای مزوّر دل چرا |
| باید اندر پرده پنهان سوختن معشوق را | راز باطن کرد ظاهر شمع در محفل چرا |

| | | |
|---|---|---|
| ۸۳ | ای ولایت می بجو تا بحر نسازد ترا<br>بودهٔ در سکر آسان و غم مشکل چرا | ۸۳ |

| | |
|---|---|
| ای تاج ز خاکِ قدمت عرش برین را | بر عرش فضیلت ز وجود تو زمین را |
| در بارگه جاه و جلالت بتامل | هرگز نبود دخل چنان بار و چنین را |
| ای در شب معراج براق تو پر و بال | با گرم روی سوخته جبریل امین را |
| در ظلمت تاریک شب کفر و ضلالت | مشعل بکف از جلوهٔ رخسار تو دین را |
| آن نور که بر طور بیفگند تجلی | شد جلوه ده از پیکر تو خانهٔ زین را |
| حاشا که قدم باز کشم از رهِ عشقت | افروخته ام در ره تو شمع یقین را |

| | | |
|---|---|---|
| ۱ | گفتیم ولایت غزل نعت که آرد هم<br>در زیر نگین مملکت خلد برین را | ۸۴ |

| | |
|---|---|
| ای ز جمال تو جهان بو العجب | روشنی روز و تجلای شب |
| دیده ترا دارد و حیران عیش | زخم ترا مرهم داغ طلب |
| شاه یکی مدنی هاشمی | عالم ما لم تکن امی لقب |

احمد و محمود و محمد بنام (صلی الله علیه وسلم) | نام خدا مصطفی در نسب
سید ما کنت نبیاً صفت | حامی امت ز عجم تا عرب
شمع شبستان حدوث و قدم | جلوهٔ بی پردهٔ حق را سبب

۸۵ هر چه بنعت تو ولایت نوشت
رد بکنش گر نبود منتخب ۲

بیا که جلوه نور است در شب مهتاب | عیان تجلی طور است در شب مهتاب
چه احتیاج بدانم که یار و صحن چمن | بجای جنت و حور است در شب مهتاب
به بزم ما که می و شاهد است ای زاهد | حذر ز بد حضور است در شب مهتاب
مکن مکن که بآخر بری پشیمانی | خیال توبه قصور است در شب مهتاب
خموش باش مغنی که بی تجلی دوست | ترانه ناله صور است در شب مهتاب
ببین ز دایرهٔ چرخ تا به نقطهٔ خاک | همان بجوش سرور است در شب مهتاب

۸۶ بوصل ماه ولایت خوش است کبک دری
دلم بهجر صبور است در شب مهتاب ۳

تاب جان است و توان دل زار است شراب | بوی گل روح صبا رنگ بهار است شراب
خوبی گل نبود بی می گلگون ساقی | غازهٔ چهرهٔ سبزان بهار است شراب
تازه میخواری و بسیار مخور ای زاهد | دل نگهدار خدا را که شرار است شراب
گرم هنگامهٔ وحدت نشود بی ساغر | لذت افزای شب بوس و کنار است شراب
زهرهٔ محتسب آب است ز میخواری ما | بین که در محفل ما لیل و نهار است شراب
می شود کلبهٔ تاریک ز جامش روشن | آفتابانه فروغ شب تار است شراب

۸۷ هان ولایت مخور این بادهٔ هشیار فریب
مایهٔ غفلت و آشوب و خمار است شراب ۴

دل شود مضطر چو روی دلستان بیند بخواب / ش بیمارے که مرگِ ناگهان بیند بخواب

هر چه اندر دل بود پیشِ نظر باشد همان / تا قیامت برهمن روی بتان بیند بخواب

گردش او دور جام است و نگاهِ مهر مے / مست خیزد هر که چشمش یکزمان بیند بخواب

آنچه رفت از چشمِ او باز آمدن تعبیر اوست / دیده گریان من آب روان بیند بخواب

پردهٔ عاشق دریدن لازم آمد عشق را / شاهد آن شاهد که یوسف نهان بیند بخواب

حسرتِ در خاک خفتن می رباید جان او / هر که خود را در وصالش کامران بیند بخواب

| | | |
|---|---|---|
| ۸۸ | میکند هر شب ولایت خواب با صد آرزو<br>تا شبے آن ماه رو را میهمان بیند بخواب | ۵ |

رنگ زرد و دم سرد و غم دلدار طلب / چشم گریان و لب خشک و دل زار طلب

همه هیچ است اگر یار نباشد در بر / گر دعای تو قبول است ز حق یار طلب

بادهٔ عشق بخور است بهر کوچه بگرد / شرم بگذار و صراحی سر بازار طلب

بگذر از کعبه و دیر خیز و به بتخانه برو / رشتهٔ سبحه ز هم بگسل و زنار طلب

نگشاید در بے مددِ پیر مغان / رو به میخانه و مفتاح ز خمار طلب

تا شبِ قدر شود هر شبِ تاریک ترا / شب همه شب ز خدا دیدهٔ بیدار طلب

| | | |
|---|---|---|
| ۸۹ | گر تمناست ولایت که شوی محرم راز<br>در خرابات برو ساغر سرشار طلب | ۶ |

می سراید نغمهٔ موزون رباب / هان بگردان ساقیا جام شراب

ماهتاب امشب سراپا داغ شد / روی ساقی آفتاب جام روشن آفتاب

تا که خواهد رفت چون مستی ز هوش / باز کرد است آن پری پیکر نقاب

سر بدوشِ ما گرانی مے کند / هان بکش تیغ و بدست آور ثواب

عشقبازانیم و دلبر بیوفاست / دردمندانیم و دارو خون ناب

با پریشان میشویم و آن پری — میدهد زلف سیه را پیچ و تاب

| | | |
|---|---|---|
| ۹۰ | در رکابِ قاتل گلگون سوار<br>ناتوانی ای ولایت می شتاب | ۷ |

شمع خلوت شده آن ترک ستمگار امشب — یاوری کرد بمن طالع بیدار امشب
آفتاب رخ محبوب طلوعے دارد — گو که درپرده کند روی شب تار امشب
صبح فردا ندمد تا بقیامت یارب — میدهد کام دلم یار دل آزار امشب
توبه کرد از سخن تلخ که دشنام بود — بوسه ام میدهد از لعل شکر بار امشب
غیر را گو که بپاداش سیه شد روزت — من دیرینه که بود غیرت گلزار امشب
سر گرانیم و نداریم ز دنیا خبرے — ساقی از دست منه ساغر سرشار امشب

| | | |
|---|---|---|
| ۹۱ | اندر آغوش بکشم تنگ ولایت همه شب<br>چون بکام تو شد آن یار جفا کار امشب | ۸ |

شب قدر است و عجب نور عیانست امشب — وه چه نوری که چراغ دل و جانست امشب
این نه راح است که در جسم صراحی روح است — وین نه جام ست که خورشید عیانست امشب
ذوق را نشهٔ دیدار دو بالا شده است — شوق در هر رگ و هر ریشه دوانست امشب
هر طرف جوش سرور است بمرگِ اعدا — بیخود از ساغر می پیر و جوانست امشب
باده بریاد حریفان بزمین مے ریزند — هر کجا می نگرم آب روانست امشب
آسمان بے خبر از بازی و آن ترک بکام — غیر از دور بحسرت نگرانست امشب

| | | |
|---|---|---|
| ۹۲ | محتسب نیز بجز صلح ندانست مفر<br>خبر عشق ولایت به جهانست امشب | ۹ |

من رقص بسر مستی مے میکنم امشب — حالیست که بر نغمهٔ نے میکنم امشب
با جام جمے شاهیِ کے میکنم امشب — تو به زمی و میکده کے میکنم امشب

آمد بمی و جام گرفتم به برش تنگ — بس گرمی هنگامه که خوی میکنم امشب
خواهم که زنم دست هوس در کمر او — راه عدمی هست که طی میکنم امشب
وهم است که مجنون نکند عشق من او را — تا قصهٔ محبوبهٔ حی میکنم امشب
هان مطرب خوش لهجه برانگیز نوائی — من ساز بمعشوقه وی میکنم امشب

| | | |
|---|---|---|
| ۹۳ | امشب چه شنیدی ولایت که بهستی<br>هرگونه اشارات بوی می کنم امشب | ۱۰ |

شب فراق تو تنجیر می کند مهتاب — ندانم آه چه تاثیر میکند مهتاب
زخانقاه برون میکند مشایخ را — بحیرتم که چه تسخیر میکند مهتاب
زصحن باغ بخلوت نمی رود زاهد — ببین که پای بزنجیر میکند مهتاب
پر است لوح زمین از سواد روشن او — بخط نور چه تحریر میکند مهتاب
مباش بی می و محبوب تا سحر ندمد — ترانه ریز که شبگیر میکند مهتاب
شب سیاه چو روز سپید شد روشن — نظاره کن که چه تنویر می کند مهتاب

| | | |
|---|---|---|
| ۹۴ | بیا بیا که شب هجر تو ولایت را<br>اگرچه هست جوان پیر می کند مهتاب | ۱ |

ای نور خدا آب بقا در دهن تست — آوازه اعجاز مسیح از سخن تست
گیسوی سمن سای تو آشوب دل و جان — نازکتر و خوشتر زگل زبدن تست
فردوس زمین بوس ملک سر و جنبان — گلزار ارم خاک ره انجمن تست
بنگر زره بنده نوازی که دل ما — حسرت زدهٔ یک نظر عشوه فن تست
هر ذره بلطفی به تمنای تو گردید — تا خطهٔ پاکیزه یثرب چمن تست
لا اقسم اینجاست زخاک کف پایت — در کعبه حرم گشت همانا وطن تست

در نعت سروری غزل خوب ولایت

| ۲ | اعجاز نگر در لب شکرشکن تست | ۹۵ |
|---|---|---|

چه ظلمهاست که بر جان مبتلا کرد است — که کرد آنچه بما ترک بیوفا کرد است
ازین جراحت کاری چگونه جان ببرم — که ناوک غمزهٔ او بسینه جا کرد است
بزیر تیغ تو گردن نهاد عاشق تو — ببین که حق محبت بجان ادا کرد است
گمان مبر که دل عاشقان پریشان کرد — هر آنچه کرد بزلفین تو صبا کرد است
بحیرتم که چه انجام دارد این آغاز — که ابتدا ستمهاے انتها کرد است
سیاهکاری من بین که در جزائش خدا — اسیر پیچ و خم زلف مشکسا کرد است

| ۳ | کمال کفر ولایت نگر که تا بکجاست<br>نماز صبح شب وصل او قضا کرد است | ۹۶ |
|---|---|---|

هر که از حلقه زنان در میخانهٔ اوست — موج تسنیم بیک جرعهٔ پیمانهٔ اوست
اندرین مسئله کفرست خیال من و تو — سخن لیلی و مجنون همه افسانهٔ اوست
سجده بر در او کن که عبادت این است — روشن از نور خدا بام و در خانهٔ اوست
یارب آن روی دل آرا چه فروغی دارد — شمع را رشک ببال و پر پروانهٔ اوست
نازنین است بت ما و نزاکت بنگر — شانه کش باد صبا چاک سمن شانهٔ اوست
صنم ماست که پاکان بطوافش آیند — کعبه در رشک ز ننگ در کاشانهٔ اوست

| ۴ | ای خردمند به پیش ولایت زنهار<br>سخن عقل مفرما که دیوانهٔ اوست | ۹۷ |
|---|---|---|

دل با مکیدن لب لعل تو خو گرفت — وز وصل کام دل تن پر آرزو گرفت
از دل بدیده آمد و تسخیر او نگر — هر اشک کاوفتاده ره کوی او گرفت
خون ناب موج زن ز دل منفعل او فتاد — چون رشته محال بود آبجو گرفت
اندیشه را گذر بسر کوی یار نیست — از پا فتاد هر که سر جستجو گرفت

زاهد بیا و سر بدرش نه که هر کسے — از خاکساری در او آبرو گرفت
ای ترک مست چشم بیا و بیا لگر — زلفے که روح ماست بهجران گلو گرفت

۹۸ آب حیات پیش ولایت بخاک ریز
دل با مکیدن لب لعل تو خو گرفت ۵

دلا شکایت غفلت ز چشم یار خطاست — که آن علیل سیه مست هوشیار کجاست
میان عاشق و معشوق محرمی حاشا — اگرچه نامه بر از بهر نام باد صباست
برو که بار دیر مغان نخواهی یافت — بگرد شیخ که بر دامن تو گرد ریاست
ز دوری ای که کارم ز انتظار گذشت — بآرزوی وصال تو اشکم فرداست
ز دست قاتل پر فن چگونه جان ببرم — نگاه ناوک و ابرو حسام و زلف بلاست
بریخت خون دل من بیک نظر قاتل — جراحتے بنمود با شهادتے که مراست

۹۹ وصال یافت ولایت دم فراق ببین
حکایتیست عجب تر که نے دروغ نه راست ۶

بوی زلف یار تا اندر هوا پیچیده است — طرفه سودا در سر خلق خدا پیچیده است
جوش مجنون از کجا و حال زارم از کجا — تازه عشق من لباس کهنه را پیچیده است
تا نفهمند آسمان بر خویش سیل زد زمین — آه من در ذرهٔ عرش علا پیچیده است
کاکل شبرنگ او دارد شکن اندر شکن — در خم هر تار زلفش بلا پیچیده است
الامان شور محبت نازم این آوازه را — ناله ام در گنبد گردون فرا پیچیده است
تا نیفتی اندران دام بلا هشیار باش — در سر هر موی گیسویش بلا پیچیده است

۱۰۰ تا شد از التجا بردن ولایت بانوا
پا به امان قناعت بے نوا پیچیده است ۷

اندران بزمے که ساقی با مئ گلفام نیست — می پرستان را ز بیتابی دمی آرام نیست

| | |
|---|---|
| عاشقم رندم سبو کش نیستم ساقی برو | خون دل آشام محتاج شراب جام نیست |
| هان یکی زین هر دو جانب ای پری پیکر برآ | از لبت کام دلم جز بوسه یا دشنام نیست |
| زینهار ای شمع با سوز درون خاموش باش | خاص بزم جانگداز آن بت بار عام نیست |
| گرچه در فانوس باشد کی شود پنهان چراغ | آتش الفت نهفتن جز خیال خام نیست |
| از ملامت در محبت می شود بیباک تر | عاشق بدنام را پروای ننگ و نام نیست |

۱۰۱ می زند بر سنگ رسوائی سر آشفته را
آن بت پیمان شکن تا با ولایت رام نیست ۸

| | |
|---|---|
| نازم بقامتی که قیامت شعار اوست | نی نی بهر قدم که گذارد نثار اوست |
| میرم به تیزی دم تیغ نگاه او | تیغی که شعله خیز دم آبدار اوست |
| گه می کشد بناز و گهی زنده می کند | مرگ و حیات ما همه در اختیار اوست |
| دشنام داد آن گل رنگین ادا مرا | بشگفت غنچه که عدم داغدار اوست |
| زلفش نه سنبلیست که بوی نمی دهد | فیض صبا ز رایحه مشکبار اوست |
| زاهد برو بصومعه بنشین بعافیت | خون ریختن بناوک دلدوز کار اوست |

۱۰۲ بر تربت ولایت خونین جگر گذشت
آهی کشید و گفت که اینک مزار اوست ۹

| | |
|---|---|
| پیش روی تو بتا ذکر خدادانی نیست | چون نگوید بتو زاهد که ترا ثانی نیست |
| کفر او خام بود گرچه برهمن باشد | هر کرا قشقه عشق تو به پیشانی نیست |
| الفت پرده در آباد نه سازد هرگز | خاطری را که از وحشت و ویرانی نیست |
| شمع سان آتش عشق تو عیان سوخت مرا | همچو پروانه بجان آتش پنهانی نیست |
| پای در ره ادبی الفت منه اینجا نه خراب | طی این منزل دشوار بآسانی نیست |
| همه سرمایه سوداست سر زلف سیاه | کیست کز سلسله او به پریشانی نیست |

| ۱۰۳ | ای پریچهره گهی سوی ولایت بنگر<br>رحم بر مور نه کردن ز سلیمانی نیست | ۱۰ |
| --- | --- | --- |

یک گام راه عشق بمنزل برابر است — آسانی که هست بمشکل برابر است
چاهیست آتشین ز خلای بهر قدم — حقا که حال راکب و راجل برابر است
نیمه ز ماه هست ولیکن بروشنی — پیشانی تو با مه کامل برابر است
از آب تیغ تر لب زخمم نمی شود — این ماجرا بقلزم و ساحل برابر است
آهم چراغ و ناله شبگیر مطرب است — این کلبه سیاه به محفل برابر است
در خون دل تپیدم و خفتم بخواب مرگ — آری تپیدن من و بسمل برابر است

| ۱۰۴ | بر ناله ولایت دیوانه گوش نه<br>گلبانگ او بلحن عنادل برابر است | ۱۱ |
| --- | --- | --- |

رنگ زرد ما بعشق چهره گلگون بس است — در ندارم دیده گریان دل پر خون بس است
گر نخوردم سنگ طفلان کسر شان عشق نیست — وحشت صحرانوردی از پی مجنون بس است
گرچه بی مضمون فرستاده است قاتل نامه ام — از پی تسکین عاشق نامه بی مضمون بس است
بی نیازم گر ندارم فخر نی از سیم و زر — در دل اهل سخن گنج در مکنون بس است
عشقبازان را نشانی هم ضرور افتاده است — آه گر بر لب نباشد ضعف زور افزون بس است
عربده در وصل با ناز و حیا آمیخته — بهر آرام دل بیمارم این معجون بس است

| ۱۰۵ | دست را اندامه شمشیر بران را مکش<br>از پی قتل ولایت چشم پر افسون بس است | ۱۲ |
| --- | --- | --- |

دل اسیر خم زلفین معنبر شده است — جان من حلقه بگوش تو سراسر شده است
قطره اشک که از چشم ترم ریخته است — در خیال در دندان تو گوهر شده است
آتش چهره بتی تا شرر افگند درو — دل آفت زده ام غیرت مجمر شده است

چه عجب گر و بر آرد ز نهادِ عاشق
بی سبب خاطرِ معشوق مکدر شده است

آفتابم بده و جام بگردان ساقی
تیره شب از رخِ آن ماه منور شده است

گر همه نوش بود لذتِ او را زسد
بوسه ام از لبِ جان بخش میسر شده است

| | | |
|---|---|---|
| 106 | کوربه چشمِ حریفان که ولایت امشب<br>همنشین بتِ سفاک ستمگر شده است | ۱۳ |

خورشید شراری ز دلِ پر شورِ ماست
طوفان که شنیدی نمی از چشمِ ترِ ماست

هنگامهٔ هر روز قیامت که قریب است
شوری ز خرامِ صنمِ فتنه گرِ ماست

افسانه بود حسنِ رخِ یوسف کنعان
افسون تماشا صنمِ سیمبرِ ماست

ای شیخ بدین زهد دلِ پاک نداری
نظاره و پاکی همه وقفِ نظرِ ماست

آهی که ازو آب شود زهرهٔ آتش
دردیست که از آتشِ داغِ جگرِ ماست

نا خوانده همه اند و هر نقطه و خط را
گوید که اشارت ز دهان و کمرِ ماست

| | | |
|---|---|---|
| 107 | پرسید حریفی که کدام است ولایت<br>گریان شد و فرمود که آشفته سرِ ماست | ۱۴ |

ترا شگفته گر از زلف سنبلستانیست
مرا ز عشق دو زلفت دلی پریشانیست

ز جوشِ حسن اگر چهرهٔ تو گلگون است
ز داغِ عشق دلِ زارِ من گلستانیست

اگر جمالِ تو روشن تر است از مهتاب
سیاه کلبهٔ احزانِ من شبستانیست

تویی که جانِ منستی و زنده ام با تو
گمان مبر که درین تیره کالبد جانیست

هزار دل بجراحت نگاری سازد
نگاه یار نگویم که تیغِ عریانیست

ز طولِ دامنِ محشر چه باک عاشق را
که هر دمش ز جنون دست در گریبانیست

| | | |
|---|---|---|
| 108 | ولایت است که اندر نیاز مور بده ست<br>اگر بکشورِ ناز ان پری سلیمانیست | ۱۵ |

نه رحم تا به دل او هزار فرسنگ است
دلم ز سنگدلیهای آن صنم تنگ است

کشیده است بر آئینه تیغ ابرو را
بناز و عربده اینک بجولیش در جنگ است

جمال یار در آئینهٔ ضمیر من است
ولی چه سود که آئینه زیر صد زنگ است

نشسته ام بگدائی بر آستانهٔ دوست
کجا روم بتماشا که پای من لنگ است

رقیب همنفس و من بصد وفا محروم
بحیرتم ز محبت که این چه نیرنگ است

من آن نیم که ز فرمان یار سر پیچم
دلم بدوست چو لیلا و قیس یکرنگ است

۱۰۹ نماند همت مردانه تا کشد استغنی
ولایت این دل نالان ز نام غم تنگ است ۱۶

جنون ربا سر مجنون هوسهاست
نگو زنجیر پایش زلف لیلاست

زدی بر یکدگر تیغ دو ابرو
جراحت بر دلم خط چلیپاست

بجوش آورد عشق ما جهان را
تعالی الله ز ما هست آنچه برپاست

برآورداست گرد از خاک ساکن
قیامت از خرام ناز پیداست

بده ساقی میندیش از خرابی
که دست میکشان در دست میناست

گهی کافر شوم گاهی مسلمان
گهی کعبه دلم گاهی کلیساست

۱۱۰ ولایت عشقبازی پیشه دارد
طریق او خلاف گبر و ترساست ۱۷

عاشق از امید و بیم روز فردا فارغ است
پخته مغز عشقبازی از قضایا فارغ است

خاک باشد بسترش خارا بود بالین او
خاکسار کوی جانان از هوسها فارغ است

سالک کامل نترسد از نشیب و از فراز
رهنورد منزلش از پست و بالا فارغ است

قطرهٔ آبی دم رحلت نکردم آرزو
زخمی تیغ محبت از تمنا فارغ است

کی شود عاشق بیک نظاره از دیدار سیر
گفته اند آخر که مستسقی ز دریا فارغ است

مے نخوردم در فراق ساقیِ پیمانہ کش — آری آری تشنۂ وصلت ز صہبا فارغ است

۱۱۱ مے کے فرو آرم ولایت سر بدین مشت خاک
ہر کہ بیخود باشد از دنیا و عقبیٰ فارغ است ۱۸

باشد گنہ مقدر و غفلت بہانہ ایست — سیر و بہرگ ہر کس و علت بہانہ ایست
مقصود جرم پوشی و عفوِ گناہ بود — آدم کہ خوشہ چید ز جنت بہانہ ایست
بر دار بر کشیدن منصور حق سرشت — نیرنگ عشق بود و شریعت بہانہ ایست
از ہول بعث و نشر و ز غوغای باز پرس — رحمت بود مراد و سر او قیامت بہانہ ایست
کار تمام خلق بہ اسباب بستہ اند — روزی رسد ز غیب و وسیلت بہانہ ایست
منظور بود فتنہ در ابلیس و آدمے — حکم سجود حیلہ و نخوت بہانہ ایست

۱۱۲ خود عشق گفت راز خود و جای گفت نیست
اندر میان وجود ولایت بہانہ ایست ۱۹

آن شوخ کہ آشوب دل و شورشِ جان است — ما را بستم کشت و بحسرت نگران است
خون ریختۂ وز اشلم آمیخت بجنا کش — جان سوختہ و گفت درین سوختہ جان است
پروائے جگر سوزی آفاق ندارد — سرمایۂ خون گرمی آتش نفسان است
سودائے سرِ ماست پریشانی زلفش — بیماریِ چشم سیہ اش سحر نشان است
جان بخش جہانست ز شکر شکنیہا — دشنام لبِ او کہ نصیب دگران است
آبِ دم تیغش کہ بود آب حیاتے — داروی دلِ سوختۂ خشک لبان است

۱۱۳ احوال ولایت بجدائیش مپرسید
آشفتہ سر و خستہ دل و نعرہ زنان است ۲۰

از بلند و پست منزل ہر یکی آگاہ نیست — تا بہ حریم معرفت ہر سالکی را راہ نیست
تا بچاہ اندر نیفتد کی شود یوسف عزیز — ای برادر کار دنیا وا بدلخواہ نیست

ترک هستی کن که فارغ میشوی از نیستی | گر بقا خواهی حصولش بی فنا فی الله نیست
تا توانی در پی آزار مسکینان مباش | آن شنیدستی که جای چاه کن جز چاه نیست
ای بتیغ تیشهٔ زرینکان قضا غافل مشو | مایهٔ درماندگان بی نوا جز آه نیست
باد نخوت در سر از سودای خود بینی مپیچ | زیر مشتی خاک فرقی در گدا و شاه نیست

۱۱۴ | ترک دنیا کن ولایت دل چه می بندی برو
بزم دنیا پیش دانشمند عشرتگاه نیست | ۲۱

اگر سبوی تو از جام عیش لبریز است | پیاله گیر چو رندان که آسمان تیز است
بهوش باش ز تلخاب نیلگون مینا | که دور آخر جامش هلاهل آمیز است
اگر تو عاقلی از گردش زمانه بترس | که طاق گنبد نیلوفری بلا ریز است
مباش خواجه ز انجام خویشتن غافل | که روزگار شب و روز فتنه انگیز است
بپاک دامنی خود ز اعتبار مناز | عروس کهنهٔ دنیا بسی دل آویز است
بگیر عبرت و کاری که کردنی است بساز | نه چنگ ماند نه چنگی نه بزم چنگیز است

۱۱۵ | ثبات نیست ولایت بیک و تیره دمی
نفور باش ز دنیا که جای پرهیز است | ۲۲

ما غم هجر نداریم که دلبر با ماست | در ره عشق نترسیم که خود رهبر ماست
می نابی که از او یافته منصور نمی | به مل اغوزی ساقی همه در ساغر ماست
ما گدایان در دوست همه شاهانیم | کف پایی که زند بر سر ما افسر ماست
هر حسینی ز نجوم فلک زنگاری | پرتوی از رخ محبوب پری پیکر ماست
آنکه بر هم زده یک جلوهٔ او عالم را | ترک ما شاهد ما قاتل ما دلبر ماست
نسبتی در من و یار است که من جانم و او | رشک موی کمرش تار تن لاغر ماست

گر بود منظر فردوس ولایت چه کنم

| | | |
|---|---|---|
| ۱۱۶ | روزنِ قصر بتے رخنہ گہسے منظر ماست | ۲۳ |
| ساقیا ساغرِ توحید بمیخانہ کیست | | بادہ کو بر واز خویش بہ پیمانہ کیست |
| آنکہ از عربدہ اش پیر و جوان جان نبرد | | شوخی و نازکی و غمزۂ مستانہ کیست |
| تیغ در دست و دل آمادہ بخون مردم | | یا رب این آفت جان کہ جانانہ کیست |
| ہر پرستار زند قافلۂ پاکان را | | ہان بپرسید کہ این بتکدہ کاشانہ کیست |
| ۱۱۷ | سکیشد آہ جگر سوز ولایت شب و روز<br>آہ این سوختہ دل عاشق و دیوانہ کیست | ۲۴ |
| صبح و شام عشقبازان صبح و شام دیگر است | | آری آری ہست ساقی را مقام دیگر است |
| ورنہ منصور از کجا قول انا الحق از کجا | | آن زبان دیگر است وآن کلام دیگر است |
| بوالہوس را زلف پیچان ہست زنجیر بلا | | ورنہ پئے صید دل عشاق دام دیگر است |
| می پرستان ہر نفس مدہوش جام ساقی اند | | وانکہ ساقی را کند سرمست جام دیگر است |
| ہر زمانے موسئ بیہوش دیدار وے است | | جلوہ اش را ہر زمان چون طور بام دیگر است |
| محرم رازِ محبت کے بود بادِ صبا | | جان و جانان را بریدِ خنہ (sic) گام دیگر است |
| ۱۱۸ | ماجرای حیرت افزای ولایت دیدنی ست<br>جان فدا ایش کردہ و دلبر بکام دیگر است | ۲۵ |
| آن ترک ستم کیش کہ با بادہ و جام است | | خونِ دل بسمل بصراحیش مدام است |
| ساقی من مخمور ندارم سر پرہیز | | گو محتسب آشفتہ و گو ماہ صیام است |
| طاعات نیرزد بجوے عمر گرامی | | زاہد حذر از توبہ کہ تزویر حرام است |
| اے شیخ مرو بر در پیران خرابات | | آن ہیچ کہ خیزد ز قدح حلقۂ دام است |
| از خاک نشینان درِ پیر کلیسا | | آن کس کہ می ناب نخورد است کدام است |
| ساغر بدہ از دست اگر با خبر و مستی | | کاین عمر گرامی بدمی چند تمام است |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۱۹ | جز شغل صبوحی مکن اندیشهٔ طاعت<br>هشیار ولایت اگر ایام بکام است | ۲۶ |

ز گرمی که بداغ دل است مرهم سوخت — منم که داغ دل من دل دو عالم سوخت
بحیرتم که چه آتش بجان او زده — ز شعله‌ای که به برگ گل است شبنم سوخت
بآتش تب فرقت بسوز روز و شبم — توان به برق نگاهی مرا بیکدم سوخت
ز سوز و ساز دل آتشی چه می پرسی — ببین بقطرهٔ خونی که چشم پرنم سوخت
برنگ مو که بر آتش نهند می پیچد — مگر ز تاب جمال تو زلف پرخم سوخت
بمصر تا چه کند یوسفی که از شوخی — رخ از نقاب کشاد و سواد اعظم سوخت

| | | |
|---|---|---|
| ۱۲۰ | مگر بخیل بلا پیش رو ولایت بود<br>که از شرارهٔ آهش حریر پرچم سوخت | ۲۷ |

از خویش می رباید بوی که در شراب است — خوشحال پاکبازی کز جام می خراب است
رندی و می پرستی آتش زند بهستی — این کیمیای مستی اکسیر بی نقاب است
باشد ز جلوهٔ او نیرنگ هستی ما — هر ذره که بینی روشن ز آفتاب است
تا کی سیاه مستی بگذر ز خود پرستی — این هستی دو روزه با هستی حباب است
طفلی بلهو رفت و پیری کند ضعیفت — غافل مباش یکدم گر موسم شباب است
بگذر ز کامرانی چون نیست جاودانی — کاین خاکدان فانی نقشی بروی آب است

| | | |
|---|---|---|
| ۱۲۱ | امروز گر توانی کاری بکن ولایت<br>فردا که خفته باشی اندیشهٔ حساب است | ۲۸ |

بستهٔ زنجیر زلفم کفر ایمان من است — بوی گل آشفته طبع پریشان من است
ای که می پرسی که منظور جفای یار کیست — جان با هجران از الفت پشیمان من است
از دل من جلوه گر شد صورت زیبای او — منظر خورشید یعنی مشرق جان من است

| | |
|---|---|
| دل سر البتان شدست از دو اعضای آتشین | آه خون آلود رنگین نخل بستان من است |
| چشم تر کردن نباشد رسم در راه قاتلان | وا اگر بر مقتول گرید یک نادان من است |
| اولین عشقبازان جز من دیوانه کیست | آخرین تعلیم مجنون شرح دیوان من است |
| اندران عالم که برزخ نام دارد از ازل | پیر تعلیم جنون طفل دبستان من است |
| بگذرای نقمان زاندای خود و تکلیف من | خسته آزار عشقم مرگ درمان من است |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۲۲ | یار من بگفت روزے با کمال آشتی<br>بر بساط غم ولایت نیز مهمان من است | ۲۹ |

| | |
|---|---|
| کعبهٔ جمال او جلوهٔ خدا این است | کیش برهمن انیست دین پارسا این است |
| گر بطاق آن ابرو فوت شد نماز تو | سر بزیر تیغش نه سجدهٔ قضا این است |
| با قضا در آویزد فتنه ها بر انگیزد | خون پارسا ریزد غمزه و ادا این است |
| ترک مدعا کردن جان و دل فدا کردن | صورت فنا انیست معنی بقا این است |
| خون دل فرو خوردن مردن و جفا بردن | شرط عاشقی انیست شان مبتلا این است |
| دل بسیل بیهوشی همنفس بخاموشی | جان بخود فراموشی زن که انتها این است |
| دیده خون همی بارد دل تپیدنی دارد | ضبط بیقراری چند راز بر ملا این است |
| از بلا نترسیدن وز جفا نرنجیدن | گر تو عشق او داری شیوهٔ وفا این است |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۲۳ | نکته ولایت را زنده کن بیک ایما<br>همچنان بگوش یارش جاے مرحبا این است | ۳۰ |

| | |
|---|---|
| دل بگرد فتنه و آشوب گردیدن نداشت | خاطر آسودهٔ عاشق ورزیدن نداشت |
| سینهٔ مجروح نگاه ناوک انداز ان نبود | دیدهٔ غمدیده بر رخسارها دیدن نداشت |
| رفته رفته و ردش افتاد میل دیگران | پیشتر محبوب ما بیوجه رنجیدن نداشت |
| تا جوان شد آن سهی قامت بلا بالا گرفت | فتنه زین بیش اینقدر بر خویش بالیدن نداشت |

اشتیاق نغمه در پهلوی او سوراخ کرد — نی به کنج بینوایی ساز نالیدن نداشت
تار شوخی‌ها نه آخر شیلای وهم کرد — از خیال زلف در آئینه ترسیدن نداشت

۱۲۴ بر دل زار ولایت خورد شاید ناوکی
پیش ازین با نیش الفت سینه کاویدن نداشت ۳۱

کمال صورت هر چیز را زوالی هست — زوال صورت آنست گر کمالی هست
مباش در غم فردا و ننگ در بر کش — اگر بکام تو امروز خرد سالی هست
صبا بخدمت جانان پیام ما برسان — که درد مند فراق تو خسته حالی هست
پیاله گیر و غنیمت شمار صحبت دوست — فراق در پی آنست گر وصالی هست
چه احتیاج بجلاد یک نگه کافیست — ز کشتن من مسکین گرش خیالی هست
برو که جای ملامت نماند ای واعظ — که در حواس من مضطر اختلالی هست
جواب تلخ مده ای لب تو شکر خا — مرا ز پسته خندان تو سوالی هست
بنفشه و گل و نرگس کجا دمید ز سرو — نهال قامت جانان عجب نهالی هست

۱۲۵ بعذر بی ادبی سر بر آستان دارد
گر از ولایت مسکین ترا ملالی هست ۳۲

چه تیزیست که در تیغ ابروان تو نیست — چه شوخی است که در چشم ناتوان تو نیست
کدام دیده که خونین از اشتیاق نشد — کدام سینه که منت کش سنان تو نیست
کسی نماند بشهر اندرون ز رندان — که سجده گاه دلش طاق ابروان تو نیست
نمی دهند نشان از کسی صغیر و کبیر — که کشته نگه ناز امتحان تو نیست
به نغمه سنجی لبهای شکرین نازم — که عندلیب نوا سنج همزبان تو نیست
توئی کنایه خضر است آبحیوانت — که گوید اینکه مسیحا ز کشتگان تو نیست

اگر بلطف بیائی به بزم ما چه شود

| ۱۲۶ | اگر ولایت مسکین ز عاشقان تو نیست | ۳۳ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| ای شیخ پاک مشرب ما می کشیدن است | در بزم بیخودی رخ محبوب دیدن است |
| رنگین ترانه گفتن و معشوق باختن | رسوا شدن بعشق و ملامت کشیدن است |
| از محتسب گریختن و روی تافتن | پندی که پیر میکده گوید شنیدن است |
| از دست خویش خون دل خویش ریختن | وانده هوای دوست چو بسمل تپیدن است |
| آویختن بدامن محبوب دست شوق | دیوانگی گزیدن و دامان دریدن است |
| سود و زیان ندیدن و سرمایه سوختن | آسودگی فروختن و غم خریدن است |

| ۱۲۷ | در کنج عافیت ز جهان بیخبر شدن<br>وز خویش و آشنا چو ولایت بریدن است | ۳۴ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| شور الفت از دل پیر و جوان برخاست است | هر کرا بینی درین سودا ز جان برخاست است |
| بخت بیدارش کند جادو بچشم نیم باز | طرفه تر این فتنه از خواب گران برخاست است |
| مردمک ها از سیه مستی بهم دارد ستیز | فتنه از میخانهٔ چشم بتان برخاست است |
| ای مسیحا زنده کن از بهر کشتی نوح را | باز طوفانی ز چشم عاشقان برخاست است |
| تا که خواهد شد درین دریای شور افزا غریق | موج می تا آن هر دو لعل درفشان برخاست است |
| واعظا پندم مده افسانه گوئی تا کجا | این دل بی ننگ از نام و نشان برخاست است |

| ۱۲۸ | هان بیا ساقی ولایت از پس مردن بخاک<br>در تمنای یکی رطل گران برخاست است | ۳۵ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| شکر بخنده شورش فزا نباید ریخت | نمک بزخم دل مبتلا نباید ریخت |
| فگند می پی چشم بدت و نی چه کنم | بمشت خاک بچشم قضا نباید ریخت |
| مرید راهب دیرم شراب صاف بیار | که درد میکده در جام ما نباید ریخت |
| نگاه تیز مکن اے پری بسرمهٔ ناز | که خون خلق به تیغ جفا نباید ریخت |

| | |
|---|---|
| مده مده سر زلفت بدست بوالهوسان | ز رشک بر سر عاشق بلا نباید ریخت |
| ترا که گفت که خوابی بفرش گل با غیر | به بسترم همه شب خارها نباید ریخت |

۱۲۹ — ولایت است که از رشک جان همی سپرد / عبیر زلف بجیب صبا نباید ریخت — ۳۶

| | |
|---|---|
| وابسته بجز نثاب تو وصل صنمی هست | ای دیده فرو ریز اگر در تو نمی هست |
| این زلف چه زلف است که در سر پریشش | آشفته سری هست به هر پیچ و خمی هست |
| هر چند که گشتی به فسونسازی چشمش | باز آی مسیحا که درین کشته دمی هست |
| در دیر مغان جز روش جور ندیدیم | هر غنچه بانی طرز ستمی هست |
| ای شیخ بیا و بکرامات نشان ده | گر خوبتر از بتکده ما حرمی هست |
| هستیم خریدار تو ای یوسف ثانی | ور سکه داغ جگر اینک درمی هست |

۱۳۰ — خوش باش ولایت بگلستان وصالش / فردوس اگر نیست نباشد ارمی هست — ۳۷

| | |
|---|---|
| این فتنه که دیدیم ز خرام تو که دیده است | نی نی غلط این شور قیامت که شنیده است |
| ای حسن تو افسانه و با اینهمه شهرت | بوی سر زلف تو صبا هم نشنیده است |
| نادیده همه کشته عشق اند و گرنه | تا کوچه آن ترک ستمگر که رسیده است |
| صد حیف بر آن سینه که با داغ وفا نیست | صد وای بر آن رنگ که از رخ نپریده است |
| اول سبق مکتب عشق است تپیدن | دل نیست که در کوچه قاتل نتپیده است |
| با در روز پهلوش به پهلو چه تپاند | جائی که ز شوق تپش از خود نرسیده است |
| گر جذب محبت ز دل یار نبوده است | تا دیده ز دل خون رگ و پی که کشیده است |
| در کار من او فتاده عجب عقده که فریاد | هر شام غمی بر غم هر صبح مزید است |
| گر جیب قبای منت انگشت نما کرد | ای ترک بگو پرده عاشق که دریده است |

۱۳۱ | ۳۸

بازآئی ولایت ز تپیدن ته خنجر
بسیار تپش از روش عشق بعید است

دور از تو دل جام و صراحی همه خون است
وین طرفه که تاثیر می ناب جنون است

محفل همه برهم شد و می ریخته بر خاک
ساقی ز غمت مرده و پیمانه نگون است

هر دم کشد آهی ز جگر پیر خرابات
سودای فغان هر نفسی بی تو فزون است

ایدوست بیا و بپسند انکه شنیدی
آزردن دلهای پراگنده زبون است

آگه نشوی تا دل پاکت نشود خون
زاهد غم الفت ز کمالات برون است

با دیده خودبین نتوان کرد نظاره
آن نور دل افروز که بیرون و درون است

۱۳۲ | ۳۹

بیمار شد و مرد ولایت بغم او
وان ترک ستمکیش نپرسید که چون است

تیغ ابرو از دل و تیر مژه از جان گذشت
کار مجروح تو ای سفاک از درمان گذشت

چشم بد دور آن دم تیغ نگه خونم بریخت
تا خیال سخت جانی در دل پیکان گذشت

کار ما تابوت نبود کشته ناز ترا
بینوایانه لباس الفت از سامان گذشت

تا بجوشد رحمت و شاید مسیحائی کند
هر که آمد بر سر مقتول او گریان گذشت

یک شب التفاتی بکام دل نخفتی در برم
آرزوی وصل بی فضل تو از پایان گذشت

تا بشور آرد نمک اندر لب هر زخم را
بر مزار کشته خود با لب خندان گذشت

۱۳۳ | ۴۰

ای بعشق مصحف رویت ولایت جان سپرد
گرچه کارش بت پرستی بود با ایمان گذشت

کجا بباغ محبت که دل ز کار گذشت
نشاط رفت و جوانی شد و بهار گذشت

بیار باده صافی که پیشتر دیدیم
که دور مست شد و عهد هوشیار گذشت

بکام دل نکشیدیم دربرش روزی
شب وصال بیک بوسه و کنار گذشت

| | | |
|---|---|---|
| شهید ناز برون آمد است رقص کنان | | مگر نسیم ورش از سر مزار گذشت |
| حقیقتی که ز طوفان شنیده بنگر | | که سیل خون سر شکم ز کوی یار گذشت |
| بیا که طرفه گلی بشگفد ز هر داغی | | که داغهای دل ز آهم از شمار گذشت |
| ۱۳۴ | نیامد آن بت بدین که دل کند خالی<br>تمام عمر ولایت در انتظار گذشت | ۴۱ |
| ایوای بران هر که بی یاد خدا زیست | | یکدانه نیفشاند درین مزرعه تا زیست |
| آلوده غفلت شد و با خویش نپرداخت | | غافل ز سزای خود و هنگام جزا زیست |
| هشیار نشد یک نفس از مستی هستی | | تا بود بدنیا همه با حرص و هوا زیست |
| یک ذره نمیدوخت ز سرمایه باقی | | اندر طمع آنچه بماند به فنا زیست |
| نگشاد گهی دیده عبرت به تماشا | | اندیشه نه کرد از خود و غافل ز قضا زیست |
| یک روز نیاورد بدل روز فنا را | | صد سال اگر زیست بامید بقا زیست |
| ۱۳۵ | تا بوده و تا رفت بفردوس ولایت<br>چون قبله نما روز و شب از ترس خدا زیست | ۴۲ |
| ای ترک کی وین دیده باسوختگان چیست | | بر پایی تیغ نگه و تیغ زبان چیست |
| وز دیده نگه کردن و آشوب فزودن | | مستانه برون آمدن از دیر مغان چیست |
| از خشم بر افروختن چهره گلگون | | وز جوش غضب سوختن پیر و جوان چیست |
| با عارض چون ماه چه آمده باز | | هر دم خلشتی تازه به مجروح سنان چیست |
| نی بسمل تیغی شد و نی زخمی تیری | | یارب تپش دل چه و این آه و فغان چیست |
| با سوخته جانان سر پرخاش چه داری | | آخر ستم کشتن خونناب کشان چیست |
| ۱۳۶ | برخیز و بیا ای صنم مست بیفشان<br>در ملت عشاق ولایت دل و جان چیست | ۴۳ |

ای صنم کیست که مستانهٔ دیدار تو نیست / کیست از شیخ و برهمن که طلبگار تو نیست
کیست کز تیغ نگاه تو بخون در نه تپید / کیست از سلسله مویان که گرفتار تو نیست
کیست ای ماه جبین کز اثر آسیبت / کشتهٔ مردمهٔ نرگس بیمار تو نیست
هر حسینی چو زلیخا به غمت بیمارست / یوسفی نیست بمصری که خریدار تو نیست
مستی باده کشان گرچه ز جام ساقیست / ساقی نیست که مست کش دیدار تو نیست
بر گل عارض تو نغمه سرایند همه / بلبلی نیست که دیوانهٔ گلزار تو نیست

| ۱۳۷ | بندهٔ تست ولایت مشو آزرده ازو<br>برگنه معترفست ارچه گنهگار تو نیست | ۴۴ |
|---|---|---|

هر که سودازدهٔ زلف پریشانش هست / کافر عشق نباشد اگر ایمانش هست
بخبر نیست ز خونباری مجنون لیلی / روزنی از دل او تا بهبیابانش هست
سینه‌ها زنده بیک شور تبسم قاتل / اثر آب بقا در لب خندانش هست
گفتمش درد مرا هیچ علاجی نبود / گفت لبهان زلبم بوسه که درمانش هست
گفتمش بسمل تیغ تو تپیدن دارد / گفت از عشوه که بسملم اگر جانش هست
عمر بگذشت و محبت دل عاشق نگذاشت / بین که خونابه فشان دیدهٔ گریانش هست

| ۱۳۸ | گفتمش خرقهٔ صدچاک ولایت دیدی<br>گفت خام است که تارے بگریبانش هست | ۴۵ |
|---|---|---|

بیا که بی تو مرا امید زندگانی نیست / بیا که جان بلبم جای لن ترانی نیست
شهید خنجر ناز پری جمالان است / کدام زخم دل من بخون چکانی نیست
فروغ چهرهٔ عاشق بود بغازهٔ زرد / بریده رنگ رخی به که زعفرانی نیست
کر انگشت بیک عشوه چشم بیمارت / که نیم بسمل انداز ناتوانی نیست
حریف گرچه ز تشنیع میزند حرفی / تو نی که خون شدن دل ز تو نهانی نیست

من و دو چشم تر و یک نفس نمی گذرد — که نوک هر مژه سرگرم خونفشانی نیست

١٣٩ — **ولایت** آه که نشتر شکست در دل تو
که عشر تو کم از عشر فغانی نیست — ۴٦

بوسه اش از پی درد دل من درمان است — نوشد ار و لب محبوب مسیحا شان است
زنگلم نیست که در بزم حریفان رفتی — ور نه هر مشکل بید او که هست آسان است
زنگ هر حرف ز وصف رخ تو ریخته ام — لوح دیوان مرا بین که نگارستان است
صاف پیداست که حسنت متحیر گردش — الصنم آئینه در پیش رخت حیران است
شور او دیگر و شور لب جانان دیگر — نمکی در لب او نیست که اندر کان است
رشک گلزار بود پیکرت از سر تا پای — نرگس و سنبل و شمشاد و گل و ریحان است

١٤٠ — دین و ایمان **ولایت** همه نذر یار است
دین او عشق وی و الفت او ایمان است — ۴٧

کشته عشق زنده در کفن است — غمزه را کاو شے بجان و تن است
مستیم از شراب میکده نیست — جان ببوی تو مست در بدن است
نمکے ریز بر جراحت دل — لب لعل تو شور انجمن است
طرفه نیرنگ باختی بجمال — عاشقی دین شیخ و برهمن است
این چه حسن است و اینچه رعنائی است — مبتلای تو جان مرد و زن است
نه عجیب است کار دست جنون — پاره پاره تمام پیرهن است
زنده دارد بخاک عشق تو ام — مردم و همچنان انیس من است
رو مناید و سے نگه نکند — ترک من جان نواز و دلشکن است

١٤١ — اسے **ولایت** ز خویشتن بگذر
سفر اهل شوق در وطن است — ۴٨

تا ذره از خاک من و خاک مزار است — خرسند ز بربادی این مشت غبار است
تا نعل در آتش فگند خسته دلان را — بر تازی چالاک چه ترکانه سوار است
مستانه بیا ای گل خندان بگلستان — گل آمد و هنگام تماشای بهار است
سرمستی و ذوق مے گلرنگ چه داند — آن زاهد که ریاضت سبب رنج خمار است
شوریده سران طاعت و تقوی نشناسند — این طائفه را شرب رندانه شعار است
خود خنجر ابرو زده و خود متجاهل — پرسد که دلت از دم تیغ که فگار است

| | | |
|---|---|---|
| ۱۴۲ | تا یار بکام است ولایت بشبستان<br>شب تا بسحر مست می بوس و کنار است | ۴۹ |

هندی صنمان را نقض دین خدا چیست — آن ترک بجز عهد ندانند که وفا چیست
ای شیخ مترسان ز بلاهای قیامت — جز سلسلهٔ زلف ندانم که بلا چیست
دل بردن و خون کردن و دیوانه نمودن — این غمزهٔ ترکانه و این ناز و ادا چیست
یک آبله کردی دل ما را بنگاهے — این عربده و این ستم ای ماه لقا چیست
دانی همه حال دل من خوبتر از من — آه از من بیتاب چه پرسی که ترا چیست
هردم بخیال آمدن و هوش ربودن — این طرز جداگانه ز آئین جفا چیست

| | | |
|---|---|---|
| ۱۴۳ | دامان شفیع است بدست تو ولایت<br>پس دغدغهٔ محشر و هنگام جزا چیست | |

ای زود خشم این همه رنج و ملال چیست — چین بر جبین شدن بطلب وصال چیست
با دخت رز نشین و بعیش مدام کوش — گر عاشقی خیال حرام و حلال چیست
چشم تو هر که دید تواند بحکم گفت — مستی بجوش باده نکردن محال چیست
روی تو آفتاب و دو ابروی تو هلال — در جرم آفتاب دو مشکین هلال چیست
انجام سرکشی بود از پا در آمدن — ای پر غرور در سر تو این خیال چیست

| | | | |
|---|---|---|---|
| | از دست رفت کار شهیدان خنجرت | اکنون ز قتل بیگنهان انفعال چیست | |
| ۱۴۴ | گر نیست پاره پاره دلت از فراق دوست<br>هر شب چو ماهتاب ولایت زوال چیست | | ۵۱ |
| | هر که از سایهٔ سر سد بسفر عاقل نیست<br>پا بگل بودن باللازم و ملزوم افتاد<br>باعث نکبت سیاح بود غفلت او<br>پند پیرانه بگوش کن از خانه برآی<br>که نصیب تو شود هر چه بقسمت نبود<br>ایکه داری دل فرزانه تکبر چه کنی | ماه بی کاهش اندیشه بیک منزل نیست<br>مایهٔ طینت ما بین که بجز آب و گل نیست<br>خوشتر آن مرد که در راه روی غافل نیست<br>هر که سالک ز مقامی نشود کامل نیست<br>لب آب است و ترا زان لب ساحل نیست<br>جز کف خاک ازین کهنه سرا حاصل نیست | |
| ۱۴۵ | بیخبر نیست ولایت دل بی غم چه کند<br>دل که سودای سر از عشق ندارد دل نیست | | ۵۲ |
| | سجدهٔ معنی پرستان آستان دیگر است<br>بر سر بالین نیاید جان آسایش طلب<br>پای ما واماندگان در اولین منزل شکست<br>چون ز دست او نگهدارم دل شوریده را<br>گرچه خوبان صورتی دارند سر تا پا حسین<br>هر چه می بینی برای او مهیا کرده اند | سجده را جز خاک پیشانی نشان دیگر است<br>آنکه جانان را کند بیتاب جان دیگر است<br>آنکه تا جای رسید آن کاروان دیگر است<br>حسن روز افزون او هر دم نشان دیگر است<br>عشوهٔ او دیگر و انداز و آن دیگر است<br>عشق را در هر نفس کار جهان دیگر است | |
| ۱۴۶ | چون ریاکاران ولایت را به محرابی چه کار<br>گوشه گیر اندر خم ابرو کمان دیگر است | | ۵۳ |
| | ای پیر می فروش شراب مغانه چیست<br>آگه نیم ز حرمت خاک در مغان | آتش منظور در آب صراحی زبانه چیست<br>ارکان سجده ریزی این آستانه چیست | |

فرض است یا که سنت پیران می پرست
هر جا براه میکده حکم دوگانه چیست

اوقات پنجگانه بود انبیے نماز
وقت سجود این وردد نشانه چیست

چون صوفیان بمیکده آیند و می خورند
آداب شان چگونه و شرط ترانه چیست

رندان پاکباز چرا وجد می کنند
شور سماع و زمزمه عاشقانه چیست

۱۴۷ — ۵۴

فارغ ز عقل باش ولایت پیاله گیر
شکوه چه بوالفضول ز جور زمانه چیست

گلهای نهالی همه خار بدن کیست
عالی به نزاکت همه آزار تن کیست

سرمایه تسلیم و دم تیغ که بود است
مادای تپش کوچه رشک چمن کیست

تا سجده کند سر بقضا و دل من
این طاق خم ابرو شمشیر زن کیست

مستانه خرامی روش ناز که باشد
ترکانه ادای نگه عشوه فن کیست

لب است اگر ناله قلقل بگلویش
سرمستی مینا ز سرور سخن کیست

زاهد هوسے جز غم نظاره ندارد
یاد و ز دوه نرگس تقوا شکن کیست

۱۴۸ — ۵۵

جان سپرد از تلخی دشنام ولایت
محتاج یکی بوسه ز شیرین دهن کیست

دل گرفتار و عاشق زار است
وز جفائے بتی در آزار است

هان بیک جلوه مردمی خواسے
چشم مشتاق سخت خونبار است

در نگاهش ستیز باقی نیست
نرگس فتنه ساز بیمار است

بسکه نازک تن است شاهد ما
گل مهتاب بر تنش بار است

لذت بسملش مبارک باد
هر که مقتول خنجر یار است

میشود جان عاشقان پامال
این چه خلخال و این چه رفتار است

کے ز آب حیات زنده شود
هر که را آب تیغ در کار است

بر خنکِ ما نمیگذرد　　ترک ما را ازین روش عار است

۱۴۹　　سبحه زنار شد ولایت را
این چه تسبیح و این چه زنار است　　۵۶

عاشقان را پای در زنجیر کردن مشکل است　　کار چون از دست شد تدبیر کردن مشکل است
حرف عشقت خامهٔ تقدیر در سرها نوشت　　سرنوشتِ ایزدی تغییر کردن مشکل است
چون نگارم حالِ ازخودرفتگی ای نامه بر　　داستانِ بیخودی تحریر کردن مشکل است
دل خیالی دارد و لب با خموشی آشناست　　خوابِ طفلِ بی زبان تعبیر کردن مشکل است
از نگاهِ کافرینت پارسائی کعبه را　　حیله کردن مشکل و تزویر کردن مشکل است
حیرتش را دیدهٔ مشتاق من آئینه است　　آنچه بر دل میرود تقریر کردن مشکل است

۱۵۰　　ای ولایت محو تسلیم و رضا بودن خوش است
پنجه در سرپنجهٔ تقدیر کردن مشکل است　　۵۷

دولتِ فیض ابد حاصلِ درویشان است　　جلوه‌گر نور ازل در دلِ درویشان است
آنکه یک ذره نگنجد بعظم کونین درو　　عشرت آباد دلِ کاملِ درویشان است
بار خاطر نبود رنج دو کون ایشان را　　لطفِ حق دافعِ هر مشکلِ درویشان است
هر یکی نوح بود کشتی طوفانی را　　ایمن از موجِ بلا ساحلِ درویشان است
حاش لله چه داند خرد این نکته را از　　کعبهٔ قرب خدا منزلِ درویشان است
این نه حرفیست که ادراک توانی کردن　　ناقهٔ چرخ پی محملِ درویشان است

۱۵۱　　در ولایت نبود گرچه صفات این قوم
لیکن از خدمتشان داخلِ درویشان است　　۵۸

جلوهٔ او در مه و خورشید دیدن مشکل است　　از گلِ تصویر بوی گل شنیدن مشکل است
بوالهوس کی میتواند پاره کردن همچو من　　بی محبت جیب تا دامان دریدن مشکل است

بینوائی نقص دارد طالب تکمیل را — گر نداری زاد تا منزل رسیدن مشکل است
اشکم از دل تا بچشم آید بصد خون جگر — عاشقی سهل است آری غم کشیدن مشکل است
زخم شمشیر تم دارد عجب تر حالتی — اف محال و آه دشوار و تپیدن مشکل است
خورده ام از بهر اخفای محبت خون دل — قطره از تا سور داغ او چکیدن مشکل است

| ۱۵۲ | آرزوی زخم او هر بوالهوس دارد ولی<br>چون ولایت زیر تیغش آرسیدن مشکل است | ۵۹ |
|---|---|---|

حال من بین که دست غم عشقت چون است — جگرم خون و دلم خون و سرم خون است
تا که نوشد می پر نوش و که بوسد لب جام — دهنش صورت جام است و لبش میگون است
هر که او یک نظرش دید اسیر جادوست — مردمک ساحری و غمزه او افسون است
نتوان کرد بجز وزن نظر تقطیعش — مصرعه قامت محبوب عجب موزون است
زود بینی که همین طفل بخشم بگذارد — فرض کردم که معلم همه افلاطون است
حسرت افزود بی لذت دیدار کسی — وای تاثیر که دردم ز دوا افزون است

| ۱۵۳ | دامن عمر ز خود گیر ولایت اینجا<br>بر حذر باش که این دایره گردون است | ۶۰ |
|---|---|---|

دل بدستم نیست تا خلخال در پای شماست — فتنه محشر مگر پابوس بالای شماست
در نقشبند پیچ زان گیسوی مشکین بوده است — در رنگ شور از لب هنگامه او [illegible] شماست
چون نباشد سرخ رنگ از پای تا سر آن قبا — روز و شب [illegible]
بوسه با دشنام دادن در شب وصلت بناز — [illegible]
دیده اش محو طلسم و حیرتش آئینه شد — [illegible] صفحه نقش [illegible]
لمعه خرشید حسنت [illegible] کار [illegible] — [illegible]

| | نیست [illegible] از خبر [illegible] | |
|---|---|---|

| ۱۵۴ | سر بپا افشاندنش موقوف ایمای شماست | ۶۱ |
|---|---|---|

دیدن بسوی عاشق بر طبع او گران است | حقا که نرگس او بسیار ناتوان است
از خویش می رباید پیران پارسا را | آشوب پاکبازان این طفل ناتوان است
از طرهٔ بلندش صد حلقه در کمندش | هر پیچ دلپسندش دام دل جهان است
آن چشم نیم مستش آن لعل می پرستش | آن جام می بدستش از خود ربای جان است
تا خنجر آزما شد ترک ستمگر ما | دل با هزار سودا از خون گرفتگان است
ترسم که محو گردی از جلوهٔ حسینان | ای پیر پارسایان این بزم گلرخان است

| ۱۵۵ | بسیار خامه بشکست بسیار نامه در سوخت<br>تا در کف ولایت کلک گهر فشان است | ۶۲ |
|---|---|---|

تا دل اسیر حلقهٔ زلف دوتا شده است | با پیچ و خم چو طرهٔ آه آشنا شده است
از بهر پایبوس تو برخاست شور حشر | بنشین که از خرام قیامت بپا شده است
تیغ تو خون غیر بدسازیش بریخت | دردی که بود در دل ما بی دوا شده است
از چشم زخم وهم دل من بعید نیست | بسمل ز ناوک نگه سرمه سا شده است
تا کار دست بستهٔ قتلم تمام کرد | خونم بپایبوسی قاتل حنا شده است
طعنش مزن اگر ندهد یار خون بها | در خاک زندگانی ما خونبها شده است

| ۱۵۶ | دارد سر نیاز ولایت بر آستان<br>پیر طریقتش به یقین رهنما شده است | ۶۳ |
|---|---|---|

ترک سفاک من از کشته خود بیخبر است | زانچه گفتند و بگویند ستمگار تر است
مشت خاکی که صبا آورد از کوچهٔ دوست | پیش صاحب نظران مایهٔ نور نظر است
راز الفت نتوان داشت نهانی در دل | آه از بهر گل داغ نسیم سحر است
عاقبت زین سر انجام چه خواهد بودن | نوبت گریه بخون دل و لخت جگر است

| | |
|---|---|
| شور عمر سے نکند انچه کند ضبط دمی | سوز پروانه دگر نالهٔ بلبل دگر است |
| هر خم و پیچ بلای دل خلق است و هنوز | طرهٔ کافر آن رشک پری تا کمر است |
| ۱۵۷ | دل الفت زده ام آه ولایت چکند<br>شور او بی اثر و نالهٔ او بی اثر است — ۶۴ |
| در شبستان غمت بی سر و سامانی هست | بستهٔ زلف سیاه تو پریشانی هست |
| دل بیستیم ز نفین تو در روز سیلی | روزی ما ز ازل تیره شبستانی هست |
| ای جنون ما بتمنای تو مجنون شده ایم | پیش ما آی که تا حال گریبانی هست |
| خورد بر سینه و از سینه نیاید بیرون | بر دلم است جان بخشی پیکانی هست |
| مسن چه پای ز سر و کاوش پنهان ز خلش | در بیابانت اگر خار مغیلانی هست |
| از پی عشق بتان جز دل کافر نه سزد | در ره دوست بیفشان اگر ایمانی هست |
| ۱۵۸ | ناتوان کرده حشمیت ولایت همه تن<br>درد مندیست که محتاج بدرمانی هست — ۶۵ |
| یک نفس کم نشود شور نهانی که مراست | مجمری از تف دل هست و دهانی که مراست |
| در تمنای تو مستانه سخن سے سنجد | ترجمان دل مست است زبانی که مراست |
| یک نظر دیدن او سیر عدم می خواهد | هوس همسری بوی سبانی که مراست |
| دل ز رشک نگر و سختی داغ جگرم | می کند گریه ز ناسور روانی که مراست |
| آخر این رنگ بسی فتنه بپا خواهد کرد | سینه پر خون همه از سرخی پانی که مراست |
| پیر و کس نیم و این همه فیض ازلی است | شاعری را نبود طرز بیانی که مراست |
| ۱۵۹ | دوش سگفت ولایت بت شیرین دهنم<br>رشک فرهاد بود سوخته جانی که مراست — ۶۶ |
| بجرم تیغ تیز بقتلم کشیده است | ز رشک شمگرے چوبت ما که دیده است |

عشقت نگر که با دل خوبان چه می کند
خون جگر ز دیده بدامان رسیده است

بوی چمن نیست اینهمه خودبینی سبلی
ابرو تر از شوخی و ناز آفریده است

شد ز سر دمن آب خدا یا د نا حندا
کشتی به سیلگاه محبت رسیده است

حرفی نگفته ایم و سرشکی نریخته
تا دیده است حال ز لبها شنیده است

بر روی دوست غازهٔ تیغم می کشد
رنگی که از زخم نگاهی پریده است

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۰ | بی زخم تیر و تیغ ولایت هزار بار<br>بسمل صفت بکوچهٔ قاتل تپیده است | ۶۷ |

بگو شراب مخور کز خمار خالی نیست
قدح بیار که از بوی یار خالی نیست

سرشک سرخ و رخ زرد و بیدلی دارد
دو رنگی چمنم از بهار خالی نیست

اگرچه وی بود از وی بهشت انکارم
که جام من ز می خوشگوار خالی نیست

ز کشتگان دم تیغ او پر است جهان
بهر زمین که شدم از مزار خالی نیست

چه آتشی که نخواهد زدن بهر چمنی
ز فتنه جنبش پای نگار خالی نیست

دلم ز داغ غم آغوشش بهر برگ برست
بزیر خاک هم از انتظار خالی نیست

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۱ | چو بلبل است ولایت بهند نغمه سرا<br>ز کاملان سخن روزگار خالی نیست | ۶۸ |

دل همی سوزد و ز آتش اثری پیدا نیست
شعله هست بجان و شرری پیدا نیست

عشق پنهان نتوان داشت که تدبیر نهفت
رازم افسانه شد و پرده دری پیدا نیست

خوبروی که ندانم دل من برد بخواب
فتنه بر پا شده و فتنه گری پیدا نیست

همه حیرت زده ام بیش که فریاد رسم
وای بیداد که بیدادگری پیدا نیست

من و اندیشهٔ فردای قیامت حاشا
شام امید مرا خود سحری پیدا نیست

بسکه در فرقت او شام و سحر می گریم
پر ز خون است زمین خشک و تری پیدا نیست

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۲ | سیه هم آب ولایت شب و روز و تا حال<br>نخل مژگان ترم را ثمرے پیدا نیست | ۶۹ |

| | |
|---|---|
| مهربانست بمن ساده نگارے که مراست | می کشد روز و شبم جلوهٔ یارے که مراست |
| خلوتم گلشن و جانان گل و من بلبل او | بگمان رشک بهشت است بهارے که مراست |
| او در آغوش من و خانه زغیرے خالی | کے بود روزی کس لیل و نهارے که مراست |
| لیلة القدر بمهتاب نباشد محتاج | روشن است از رخ جانان شب تارے که مراست |
| مرحبا طالع فرخنده که دارم امشب | منزل ماه منیر است کنارے که مراست |
| بوسه بر بوسه زدم بر لب میگون کسے | کے فرو میشود از باده خمارے که مراست |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۳ | دوش از بسکه در آغوش فشردم او را<br>گفت فریاد ولایت ز فشاری که مراست | ۷۰ |

| | |
|---|---|
| گر عشق روی تست بقرآن چه حاجت است | کافر یقین کند که بایمان چه حاجت است |
| درمان عاشقان بود ای ترک درد تو | آنجا که درد تست بدرمان چه حاجت است |
| صد بار کشت معجزهٔ عشق و زنده کرد | ما را بتیغ عشوهٔ پنهان چه حاجت است |
| مستغنی از دو کونم و هستم گدای تو | آرے مرا بملک سلیمان چه حاجت است |
| مردم بکوی رشک بهشت تو ای صنم | خاک مرا بروضهٔ رضوان چه حاجت است |
| جز اینکه خود در آئینه مفتون خود شوی | مشاطه با جمال درخشان چه حاجت است |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۴ | خود درون آرزوست ولایت ز عشق او<br>جانان اگر بمن نرسیدن چه لعبت است | ۷۱ |

| | |
|---|---|
| یارب بمن صنمی دیده پرستم کار است | رشتهٔ سبحهٔ من سلسلهٔ زنار است |
| من از آن روز که چون صبحدم از عشق دم | آشنا یا نه بهر ذره که دیدم یار است |
| دردمن هست بدرمان طبیبان محتاج | از چه خاک شفا خاک در دلدار است |

جعد سنبل همه دام است و لیکن ابدوست — فرق این ست اگه گیسوی تو نگهت بار است
بوی زلف تو صبا می برد از قاف بقاف — نگهت مشک اگر از ختن و تاتار است
بوی می بو که ز هر قطرهٔ خون سے آید — طینت من مگر از خاک در خمار است

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۵ | روح مست است ولایت ز می عشق ولی<br>ظرف دل بین که بدین باده کشی هشیار است | ۷۲ |

برهمن را نبود این دل کافر که مراست — کس ندارد همی غیرت آزر که مراست
می تپد روز و شب اندر هوس کشته شدن — عاشقی را نبود این دل مضطر که مراست
ترک آفاق کنم ترک وفایش نکنم — نیست در سینهٔ هر چنین ترک ستمگر که مراست
شاهدی ماه رخی زهره جبینم دادند — تا کرا هست چنین طالع یاور که مراست
سرخروی ز شهیدان جفا قسمت کیست — خیز و خنجر کش و بنگر ته خنجر که مراست
نه هم را پیکر بعدوم نیاید بنظر — قیس را نیز نبود این تن لاغر که مراست

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۶ | ای ولایت منم و خلوت و جانان بکنار<br>شاه را هم نه شد این عیش میسر که مراست | ۷۳ |

بی محبت دیده را خوناب کردن مشکل است — زهره بی سودای الفت آب کردن مشکل است
دل بدریای محبت چون فگندی صبر کن — حفظ کشتی بر سر گرداب کردن مشکل است
غافل از پاس نفس غافل نگردد ساعتی — دیدهٔ بیدار ما را خواب کردن مشکل است
در میان عالم آب است جای مردمک — خانه اندر موضع سیلاب کردن مشکل است
سجده در ابروی جانان میکنند ای پارسا — عاشقان را مایل محراب کردن مشکل است
هر چه میگوید دلم لیکن بالکل ترکش کنم — بسکه پاس خاطر احباب کردن مشکل است

| | | |
|---|---|---|
| ۱۶۷ | از غم دوری ولایت اندر آب و آتشم<br>آری آری جان چو من بیتاب کردن مشکل است | ۷۴ |

تا نوبتم به درد محبت رسیده است  بر رفت چرخ شور ملامت رسیده است
ساقی بیار مے که بکام است بخت من  ماهِ من از سفر بسلامت رسیده است
آهم نگر که کار رقیبان تمام کرد  پایان یکدلی بخجوست رسیده است
آن تند سیکشم که به پیشم هزار بار  پیر مغان بچشم کرامت رسیده است
ای ساکنان بتکده دستے بر آورید  بیچاره واعظ از پی بیعت رسیده است
از مکر خانقاه دل من سیاه شد  فریاد پیر عشق که آفت رسیده است

| | | |
|---|---|---|
| ١٦٨ | این خرقهٔ صفا به مے آلوده کے شود<br>کز پیر پارسا به ولایت رسیده است | ٧٥ |

منظر جلوهٔ جانان دل پرورد من است  مطهر تاب و تب عشق رخ زرد من است
گرم جوشی بحریفان و ز هنگامه شان  رشک انفاس صبا هر نفس سرد من است
در رهِ عشق بهنگام بود صد آفت  آنکه مردانه صفت رفت دل مرد من است
دردے از فکر خدا و ادب ساغر دارم  حادی جنبی صد بیت سیکے فرد من است
خاک گردیدم و لاسے در میخانه شدم  آنکه صد دور بیاد تو ندهد گرد من است
هر نفس عربده هاست میان من و او  زهرهٔ شیر دلان آب ز ناورد من است

| | | |
|---|---|---|
| ١٦٩ | ای ولایت همه طرز سخنم یکسانست<br>آنچه در آمدِ من هست در آورد من است | ٧٦ |

ای جان نشین برآی که جانان رسیده است  ای دل بیار جان که دم آن رسیده است
قاصد رسید و گفت که فرمود صبر کن  بگذارم اسے شکیب که فرمان رسیده است
پیکان برون نیامد و پیک اجل رسید  تیرم بدل ز عشوهٔ پنهان رسیده است
هر غنچه بخنده در آمد ز روے من  این طرفه زعفران بگلستان رسیده است
آمد خیال یار به تیمار تو دلا  خون جگر بیار که مهمان رسیده است

| | | |
|---|---|---|
| | روز وصل کرد تلافی بعاشقان | کارِ شبِ فراق بپایان رسیده است |
| ۱۷۰ | آن یار بر درست ولایت ز خود مرو<br>ای دردمند باش که درمان رسیده است | ۷۷ |
| | از دهر عشق بهناء ای که ماوای خوش است | سرزمینِ خوش و پستِ خوش و بالائے خوش است |
| | هر صنم خانهٔ زعفرانِ برهمن دلکش | هر سکانے ز حسینان خود آرائے خوش است |
| | صبح و شامش چو پیچ خم زلف بهاری دارد | ز نگاهی خوش و لبان خوش جائے خوش است |
| | هر مقامی ز بتانِ نمکین معمور است | هر تماشا گہ رشکِ ارم افزائے خوش است |
| | گرم هنگامهٔ بازار جنون است مدام | بخریداری غم آئے که سودائے خوش است |
| | بشنو نغمهٔ بلبل که بسے رنگین است | بنگر جلوهٔ گلبن که تماشائے خوش است، |
| ۱۷۱ | الغرض حاصل گفتار ولایت این است<br>گر ز عشق بهناء آئے که ماوائے خوش است | ۷۸ |
| | اعجاز مسیحا چه بود گر سخن این است | خضر آب بقا کے طلبد گر دهن اینست |
| | از زاهد که گوید ز کرامات کرا افتد | گر غمزهٔ ترکانه تقوے شکن اینست |
| | جا نبر نشود واعظ بیچاره ز کویت | گر نرگس مستانهٔ بسمل فگن این است |
| | تا کیست که گردن ننهد زیر دم تیغ | گر تیغ همین است و گر تیغ زن این است |
| | باشد همه حسرت زدهٔ شوق حمایل | گل خنده بشوخی زند گر بدن این است |
| | تا برد صبا بوی تو از ره نشان نیست | یعقوب شود یوسف اگر پیرهن این است |
| ۱۷۲ | در انجمن عشق غزل خوانده ولایت<br>فردوس شود خاک اگر انجمن این است | ۷۹ |
| | اندرین دیر مغان زمزمه پردازے هست | بلبلی نغمه وری طرفه خوش آوازے هست |
| | روز و شب محو تماشائے جمالِ زیبا | سحر و شام جگر خستهٔ اندازے هست |

از تب و تاب دل خسته چگویم که هنوز
تشنهٔ آب دم خنجر طنازے هست

هر نفس طالب آنم که بریزی خونم
دست بکشا بدلیری که فغا سازے هست

گل بخندید و صبا را چه خبر بود که گفت
درمیان من و معشوق اگر رازے هست

مرده خود زنده شود حاجت قم گفتن چیست
هر سخن از لب نوشین تو اعجازے هست

۱۷۳ | یار باباست **ولایت** که حزین می گوید
باخرابی زدگان خانه براندازے هست | ۸۰

اندرین میکده مست می مینائے هست
جرعه نوش لب میگون دلآرائے هست

خوشتر از دیر مغان نیست مقامی دیگر
هر که آید رود از خویش عجب جائے هست

میکشد ناز و نگه جان بتنم می بخشد
هرگز از مرگ نترسم که مسیحائے هست

یار بالست و تو از فرقت او می نالی
بیند آنکس که نظر یاب ز بینائے هست

قدرت صانع مطلق ز جمالش پیداست
بنگر صورت خوبش که تماشائے هست

زاهدا بند گرانست سر زلف بتان
از در بتکده بگریز اگر پائے هست

۱۷۴ | میسر آید غزل تازه **ولایت** هردم
اندرین بزم سخن زمزمه آرائے هست | ۸۱

مرا بدیر مغان عشق گلعذارے هست
مگو که درد نداری که داغ یارے هست

مدان که ناوک الفت نخورده ام بدل
ز کاوش مژه در سینه خارخارے هست

مبر گمان که ندارم خیال معشوقے
که دیده هائے سپیدم بانتظارے هست

چه شد که رنگ رخ من نمی کند پرواز
که خون گرفته دلی از پئے نگارے هست

مگیر خرده که بے ذوق شعر گفتن چیست
که از غمم جگری سر بسر فگارے هست

ببین بصورت بے معنی که من دارم
که حسرتے بدل از بوسه و کنارے هست

**ولایت** است که دارد محبت پنهان

| | | |
|---|---|---|
| ١٧٥ | تباہ کردہ جور دستم شعارے ہست | ٨٢ |

| | |
|---|---|
| بیا جانان کہ دل از غم بجان ست | ز چشم انتظارم خون روان است |
| مکدر کے شوم از جور قاتل | درون صاف من آئینہ سان است |
| توانائی سرشت عاشقان نیست | دلم از سحر چشمت ناتوان است |
| بخواہم در تہ خنجر تپیدن | رضائے قاتل من گوران است |
| بدہ ساقی بجام آفتابے | کہ امشب ماہ من بس مہربان است |
| تو کے بینی جمال بر کمالش | حجاب خود نمائی در میان است |

| | | |
|---|---|---|
| ١٧٦ | ولایت از جدائی غم ندارم<br>بیا دادہ دل من شادمان است | ٨٣ |

| | |
|---|---|
| زین پیشتر آن ترک بعشاق سری داشت | باسوختہ جانان محبت نظرے داشت |
| بر بیخودی و گریہ او رحم ہمی کرد | عاشق اگر از دوری او چشم ترے داشت |
| در بزم حریفان ہوسناک نمی رفت | از سادہ دلی ساز بخویش جگرے داشت |
| دیوانہ انداز وفا بود سراپا | اکثر زرہ مہر بکویم گذرے داشت |
| ہم آہ مرا در دل آن شوخ رہی بود | ہم نالہ زار من محزون اثرے داشت |
| بیگانہ صفت بیخبر از حال نمی بود | روز و شب و شام و سحر از من خبرے داشت |

| | | |
|---|---|---|
| ١٧٧ | ہر لحظہ ولایت بغمت گریہ و گوید<br>زین پیشتر آن ترک بعشاق سرے داشت | ٨٤ |

| | |
|---|---|
| صورت یار اگر از پیش نظر خواہد رفت | موج خون دلم از دیدہ تر خواہد رفت |
| یارب انجام غم عشق چہ خواہد بودن | اگر از نالہ عشاق اثر خواہد رفت |
| عصمت یار یقین است کہ یارش ندہد | یا پیام من اگر باد سحر خواہد رفت |
| بے تو یک ساعتم آرام نخواہد بودن | ہر دم از چشم ترم خون جگر خواہد رفت |

| | |
|---|---|
| تا نیایی بشبستان من از سوز و گداز<br>مردم از حسرت و تا بزم حریفان نشدم | شمع مانند مراد و دو بسر خواهد رفت<br>وای ناکامی رشکم که خبر خواهد رفت |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۷۸ | الله الله که شود کعبه ولایت گویم<br>یار گر گاه ازین راهگذر خواهد رفت | ۸۵ |

| | |
|---|---|
| در می سکدهٔ عشق عجب تاثیر است | همه پهلو شده سوراخ تو گویی تیر است |
| ایکه اندر طلب یار نمی آسائی | در پس پردهٔ دل من که همان تصویر است |
| غیر خود کام ازو کام ستاند حاشا | رشک من شیخی اگر خود تخنش تسخیر است |
| پیچ در پیچ و شکن در شکن و خم در خم | زلف مشکین صنم نیست مگر زنجیر است |
| سرنوشتی که بود محو که داند کردن | پاکبازان ترا خاک شدن تقدیر است |
| حاجتی نیست بدشنام که تکلیفی هست | هر که ناز تو کشد یکنظرش تقدیر است |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۷۹ | بر ولایت مکن ای ترک جوانانه عتاب<br>رحم کن رحم که این کشتهٔ الفت پیر است | ۸۶ |

| | |
|---|---|
| منم که بر سر خاک در تو جای من است | منم که خاک شفای درت دوای من است |
| منم که شور محبت ز من ترقی کرد | منم که زلزله بر پا ز ناله های من است |
| منم که خاک ره پیر می فروش شدم | منم که پیر مغان شیخ رهنمای من است |
| منم که بی به هم جام نسیه بند مدام | منم که اینهمه میخانه از برای من است |
| منم که صورت جانان درو همی نگرم | منم که آئینه ام قلب با صفای من است |
| منم که زلف تو از آه من پریشان است | منم که روی ترا غازه از وفای من است |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۸۰ | ولایت آنکه رساند تا خدای مرا<br>اگر بغور ببینی همان خدای من است | ۸۷ |

| | |
|---|---|
| چه مشکل است که تسکین دل هجران نیست | ذران محال تر است آنکه وصل آسان نیست |

گهی بدیر شدم گاه در حرم رفتم — درین دو خانه خالی نشان جانان نیست
بشام مرگ رسیده است صبح زندگیم — عجب که فرقت او را هنوز پایان نیست
روم بوادی مجنون ولی چگونه روم — بقدر حوصله پهنای آن بیابان نیست
بنسبتی که مرا با تو هست میدانی — مپرس حال من از من که هیچ پنهان نیست
کند نسیم بوی تو مرده را زنده — گلی که مثل تو باشد درین گلستان نیست

| ۱۸۱ | بدید نبض ولایت طبیب گریان گفت<br>برو که درد ترا جز وصال درمان نیست | ۸۸ |
|---|---|---|

عشاق جان نثار تر ایم جان کجاست — درین پرده‌های خوف و رجا در میان کجاست
آنانکه کامل اند شب و روز ساکت اند — آگه دلان راز صنم را زبان کجاست
معلوم شد که هست و نمی آیدم بنظر — حرفی بگوی و ذهن نشین کن دهان کجاست
حاشا که تحت و فوق شود در حریم عشق — آنجا زمین کجا بود و آسمان کجاست
فارغ ز قید نام و نشانند عاشقان — پروای نام کو و خیال نشان کجاست
ای ناتمام عشق چه پرسی مقام دوست — در یکراست و کس نماید روان کجاست

| ۱۸۲ | بجز صبر چاره نیست ولایت سکوت کن<br>درمان دردهای من ناتوان کجاست | ۸۹ |
|---|---|---|

سرمه چشم محبت خاک درگاه من است — عشق را فخر و اثر را ناز بر آه من است
کشته عابد فریبانم مرا با دین چه کار — صادق اندر بت پرستی قلب گمراه من است
آگهی آنست گر خود آگهی بنود ترا — رازدان این معانی جان آگاه من است
عشق تاثیری نمود و جای کردم در دلش — طارم عرش الهی انجمن گاه من است
تا چه خواهد بود محبوبی که دل برد از کفش — هر پری رخسار و حیرت زا گراه من است
ماه من شب تا سحر در جام دارد آفتاب — نور جام آفتاب از پرتو ماه من است

۱۸۳ — ای ولایت چون نباشد بی نیازی شان من
من گدا و مرشدم فتح علی شاه من است — ۹۰

تا مرا بر روی محبوبی نظر افتاده است — کار با خون دل و با چشم تر افتاده است
دود سودای گیسویش بسر پیچیده است — وز خیال عارضش خون در جگر افتاده است
تا چه گل در آب خواهد بخت عشق فتنه گر — شهرهٔ حسن صنم در بحر و بر افتاده است
کرده مسلخ ترک بی پروای من سر کوچه را — در رهش بنگر که بر هر گام سر افتاده است
صورت داغی گرفت خلق در حیرت که چیست — دودهٔ آه من که در جرم قمر افتاده است
در بیابان محبت پیر مجنون نیم — پای من هرجا ز پا لیش نیشتر افتاده است

۱۸۴ — تا دل شیدای من یک جلوهٔ ترکانه دید
ای ولایت از دو عالم بیخبر افتاده است — ۹۱

چین زلف پیچانت شام نکهت افشان است — در سواد گیسویت این چه مشک پنهان است
چند بیخودم داری رحم کن بخونباری — دیده از دل آزاری زار زار گریان است
کار با علاجت نیست دردمند جانان را — یک نگاه مست او ای مسیح درمان است
درد عشق افزون شد دل بالفتش خون شد — حالتم دگرگون شد جان ز هجر نالان است
چون کنم بدل پنهان عشق آشکارا را — رنگ چهرهٔ زردم هر که دید حیران است
اشک سرخ جاری شد دامنم بهاری شد — من ز دل پشیمانم دل ز من پشیمان است

۱۸۵ — می تپیم بخاک و خون ای ولایت از دوری
جان ز خود فراموش است دل بیاد جانان است — ۹۲

داغم از دل که زخم عشق کشیدن دانست — ترتم از اشک که از دیده چکیدن دانست
دل بصد پاره و هر پاره بصد گونه تپش — بچنین شیوه که انداز تپیدن دانست
پیر میخانه از و گردش چشمی خواهد — بادهٔ ناب لبش هر که کشیدن دانست

| | |
|---|---|
| شوخی نرگس مستانه که واندر الا | هر که آهو صفت از خویش رمیدن دانست |
| پای من سر نکند جادهٔ بطحا و کنشت | که بکوی حرم دوست رسیدن دانست |
| هوس آبحیاتش نبود تا به ابد | لب شیرین کسی هر که مکیدن دانست |
| ١٨٦ | چه بود خار که دامان ولایت گیرد<br>که ز سودای تمنت جامه دریدن دانست ٩٣ |
| هر کجا ساده نگاری و گل اندامی هست | عشق را گرمی هنگامه ز بدنامی هست |
| دل صافم بخیال رخ زیبای کسی است | اندرین آئینه تصویر دلارامی هست |
| آنکه طلسم ز لب بام بیفتاد ازو | باز در جلوه چو خورشید لب بامی هست |
| ای جنون حال دل مست چه پرسی از من | پخته تر نیست بعشق و بخرد خامی هست |
| نامه از سوز درون بال کبوتر در سوخت | ای نسیم سحری خیز که پیغامی هست |
| گوش چشم بت مست خود آرای بس است | ما چه سازیم اگر باده و گر جامی هست |
| دشت خالی نشد از رحلت مجنون که هنوز | همچو من سوخته خون دل آشامی هست |
| یارب این طول امل هست که شام هجران | سحری در پی آن نیست عجب شامی هست |
| آه گم شد علم از سینه در ان کوچه زلف | که بهر پیچ و خمش تیره سرانجامی هست |
| کوی عشق است که خونریزی عشاق انجاست | کشته بر سر هر کشته بهر گامی هست |
| ١٨٧ | از ولایت روش زهد مپرس سید کاو<br>رند میخواره و آواره و بدنامی هست ٩٤ |
| خار حسرت بره یار چو در دل بشکست | پای همت بهمین اول منزل بشکست |
| داشتم چشم نگاهی ز مدارا گاهی | وای تقدیر که قاتل دل بسمل بشکست |
| بسمل از رشک شدم دوش که در مقتل عشق تنها | در گلوی دگری خنجر قاتل بشکست |
| سایهٔ قیس چو بر ناقهٔ لیلی افتاد | ناقه چو دانما یه بغلطید که محمل بشکست |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۸۸ | ای ولایت بود انداز نمایان زتپش<br>نشتر ناز نگر در رگ بسمل بشکست | ۹۵ |

ور نظر امشب رخی گلگون نقاب افتاده است
گاه در آتش دلم گاهی در آب افتاده است

الله الله من چگویم مستی پیمانه اش
هر که را بینی بدور آن خراب افتاده است

پاره پاره گشت دلها در جگر ها خون فتاد
عکس روی یار تا بر آفتاب افتاده است

رنگ سرخ از جوش مستی نیست جام باده را
از کف رنگین ساقی گل در آب افتاده است

تا نسیم صبحگاهی نافهٔ زلفت کشاد
آهوان را در جگر ها خون ناب افتاده است

خال نبود آنکه بر دور لب معشوق ماست
زنگی مست است و در جام شراب افتاده است

| | | |
|---|---|---|
| ۱۸۹ | ای ولایت نیست خوبی در طریق عاشقی<br>اندرونم خالی از خود چون حباب افتاده است | ۹۶ |

رخش رشک نگارستان چین است
بمهرش مبتلا ماهی جبین است

مدامم دختر رز در کنار است
همیشه در بغل طفل حسین است

عقیق از رشک لعلش می خورد خون
زبانم لال در وصفش ازین است

بکن زاهد نمازی بر رخ او
خم ابروی او محراب دین است

سیه خالی به نکهت مشکبوی
گل اندامی بخوبی یاسمین است

دل آرامی بجان بخشی مسیحی
سخن سنجی بفطرت نکته چین است

پری پیکر نگاری عشوه سازی
جوانی لاله روی و نازنین است

ختن را فتنه و هنگامهٔ ترک
ز زنگی لعبتی آشوب چین است

سیه چشمی برعنائی غزالی
سهی سروی قیامت آفرین است

| | | |
|---|---|---|
| ۱۹۰ | نه ایمانی کنون دارم نه دینی<br>ولایت دین و ایمانم همین است | ۹۷ |

امشب آه سوزانم در شرر فشانیهاست — شعله با دهان من گرم همزبانیهاست
بسکه سر به سنگ آمد جان ز دل به تنگ آمد — ماه من چه می پرسی وقت مهربانیهاست
گر بخون همی غلتم گه چو موی می پیچم — این چه دردمندیهاست آنچه ناتوانیهاست
از مئی که مخمورم وز پیی که رنجورم — سر بدوش من یار است طرفه سرگرانیهاست
مردم و هوای او زنده کرد در خاکم — حال دل مپرس از من داغ سخت جانیهاست
معنی محبت چیست عشق را حقیقت چیست — نکته ز من بشنو نام بی نشانیهاست

۱۹۱ بر ولایت شی ارحم کن بیا جانانا — کز غم تو مژگانش تر ز خون فشانیهاست ۹۸

نازم این عمل را که بهر درد خود درمان نجست — بوسه اندر شب وصل از لب جانان نجست
تارک هر آرزو شد بر خلاف آرزو — چاره کارے بجز هنگامه هجران نجست
بر سر خاک ره معشوق بی پروا نشست — از فریب عشق بی سامان شد و سامان نجست
عقل را دالست در راه محبت رخنه گر — از فلاطون حکمت و تعلیم از لقمان نجست
آفرین دم مرحبا بر همت مردانه اش — وادی مجنون همه سر کرده و پایان نجست
عار دالست و محبت همچنین خواهد بلی — مشکلش افتاد و هرگز حیله آسان نجست

۱۹۲ اولین گام ولایت بود کز زمان عشق — خاک شد اندر ره یار و ره یزدان نجست ۹۹

داغم از دل که ره پیر مغان را دالست — لذت جانگی ساغر صهبا دالست
تازه فرموده به پیران کلیسا بیعت — سر خوش افتاد و سروری مینا دالست
کفر ورزید و سر از کعبه اسلام بتافت — رتبه خاک در پیر کلیسا دالست
جام می خورده بخاک در خمار نشست — تارک سجده شد و رمز نگاری دالنست
زنده می کرد بنام تو لبش عظم رمیم — کنه جان بخشی اعجاز مسیحا دالست

عکسِ خالِ تو در آئینهٔ دلها افتاد — معنیِ نقطهٔ مشکین سویدا دانست

| | | |
|---|---|---|
| ۱۹۳ | نورِ حق جلوه بچشمان ولایت کرد است<br>ای صنم هر که ترا دید خدا را دانست | ۱ |

ای حبیبِ خاصِ یزدان الغیاث — الغیاث ای اصلِ ایمان الغیاث
ای عزت ماوای هر بیچارهٔ — ای انیسِ بی‌نوایان الغیاث
ای نبیّ هاشمی البطحی — ای شفیعِ روسیاهان الغیاث
جان بلب آورد نفسِ فتنه گر — ای معینِ ما غریبان الغیاث
دل به تنگ آمد ز دستِ راهزن — الغیاث ای روحِ عرفان الغیاث
دست و پا گم کرده ام از بیخودی — مونسِ بیدست و پایان الغیاث
الغیاث ای رحمة للعالمین — ای پناهِ جانِ پاکان الغیاث
هان اغثنی ای محمد بیکسم — نیست غمخوارم کسی هان الغیاث

| | | |
|---|---|---|
| ۱۹۴ | تا بکی باشد ولایت در فراق<br>جان بلب آمد ز هجران الغیاث | ۲ |

هرگز با ابلهی نکند هوشیار بحث — بی دخلِ علم و عقل نباید بکار بحث
انجامِ آن خرابی و رنج و ندامت است — بگذار جاهلی و مکن زینهار بحث
چون گل سکوت کن بجوابِ زیاده گو — هر چند خوش بود چو نوای هزار بحث
تعظیمِ خاکساریِ مردانِ راه کن — هرگز مکن ز کبر به خاکسار بحث
با دوستان ز هرزه سرائی چه فائده — پیدا کند میانِ دو یکدل غبار بحث
نشنیدهٔ که حق تع الصلح خیر گفت — در ملتِ صلاح کند بیوقار بحث

| | | |
|---|---|---|
| ۱۹۵ | خوشتر بود نیاز ولایت خموش باش<br>گرمی کند بناز وفای تو یار بحث | ۳ |

| | |
|---|---|
| الغیاث از زلف پیچان الغیاث | کرد حال ما پریشان الغیاث |
| الغیاث از چشم فتّان الغیاث | همچو نرگس کرد حیران الغیاث |
| داغها بر سینه سوزند از ستم | الغیاث از لاله رویان الغیاث |
| دور کرد از منزلِ آن ماهرو | الغیاث از چرخ گردان الغیاث |
| عشق را حالیست بیرون از قیاس | درد هم افزون شد ز درمان الغیاث |
| بسکه در دشت از کف پایم شکست | گفت سر خار مغیلان الغیاث |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۹۶ | برگرفتم تنگ در بر چون ملش<br>ای ولایت گفت جانان الغیاث | ۴ |

| | |
|---|---|
| داغ دل باز نمودیم عبث | راز بسته کشودیم عبث |
| در شبِ وصل برانده مارا | به تمنای تو بودیم عبث |
| خاک ما داد غرورِ تو بباد | سجده گاهِ تو سودیم عبث |
| هوس افزود دوباره چه مجال | از لب بوسه ربودیم عبث |
| عاشقی راست ملامت لازم | خستهٔ طعن حسودیم عبث |
| گو براندش بستم دل بگرفت | قصهٔ غیر شنودیم عبث |

| | | |
|---|---|---|
| ۱۹۷ | ای ولایت همه بی بال و پریم<br>قید در دام وجودیم عبث | ۵ |

| | |
|---|---|
| آمدی ای محتسب در صحبتِ رندان عبث | ساختی بزم طرب را کلبهٔ احزان عبث |
| کاملان را نیست نقصانی ز آسیب زوال | ماه کنعان را زلیخا داشت در زندان عبث |
| یک نظر کردن بحسن خویش افگند از نظر | کرد خود بینی گوارا یوسف کنعان عبث |
| عاقبت با تو نخواهد رفت سامانی بخاک | روز تا شب بودهٔ در حسرت سامان عبث |
| پا بدامان توکل کش که روزی خود رسد | خوار میگردی بهر کوی چو بی صبران عبث |

بخبر بود است گوئی از خزان خویشتن — بر غنای و ہر می خندد گل خندان عبث

۱۹۸ ای ولایت انتہای عشقبازی مردن است ۱
آه می جوئی براے درد خود درمان عبث

آمدم بر درت ای رشک سلیمان محتاج — ای بیک جنبش ابروی تو پاکان محتاج
ہان بده خاکِ شفا از درِ خود بہر خدا — دل بدردِ تو علیل است و بدرمان محتاج
سبز کن سبز کن اے ابر محیطِ رحمت — ہست این مزرعۂ خشک بباران محتاج
آبرو بخش بیک جلوهٔ دیدار مرا — ای ملایک بحضورِ تو چو انسان محتاج
ای خضر تشنہ لبِ آب بقای سخنت — ای خوش لبِ تو چشمۂ حیوان محتاج
ای گدای درِ تو ہر کہ بود در عالم — ای بغربان دل آویزِ تو شاہان محتاج

۱۹۹ تا بکی باشد ازین لطف ولایت محروم ۲
ای بدید ار جمالِ تو دل و جان محتاج

سر کہ شد خاک رہت نیست بافسر محتاج — نبود ہیچ گدا ے تو بکشور محتاج
از عرب تا بعجم ہر کہ خدا را بشناخت — بنگاه کرم تست سراسر محتاج
تشنۂ شربتِ دیدار تو ہستم لاریب — نہ بجنت ہمتنی نہ بکوثر محتاج
مستم از بادهٔ توحیدِ و ز سرمستیِ من — نہ ز ساقی مترصد نہ بساغر محتاج
روز لے سوی من ای شاہد یکتا ہی — چشم کوتہ نظرم ہست بمنظر محتاج
پر ز بوی سرِ زلفِ تو بود ا مغزم — نہ ز عودی متقاضی نہ بمجمر محتاج

۲۰۰ مدتے رفت ولایت ز دری سوی ہی ۳
آمد آخر ز در خلق بدین در محتاج

نیست دیوانۂ عشقِ تو مسکن محتاج — نہ بپروای گریبان نہ بدامن محتاج
روز تا شب ہمہ در جستجو دلیش ہمگنده — نہ بصحرا متوجہ نہ بگلشن محتاج

طایر جان مرا بال و پری بخش که هست　　اندران روضه بیک شاخ نشیمن محتاج

آه صد آه ز نیرنگ محبت که بود　　دل همه شیفته و دیده بروزن محتاج

بے نمایش به ثنا خوانی تو مشهورم　　بنمودن نبود اختر روشن محتاج

بینوایانه ز بیتابی دل مے گردم　　بهر دیدار تو در کوچه و برزن محتاج

| | | |
|---|---|---|
| ۲۰۱ | جلوه کن بشبستان ولایت روزے<br>ای بدیدار تو عالم همه چون من محتاج | ۴ |

از عشق تو خون در دل دیوانه زند موج　　چون سیل که در دامن ویرانه زند موج

ترسم که خرابی کند این موج خدایا　　آن کن که سرشکم همه در خانه زند موج

بے شبه بلغزد قدم شیخ چو رندان　　گر باده گلرنگ ز میخانه زند موج

گر پیر مغان دم بدمد از سر مستی　　از جوش انا الحق مئ پیمانه زند موج

چون شانه زند یار بگیسوے معنبر　　طوفان بلا سر بسر از شانه زند موج

اے دیده بکن گریه که از رحم بباید　　گر خون دلم تا در جانانه زند موج

| | | |
|---|---|---|
| ۲۰۲ | صد جوش نهان در دل من هست ولایت<br>گر گریه کنم سیل ز دریا نه زند موج | ۵ |

هر که یارش تو شوی نیست بیاری محتاج　　هر که شد خاک درت نیست بکاری محتاج

سبز کن مزرع امید بآب رحمت　　ای بابر کرمت هر گل و خاری محتاج

اے زهی مرتبه آنکه شود خاک رهت　　نبود کشته عشقت بمزارے محتاج

هر دل آئینه جلوه بے پرده تست　　نبود حسن تو با آئینه دارے محتاج

روز و شب از رخ و زلف تو بهاری دارد　　ای باحسان تو هر لیل و نهارے محتاج

دردمند تو ز پرواي عمل آزاد است　　همچو سروے که نباشد به بهارے محتاج

هان ببخشای و عطا کن به ولایت چیزی

| | | |
|---|---|---|
| ٢٠٣ | سایل آید بدرت سینه فگارے محتاج | ٦ |

نیست با غازه کشی عارض رنگین محتاج — ای بوی خوش تو سنبل و نسرین محتاج
مشت خاکی ز در خویش عطا کن مارا — دل ما هست بچشمان چند این محتاج
ذره ذره همه خار و خس او اکسیر است — ای بخاک در پاک تو سلاطین محتاج
وقت آنست که بر سنگ درت باز نهم — چند باشد سر شوریده ببالین محتاج
شمه بوی تو خوشبوے کند غالیه را — ای بچین سر زلفت ختن و چین محتاج
آه گر از سر کوی تو نسیمے نوزد — ای ببوی نکهت موی تو ریاحین محتاج

| | | |
|---|---|---|
| ٢٠٤ | مشکل اوفتاد ولایت چکنم چاره دل<br>یار سلطان غنی و من مسکین محتاج | ١ |

هر چند در جهان شده ضرب المثل صحیح — جانم فدای اوست که فخر بود انا ملیح
تا زنده داشت عشق تو اش ای خجسته ذات — اقرار میکند بمسیحائیت مسیح
ای ذره هاے خاک در تو ستاره ها — گر گفت که تو ز خدا ئی بود صحیح
آئینه جمال قدیم است حسن تو — یعنی که هست ذات قدیم خارج از مدیح

| | | |
|---|---|---|
| ٢٠٥ | باشد دلیل درد محبت گریستن<br>پوشیده چون کنیم ولایت غم صریح | ٢ |

ای ز رخت جلوه مهر درخشان صبح — مصحف رخسار تو صورت ایمان صبح
نسبت آن چون دهم با رخ و با زلف تو — ای دل شب زلف تو ای رخ تو جان صبح
طره مشکین تو نافه کشاے وی است — گر شب یلدا بود زلف پریشان صبح
خود چه عجب جیب من گر ز غمت پاره شد — ای به تمنای تو چاک گریبان صبح
فرض کنم روشن است هیچ جمال تو نیست — رنگ کجا بو کجا در گل بستان صبح
چهره نورانیت شمع شبستان ماست — شیشه دیوار ماست منظر ایوان صبح

٢٠٦ — فرق بدان نه که هست ولایت یکی
نغمهٔ موزون ما نالهٔ مرغان صبح — ٣

شب بیا با رخ روشن چو رخ تازهٔ صبح — تا کشد جلوه بر رخسار فلک غازهٔ صبح
از سر شام بکش بادهٔ رنگین دم رو — باش در محفل عشاق باندازهٔ صبح
این چه صبح است که مست آمده کو در بر ما — او فتاد است بهر انجمن آوازهٔ صبح
خانه پر نور شد از عارض روشن گویا — باز کردند شب وصل تو دروازهٔ صبح

٢٠٧ — ای ولایت ز جفای تو غزل چون حباب
نکشیدیم شرابی برخ تازهٔ صبح — ٤

مجوی از من رند شرابخوار صلاح — که پیر باده فروشان نکرده است مباح
روندگان همه دارند بر قدم نظری — مرو دلیر که غافل نمیرود سیاح
غریق بحر محبت برون نمی آید — اگرچه سعی فراوان کنند صد ملاح
بعرض حاجت خود سوی دیر می پویم — که پیر باده فروشان نگر کند انجاح
کنون بدست سبو تازه میکنم بیعت — که دل ندید ز تعلیم شیخ روی فلاح
بمرگ نیز ز عشق مغان نجاتم نیست — من و طواف خرابات و عالم ارواح

٢٠٨ — اگرچه شیوهٔ آن ترک شوخ استغناست
ولایت است و نیاز و سماجت والحاح — ٥

روشن از نور قدح شد همه میخانهٔ صبح — آفتابم بده ای ساقی پیمانهٔ صبح
از من سوخته جان پرس اگر می پرسی — حال شمع سحر و حالت پروانهٔ صبح
مردم و شمع صفت هرزه نگفتم سخنی — بلبل آشنایم آشفته و دیوانهٔ صبح
منت باد صبا بر دل و بر دیدهٔ ما — یار بگریست بیک نالهٔ مستانهٔ صبح

باده خوارسیت ولایت که سراپا خواری

| ٢٠٩ | سیکشی هر سحری منت پیمانهٔ صبح | ١ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| ای جگرها تقاضای جلالت سوراخ | ای نظرها تماشای جمالت گستاخ |
| گل رعنا چه بود با رخ نورانی تو | ای ز نخل چمنستان تو طوبی یک شاخ |
| با خیال تو اگر دست دهد خلوت تنگ | دامنت گیرم و گریم بهوسهای فراخ |
| از ازل تا ابد ختم رسل آمده | گر دو صد کون بود برتر و بهتر زین کاخ |

| ٢١٠ | کاش در انجمن پاک تو بارش بدهند<br>تا به نظاره شود چشم ولایت گستاخ | ٢ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| بهمی که شود هر طرف گلستان سرخ | ز سیل خون جگر سیکنم بیابان سرخ |
| شد آب خون من دو دیده رنجش قاتل | بر آید از دل زخمی چگونه پیکان سرخ |
| بترس از نگه او که چشم جادویش | به تیغ عشوه کند هند تا خراسان سرخ |
| با آفتاب چه نسبت جمال روشن را | که رنگ او همه زرد است و روی جانان سرخ |
| بیار بادهٔ شیرین ز بهر دفع خمار | ز جوش باده تلخ است روی مستان سرخ |
| زمانه خون جگر می خورد ز رشک لبت | عجب مکن که بود لعل در بدخشان سرخ |

| ٢١١ | سیر حال ولایت که از غم دوری<br>ز خون دیدهٔ گریان نمود دامان سرخ | ٣ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| هر دم ز غمت دیدهٔ خونبار شود سرخ | یکبار نمی پرسی و صد بار شود سرخ |
| گر سرخ شود سلوی جای عجب نیست | از پرتو رویت در و دیوار شود سرخ |
| از خون ز نمی قطره نمی گریم و تا هم | از لجهٔ خون کوچه و بازار شود سرخ |
| از جلوه بکاشانهٔ من رنگ بغیر آی | از فیض صباحون همه گلزار شود سرخ |
| ای کاش کند زخم مرا رشک گلستان | دامان نگه از گل دیدار شود سرخ |
| از هر مژه ریخته ام قطره گلرنگ | تا هم نظر نیست که بسیار شود سرخ |

| | | |
|---|---|---|
| ٢١٢ | گر تیغ کشد آن بت سفاک ولایت<br>از خون برہمن رگِ زنار شود سرخ | ۴ |

| | |
|---|---|
| از بادهٔ گلرنگ تو شد ساغرِ ما سرخ | ساقی چه جمی است این که نمودی همه را سرخ |
| ما عاشق لبہاے نگاریم مسیحا | باید پئے بیمارِ لب لعل دوا سرخ |
| ساقی مے لعلم بده امروز که جانان | مست آمد و از بهر ظلم کرد قبا سرخ |
| آن طفل برہمن نگر افشاند بسر مے | از رنگ گلال است همه روی صبا سرخ |
| کشت است بسی او هنوزش سرِ قتل است | تیغے بکفِ دست ز خون شهدا سرخ |
| تعبیر چنان است شفق را و چمن را | از پرتو رخ ساخته ارض و سما سرخ |

| | | |
|---|---|---|
| ٢١٣ | آن رنگ حنا نیست ولایت که تو دیدی<br>بود است ز خونت کفِ دست و کفِ پا سرخ | ١ |

| | |
|---|---|
| پادشاہی بگدایانِ محمد دادند | ملک کونین بفرمانِ محمد دادند |
| مخزن درد نباشد دلِ ہر بوالہوسی | دولتِ عشق بیارانِ محمد دادند |
| پایهٔ ناز کلیم است اگر دست دہد | آن عصائے که بدربانِ محمد دادند |
| اختیار من و تو جمله سپردند بدو | خط تقدیر بدیوانِ محمد دادند |
| کاشانی که خدا راست بود از پیِ شان | ملک ہستی به محبانِ محمد دادند |
| فارغ است از ہمه عالم دلِ مستغنیِ ما | بے نیازی به ثنا خوانِ محمد دادند |

| | | |
|---|---|---|
| ٢١۴ | ہان ولایت سخن مصر و زلیخا تا چند<br>شانِ یوسف بغلامانِ محمد دادند | ٢ |

| | |
|---|---|
| با غم و درد مرا آشنا کرد که کرد یار کرد | خوار و خراب و مبتلا کرد که کرد یار کرد |
| مست شراب جانفزا کرد که کرد یار کرد | نوش دہن بکامِ ما کرد که کرد یار کرد |
| تیغ کرشمه بر گلو راند که راند یار راند | نرگس مست سرمه سا کرد که کرد یار کرد |

غمزه کنان بسوی من دید که دید یار دید
از همه کفر و دین من بود که بود یار بود
سینه بناوک ستم سفت که سفت یار سفت
دین ز دل و دل از همه برد که برد یار برد
عاشق ناز خویش را کشت که کشت یار کشت
لب ز نشاط بر لبم سود که سود یار سود
خون دلم بکافری خورد که خورد یار خورد
فاتحه بر تربتم خواند که خواند یار خواند

بیخود و بیخود مرا کرد که کرد یار کرد
در همه دیر و کعبه جا کرد که کرد یار کرد
بسمل خنجر ادا کرد که کرد یار کرد
جان مرا خدا نما کرد که کرد یار کرد
زنده بحکم خون بها کرد که کرد یار کرد
تلخی عشق را دوا کرد که کرد یار کرد
حاجت خسته جان روا کرد که کرد یار کرد
کار ولایت از وفا کرد که کرد یار کرد

۲۱۵ اشک من خون در دلِ ابر بهاران میکند
می کند فریاد قیس و باز میدارد مرا
یار من بهر تماشا گر بگلشن می رود
گر ز بیم سنگِ طفلان رو بصحرا می نهم
نیست پروای خضر جان دادهٔ ناز ترا
گر بخواند ور براند سر بپایش می نهم

۳ قطرهٔ چشم ترِ من کار طوفان می کند
طبع مجنونم اگر میل بیابان می کند
لاله را دل خون و سنبل را پریشان می کند
سرزنش بر هر قدم خارِ مغیلان می کند
از لبت یک بوسه کار آب حیوان می کند
می نهد بر دیده سنت آنچه دربان می کند

۲۱۶ ای ولایت دل اگر دادی جهانی میدهد ۴
مرحبا یارے که جان تسلیم جانان می کند

تیره بختان که بسودای دو گیسو باشند
منت نافهٔ تاتار چه مردم نکشند
کشتگان نظر الفت لیلی منشان
لذت زخم دل آن خسته درونان دانند
نیست محبوب حسینے که ستمگر نبود

پا بزنجیر ز پیچ و خم هر مو باشند
مست از نکهت زلفین سمن بو باشند
همچو مجنون همه خاک رهِ آهو باشند
که قتیل نگه نرگس جادو باشند
آه زانانکه جفا پیشه و بد خو باشند

عاشقان سر زدم خنجر قاتل نه کشند — همه از شوق درین معرکه یک رو باشند

۲۱۷ شاعران جمله ولایت چو من حسن پرست
مایل چشم سیاه و رخ نیکو باشند ۵

خون دل تا ز چشم تر نه رود — مهر غیر از دلش بدر نرود
می کند انتظار دیده سپید — دل نگهدار تا منظر نرود
درد دل کی فرو رود ز دوا — تیر او تا بسینه در نرود
تا نه دوزی بناوک نگهش — نرود درد از جگر نرود
کوچه گردی کند انتهاست — پا بدامان شکن که سر نرود
خون دل می خورم ز عشق نهان — تا بهر گوش این خبر نرود

۲۱۸ ای ولایت هنر ز زر بهتر
که اگر زر رود هنر نه رود ۶

مست می ناب او هشیار نخواهد شد — مشتاق او از دل زنهار نخواهد شد
آخر دل او سوزد بر سوز دل عاشق — این نالهٔ من هرگز بیکار نخواهد شد
مستم نکند ساقی وردی ز می باقی — تا بر سر خم حاضر خمار نخواهد شد
سودای دو گیسویت آشفته سرم دارد — جانم ز بلای او بیزار نخواهد شد
آن نرگس بیمارش آن چشم فسونکارش — از خواب سیه مستی بیدار نخواهد شد
ور طرهٔ پر چینت ای ترک ختا گاهی — خالی ز دل پاکان یک تار نخواهد شد

۲۱۹ با مصحف روی او عشق است ولایت را
این سبحهٔ صد دانه زنار نخواهد شد ۷

گر اجمال گز آن مست هوشیار آید — صبا ز کوی تو چون مست باده خوار آید
ز خار خار غم دوست سینه پر خون است — مرا چه کار که گل آید و بهار آید

دلم بوئے تو آشفتگی ز سر گیرد ۔ ہوا ز کوچہ زلفت چو مشکبار آید
مگو ز گریہ چہ خیزد مگر تو بے خبرے ۔ کہ خون فشانی عاشق بسے بکار آید
فقیہ کیست کہ مانع شود ز عشق توام ۔ کہ یک نظر نہ کنم گر ہزار یار آید
بخاک خفتہ کند معجزہ مسیحائی ۔ نسیم صبح نفس گر ازان دیار آید

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۰ | ولایت آن شب قدر است گر بدانی قدر<br>شبے کہ یار بہ یک حجرہ در کنار آید | ۸ |

ساقیم روز ازل مستانہ کرد ۔ قسمت من خدمت میخانہ کرد
سر نوشت ما خدا ساغر نوشت ۔ روزی ما بادہ و پیمانہ کرد
آتش مے بادل ما می کند ۔ شمع روشن آنچہ با پروانہ کرد
تا گرفتم جام مے از دست او ۔ غمزہ ساقی مرا دیوانہ کرد

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۱ | مے بہ مینوشان ولایت کے کند<br>آنچہ با ما جلوہ جانانہ کرد | ۹ |

وقت آن آمد کہ مے خواران وداع غم کنند ۔ ساقیان بادہ پیما مے بجام جم کنند
بزم عشرت را بصد ترتیب آرایش دہند ۔ مطربان با نوا سازی بزیر و بم کنند
از سر نو شانہ در زلف گرہگیرش زنند ۔ طرہ محبوبہ ما باز خم در خم کنند
قرّۂ دیدار مہجوران شیدا را دہند ۔ خاک اندر دیدۂ کم بین نامحرم کنند
آنچہ بر جان حزین از گردش ایام رفت ۔ از نگاہ آتش [illegible] کنند
گل بغشانند و عود ناب و مجمر آورند ۔ محتسب ہم گر ببزم آید خیال [illegible]

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۲ | وقت آن آمد ولایت [illegible]<br>می خورند و لے زنند [illegible] کنند | ۱۰ |

تا نکہت کاکلش صبا برد ۔ سرمایہ ہوش ماسوا برد

| | |
|---|---|
| از خاک بذروه سما برد | بنگر که محبتم کجا برد |
| وستی که بدل نهفته بودم | این دشمن دین بیک ادا برد |
| هوشی که سرِ زلف او داشت | آن نرگس چشم سرمه سا برد |
| جانی که بپی نثار او بود | بیماری عشق بی قضا برد |
| حال دل مبتلا چه پرسی | آن عربده جوی بیوفا برد |
| دشمن گشدا نکه هوشمند است | او دست فرو بجنون ما برد |
| یادرد ولم چه کار او را | بیگانه که دل ز آشنا برد |
| قربان هما که استخوانم | در کوچهٔ ترک دلربا برد |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۳ | من بودم و دیر اسی ولایت<br>تقدیر بخانهٔ خدا برد | ۱۱ |

| | |
|---|---|
| یارب سی خوشگوار باشد | من باشم و آن نگار باشد |
| آن رشک پری بری ز پرخاش | هم صحبت و همکنار باشد |
| بی زحمتِ غیر با مدارا | همکاسه و غمگسار باشد |
| مدهوش ز نشهٔ محبت | آن نرگسِ پرخمار باشد |
| اندر کفِ ساقی سیه مست | پیمانهٔ آبدار باشد |
| از شادی وصل او دلِ من | مستانه و هوشیار باشد |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۴ | دردست ولایت از سرِ نو<br>آن طرّه تار تار باشد | ۱۲ |

| | |
|---|---|
| دیوانه دلم سبحه و زنار نداند | هرگز روشِ کافر و دیندار نداند |
| هر فتنه بود خفته و او فتنهٔ بیدار | تا کیست که این فتنهٔ بیدار نداند |
| جانی که ندارد سرِ سودای دو زلفت | زنهار که او طولِ شبِ تار نداند |

| | |
|---|---|
| برحال درون سوختگانش نظری نیست | آن ترک ستمکیش جز آزار نداند |
| آنرا که جگر خون نشود از غم دوری | خون خوردن شیدای تو زنهار نداند |
| رحمی نکند بر دلِ آزردهٔ عاشق | تا حالِ دل آزاریِ اغیار نداند |
| تا خون حریفان نخورد چشم سیاهش | خونباری این دیدهٔ خونبار نداند |
| بی عشق نباشد مزهٔ زندگی ایواے | یارب دلِ زاری که بجز یار نداند |

| ۲۲۵ | ایواے برآن عاشق بیمار ولایت<br>کو جان دهد و هیچکس آزار نداند | ۱۳ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| خود کشته و باز مهربان شد | بر خاک شهید گلفشان شد |
| زانگونه بخاک و خون تپیدم | کز دیدهٔ دوست خون روان شد |
| راه دمِ تیغ رفت عاشق | تا جوهرِ تیغ امتحان شد |
| از کعبه وصول مشکل افتاد | وز دیر حجاب درمیان شد |
| مقتول شدم بیک نگاهت | این عربده مرگ ناگهان شد |
| عاشق شدم و بعشق مردم | هر انچه که خواستم همان شد |

| ۲۲۶ | صابر بفراق شد ولایت<br>آخر بوصال شادمان شد | ۱۴ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| دل خستگی از خنجر ابران که دارد | وین جان حزین حسرتِ پیکان که دارد |
| گه بشگفد و گاه شود غنچه دلِ من | این طرفه گلِ تازه گلستان که دارد |
| خون در دل سوداندهٔ ام جوشش نزنانست | یارب چو من نشترِ مژگان که دارد |
| پیچیده بجز تار نفس را دل رنجور | سرگشتگی از طرهٔ پیچان که دارد |
| صد پاره شد از غیرت من جیب حریفان | تا یار سرِ چاکِ گریبان که دارد |
| بر دوش فگنده است سر زلف دو تا را | تا کافرِ ناسیل بایمان که دارد |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۷ | گاهی همه شب ماه شب افروز ولایت<br>تا داغ بدل از غم پنهان که دارد | ۵ |

| | |
|---|---|
| زین پیشتر مجال رقیبت نظر نبود | در خلوت تو باد صبا را گذر نبود |
| میشد محبت تو شب و روز بیشتر | جز من بصحبت تو حریفی دگر نبود |
| بودند مردمان همه مشتاق یک نظر | رحمت بجو نفشانی چشمان تر نبود |
| عالم خراب بود و صراحی پر از شراب | جز گردش پیاله ز دوران خبر نبود |
| یک بوالهوس به بزم وصال تو ره نداشت | جز ذکر خیر پیر مغان فکر شه نبود |
| می کرد بوی زلف دلم را سیاه مست | ممنون اهتزاز نسیم سحر نبود |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۸ | وقتی که دل ولایت مسکین بتو سپرد<br>سودای الفت تو کسی را بسر نبود | ۱۶ |

| | |
|---|---|
| صبح تمنا دمید شام وصالی رسید | شام وصالی رسید صبح تمنا دمید |
| ساغر و جمی آورید مطرب و نی آورید | ناله ما کار کرد پرده جانان درید |
| سوز من و ساز من دوش ز جا لیش ربود | گر نظره قاتلم قطره خونی چکید |
| دل همه بینا شده دیده همه کور شد | چشم خدا بین ما جز تو بروی ندید |
| همت او دید نیست بر دل ما هر جبا | با همه ضعفی که داشت بار محبت کشید |
| سوخت غم او جگر ضبط نمانش نگر | آه که آهی نکرد گرچه بخون در تپید |
| نامه ما باز کرد دشمن ما را براند | رشته مهرش برید طرز کلام برید |
| حرف بجز فش بجو اند بره دو بخلوت نشاند | لعل ز نرگس فشاند قصه فرقت شنید |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۲۹ | سوز محبت نگر ساز ولایت نگر<br>سینه او می زند نعره هل من مزید | ۱۷ |

| | |
|---|---|
| صد پاره کفن سازم گر بوی نگار آید | از خاک برون آیم گر خود بهزار آید |

تا جان ندهد عاشق حاشا که بود صادق ‌‌ سر بر قدمش میرم دانم که بکار آید
هر لحظه تپیدن چیست با سوز نیاز ای دل ‌‌ از خود بدر تا او بی خود بکنار آید
حقا که گرامی تر از جان نبود گوهر ‌‌ این نذر هم از کف تا وقت نثار آید
از حسن تو حیرانم تا چیست نمی دانم ‌‌ هر دیده ز کوی تو با گریهٔ زار آید
از شوق تو بیتابم وز هجر تو بی خوابم ‌‌ تا چند ترا از من ننگ آید و عار آید

۲۳۰ ‌‌ زنهار مکش قاتل بیجرم ولایت را
ترسم که ز حق ترسی چون روز شمار آید ‌‌ ۱۸

جان بوفا باختم مژده بجانان برید ‌‌ ور بستم نشنود این تن بی جان برید
تا ز سر نو بناز جلوهٔ گل جان دمد ‌‌ مشت پر عندلیب سوی گلستان برید
وحشتش افزون شده است از غم لیلای حی ‌‌ قیس سراسیمه را سمت بیابان برید
عاشق شیدا اگر در هوس معجزش ‌‌ شاهد جان بخش را کاکلش بدستان برید
ترک پریروی من مایل بازی شده است ‌‌ گوی مه و گوی مهر از پی چوگان برید
حسرت و حرمان نگر تا بزلیخا چه کرد ‌‌ یوسف بیجرم را گفت بزندان برید

۲۳۱ ‌‌ تا هنرش ننگرند دست بدستش برند
شعر ولایت همه پیش حریفان برید ‌‌ ۱۹

شکر صد شکر که قاتل ز جفا باز آمد ‌‌ بر سر خاک شهیدان وفا باز آمد
طالع خفتهٔ ما شد ز سعادت بیدار ‌‌ بستم رفت و بناز و ادا باز آمد
بزم روشن شد و پیمانه پر از بادهٔ صاف ‌‌ ساقی ساغر جمشید نما باز آمد
رفت عهدی که پر آوازه بود انجمنم ‌‌ مطرب نغمه ور لحن سرا باز آمد
صلح پرداز و باهنگ محبت دمساز ‌‌ محو ناز آمد و با ساز و نوا باز آمد
رفته بود از پی آزار که زارم دارد ‌‌ متبسم بلب زمزمه زا باز آمد

| | | |
|---|---|---|
| ۲۳۲ | رحم بر بختی اندوه ولایت نبود<br>کان مسیحا بعلاج دل ما باز آمد | ۲۰ |

| | |
|---|---|
| تا رفت گہی نامہ بہ ہمدم نفرستاد | پیغام زبانی بخطا ہم نفرستاد |
| بر حال دل ریش نیفگند نگاہے | دانست مرا زخمی و مرہم نفرستاد |
| آگاہ ز بیتابی من بود و ریدے | از بہر قرار دل بہ غم نفرستاد |
| من چشم وفا داشتم او قطع نظر کرد | بیمار غمش ماندم و آدم نفرستاد |
| حرفی ننوشت از پے تسکین غلط ہم | نور نظر دیدہ پر نم نفرستاد |
| در کلبۂ احزان نفرستاد صبا را | بوئے ز سر کاکل پر خم نفرستاد |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۳۳ | ہر بار ولایت بغمش گرید و گوید<br>تا رفت گہی نامہ بہمدم نفرستاد | ۲۱ |

| | |
|---|---|
| عشق چون اعجاز پنہان را باظہار آورد | لیلی محمل نشین را سوی کہسار آورد |
| برہمن را باسر تسبیح پیوندے دہد | شیخ را در آرزوے تار زنار آورد |
| پاس ناموسی نسازد بر ملا رسوا کند | خلوت آرایان عصمت را ببازار آورد |
| چشم جادو را دہد تعلیم رسم کافری | مومنان پاک را از دین بانکار آورد |
| خال ہندو را بیاموزد طریق دلبری | از پے تکفیر صد نیرنگ درکار آورد |
| از خرابات مغان در کعبہ آرد مست را | پارسا را از حرم در دیر خمار آورد |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۳۴ | یارب آن ہنگام روزی کن ولایت را کہ عشق<br>بیخود و سرمستش اندر بزم دیدار آورد | ۲۲ |

| | |
|---|---|
| یاد آن روز کہ در دیر مغان جایم بود | گوشۂ میکدۂ چشم تو ماوایم بود |
| یاد آن روز کہ مستانہ گرفتی دستم | ہم پالغزہ بہ میخانہ دراز لایم بود |
| یاد آن روز کہ میگشت اگر دشنامم | لب لعل تو باعجاز مسیحایم بود |

یاد آن روز که مست میِ عشرت بودم ‏ منزلِ خلوتِ وصلِ تو کلیسایم بود

٢٣٥ ‏ یاد آن روز که هر وقت ولایت گویان ‏ ٢٣
جام سیدا دی و می شور دل افزایم بود

یاد آن روز که در بزم تو بیگانه نبود ‏ آشنای تو کسی جز منِ دیوانه نبود
یاد آن روز که بی من نگرفتی خوابت ‏ غیرِ یارِ رخ چون شمع تو پروانه نبود
یاد آن روز که سودا زدهٔ ما بودی ‏ در دولت و لولهٔ صحبتِ یارانه نبود
یاد آن روز که من مست تماشا بودم ‏ بوالهوس از میِ دیدار تو مستانه نبود
یاد آن روز که پیمان محبت بستی ‏ رغبت باده نبود و سرِ پیمانه نبود
یاد آن روز که از جلوه حیا می کردی ‏ شور حسن تو بهر کوچه و هر خانه نبود

٢٣٦ ‏ یاد آن روز که چون چشم تو افسون برخواند ‏ ٢٤
جز ولایت بغنت سحکیس افسانه نبود

خرم آندم که مرا بار بمیخانه دهند ‏ صاف یاد روز الطاف به پیمانه دهند
جرعهٔ بادهٔ پرشور بکام ریزند ‏ شاهد ساده و معشوقهٔ مستانه دهند
تا بدانند که گدازش بچه غایت بوده است ‏ کاشکی سوز دلِ شمع به پروانه دهند
عاقلان را ز غم دوست نصیبی نبود ‏ دولتِ عشق بسرگشتهٔ دیوانه دهند
بر نتابد صفت چشم سیاهت مضمون ‏ حیف باشد که فسون تو بافسانه دهند
آری آری بود از جور سرشت ایشان ‏ رحم یک ذره دلِ سخت تو بیگانه دهند

٢٣٧ ‏ از ورد دیر بخیزد بفریبِ واعظ ‏ ٢٥
هر کرا همچو ولایت دلِ فرزانه دهند

یاد باد آنکه ترا باد گری ساز نبود ‏ مردمِ مردِ فریبت غلط انداز نبود
یاد باد آنکه من آموختمت جان بخشی ‏ در لب و در سخنت این همه اعجاز نبود

یاد باد آنکه بوصف تو غزلها گفتم — بلبلی بر گل تو زمزمه پرداز نبود

یاد باد آنکه انیس تو نبودی جز من — روز تا شب در کاشانهٔ تو باز نبود

یاد باد آنکه به بزم تو نشدی فتنه بپا — محرمی رخنه گری در حرم راز نبود

یاد باد آنکه نشد ساختم انگشت نما — هرگز این غمزه و این ترکی و این ناز نبود

۲۲۸ — یاد باد آنکه ولایت بتو دل داد نخست — ورنه کس عاشق آن چشم فسونساز نبود — ۳۶

دوش در میکده جام شرابم دادند — از سر مهر و مدارا میِ نابم دادند

پیر بودم بیکی جرعه جوانم کردند — آتشین چهره بتی مست شرابم دادند

نیست جز دوست شب و روز بپیشِ نظرم — دولتِ وصل به بیداری و خوابم دادند

جامی در آتش و آب است دل غمزده را — حسرتِ صلح و تمنای عتابم دادند

خاک راهم بهواداری ساقی کردند — دل پر آتش و چشمانِ پر آبم دادند

بنویدی که کند عفو گنه رحمتِ او — مخلصی از غم عصیان و عذابم دادند

۲۲۹ — ای ولایت همه دانم ز شطرنج بازی خویش — دل سودازده و مست و خرابم دادند — ۳۷

خوش آن نفس که مرا با خود آشنا سازند — ز کعبه فارغ و بیگانه از خدا سازند

بزهد کم کن و خاک راه آنان باش — که سجده در درِ پیرِ مغان ادا سازند

فدای همتِ آن صادقان جانبازم — که تاب جلوه نیارند و جان فدا سازند

سبوکشان خرابات گر ریا دور اند — گمان مبر که به پیرانِ پارسا سازند

نصیب بوالهوسان نیست عشق شاهدِ ما — کجا دلی که بدین دردِ بی دوا سازند

بخاکساری این قوم زینهار ببین — که سایلان درِ یار کیمیا سازند

بلای مشکل دهری ولایت آسان نیست

۲۷۰ — شبے سبا دگزان ما ہر وجد اسازند — ۲۸

محبت گرچه پوشیده بود افسانه میگردد — که مسکش گرچه پنهان میکشد مستانه میگردد

بجز لیلی سروکاری بدیگر نیست مجنون را — بلاجوی محبت ز آشنا بیگانه میگردد

دل صد چاک تا دارد سر سودای گیسویت — بگرد هر سر موئیت برنگ شانه میگردد

بیا و آفتابی کن درین تاریک شب ساقی — که بیخود شد ز مستی باده و پیمانه میگردد

چه سحر است اینکه بیخود اند نگاه نامسلمانت — بیک نظاره حسنت پری دیوانه میگردد

جمال پر فروغ او همی سوزد حسینان را — به پیش شمع رویش هر یکی پروانه میگردد

۲۷۱ — بگو دیوانه ای عاقل ولایت راز نادانی / که گرد سر بپایانے به از فرزانه ئی گردد — ۲۹

عشق را خسته دلی بیخبری می باید — کشته سوخته جامه دری می باید

عاشق او نگشد سنت خاکستر طور — سرمه چشم مرا خاک دری می باید

خواب بر بستر قاقم نبرد طالب را — بستے از خار و خس رهگذری می باید

همه جانی و سزاوار تو یک سر نبود — هر دم از بهر نثار تو سرے می باید

تا گلستان کند اعجاز خلیل مدنی — جان پر سوز و دلے پر شررے می باید

دل هر یک نشود آئینه حسن رخت — از پی عشق تو پر خون جگرے می باید

هر کس این بهره ندارد که جمالت بیند — بهر دیدار تو صاحب نظرے می باید

رحمت دوست فزونست ز بیتابی دل — لیکن از صدق محبت اثرے می باید

۲۷۲ — تا بجنت غزل لعت ولایت ببرد / چون خضر خوش نفسے نامه برے می باید — ۳۰

نه بشوق تو همین شعله ز جان برخیزد — آن کند عشق تو کز آب دخان برخیزد

رشته سبحه و زنار بهم پیوندد — پرده راز گر از حسن بتان برخیزد

آنچه حسن است که از گرمی نظارهٔ تو … دود آه از جگر پیر و جوان برخیزد
به که در پرده نشینی و برون نخرامی … آه گر شور قیامت ز جهان برخیزد
شرم او مانع شوق است که خون میگریم … یارب آن کن که حجابش ز میان برخیزد
شور عشق تو محیط است و عجب نیست اگر … موج خون هر نفس از آب روان برخیزد

| | | |
|---|---|---|
| ۲۴۳ | ای ولایت دل بیدرد نیرزد بهوس<br>خوشتر آنست که از نام و نشان برخیزد | ۳۱ |

ساقی می بده که فراموشی آورد … از خویشتن رباید و بیهوشی آورد
هوشم فرود در سرای پیر میکده … رشحی بکام ریز که مدهوشی آورد
آشفته شد ز پند تو مغز سبوکشان … واعظ پیاله گیر که خاموشی آورد
یارب بزاهدان غم عشق مغان ببخش … تا خون دخت رز به نوشی آورد

| | | |
|---|---|---|
| ۲۴۴ | نازم ولایت آن نگه نازمست را<br>کو شیخ کعبه را بقدح نوشی آورد | ۳۲ |

عشق چون روز ازل فتنه مهیا می کرد … جلوهٔ حسن تو بی پرده تمنا می کرد
آه غیرت که تقاضا نکند ورنه خدا … میتوانست که ستر تو هویدا می کرد
هرچه باشد همه از تست که نور احدی … اینچه حرفست که حق مثل تو پیدا می کرد
پرده دار حرم حسن تو محجوبی تست … ورنه عشق تو چها فتنه که برپا می کرد
شادی مرگ بصد شوق بدامنش بکشت … گر بت معجزه با جان مسیحا می کرد
تا نگفتی به تمنای تجلی ارنی … کاش موسیٰ بجمال تو نظر وا می کرد

| | | |
|---|---|---|
| ۲۴۵ | در دل از شوق تو صدگونه هوسها بنشست<br>چون ولایت غزل نعت تو انشا می کرد | ۳۳ |

خوش آنکه بلطف آید و ساغر بستاند … خود می خورد و نشئه ما را برساند

| | |
|---|---|
| در خلوت خود جا دهد آنرا که بخواهد | وانرا که بخواهد ز در خویش براند |
| آنرا که نه بخشند نهد دیده بینا | وانرا که به بخشند همه نادیده بداند |
| آنرا که بخود راه دهد ره برد آخر | هرچند بهر کوچه و برزن بدواند |
| وانرا که بالفت نکشد جانب خویشش | زنهار در ان کوچه رسیدن نتواند |
| دخلی برضایش نبود هیچکسی را | بیجرم همی راند و با جرم بخواند |

| ۲۴۶ | هرچند سزاوار نبود است ولایت<br>ای کاش خم یار بجوشش بستاند | ۳۴ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| دوش مسجود ملایک خم ابروی تو بود | طرفه شوری و عجب غلغله در کوی تو بود |
| شاهد ناز بر انداز تجلای تو داشت | کافری حلقه بگوش خم هر موی تو بود |
| بهر دیدار ملک بر فلک آورد هجوم | دل روح القدس آشفتهٔ گیسوی تو بود |
| شب معراج تو رشک شب قدرست آری | محو دیدار خدا نرگس جادوی تو بود |
| از فلک تا ملک افتاده ز مستی مدهوش | ای محمد همه آفاق پر از بوی تو بود |
| لمعهٔ نور ز روی تو ببالا می رفت | نظر عشق بتقدیر ازل سوی تو بود |

| ۲۴۷ | هان قدم رنجه بسوی خاک ولایت فرمای<br>گرچه شوریده سری بود ثناگوی تو بود | ۳۵ |
|---|---|---|

| | |
|---|---|
| ایکه عامت همه محبوب خدا می گویند | نتوان گفت که عشاق چها می گویند |
| چشم رعنای ترا سرمهٔ مازاغ بس است | قاتل و ساحر و کافر بخطا می گویند |
| روی رنگین ترا چون گل تر می خوانند | موی خوشبوی ترا نافه کشا می گویند |
| ذرهٔ راه ترا طور تجلی نامند | خاک درگاه ترا خاک شفا می گویند |
| هر که یکبار ترا دید ز آفات برست | مصحف روی ترا حرز بلا می گویند |
| تا ز سوی تو کسے روی نمی گرداند | عاشقان قلب مرا قبله نما می گویند |

٢٤٨ — شاعران گرچه سخن پرور و کامل باشند / چون ولایت غزل از شوق کجا میگویند — ٣٦

میکند بیرون ز بزم خویش و رسوا می کند / میدهد دشنام و رسوای تماشا می کند
می کشد عشاق را و از غمزه احیا می کند / دمبدم اعجاز او هنگامه برپا می کند
هر نفس می خواند و هر فور میراند مرا / آری آری نخوت حسن این تقاضا میکند
می برد در خلوتم تا راز دل ظاهر کنم / چون بداند جمله پیش غیر افشا می کند
هر که دیدش یک نظر معذور شد از چشم تر / طعنهٔ هر مرد و زن بر خود گوارا می کند
گه بگریاند چو ابر و گه بخنداند چو برق / طرفه اعجازی بهر انداز پیدا می کند

٢٤٩ — هان ببالین ولایت زود میباید شتافت / واپسین دیدار اے قاتل تمنا می کند — ٣٧

میکشد جراح بیجرم و عبث خون می کند / از دل مجروح پیکان تو بیرون می کند
بی دل پرخون و جان بر کف هرگز مرو / اندران وادی که لیلی کار مجنون می کند
پارسا گر مایل خوبان شوی عیبش مکن / خوبی انسان ملک را نیز مفتون می کند
جان بلب می آید الا بر نمی آید ز تن / امتحان عشق جور قاتل افزون می کند
ایکه مغروری به فطنت از نگاه او بترس / چشم مستش غمزه در کار فلاطون می کند
با حریفانی که خود کام اند ساغر می زند / پاکبازان را بصد آزار محزون می کند

٢٥٠ — شعر گوئی از کجا او خود ولایت از کجا / وینکه می گوید بحکم شوق موزون می کند — ٣٨

جان دادم و در کوی تو ام بار نه دادند / صد بار هوس کردم و یکبار نه دادند
تا پختگی کفر چه بود است خدایا / کافر شدم و رشتهٔ زنار نه دادند
سودای اسیری به سرم بود و بد بستم / سر رشتهٔ آن طرهٔ طرار نه دادند

سیکشت مرا شوق ہم آغوشی وگاہے — تسکین بوصال بت عیار نداند
گر جذب تو کامل نبود گریہ بیفزاے — تا کم نشود شوق تو بسیار ندادند
اندوہ کلیسا و غم کعبہ ندایم — ما را بجز اندوہ غم یار ندادند

٢٥١ دادند دو چشمت پے نظارہ ولایت
نظارہ کنان باش کہ بیکار ندادند ٣٩

دوش بر عارض دو گیسو را پریشان کردہ بود — روی ایمان در نقاب کفر پنہان کردہ بود
پارسایان را اسیر دام کاکل مے نمود — کفر را آمادۂ تاراج ایمان کردہ بود
با نگاہ و عشوہ گرمی ریخت خون مومنان — ساحری در کار چشم نامسلمان کردہ بود
سادگیہا جلوہ می کرد از رخ زیبای او — خلق را باوری چون آئینہ حیران کردہ بود
بر جمال شاہدان ماہ وش خطی کشید — ماہ را از چہرۂ روشن پشیمان کردہ بود
با ہمی بالیدہ دندان آب گوہر میبرد — لعل لب را از تبسم گل بداماں کردہ بود

٢٥٢ دادہ بود از خودنمائی حکم بار خاص و عام
بر ولایت مشکل دیدار آسان کردہ بود ٤٠

منظر بر جمال تو بامن چہا نہ کرد — یک شمہ اینکہ تنگ دلم از قضا نہ کرد
ریزد بسحر نرگس تو خون سامری — زلف تو آن کند کہ کلیم از عصا نہ کرد
مرہم نجست ہر کہ نغیت چریح شد — بیمار عشق تو بمسیح التجا نہ کرد
نور خداست روی تو ای ترک کجکلاہ — نشناخت ہر آنکہ یقین خدا نہ کرد
کے بستہ بود گرہ در گلوی شان — تا یار عقدۂ دل عشاق وا نہ کرد
شادم کہ غیر عشق ندارد کہ [illegible] — آن جلوہ دید و جان و دل خود فدا نہ کرد

٢٥٣ آخر ولایت از غم محبوب جان سپرد
وردش نغمت در دل و ہرگز دوا نہ کرد ٤١

خرم آن روز که با نامه مرا یاد کند — یا به پیغام زبانی دل من شاد کند
دلبرا گر تو بدین حسن به مکتب گذری — دل استاد بدر آید و فریاد کند
فتنه جویان موبد نتوانند همه — آنچه یک شعبدهٔ آن سحر ایجاد کند
رنگ بوی چمنم بلبل گلبانگ زنم — کاش صیاد مرا از قفس آزاد کند
کشتهٔ جورم و هم جور تمنای من است — هان بگویید که باز آید و بیداد کند
زهره در باز اگر پیش تو آید زهره — چشم شوخ تو به یک غمزه اش استاد کند

٢٥٤ — گر دعایش پی قتل ولایت جان داد — آن ستمگر چه نکرده است که جلاد کند — ۴٢

زار نالیدم و از کشتنم آزاد نه کرد — رحم بر نالهٔ زارم دل جلاد نکرد
ترک من حوصلهٔ کشتهٔ مشقت بنگر — تیغ بر گردن او راندی و فریاد نکرد
آنهمه صحبت دیرینه فراموشش نمود — منتظر ماندم و در بزم خودم یاد نکرد
محرم از رشک که از واهمهٔ رشک حریف — بهر خونریزی من امر بجلاد نکرد
راز در پرده ندانست و بحق راه نبرد — هر که اقرار بدان حسن خداداد نکرد
دل پر حوصلهٔ ماست که آهی نکشید — ورنه آن ترک ستم کیش چه بیداد نکرد

٢٥٥ — وصف رنگینی روی تو ولایت چه کند — نقش حسن تو چه با دل بهزاد نکرد — ۴٣

دوش ناگه ز اکسیر فنا نم دادند — مشتی از خاک در پیر مغانم دادند
بیخود و بیخبر و بیدل و دو نیم کردند — دلبری ساده و سرمست و جوانم دادند
آتش عشق بتی در دل بیتاب زدند — وز تف دل نفس شعله فشانم دادند
عشق دادند و پی عشق بلاکش جگری — در جگر شعله و زان شعله زبانم دادند
نسبت کردند و در آن نیستی و بیخبری — خبر از هستی آن موی میانم دادند

مست کردند ز جام می پر جوش سخن
شورش انگیز و جنون خیز بیانم دادند

تا بوصف رخت آب از رخ هر گل ببرم
صحن گلزار و لب آب روانم دادند

از پی آنکه فتد عکس رخ دوست درو
صاف چون زنگ زدای آینه سانم دادند

دیدهٔ منتظر اندر ره دلدار سپید
مژه خون دل از دیده چکانم دادند

روش زهد و اطاعت نه نمودند مرا
هوس بندگی دردکشانم دادند

اثر آه سحرگاهی خود را نازم
هر چه درخواستم از مهر همانم دادند

یاس من آخر اثر کرد که از یاس وفا
مژدهٔ وصل تو بی وهم و گمانم دادند

۲۵۶ | گر بجان آمدم از دست محبت چه عجب
ای ولایت دل بیتاب و توانم دادند | ۴۴

دوشم بسر کوچهٔ جانان گذر افتاد
فریاد که دل بیخود و جان بیخبر افتاد

یک ذره نشد کارگر اندر دل قاتل
صد گریه که کردیم همه بی اثر افتاد

آب از رخ من برد که شد چهرهٔ من زرد
اشکی که چکید از مژه و از نظر افتاد

سودا زده عشق سر عقل ندارد
آری ز خم زلف تو خون در جگر افتاد

ای برق ببین شعلهٔ جوالهٔ ما را
یک آه زدیم و بدو عالم شرر افتاد

سر بند بود بر یار کنم گر نفس سرد
سر غم نهان ز دل من بدر افتاد

۲۵۷ | حقا که نگاهی نکند سوی حسینان
تا چشم ولایت بجمال دگر افتاد | ۴۵

دارم سر شوریده ز سودای محمد
جانی و دلی واله و شیدای محمد

با خود چه طرازیم که مازاغ بسن آمد
اندر صفت نرگس رعنای محمد

هر شور که از روز ازل تا بابد خاست
گردید همه گرد سراپای محمد

شمشاد و صنوبر چه که طوبای بهشت است
در آرزوی سایهٔ بالای محمد

هر شی که جز انتیست زیا لست سراسر — سرمایهٔ سوداست تولای محمد
فارغ ز جهانیم که ز بس نا نگنجد — اندر دل ما غیر تمنای محمد

۲۵۸ — تا زم بچنین بخت و زهی بخت ولایت / افشاند دل و جان همه در پای محمد — ۱

نام پاکت نه نگارند اگر بر کاغذ — میدهد تن بالف و لام ز مسطر کاغذ
ذات پاکِ تو کجا نقش صفاتِ تو کجا — ای ز تحریر مدیح تو منور کاغذ
آدمی را نبود اینهمه خوبی که تراست — چادر نور شد از وصف تو یکسر کاغذ
تا سراپای تو در آئینهٔ فکر من است — دارد از هر رقم جلوهٔ دیگر کاغذ
تا صفای دُر دندان تو بنوشت قلم — آبش افزود بر آمود بگوهر کاغذ
آفتابی ست ز هر دایره هر سو طالع — ای ز توصیف رخت روکش خاور کاغذ
الله الله ز جمالت که ندارد یوسف — میشود از رقم نعت تو پر زر کاغذ
صفتِ بوی تو بنوشتم و از نکهت او — نی کلکم شده مشکین و معنبر کاغذ
تا بحرفِ خط و خال تو نگارین گردید — یافت از نقطه و خط زینت و زیور کاغذ
کمترین نعت ترا صفحهٔ هستی تنگ است — نتوان کرد ثنای تو رقم در کاغذ

۲۵۹ — خلق مشتاق سخنهای ولایت شده است / تا نوشت است بدل وصف تو در هر کاغذ — ۲

ای ز نقش رخ رنگین تو گلشن کاغذ — ای ز رنگینی تصویر تو روشن کاغذ
در فراق تو خط از خون بنوشتم آخر — ای ز وصف خط تو تختهٔ سوسن کاغذ
ماجرای دل سختش نتوان کرد رقم — میشود سخت بیک حرف چو آهن کاغذ
تا نگارند بر او قصهٔ جیب چاکم — از کجا آورد این وسعت دامن کاغذ
رخنه افگند بدین همه تصویر کسی — می پرستند همه شیخ و برهمن کاغذ

| | |
|---|---|
| نامهٔ شوق بغم گردش از خون سرشک | وان ستمگر نفرستاد سوی من کاغذ |

| | | |
|---|---|---|
| ٢٦٠ | چون نگارد بتو ای شوخ ولایت غم دل<br>سوخت از شعلهٔ آهم به نوشتن کاغذ | ١ |

| | |
|---|---|
| ای رسولِ عربی جوشِ هوسها بنگر | حالتِ سوختهٔ طالبِ دنیا بنگر |
| روسیاه آمده ام بردرت ای قبلهٔ دین | روسپیدم کن و بیتابیٔ دل را بنگر |
| میرود روز و شب من بسیه کاریها | احمدا روز سیاه و شب یلدا بنگر |
| چارهٔ ساز که بیچاره نواز آمدهٔ | حال رنجوری و دردِ دلِ شیدا بنگر |
| یک نگاهِ تو علاجِ دلِ پر دردِ من است | اینهمه بیکسی و سختی و ایذا بنگر |
| از تو ای نورِ خدا هیچ نخواهم جز تو | اصلِ مقصود همین است خدارا بنگر |

| | | |
|---|---|---|
| ٢٦١ | سر بجیب است ولایت ز ندامت هردم<br>سوی این بندهٔ ناکس بکرمها بنگر | ٢ |

| | |
|---|---|
| باز میخواهم که بینم جلوه ات بار دگر | دل بیک دیدار شد مشتاق دیدارِ دگر |
| در شب وصلش خیالِ دوریم دیوانه ساخت | زحمتی زایل شد و پیدا شد آزارِ دگر |
| تا لبِ لعلش باعجازِ مسیحا شهره شد | هر نفس در کوچهٔ یار است بیمارِ دگر |
| بسکه دارد حرص میخواری دلِ میخوار ما | دست بیعت میدهیم هردم بخمار دگر |
| گاه با ناز و عتاب و گاه با صلح و خطاب | می کشد هر ساعتم قاتل باطوارِ دگر |
| پیش او نبود فروغی جلوهٔ خرشید را | همچو رخسارش نباشد هیچ رخسارِ دگر |

| | | |
|---|---|---|
| ٢٦٢ | ساقیا این رند را مستی نه بخشد ساغری<br>هان ولایت را بنوشان جام سرشارِ دگر | ٣ |

| | |
|---|---|
| ساقیا جامی ازان آتش چون آب بیار | درد بر خاک فرو ریز و می ناب بیار |
| دوری دیر مغان در تپش انداخت مرا | ساغری بهر قرارِ دلِ بیتاب بیار |

| | |
|---|---|
| پیرما گرچه لب دوست خراشش فرمود | یک دو رطل انبی دلداری اصحاب بیار |
| تا خبر یابد از اسرار نهان رندان | شیخ را بیخبر از عالم اسباب بیار |
| بزم بی ساز و نوا دل نگشاید هرگز | مطرب و چنگ بخلوتگه احباب بیار |
| گلشن محفل عشاق ندارد رنگی | خبر مقدم آن لالهٔ سیراب بیار |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۶۳ | تا بخواند غزل شوق ولایت بسرور<br>مست و هشیار بدلجوئی ارباب بیار | ۴ |

| | |
|---|---|
| نامه بر از لب معشوق پیامی بمن آر | خون دل چند خورم بوی مدامی بمن آر |
| دوری یار چه نشتر که نه زد در رگ دل | بتلافی خبر وصل دوامی بمن آر |
| عاقبت غایت هر چیز مقرر شده است | مژدهٔ وصل وی و باده و جامی بمن آر |
| دل بجان آمد ازین وصل که فیصله وارد | هان نوید طرب و عیش مدامی بمن آر |
| صحبت باده کشان بی می و معشوق مباد | آفتابی و دگر ماه تمامی بمن آر |
| ای فلک روز غم و درد مرا کوته کن | شاهدی ماهرخی راسر شامی بمن آر |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۶۴ | هان ولایت هوس بوسه خرامم کرد است<br>از لب لعل کسی مژدهٔ کامی بمن آر | ۵ |

| | |
|---|---|
| یارم خرامان می رود انداز رفتارش نگر | زلفین مشکینش ببین چشمان بیمارش نگر |
| آن جلوهٔ رویش ببین آن خوبی خویش ببین | آن وضع نیکویش ببین آن سحر گفتارش نگر |
| آن شوخی و چالاکیش آن تیزی و بیباکیش | آن ترکی و سفاکیش آن طبع طرارش نگر |
| آن سنبل کاکل ببین آن حلقه هایش کل ببین | آن عارض چون گل ببین جان لعل دربارش نگر |
| آن تیر مژگانش ببین آن نوک پیکانش ببین | شمشیر بیانش ببین ابروی خمدارش نگر |
| آن شان رعنائی ببین آن جلوه آرائی ببین | آن حسن و زیبائی ببین آن نور رخسارش نگر |
| آن خال هندو را ببین ان سرو دلجو را ببین | ان عین جادو را ببین آن چشم عیارش نگر |

آن قشقه نورانیش آن صندل پیشانیش — آن طفلی و ناوانیش آن تار زنارش نگر

۲۶۵ از صومعه بیرون خرام ای پارسای حق پرست
عشق ولایت بنگر و حسن رخ یارش نگر ۶

ز کشتگان محبت وفا دریغ مدار — وفا اگر نتوانی جفا دریغ مدار
ترا که لطف به بیگانه آشنا سازد — بیا و یک نظر از آشنا دریغ مدار
ایا که خوی تو بر زخمها نمک پاشی است — تبسم از دل مجروح   ما دریغ مدار
بود که سوی من آید جنون بیفزاید — شمیم زلف ز باد صبا دریغ مدار
کلام تو شکند قدر قم باذن الله — تکلم از لب معجز نما دریغ مدار
مریض عشق توام با دوا چه کار مرا — ترحمی ز من بی نوا دریغ مدار

۲۶۶ محول است نشاط و طرب بمقدم تو
بیا به بزم ولایت تا دریغ مدار ۷

ای بدان سادگی حسن و خرابی بغرور — سوی ما بنگر و باز آی ز پندار و غرور
دشمنان بر من و بیتابی دل میگریند — تا کجا در غم هجر تو توان بود صبور
با چنین حسن خداداد که داری صنما — مسنه دگر به نهد سر بقدمهای تو حور
دهم این رشک و لم سینه و خواهم ز خدا — تا نیفتد بدل غیر ز عشقت ناسور
اینهمه فتنه عشق است عجب نیست از او — گر گل از تار برون آمد و طوفان ز تنور
مایل غیری و غیرت ز تکلف نکنی — ای زیر و انگیست شمع محبت بی نور

۲۶۷ شرط انصاف چنین نیست تامل فرمای
حیف غیری بتو نزدیک ولایت ز تو ره ۸

مست دیدار ترا با حسم و خمار چه کار — بلبل روی ترا با گل و گلزار چه کار
چون بفرمان رضا قطع تمنا کردم — با غم دوری و با حسرت دیدار چه کار

| | |
|---|---|
| حسن زیور عوض حسن جهالت جوهر | گردن و گوش ترا باد ز شهوار چه کار |
| ملتم باد پرستی شده و نیم عشقش | با سر سجه و با رشته زنار چه کار |
| چشم دارم که سر از غرفه بر آری گاهی | ورنه با خاک در و سایه دیوار چه کار |
| مگر آزار دل زار پسند است او را | ورنه چون خوی وفا نیست با تو آزار چه کار |

| | | |
|---|---|---|
| ٢٦٨ | بیخبر از دو جهالت ولایت آرے<br>عشقبازان ترا با دل هشیار چه کار | ٩ |

| | |
|---|---|
| گرچه بیجرم سینه دوخت به تیر | دل و پیکان او زسے تقدیر |
| راحتی نیستش بیک پهلو | اثرے کرد ناله شبگیر |
| تا لصید دگر نه پردازد | می نهد سر بپاش هر نخچیر |
| تا بدارش بگو که بیتابم | زلف یار است سر بسر زنجیر |
| رخ جافش ببین که آئینه الیست | عکس کیش آنچه چون کشد تصویر |
| بهر فرو اقتباسے بگذار | همنشین خسته صغیر و کبیر |

| | | |
|---|---|---|
| ٢٦٩ | آن پری عهد با ولایت لبت<br>غیر را گو که هان ز رشک بمیر | ١ |

| | |
|---|---|
| ایکه هستی بجمال از همه هستی ممتاز | سجده در خم ابروی تو خوشتر ز نماز |
| بنده ام بنده و انعام ترا منتظرم | لطف کن لطف و خدا را بنگاهی بنواز |
| مشکبو کاکل شبرنگ تو کیسر خم و پیچ | نرگسی چشم سیاه تو همه عشوه و ناز |
| مرغ روحم بهوای تو پریدن دارد | ایکه پرورده تو مرغ نیاز پرواز |
| سبحه و با خمم اکنون بزیارت بطلب | عمر کوتاه شده و شوق مزار تو دراز |
| هستی و نیستی از تست که مقصود توئی | غیر عشاق تو اغیار نداند این راز |

| | | |
|---|---|---|
| . | آرزوی دلش آنست که بیند لعنت | |

| | | |
|---|---|---|
| ٢٧٠ | ایکه عالم تو نازد به ولایت پرواز | ٢ |

مردم و شفقت بجان دارم هنوز — رو به تو از خلد مے آرم هنوز
زاهد از یک جلوه او هوش باخت — من ز مستی محو دیدارم هنوز
دلبرا تو در دلم هستی و من — در تمنای تو خون بارم هنوز
کفر من خام ست یارب پخته کن — با سر تسبیح ماند تار زنارم هنوز
ساقیا ظرف دل مستم نگر — جامها دادی و هشیارم هنوز
لذت حرمان نصیب من نشد — دردمند رشک اغیارم هنوز

| | | |
|---|---|---|
| ٢٧١ | ای ولایت پیشتر کشت است و باز<br>مے کشد از غمزه دلدارم هنوز | ٣ |

دل دوخته دوش به پیکان جگر دوز — مجروح دم خنجر تیزم مکن امروز
این مشکل سخت است که آسان نتوان کرد — طبعت بجفا مائل و اغیار بد آموز
تا خفت پروانه نسوز و رگ جانت — هان گریه بمحفل مکن ای شمع شب افروز
دل میکشد آزار اگر میکشد آن ترک — در کشمکش آیا چه کند جان غم اندوز
از وعده موهوم تو تسکین دلم نیست — میگریم و بیتاب ترم هر شب و هر روز
او قاتل و من واله او دشمن و من دوست — یارب چکنم آه ازین ساز و ازین سوز

| | | |
|---|---|---|
| ٢٧٢ | با صبر به پرواز ولایت که سر انجام<br>تا یار رساند از طالع فیروز | ٤ |

ای پیر مغان جرعه می در قدحم ریز — آن مے که سرور آرد و باشد طرب انگیز
از درد نفوریم و همه صاف سرشتیم — با باده گلابی فرح افزای بیامیز
خواهی که خرابت نکند گردش دوران — با خاک نشینان خرابات بیاویز
مستانه کند گردش او شیخ حرم را — از غمزهٔ نرگس بسیار بپرهیز

| | |
|---|---|
| هشیاری و مستی بهم آمیخته خوب است | در کش دو سه پیمانه و از میکده برخیز |
| حقا که ریاکار کند خدمت این قوم | از صومعه صحبت هر صومعه بگریز |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۷۳ | تا عاقبت باده کشی چیست ولایت<br>من آتش و می آتش و طبع من و او تیز | ۵ |

| | |
|---|---|
| دوش دیدم در کلیسا پارسای پاکباز | سبحه اش در دست و بر پیشانیش داغ نماز |
| رو بکعبه یکطرف کرده برنگ برهمن | سر بپای بت نهاده با صد الحاح و نیاز |
| ساعتی چون در گذشت از بت پرستی سر تافت | سوی مسجد رفت چون پاکان بصد سوز و گداز |
| شب گذشت و تا سحر بر خاک می مالید رو | زار می نالید از مستی بخلوت گاه راز |
| صبح پرسیدم که شیخا این چه حالت بوده است | عاقلان را باید اندر دیر و کعبه امتیاز |
| راست فرما کافری یا در حقیقت مسلمی | حق پرستان را ز کفر و شرک باید احتراز |
| گفت دانم محرم اسرار حق بنیان نه | دوش بر روی دلی ستم دری کردند باز |
| چون حباب از پیش من برخاست آئینه شدم | معنی دیدم بصورت هم حقیقت و مجاز |
| تا ندیدم جز خدا در کعبه و در بتکده | روی داد از حق پرستی حالتی پرسوز و ساز |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۷۴ | ای ولایت راز ما افشا مکن خاموش باش<br>این سوالت را جوابی بود ای جویای راز | ۶ |

| | |
|---|---|
| جان بغم دادم و تقصیر نه بخشید هنوز | از کسی حال دم نزع نپرسید هنوز |
| کشته و سوخته و از پی بربادی ما | می کند عربده با شوخی و تهدید هنوز |
| از ازل محو تماشایم و از غایت شوق | چشم مشتاق نیاسوده ز یک دید هنوز |
| ظرف بنگر که هشیاری ضبطم شب و روز | خون ز ناسور درونم نتراوید هنوز |
| تا چه خامی است که صد آبله دارد تا هم | پای من خار ره یار نبوسید هنوز |
| اثر بی منتگر دردم سر دم یارب | که دل شاه من گرم نجوشید هنوز |

۲۷۵

عشق آن بنت ولایت که تنعم طلبی
می شناسی بخدا سایه ز خورشید هنوز

۷

یاد دارم دلبرا آن گرم جوشیدن هنوز — می رباید از خودم آن کام بخشیدن هنوز
بعد مردن نیز با عشق است پیوندے مرا — می تپم در زیر خاک از بهر یک دیدن هنوز
دلبری نادان من ترسے ندانم مرحبا — بخت من کز غیر دارد خوی ترسیدن هنوز
الله الله هیبت حسنش که عمری رفت و نیست — جرات اظهار عشق و پای بوسیدن هنوز
عشق کا خود نمود و نگر استغنای حسن — سید هم جان و نمی آید به پرسیدن هنوز
بسملم کردی و می غلطم بخون اندر ولے — دارم اندر سر هواے خاک گردیدن هنوز

۲۷۶

یارب از رحمت نفسی ده ولایت را بخش
دارد از لطف تو چشم جرم بخشیدن هنوز

۸

منعما یاری نخواهی کرد بر ثروت مناز — دا ایجا با تو نخواهد ماند بر دولت مناز
بے محابا می کشد آن را که شوهر می کند — بر عروس کهنه دنیای بی عصمت مناز
سیرت مردان گزین و سرکشی از سر بنه — بر کمال تمکنت یکروزه از نخوت مناز
خاکساران را بچشم کم مبین گر عاقلی — شکر ایزد کن که عزت داد و بر عزت مناز

۲۷۷

مردمی در طینت این قوم مردم سوز نیست
هان ولایت بر سیه چشمان بی الفت مناز

۹

صبح قیامت است مرا چشم تر هنوز — دارم خیال شام فراقش بسر هنوز
عالم همه ولے بهوای تو هیچنان — بر من جهد ز سنگ مزارم شرر هنوز
تیر مژه مزن که ز تیغ نگاه دوشش — مجروح همان بلذت زخم جگر هنوز
صد محتسب خراب شد و دور کس نماند — آن چشم مست باده کش و بی خبر هنوز
صد بار مرد و زنده شد و سوز دل نرفت — میگرید از گداز تو شمع سحر هنوز

| | |
|---|---|
| اندر خیال زلف پریشان آن پری | عمری سر آمدست و دل آشفته سر هنوز |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۷۸ | بوسیده ام بخواب شبی لعل درفشان<br>می ریزم از دو دیده ولایت گهر هنوز | ۱ |

| | |
|---|---|
| از خرام قامت زیبا بترس | شور محشر می کند برپا بترس |
| فتنه شد بر روی گل ای عندلیب | از نگاه نرگس شهلا بترس |
| با قد موزون قیامت امنج | از بلای عالم بالا بترس |
| می کند خاک شهیدان پایمال | از غرور حسن بی پروا بترس |
| تا نپنداری که داغ عشق نیست | ز دو نگرو ز دل شیدا بترس |
| دیدهٔ پرخون مشتاقان ببین | وز ادا و عشوه و ایما بترس |
| رنگ زرد چهره ام پرواز کرد | یک نفس از حال زار ما بترس |
| سر به چشم و در چشم آمد زلف او | از چنین سرمایهٔ سودا بترس |
| تا نبینی حالت نادیده را | از سرشک چشم خون پالا بترس |
| رقص بسمل را تماشا می کنی | این چه سفاکیست یزدان را بترس |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۷۹ | اگر نمی ترسی ولایت از کسی<br>آخر از هنگامهٔ فردا بترس | ۲ |

| | |
|---|---|
| حال بیتابی ز مشتاقان بپرس | اشک بنگر سختی هجران بپرس |
| ناتوانی از تن لاغر ببین | آنچه از دل میرود بر جان بپرس |
| حیرت یک جلوه تا محشر کشید | قصهٔ او از دل حیران بپرس |
| او چه داند آنچه ما دیدیم ازو | هر چه با دوست از دربان بپرس |
| چه خود از بهر دل آئینه ایست | اضطراب نبضم از لقمان بپرس |
| می کند مجروح دل را وهم او | تیزی آن خنجر بران بپرس |

از اصول عشق زاهد را چه علم — راه و رسم کفر از ایمان مپرس
غیر خاموشی بیان عشق نیست — معنی دیگر ز خاموشان مپرس
چشم گریان مرا نظاره کن — دلبرا افسانهٔ طوفان مپرس
ای منت قربان که طبعت نازک است — داستان حسرت و حرمان مپرس

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۰ | ای ولایت رحمت حق بیحد است<br>طول اعمال سیه کاران مپرس | ۱ |

تعالی الله چه شان نسبت دهم با موسی طورش — که چشمش خیره میگردد بیک نظارهٔ نورش
بکوی عاشقان او تماشای عجب دیدم — تجلیهای صد رنگست و صد موسی و صد طورش
نشانی سید ابرو و الضحی رخسارش آمنا — سیه مست سقیم رهزن بسم چشمان مخمورش
بهار تازه ابراهیم را بنمود گلزارش — ذبیح الله را جانی دگر بخشید ساطورش
گدایان درش هستند از کونین مستغنی — بود ملک سلیمان تنگ تر در دیده مورش
فرستادش خدای پاک بیشک بهر آسانی — که در هر امر حل مشکل ما هست منظورش

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۱ | ولایت روزی حل باو از دواغی و ناسوزی<br>نصیب داغ او درد و دوالی وقف ناسوزش | ۲ |

کند هر چند در صورت کشی نقاش تدبیرش — هجوم حیرت حسنش کند همرنگ تصویرش
دمی جان بخشش دارد خسته اش هرگز نمیمیرد — همانا آب حیوان است گویا آب شمشیرش
مگر پیکان او با سینهٔ من الفتی دارد — هدف گر غیر باشد بر دل من میخورد تیرش
ز بدنامی همی ترسد و گر نه خود بخود آید — محبت می چکد هر سخن از طرز تقریرش
شب وصل آمد و از بیم روز هجر می گرید — وفا لیش بین که میسوزد دل عاشق ز تاثیرش
نمی سازد رقم وز نامه نام خویشتن یارم — که آگاهی نیابد غیر از بیان تحریرش

فریب غیر نخواهد که بی افشای راز آید

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۲ | ولایت خالی از حکمت نخواهد بود تا خیزش | ۳ |

فسونے تازہ می خواہد بشوخی چشم بیمارش | نیارد کس بصد افسانہ جان بردن ز آزارش
ز کاوشہاے مژگان تو داغی در جگر دارم | گلستان تماشا بین کہ گل بیرون دید از خارش
بدر کن محتسب گر چشم مستم نشئہ دارد | کہ در دور نظارہ یافتم جامے ز دیدارش
حدیث معجز عیسیٰ مکن افسانہ شد بنگر | دو عالم را شہید آرزو کرد است گفتارش
مبادا منتقل گردد بتو از بعد مرگ من | دل من حسرتی دارد کہ نتوان کرد اظہارش
سر نو فرق پیش موشگافان بنیت کز سودا | بلا را پا بزنجیر افگند گیسوے طرارش

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۳ | ولایت کے رہی از عشق کز روز ازل ہستی<br>اسیر پیچ زلف و از بلاے دل گرفتارش | ۴ |

تا توانی در تمنا ہاے بی حاصل مباش | سر بزانو نہ دمے پابند آب و گل مباش
مخبر با گفتہ است الصبر مفتاح الفرج | تا خدا آسان کند مایوس در مشکل مباش
تا ز رحمت بہرہ یابی کہ بس باشد ترا | در سر انکار حق بنیان صاحب دل مباش
راہ مردان خدا این است گر مردے برو | تا بجاے وارسی دلدادۂ منزل مباش
فکر عقبی کن کہ کا مشکلات آسان شود | ہر چند سوی دنیای دنی مایل مباش
در حقیقت زیرکان آنان کہ این رہ رفتہ اند | اینکہ در بند از تشتت عاقلی غافل مباش

| | | |
|---|---|---|
| ۲۶۴ | ای ولایت پند میگوئی و خود بی بہرہ<br>گرچہ ہستی ناخدا وا ماندہ بر ساحل مباش | ۵ |

عاشق بغم نشست ببین حال خرابش | آن قلب پر آتش نگر و چشم پر آبش
در دوری تو یک نفس آرام ندارد | دل می تپد از درد بہ بیداری و خوابش
فرض است بر او سجدۂ محراب دو ابرو | نے بیم عذاب است و نہ امید ثوابش
گر صلح بہ غیرے نکنی جان تو بخشد | تا چند پریشان کنی از قہر و عتابش

| | |
|---|---|
| بی پرده تجلی بکن اندر دل شیدا | در وادی حسرت چه فزیی بسر ابش |
| مستانه بیا یکدم و هنگامه بفزای | جامی که تهی شد همه پرکن ز شرابش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۵ | نامه به **ولایت** نفرستاد ستمگر<br>حقا که ندانست سزاوار خطابش | ۶ |

| | |
|---|---|
| رقیبش وی بخلوت برد و من دیدم ز پنهانش | کسی کاین ماجرا بیند بسنج از سختی جانش |
| دل من با منافق ماند از عشق رخ و زلفش | نه کفر نگیش با کفر و نه پیوندی با یمانش |
| خدا از چشم بد آن عین جادو را نگهدارد | بر انداز نگاهش جان مستان باد قربانش |
| معاذ الله چه نسبت با کمند و دام و زنجیرش | که صد آهو تتاری می کشد زلف پریشانش |
| هلاک من نگردد پرده می خواهد ستمگارم | که می سوزد چو من هردم حریفان را به پیمانش |
| چه می خیزد کند هرچند داغ دل سپرداری | که جوهر دارد از خون شهیدان تیغ عریانش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۶ | **ولایت** هرچه میگوید بدرد دل همی گوید<br>محبت می چکد از تازه مضمونهای دیوانش | ۷ |

| | |
|---|---|
| آن چین جبین بنگر و آن ناف چینش | دل می برد از حور و پری روی حسینش |
| بی پرده برون آمده است از در شوخی | ای دیده بسی مغتنم انکار دنه بینش |
| این دام فرنگ است نگو طره شبرنگ | قید است دل هر که چین در خم و چینش |
| حقا که در انگشت تو زیباست نه من | از مشتری انگشتری از زهره نگینش |
| کوی تو بود روضه رضوان پی عاشق | زنهار نباشد هوس خلد برینش |
| آن شوخ حشیم بدام تو نیفتد | ای دل بطمع چند نشینی بکمینش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۷ | گوید به تماشا بتو مستانه **ولایت**<br>آن چین جبین بنگر و آن ناف چینش | ۸ |

| | |
|---|---|
| گر نیست نمی بید از خنجر عریانش | داغی است زخون من هر گوشه دامانش |

| | |
|---|---|
| بی غمزه و بی شوخی بی عشوه و بی ترکی | دل می برد از مردم آن نرگس فتانش |
| تیر تو خورد بر دل غیری و منش بینم | خواهم که بخون غلتم از حسرت پیکانش |
| گرچه بدل آزاری می خواند و می راند | بر دیده و دل راند صد منت دربانش |
| هر ناله که برخیزد آهنگ بجگر ریزد | غم دیده که جان سوزد آه از دل نالانش |
| این راز نهان بهتر در پردهٔ جان بهتر | زخمی بجگر دارم از عشوهٔ پنهانش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۸ | تا چند چنین دارد هجر تو ولایت را<br>ای ترک نگاهی کن بر دیدهٔ گریانش | ۹ |

| | |
|---|---|
| خواب تا چند ای ولایت ساعتی بیدار باش | میروی در راه سرست از خطر هشیار باش |
| ایکه از کردار زشت خود سراپا غافلی | تا کجا بیفکر باشی هان بفکر کار باش |
| بر گنه کردن دلیری از جزا اندیشه کن | ور نکردی طاعتی شرمنده از کردار باش |
| آه کز تن پروری در بند نفس کافری | بعد ازین زنار بگسل همناک از نار باش |
| ذره ذره از تو پرشد هر چه کردی یا کنی | گر تو می ترسی ز حق در گریه بسیار باش |
| هان مخالف باش با نفس و موافق با نفس | تا اگر گل از تو خواهد از پی او خار باش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۸۹ | هوشمندی کن ولایت جهلتی داری هنوز<br>خفته و بیدار هر ساعت بذکر یار باش | ۱۰ |

| | |
|---|---|
| حسن گردد بگرد بام و درش | تا به بیند کرشمهٔ نظرش |
| دیده بر دل نوشت صورت او | ورنه کی بود زین جفا خبرش |
| کی شوی توتیا ای دیدهٔ عشق | تا نگردی تو خاک رهگذرش |
| حیف کافر گرفت ملک عدم | زلف تنها رسید تا کمرش |
| بعد عاشق زجانش برد آخر | گریهٔ شام و نالهٔ سحرش |
| قامتش پر شر و لبش پر شور | صورت او ببین و شور و شرش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۹۰ | اے ولایت چه کار با طورم<br>سرمهٔ چشم ماست خاک درش | ۱۱ |

| | |
|---|---|
| ای دیده ز بد بینان دزدیده ببین سویش | تا راز نهان ماند گستاخ مبین سویش |
| در زورگ دلها را خون کرد جگرها را | آن نشتر مژگانش آن خنجر ابرویش |
| چون زلف پریشانم بس بی سر و سامانم | آشفته سرم دارد پیچ و خم هر مویش |
| گر چشم سیاه او یک عشوه بکار آرد | بیمار شود نرگس از فتنهٔ جادویش |
| هنگامه فزون کردن رسوا بجنون کردن | دل بردن و خون کردن این است همه خویش |
| هر تار بجو پیچیده هر پیچ دل آویزد | یارب ز بلای او آه از سر گیسویش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۹۱ | رحمی بکن اے دربان بر عاشق بی سامان<br>زنهار ولایت را بیرون مکن از کویش | ۱۲ |

| | |
|---|---|
| دل داده ام بدستش سر می نهم بپایش | تا باز گیرم آن را یا جان کنم فدایش |
| ممکن نشد برنگی از دست او نجاتم | دل می برد ز دستم آن شوخی ادایش |
| ملک عدم تتاری خواهد شدن اسیرش | ها تا کمر رسیده است گیسوی مشکسایش |
| بزمش که رشک مینوست جمشید ساقی اوست | چون آفتاب روشن جام جهان نمایش |
| از کاکلش چه پرسی روز سیاه من بین | دارم دلی پریشان آشفتهٔ بلایش |
| خواهد بخون تپیدن از عشوه‌ات دل من | گر باورت نیاید روزے بیازمایش |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۹۲ | محبوبی محمد دارد بدل ولایت<br>بخشد نعیم جنت بعد از فنا خدایش | ۱۳ |

| | |
|---|---|
| طالب این معتقد آن مباش | خاک دری جز در جانان مباش |
| مؤمن پاک است محمد پرست | کفر مکن بندهٔ یزدان مباش |
| رو بگدای بنشین بر درش | در هوس ملک سلیمان مباش |

| | |
|---|---|
| عشق تقاضا نکند آرزو | ملتجی مشکل و آسان مباش |
| مظهر حق است رسولِ عرب | منکرِ ارشادِ بزرگان مباش |
| هر دو فدا ساز که یکتا شوی | کشتهٔ دل سوختهٔ جان مباش |
| ۲۹۳ | پند ولایت بشنو طلیا<br>کافر او باش مسلمان مباش |
| | ۱ |
| من و پای وی و سر اخلاص | که نخواهم ز بند عشق خلاص |
| آرزو بین که غیر را کشتم | تا بدستِ خودم کشی به قصاص |
| تا سراپای دلکش تو نوشت | خامه در دست می شود رقاص |
| خودپرستان ز عشق بیخبر اند | راز الفت بگو بدین اشخاص |
| در تمنای وصل سیم تنی | می گدازم به بوته همچو رصاص |
| از فراقت بحسرت اند عوام | وز وصالت بحیرت اند خواص |
| جز توام نیست ما من و ماوا | نبود جز درت مفر و مناص |
| کفر و اسلام و کافر و مسلم | ملت ما محبت است و خلاص |
| ۲۹۴ | احمدا چارهٔ ولایت کن<br>ای گدای درت چه عام و چه خاص |
| | ۱ |
| گر نباشد صنم آنجا به کلیسا چه غرض | هر کجا جلوهٔ او نیست بدانجا چه غرض |
| گر بچشمانِ سیاهِ تو مشابه نه بود | دلبرا با صفتِ نرگس شهلا چه غرض |
| معجز آن دگر و معجزهٔ این دیگر | کشتهٔ عشق ترا با لبِ عیسیٰ چه غرض |
| طور سینا ز کجا نور جمالش ز کجا | محو دیدار کسی را به تجلا چه غرض |
| نیست جز شربت دیدار علاجش زنهار | دردمندِ غم او را به مسیحا چه غرض |
| گر نه خالِ رخِ خوبت بسویدا ماند | عاشقان را بطوافِ دردلها چه غرض |

عشق چون جلوه کند هیچ نگنجد در دل ‏ ‏ ‏ هر کرا میل تو باشد به تمنا چه غرض

گر ادای قد رعنای تو دلکش نبود ‏ ‏ ‏ با نعیم و ارم و سایهٔ طوبی چه غرض

طاق ابروی تو از روز ازل کعبهٔ ماست ‏ ‏ ‏ قبلهٔ دیگر اگر هست چه پروا چه غرض

گر وصال تو پس از مرگ نباشد مقصود ‏ ‏ ‏ زین همه شور و جد و شر دنیا چه غرض

| ۲۹۵ | شادم از وعدهٔ دیدار و لایت امروز<br>ورنه با شورش و هنگامهٔ فردا چه غرض | ۱ |
|---|---|---|

عهد بستی با من شیدا غلط ‏ ‏ ‏ این سخنهای تو سرتاپا غلط

نرگس او سحر می خواند همه ‏ ‏ ‏ هر که گوید عشوه و ایما غلط

تا ضمیرش مضطرب دارد مرا ‏ ‏ ‏ می نگارد نامه املا غلط

بیت ابرو معنی دارد که نیست ‏ ‏ ‏ در کتاب عالم بالا غلط

میتوان دانست حال دل بدل ‏ ‏ ‏ گر تو سیدانی بیانم را غلط

در محبت دخل امر و نهی نیست ‏ ‏ ‏ میکند یک عشق صد تقوی غلط

مرگ لیلی بر بجا اهل داشتش ‏ ‏ ‏ تا صحیح است این حکایت یا غلط

آفرین بر تسخیر چشم کافرین ‏ ‏ ‏ می کند آهوره صحرا غلط

مے منوش و توبه کن اے بیخرد ‏ ‏ ‏ نیست هرگز کان تو ابا غلط

حق صحیح است و تامل کن که هست ‏ ‏ ‏ غیر او دنیا و ما فیها غلط

| ۲۹۶ | اے ولایت از جزا اندیشه کن<br>آه نبود وعدهٔ فردا غلط | ۱ |
|---|---|---|

الحفیظ از چشم جادو الحفیظ ‏ ‏ ‏ می کشد یک جلوهٔ او الحفیظ

الامان از تیر مژگان الامان ‏ ‏ ‏ الحفیظ از تیغ ابرو الحفیظ

الحذر از موے مشکین الحذر ‏ ‏ ‏ الحفیظ از دام گیسو الحفیظ

| | |
|---|---|
| الغیاث از تیره بختی الغیاث | از کمند هر سرِ مو الحفیظ |
| کشت دیگر زنده کرد و باز کشت | از جفاے ترک بدخو الحفیظ |
| یک نظر در خون بغلطاند جگر | از جمال آن پری رو الحفیظ |
| زلف شبگون است یا سودای سر | از خم پیچ بلاجو الحفیظ |
| گرچه بیمار است چشم ناتوان | می کند خونِ صد آهو الحفیظ |
| دست نازک بنگر و خونریزیش | الحفیظ از زورِ بازو الحفیظ |
| شور عشق است اینکه از نیرنگ اوست | الامان هر سمت و هر سو الحفیظ |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۹۷ | زنده در گورم ز هول این وعید<br>اے ولایت از نگاه تو الحفیظ | ۱ |

| | |
|---|---|
| سوختی جانان رگِ جانم چو شمع | ز آتش هجرِ تو سوزانم چو شمع |
| تا جدا استم ز یارِ ماهرو | هر شبے تا صبح گریانم چو شمع |
| حال سوزِ سینه در هر انجمن | با زبان شعله گویانم چو شمع |
| عالمے پروانه سان گرد من است | من به بزم فیض خندانم چو شمع |
| از لهبِ دل رشتهٔ جان سوختم | دود بر سر میرود زانم چو شمع |
| لازم و ملزوم شد نقص و کمال | طبع روشن داشت عریانم چو شمع |
| بس عزیزت می کند روشندلی | بین که در هر خانه مهمانم چو شمع |
| مردن و جان سوختن کار من است | روز و شب پیدا و پنهانم چو شمع |
| جانگدازی عاقبت گل می کند | سوخت اینک جیب و دامانم چو شمع |
| حالت سوز دلم پوشیده نیست | گرچه خاموشم سخن رانم چو شمع |

| | | |
|---|---|---|
| ۲۹۸ | اے ولایت می زیم با سوز و ساز<br>تا جدا از بزم جانانم چو شمع | ۱ |

دوش میگفت بلبلی در باغ  
که گلی نیست جز بصورت داغ

گر نداد او جواب خط چه کند  
نبود بر رسول غیر بلاغ

تا فرستد بلطف پارهٔ خط  
دل صدپاره سکنم ابلاغ

من ز خود رفتم و هنوز دلم  
تا بکوی صنم نبرد سراغ

من کجا و رقیب زشت کجا  
تا قیامت هما نگردد زاغ

عقل را دخل نیست یکساعت  
تا خیالت مقیم شد بدماغ

جام دادی بمن ز گردش چشم  
زهر قاتل به تلخی یا یاغ

پاکباز نیست نام سوز و گداز  
عشق پروانه بین و حسن چراغ

ضبط لیلی نگر که آه نه کرد  
سنگ جیب قیس و دامن راغ

| | | |
|---|---|---|
| ۲۹۹ | ما هروی دل از ولایت برد<br>آخر از دلبران نیافت فراغ | ۱ |

شور دو عالم یکطرف آن قد رعنا یکطرف  
صدها قیامت یکطرف آن سرو بالا یکطرف

هردم بحسرت خون شود هر قطره اش جیحون شود  
دلهای عالم یکطرف تنها دل ما یکطرف

مفتون حسن روی تو افتاده اندر کوی تو  
فرهاد و شیرین یکطرف مجنون و لیلی یکطرف

از جلوهٔ دیدار تو وز معجزهٔ گفتار تو  
بیهوش موسی یکطرف بسمل مسیحا یکطرف

از قامت رعنای تو وز چهرهٔ زیبای تو  
پر نور جنت یکطرف سرسبز طوبا یکطرف

از آرزوی یک نظر در خون تپان بر خاک در  
بیچاره یوسف یکطرف مسکین زلیخا یکطرف

خاک درت ماوای من زیب سرم سودای من  
تخت سکندر یکطرف دیهیم دارا یکطرف

از بهر تو با صد شرف اورده عزت بر دو کف  
تاج لعمرک یکطرف تشریف ادنی یکطرف

ما زاغ اندر شان تو جان و دلم قربان تو  
هر سحر و افسون یکطرف آن چشم شهلا یکطرف

هر ذره اش نام خدا صد جلوه دارد مرحبا  
خاک مدینه یکطرف صد طور سینا یکطرف

| | | |
|---|---|---|
| ٣٠٠ | جان ولایت خاک پاوای ترک اندر کوی تو<br>این یک تمنا یکطرف دنیا و عقبی یکطرف | ١ |

| | | |
|---|---|---|
| الفراق ای کوی جانان الفراق | می کشند آزار دربان الفراق | |
| دلبر آمد بر سر بالین من | الفراق اے درد هجران الفراق | |
| الوصال ای عاشق خونین جگر | اے رقیب فتنه سامان الفراق | |
| کار واے بر سر یوسفؑ رسید | الفراق ای چاه کنعان الفراق | |
| بوے پیراهن به یعقوبؑ آمده | الفراق ای رنج و حرمان الفراق | |
| سوختم چون صبحدم پروانه گفت | الفراق ای شمع تابان الفراق | |
| یوسفؑ کنعان عزیز مصر شد | اے گرفتاران زندان الفراق | |
| مرحبا اے خاک لیلی مرحبا | رفت مجنون ای بیابان الفراق | |
| صبح خون بلبل و پروانه ریخت | ما همه بودیم یک جان الفراق | |
| اے فلاطون آن مسیحا می رسد | خود رسید از غیب درمان الفراق | |

| | | |
|---|---|---|
| ٣٠١ | آه کز بزم ولایت مے روی<br>اے پری ایزد نگهبان الفراق | ١ |

| | | |
|---|---|---|
| ای مزار تو مطاف دل و جان هر یک | بر ضمیر تو عیان سر نهان هر یک | |
| هر که وصفت نکند زمزمه پرداز بیار | ای در افشان به ثنای تو زبان هر یک | |
| نور حق فهم کند هر که جهالت بنهد | ای مبدل به یقین از تو گمان هر یک | |
| ما چه دانیم که موسیؑ که و عیسیؑ که بود | امت یافته هم از تو نشان هر یک | |
| آرزوی دل پیغامبران خدمت تست | اینچه شان ست جداگانه ز شان هر یک | |
| انبیاؑ گرچه شرف به نبوت بودند | روز محشر که شود حرز تو رفان هر یک | شفیع |
| التفاتے بکن و بگشای که محتاج تو ایم | عقدهٔ ما نگشاید ز بیان هر یک | |

قاب قوسین مقامیست که مخصوص به تست — هرگز انجا نرسد تیر کمان هر یک
مستفید از تو فصیحان عرب تا بعجم — روشن از حسن کلام تو بیان هر یک

| | | |
|---|---|---|
| ٣٠٢ | از ثنا گوئی تو بجای ولایت بالاست<br>گرچه بود است بفردوس مکان هر یک | ١ |

ای تو سراپا صفت ذوالجلال — صورت تو معنی حسن و جمال
خار رهت از پی فردوس گل — خاک درت روی ارم را گلال
سوخته آتش عشقت اویس رض — کشته شمشیر فراقت بلال رض
آئینه ذات خدای همه — حیرت حسن تو صفائی خیال
جلوت تو بزنگه ممکنات — خلوت تو انجمن انتقال
ای تو به بیرنگی خود آشنا — ای ز تو بیگانه فراق و وصال

| | | |
|---|---|---|
| ٣٠٣ | سجده کن ور بر در او جان سپار<br>هان ز غنیم حشر ولایت منال | ٢ |

آه تا چند بگریم ز ستمگاری دل — یک نظر کن که بجانم ز گرفتاری دل
دیده بود آنکه درین تاب و تب افگند او را — آخر بر جان حزین رفت ز بیماری دل
تا خور و ناوک و گرد و سپر سنا سورش — اینقدر چشم ندارد جگر از یاری دل
هر که ببیند نتواند که تسلی نکند — باعث حسرت عشاق بود خواری دل
حاش لله که توان گفت و که داند جز تو — حالتی را که بعشق تو شود طاری دل
دیده ناسور شد این حالت نادیده ببین — تا کجا آب کند زهره ز خونباری دل

| | | |
|---|---|---|
| ٣٠٤ | زار ترکشت بازار محبت ما را<br>ای ولایت همه داغیم ز خونخواری دل | ٣ |

ای آشنائی تو قیامت برای دل — مردم بجستی که شوی آشنای دل

زهر محبت مگر او فتاد کارگر — جانم هلاک می شود از ناله های دل
دل مبتلای عشق شد و جان بلب رسید — بر جان فتاد از غم و دوری بلای دل
حسنت علاج عشق نماید بمعجزه — ای دلربا مسیح چه داند دوای دل
درد آر ز دست بسکه شهید محبتم — واغم نصیب باد الهی بجای دل
کمتر بود که جان برد از غم مریض عشق — از دست مرگ و از بد مبتلای دل

| | | |
|---|---|---|
| ۳۰۵ | تا دل ز دست رفت ولایت بکوی دوست<br>ورد زبان ماست شب و روز های دل | ۴ |

یا سید الشفیع و یا خاتم الرسل — دارم دلی بشوق جمال تو همچو گل
در دل نهفته ایم تمنا و مرده ایم — بر خاک ما بیا و برحمت بگو که قل
ای ساقی شراب طهور از سر کرم — جامی بده برند سیه کار پر زلل
عشقت مرا ز سبع مثانیست مرحبا — ای تو واسطت تو مخاطب بچار قل

| | | |
|---|---|---|
| ۳۰۶ | اکنون ز کوچه تو ولایت کجا رود<br>ای بر در تو ناصیه فرسای جزو کل | ۵ |

ناسور چکد گاهی و گه خون رود از دل — ای ماه لقا داغ تو ام چون رود از دل
آهی نکشم ضبط کنم سوز درون را — ترسم که غم عشق تو بیرون رود از دل
خونیست بسینه که زند جوش ز حسرت — هر چند غمت کم کنم از خون رود از دل
لیلی اگر آواز کنم بهر تو بیند — دیوانه من گردد و مجنون رود از دل
گر دیده بدید از خیالت نکند محو — هر قطره خوناب چو جیحون رود از دل
واعظ چه کند گرچه بافسانه فریبد — زنهار که درد تو بافسون رود از دل

| | | |
|---|---|---|
| ۳۰۷ | در سینه اگر آه نه دزدیم ولایت<br>دود دل پر سوز بگردون رود از دل | ۶ |

سردمهری تو افزود زخون گرمی دل — ای زیند تو بجز مرگ رهائی مشکل
بنگر این جور که از بهر دل بوالهوسان — نیمجان کرده و سر قتل ندارد قاتل
گرچه مجنون سراسیمه بوادی می گشت — طی نکرده است بدین آبله پای منزل
مصحف روی تو حرز دل و جانست چه غم — گر کند هر سر موی تو بلاے نازل
تیره بختی دل من سوخت که خال ذقنت — همچو هاروت اسیر است بچاه بابل
آه کز حیله من بوسه بدست تو دهد — نه هم نامه ازین رشک بدست حامل

| ۳۰۱ | توبه از زشتی اعمال و لایت توبه<br>ظاهر آراسته و دل بحسینان مایل | ۷ |
|---|---|---|

از دیده شود حسن بتان جلوه گر دل — گویا که بود دیده عشاق در دل
آن ترک دلم برد و ازین شهر سفر کرد — جان نیز شد از الفت او همسفر دل
تا سوز زبتابیش اندر جگر افتاد — همسایه بجان آمده از شور و شر دل
پامال نمودند بیک غمزهٔ خونریز — خوبان ستمگار ندارند سر دل
دل بی سروپا و سر زلف تو بلاخیز — در کوچهٔ تاریک بلا شد گذر دل
دیدیم بهجر آنچه شنیدیم که آخر — بر جان فتد از درد محبت اثر دل
این رخنه ببینش نتوان بست بدانش — گر دیده بر آید به تماشا نظر دل
مائیم و بیابان و سروپای برهنه — عشق است باشوب جنون راهبر دل

| ۳۰۹ | زنهار ولایت که دهی دل بحسینی<br>در عشق حسینان نبود جز خطر دل | ۸ |
|---|---|---|

ای تو جلیل و لقب تو جلیل — زله بر خوان عطایت خلیل
وصفک لولاک ولاریب فیه — ای تو بیکتائی یزدان دلیل
صورت تو معنی اَن یّطْفِئوا — دشمنت از دشمنی تو ذلیل

نور خدا هستی و ما نور تو — هم نزل آمده بی عدیل
تا ز خمار من بتو دارهم — می بده ای ساقی کوثر سبیل
شاهد محبوبی است ای حبیب — قول حبیبٌ و حبیبُ الجمیل

۳۱۰
درد دلش بنگر و دارو بده
هان تو طبیبی و ولایت علیل
۱

با خلوص درون ذکر محمدؐ بزبان دارم — ولایت گر خدا جنت بمن بخشد سزاوارم
تلافی میکند یکطاعتم صدساله عصیان را — که رحمت آشتی دارد بزشتی های کردارم
بکفرم کی رسد اسلام دینداران زهی کفرم — نیرزد رشتهٔ تسبیح شان با تار زنارم
شفاعت میرسد از بهر استقبال جرم ما — نترسم از قیامت گرچه سرتا پا گنهگارم
دل من شیشهٔ فانوس و عکس نور او شمعش — بود چون روز روشن از جمال او شب تارم
بچشم کم مبین گر فاسقم کز امت اویم — همانا در حسابستم اگرچه صفر بیکارم

۱۱۳
خدا با من محبت دارد و بر خود همی نازم
ولایت منکه با نام محمدؐ الفتی دارم
۲

سیه مستم ز مستی بیخودم می در سبو دارم — همه خاکم ولی در می پرستان آبرو دارم
غلام ساقیم خاک در پیر خراباتم — برای سجدهٔ دیر مغان از می وضو دارم
مغان را دوست میدارم خراب از بادهٔ نابم — ز رندان بوده ام در مشرب رندی غلو دارم
پی دریوزهٔ میخانها سرمست می گردم — چو مستان خراباتی شرابی در کدو دارم
ز شیخ آزرده ام از محتسب بیزار می باشم — مرید راهب دیرم بدل ایمان او دارم
نباشد کعبهٔ مسجود من جز طاق ابرویش — نهان در خلوت بتخانه یارے ماهرو دارم

۳۱۱۲
خدا محبوب می گوید محبان محمدؐ را
ولایت سجدهٔ خاک در او آرزو دارم
۳

لعل تو بدل گفت که درمان تو مائیم — دل گفت بلعل تو که قربان تو مائیم

این زهره ندارند حریفان هوسناک — خنجر زدهٔ عشوهٔ پنهان تو مائیم

بر جان عدو ناوک انداز مبند از — بسمل صفت از حسرت پیکان تو مائیم

بویش صبا سوی حریفان چو فرستی — آشفته سر از زلف پریشان تو مائیم

با نافه چه دم می زنی از رایحه بخشی — خون در جگر از کاکل پیچان تو مائیم

در خلوت آئینه سر جلوه چه داری — حیران همه از روی درخشان تو مائیم

۳۱۳ — تا جان دهیم از ولولهٔ عشق ولایت / گوید ببین از ازلے جانان تو مائیم — ۴

عجب رنگے بهر گلزار دیدم — که از بوے تو هر گل زار دیدم

تپد هر ذره چون بسمل مسلّح — تماشاے بکوے یار دیدم

چه مے پرسی ز انداز خرامش — خود او را فتنه بر رفتار دیدم

رخ هر یک ز شفقت غازه دارد — جمال شاهدان بسیار دیدم

بدور چشم مست محتسب را — خراب از بادهٔ خمار دیدم

متاع غمزه به نرخ جان فروشند — عجب سودا درین بازار دیدم

مرا کشت و ترا بخشید جانے — فریب نرگس بیمار دیدم

بکوی دوست از مجنون چه پرسی — که لیلی را بحال زار دیدم

ز سودای دو زلف کافرینش — بدوش پارسا زنار دیدم

وصالم بین که هم رنگ فراق است — ز خود رفتم چو روے یار دیدم

۳۱۴ — ولایت بر رخ من رنگ اشکست / چو بے رنگی لباس یار دیدم — ۵

بی تو جز ناله جانکاه بمجلس چه کنم — نغمهٔ نے چه کنم صحبت هوس را چه کنم

| | | | |
|---|---|---|---|
| | بیخودی روز و شبم در غم جانان باید | عقل و حکمت چکنم علم مدرس چه کنم | |
| | کیمیا خاک در دوست بود عاشق را | طمع سیم چه دارم هوس مس چه کنم | |
| | مایهٔ عاشق بیتاب بود درد و تپش | جان بیدرد چه سازم دل بیحس چه کنم | |
| | جز غم یار نشاید غم دنیا خوردن | روح را پای بزنجیر هوا حبس چه کنم | |
| | واعظا منع ز نظارهٔ یارم چه کنی | دیده باز است بدیدار چو نرگس چه کنم | |
| ۳۱۵ | این محال است که اعداد غم آید بشمار<br>اے ولایت هوس فکر مهندس چه کنم | | ۶ |
| | سراغ کاروان منزل جانان هوس دارم | دلی پر شور و سر گرم فغان مثل جرس دارم | |
| | بهجر وصل میسوزم ببین سوز و گداز من | برنگ شمع یکرنگم که یکسان پیش و پس دارم | |
| | کمال من ظهوری دارد اندر پردهٔ نقصان | همانا گرچه خاشاکم و دم تیزی چو خس دارم | |
| | دلم از بذله سنجی ها فریبد روح را هر دم | تو گوئی عندلیبی خوش نوا اندر قفس دارم | |
| | مگر در کوچهٔ زلفت دل من رفت و دزدیدے | که شبها کو بکو گردیدنی همچون عسس دارم | |
| | سفر اندر وطن جایے رسانید آسیا سانم | خدایم میدهد روزی چرا پروای کس دارم | |
| ۳۱۶ | ولایت همصفیری نیست در بستان همان بهتر<br>که چون بی همنفس با خویش باشم تا نفس دارم | | ۷ |
| | فریبم میدهد قاتل که بر حالت نظر دارم | نمیگوید که من هم دل گرو جای دگر دارم | |
| | پس از لیلی نه لیلایے نه مجنون پس از مجنون | همان بهتر که در راه تو گامے پیشتر دارم | |
| | شب وصلت گذشت و جان من با دل همی گوید | که جانان میرود من نیز آهنگ سفر دارم | |
| | بپایت جان بیفشانم اگر پروانگی بخشی | که دودی بر سر از سوز تو چون شمع سحر دارم | |
| | نگه ز خود پشیمانست و پنهان میکند از من | نمی داند که از انداز ایمائیش خبر دارم | |
| | سر از پایم چه می پرسی که همچون قطرهٔ اشکی | براهش قطره زن هستم نه پا دارم نه سر دارم | |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۱۷ | چرا اندوهناک از سختی روز جزا باشم<br>ولایت شاهی مقبول چون خیر البشر دارم | ۸ |

| | |
|---|---|
| خواهم که پرده از رخ جانان بر افگنم | هنگامه به بزم تماشا در افگنم |
| سر بر قدم نهم که چو خورشید بر خرام | کونین را بتاب و تب محشر افگنم |
| گریم ز جوش عشق و بریزم ز دیده خون | در بزم حسن غلغلهٔ دیگر افگنم |
| جام جهان نمای دل اندر میان نهم | آئینه را بحیرت اسکندر افگنم |
| سوزم تمام رخت شیوخ و براهمه | آتش بخانقاه و کلیسا در افگنم |
| خمها پر از شراب بیارم که نوش باد | خالی کنم صراحی و دور ساغر افگنم |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۱۸ | نالم اگر بحشر ولایت ز جوش عشق<br>شورے بعرصه گاه قیامت در افگنم | ۹ |

| | |
|---|---|
| بیا که جام برسم مغان بگردانیم | سبو بدور روان درمیان بگردانیم |
| بیا که دل ز هراس و طمع بر انگیزیم | مثال شاه بهر و نشان بگردانیم |
| ز گریه گوهر و از خنده گل بیفشانیم | بشادئی که ترا میهمان بگردانیم |
| بلب رسیده ز جور فراق جان حزین | بیا که داد ستانیم و جان بگردانیم |
| عنان گسسته رود گر سمند عمر چه غم | بدستیاری وصلت عنان بگردانیم |
| اگرچه تیز روان است کاروان بر شک | ز نیمه راه بیک ناگهان بگردانیم |
| کنایتے ز خیال رخ تو پیش نهیم | ز سومنات دل کافران بگردانیم |
| حکایتے ز طواف در تو عرضه دهیم | ز راه کعبه بسے کاروان بگردانیم |
| خفا کند اگر آشوب دهر غم نخوریم | بلا فرستد اگر آسمان بگردانیم |
| باشتی بنشینیم و خلوت آرائیم | صبا بیاید اگر از جنان بگردانیم |
| بیاوریم ز دیوان عشق خط امان | گر از قضا برسد قهرمان بگردانیم |

دری که فتنه کشاید بروی در بندیم    بدور وصل تو دور جهان بگردانیم
اگر خلد رسد حور عین نظر نکنیم    وگر نوشته بود هجران بگردانیم
امام محتسب و شیخ و مفتی و صوفی    بصحبت تو رخ از همگنان بگردانیم

۳۱۹ ولایت این دل کافر بکعبه راضی نیست
خوش آنکه روی بدیر مغان بگردانیم ۱۰

از خود خبرم نیست ز خود بیخبرستم    این واهمه بنگر که بوهم کمرستم
آن آبله وار این همه ناسور چه گویم    آزرده داغ دل و داغ جگرستم
ظاهر همه خاکستر و باطن همه اخگر    پرورده آغوش تم چون شررستم
گاهی بتمنایم و گاهی بتحسر    هر لحظه در آزار و بلای دگرستم
چون شمع همی سوزم و از حسرت مردن    سرگرم طپیدن همه شب تا سحرستم
تصویر نماید پی تسکین به تصور    دل باخته شعبده های نظرستم

۳۲۰ تا چند بپرسی که ولایت تو کرامی
دلداده صاحب نظر و حسن پرستم ۱۱

بی تو رنگ پریده را مانم    صید صیاد دیده را مانم
همنفس یاس و آرزو در دل    جان برلب رسیده را مانم
با خودم نیست بی تو پیوندی    سر از تن بریده را مانم
بی رفیقم ز سایه می ترسم    ره نورد جریده را مانم
ناگوار است از وطن رفتن    غم غربت کشیده را مانم
ناله من دو کون برهم زد    دم صور دمیده را مانم

۳۲۱ ای ولایت ز خود پشیمانم
دل الفت گزیده را مانم ۱۲

بحال خویش بگریم بهر حالی که من دارم
هنوز آب لبی از وصل سرشکم سوز هجران را
بود دست جنون کوتاه از دامان جیب من
بهار من تماشا کردنی دارد بیا بنگر
بیا ای رشک شیرین پایم از سختی بتنگ آمد
بسیمم کن الساقی و مشکی در شرابم کن

ز سوز دل گدازم همچو شمع انجمن دارم
ز نیرنگ محبت چشم پر خون در کفن دارم
برنگ اخگر از خاکستر خود پیرهن دارم
دل پر داغ یاد سینه پر خون چمن دارم
سری با تیشه و جانی بکف چون کوهکن دارم
که از غم بسکه سودای زلف پر شکن دارم

۳۲۲ بچندین ساله تقوی دل بدست کافری دادم
ولایت شیخم و الفت بطفل برهمن دارم ۱۳

عمری گذشت و جلوه جانان ندیده ایم
بر پا نداشت یکنفس آب و هوای دهر
فردیم و در طریق محبت یگانه ایم
پیغام یار ختم نشد گرچه پا برید
یک لحظه بی خیال جمالش قرار نیست
حسن ترا کسی ندیده و هر جا که رفته ایم

نادیده دیده ایم که در خون تپیده ایم
همچون حباب بهر چه سر بر کشیده ایم
پیوسته ایم با وی و از خود بریده ایم
مجنون صفت بکوچه لیلی رسیده ایم
با دوست آرمیده و از خود رمیده ایم
افسانه تو در همه عالم شنیده ایم

۳۲۳ دل مستقل نبود و لایت بمنتی
انجام کار دین محبت گزیده ایم ۱۴

پروانه صفت دست طمع باز کشیدیم
آهسته روان را نبود بیم تنزل
تا خورده کند خنجر ابروی تو بسمل
سر سبزی ما پشت دو تا کرد بصد بار
با ترک حلاوت نبود ترس حرارت

مردیم و سوی سیستان نیز ندیدیم
از سر نفتادیم که از پا ندویدیم
کی روی تو دیدیم که در خون نتپیدیم
چون شاخ ثمر از برگ ز خجلت خمیدیم
زهری نکشیدیم که شربت نچشیدیم

بیداغ نشد سینه بار شک گلستان | بے سرزنش خار گلے باز نچیدیم

| | | |
|---|---|---|
| 324 | ما منت مردم نه کشیدیم ولایت<br>تا بے مدد حق بمطالب نه رسیدیم | 15 |

تا کجا غصه خوریم و غم ایام کنیم | می رود عمر بیا فکر مے و جام کنیم

می کشانیم و در دیر مغان جنت ماست | پخته مغزے نبود گر هوس خام کنیم

عهد بستیم که تا عمر از اینجا نه رویم | هم پس از مرگ درین خاک خوش آرام کنیم

ساقی اینجا و می و ساغر جمشید اینجا | عقل حیرت ندهد تا غم فرجام کنیم

بیغم از محتسب و بیخبر از لیل و نهار | با دل آرام نشینیم و دشنام کنیم

شام تا صبح در خلوت خود در بندیم | بر خیزیم سحرگاه و دگر شام کنیم

| | | |
|---|---|---|
| 325 | بوسه گیریم بدشنام ولایت ز لبش<br>شربت و نوش بکام دل ناکام کنیم | 16 |

غریق لجه خون کرد چشم خونبارم | حباب سان نفسے از هوای او دارم

دل و جگر همه خون کرده کاهش افزون کرد | ز دست دیده نظاره خود در آزارم

نظر فریبی من می کند تماشا کن | بخواب نیز ز نیرنگ عشق بیدارم

بفیض سوز و گداز است نام من روشن | چو شمع تا رگ جانم نسوخت بیکارم

بود بملت من کعبه جمال صنم | سر ز رشته تسبیح تار زنارم

مداد وار ز من روشن است چشم دو کون | چه غم بسابقه ام گر سیه کارم

| | | |
|---|---|---|
| 326 | سپید روے ولایت شدم ز بیداری<br>سیاهی از رخ من می برد شب تارم | 17 |

ناظر یار بلکه منظورم | من نظر باز و رند مشهورم

جلوه دیده ام بجن بتان | گر ز رفتم به کعبه معذورم

| | |
|---|---|
| می زنم نعرهٔ انا المنصور | هان بدارم بکش که منصورم |
| ملک معنی است زیر فرمانم | رشک جمشید و رشک فغفورم |
| حسن و عشق‌است در دل و جانم | منظر نار و منظر نورم |
| صنعت گل بود در اهل سخن | رنگ تر و یک‌شناخت و دورم |

**۳۲۷** — ای ولایت حذر کن از رندی / یار با شیخ گفت من حورم — **۱۸**

| | |
|---|---|
| از کلیسا بدر نمی‌آیم | نه بدر تا بدر نمی‌آیم |
| دلِ کافر خوش است با صنمی | از صنم خانه بر نمی‌آیم |
| در خرابات تا مقیم شدم | بحظ او بسفر نمی‌آیم |
| گوشهٔ دارم و ز گوشه برون | بقضا و قدر نمی‌آیم |
| ای خدا بین برو معافم دار | بی سبب نیست گر نمی‌آیم |
| زاهد اترک می لبس است برو | بغریب دگر نمی‌آیم |

**۳۲۸** — ای ولایت وجود من عدم است / لاغرم و ز نظر نمی‌آیم — **19**

| | |
|---|---|
| عاشقانیم و ز طامات و ریا بیخبریم | لوث تزویر نداریم که صاحب نظریم |
| بت پرستیم و همه خاک در بتکده‌ایم | بندهٔ پیر مغانیم که فرمان ببریم |
| امر معروف نه دانیم چو نهی منکر | بیخودانیم که غافل ز قضا و قدریم |
| ما و اندیشهٔ توبه ز تو بهستم توبه | جام در دست و سبو مست لب شام سحریم |
| خوشتر از آب حیات است مذاق جان را | نشو انگیم که از باده کشی درگذریم |
| خدمت پیر مغان فخر و سعادت دانیم | مست باشیم و تماشای حسینان نگریم |

تا بهٔ زندگی ماست ولایت می ناب

| | | |
|---|---|---|
| ۳۲۹ | یک نفس زنده نه مانیم اگر می نخوریم | ۲۰ |

| | |
|---|---|
| بضبط ناله اشب طرفه مهری بر دهان بستم | خیالش بستم و از حیرتش بر ره معشان بستم |
| بمعنی چون نظر کردم بهر صورت ترا دیدم | کشادم بر جهانی چشم چون چشم از جهان بستم |
| بجستن ها نمی یابند هرگز موشگافانش | چه نازک معنی باریک در وصف میان بستم |
| بهر رنگ و بهر صورت فروغ یار می خواهم | ببین کز خاک راهش غازه بر روی بتان بستم |
| ز استغنای او در حیرت افتادند محبوبان | حدیثی گفتم و سودا فروشان را دکان بستم |
| رهی طی کن که چون یوسف عزیز مصر شد میگفت | ز کنعان آمدم تا چاه و در راه کاروان بستم |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۳۰ | ولایت خود ببندی رسم انصاف از جهان برخاست<br>سلامت چون ندیدم از سخنگوئی زبان بستم | ۲۱ |

| | |
|---|---|
| تا کجا ناله ز بی رحمی و بیداد کنم | خرم آنست که خاطر بغیبت شاد کنم |
| جان بدرد تو سپارم که علاجم اینست | تا بدین حیله دل از بند تو آزاد کنم |
| پاس عشق تو مرا مانع فریاد شد است | چون ستمگار تویی بیش که فریاد کنم |
| حسنت امروز ز لیلا و ز شیرین بیش است | گر غم قیس کنم گه غم فرهاد کنم |
| عشق یاد تو دهد گر تو فراموش کنی | عقل گوید که فراموشی تو یاد کنم |
| خط و خال تو کند خامه بهزاد در خط | خاک در چشم بد مانی و بهزاد کنم |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۳۱ | شهر عشق است ولایت بهواداری دوست<br>خاک ره گردم و آنهم همه برباد کنم | ۲۲ |

| | |
|---|---|
| بسودا تا کجا ز آشفتگی آشفته تر گردم | بیا تا همچو گیسوی پریشان گرد سر گردم |
| بیا ورنه میان عاشقان بدنام خواهی شد | مبادا کز غم دوری هوائی سمر گردم |
| مکن در هم نوال اشتیاق و سر ببازاری | بیا کز گرمجوشی های تو مشتاق تر گردم |
| مدان کز راندن دربان محبت کم شود جانان | دل از تو بر نگردد گر چه من مایوس بر گردم |

مرید ساقیم نظاره بازم رند سرمستم — اگر یک جلوه فرمائی زسر تا پا نظر گردم
لب میگون و چشمت مست و چشمانت خمار آگین — بیا و بوسه ده یا عشوه کن تا بیخبر گردم

۳۴۲ — چه خوش گفت است دانائی که یک در گیر و محکم گیر — ۲۳
ولایت تا کجا مثل گدایان دربدر گردم

چنان بعشق و بچشم تو ناتوان شده ام — که همچو تار نظر از نظر نهان شده ام
میان است که نیمی زموی گویندش — منم که در غم تو نیمی از میان شده ام
قیامت است که در چشم مردمان سبکم — از آن زمانه که بر خاطرت گران شده ام
فنا شدم به بقای تصور جانان — بجسم کار ندارم که جمله جان شده ام
بجستجوی تو یک جا قرار نیست مرا — که همچو آب روان قطره زن روان شده ام
شکوه حسن تو از عشق من ترقی کرد — که خاک راه تو چون گرد کاروان شده ام

۳۴۳ — عروج خاک زپستی ولایت آسان نیست — ۲۴
بباد رفته ام آنگه بر آسمان شده ام

چون زخود رفتم خدای یافتم — از خدا جوئی رهائی یافتم
عقل رهزن شد راه یار بود — عشق ورزیدم رسائی یافتم
زهر من بر دلربای داشتش — عاشقی از یار رسائی یافتم
وصل او از جلوه بیخودی می کند — لذت دردانه جدائی یافتم
گم شدم در خود که آخر کیستم — با جمالش آشنائی یافتم
در محبت مرهم زخم است زخم — صدوفا در بیوفائی یافتم

۳۴۴ — ای ولایت اوفتادم بیخبر — ۲۵
چون به بزم او رسائی یافتم

در تمنای تو گر اشک نبارم چه کنم — میگدازد زتپ غم دل زارم چه کنم

چند گویی او که از غیرت دشنامم سیر — دست بر مرگ نه و شرم ندارم چه کنم
مردم دیده حیرت زده کس باز است — کشته حسرت نظاره یارم چه کنم
واعظ افسانه بصیرت چگویی که غمش — بیخبر ساخته از روز شمارم چه کنم
وصل محبوب نصیب من مشتاق نشد — خسته جان در هوس بوس و کنارم چه کنم
چون گدای توام ای خسرو شیرین دهنان — سر به پیش تو اگر نذر نثارم چه کنم

| | | |
|---|---|---|
| ۳۳۵ | آه صد آه ولایت که گشاید اکنون<br>آن ستمگر گره افگند بکارم چه کنم | ۲۶ |

بذر ره عاشقی جان می سپارم — تمنای بجز جانان ندارم
دل دیوانه خوگر شد بجورش — سر کوی ستمگر چون گذارم
بمردن هم نخواهد رست از من — بگیرد دامنش خاک مزارم
ز من غیر از هواداری نیاید — و گر بر باد گردد غبارم
تو بی من سوزی و من با تو سوزم — تو شمع آسا و من پروانه دارم
بجوش ای عشق گر جوشش نهایت — بجز خون جگر اشکی نبارم

| | | |
|---|---|---|
| ۳۳۶ | ولایت غم خورم تا زنده باشم<br>بود تا یار گردد غمگسارم | ۲۷ |

خیز که در خاک و خون تن به تپیدن دهم — خنجر خونریز را سر به بریدن دهم
یار بتا رنگ کرد بجا بسم رفو — عشق ستم پیشه را دست دریدن دهم
آه ز نیرنگیم عاشق بی رنگیم — رنگ رخ زرد را امر پریدن دهم
پرده ز رخ باز کرد از پی نظارگی — دیده مشتاق را مژده دیدن دهم
بلبل و گل در چمن قصه او می کند — گوش دل بسته را میل شنیدن دهم
آه که خونگرمیم کرد دمش سرد مهر — چند دل خسته را حکم تپیدن دهم

خارتو در دل خلید گل شدم از فیض او — رنگ بدیدن دهم بو بشنیدن دهم
طرفه گل اوردهٔ است گلشن حسن ز خش — پنجهٔ نظاره را دست بچیدن دهم

۳۳۷ دوش یمن سازگو گفت **ولایت** بیا
تا بمکافات غم لب بگزیدن دهم ۲۸

جام می خوردم و منت کش خمار شدم — بیخبر کرد و من از راز خبردار شدم
ساقیا خاک در ت قبلهٔ دل باد مدام — سر خوشم کردی و این طرفه که هشیار شدم
تازه میخواره ام و از حرص گرفتم دو سه جام — دست بر گیر خدا را که من از کار شدم
رفتم از کعبه و دیر یست که ماوای من است — آه کافر شدم و طالب زنار شدم
وا رهاند مگر از روی کرم پیر مغان — لای می یا بگلم کرد و گرفتار شدم
دل و دین خاک رہ پیر کلیسیا کردم — فارغ از کشمکش خرقه و دستار شدم

۳۳۸ سر توحید بهر قطرهٔ می پنهان است
للہ الحمد **ولایت** که قدح خوار شدم ۲۹

افسانهٔ رنگین گلستان بکه گوییم — نیرنگی آثار بهاران بکه گوییم
گل رفت و خزان آمد و بلبل ز چمن شد — وارفتگی صحبت چمنستان بکه گوییم
سودای غم عشق درین بوالهوسان نیست — بیتابی خون گرمی یاران بکه گوییم
رنگین نفسی نیست درین زمزمه سنجان — کیفیت گلبانگ هزاران بکه گوییم
زان شمع رخان نیست درین بزم نشانی — پروانه صفت سوختن جان بکه گوییم
قمری روشی شیفتهٔ سرو قدان نیست — رعنائی شمشاد خرامان بکه گوییم

۳۳۵ تا باد خزان در چمن افتاد **ولایت**
دیوانگی این دل نالان بکه گوییم ۳۰

حیف است که از حسرت آزار بمیرم — از غیرت آزردن اغیار بمیرم

هان بسمل انداز مکن بوالهوسان را / کز جوش تپشهاے دل زار بمیرم
روشن مکن از جلوهٔ خود چشم رقیبان / هیهات که من از غم دیدار بمیرم
از سختی جان چند پشیمان شوم از دوست / اے عشق بنجاتم دِه و بگذار بمیرم
هر چند حیا نیست ز آئین ادب نیست / حاشا که بکوے بت عیار بمیرم
یکبار بفرماسے کہ از معجزهٔ عشق / صد بار شوم زنده و صد بار بمیرم

۳۴۰ هر چند ملاقات محال است ولایت ۳۱
شرط است کہ اندر طلب یار بمیرم

اے کاش گهی جلوهٔ دیدار بہ بینم / در خواب شبے دولت بیدار بہ بینم
گر دید میسر نشد از شومی طالع / در بزم تصور رخ دلدار بہ بینم
از حشر نہ ترسیم کہ مقصود دل ماست / تا شور قد و فتنهٔ رفتار بہ بینم
هر لحظہ شود حال دل زار دگرگون / هر چند کہ از عشق تو آزار بہ بینم
صد بار اگر جلوهٔ دیدار نمائی / خواهیم بحسرت کہ دگر بار بہ بینم
کشتیم بقربان تمناسے تو خود را / تا معجزهٔ نرگس بیمار بہ بینم

۳۴۱ سرمایهٔ کونین همین است ولایت ۳۲
اے کاش رخ سیدِ ابرار بہ بینم

خوشتر آن روزے کہ در راه تو از سر پا کنم / با سرِ خار مغیلان کاوشی پیدا کنم
خون بگریم از تمناسے تو هر دم زار زار / از محبت نالم و هنگامه ها برپا کنم
دل بر آهست افگنم گر ناز پامالش کنی / جان نثار غمزه‌ات ای ترک بے پروا کنم
گریہ پیهم کنم چند انکہ نابینا شوم / باز زخاکِ درِ تو دیده ها بینا کنم
از هجوم بیقراری مشکل افتد ضبط دل / هر نفس نالان شوم هر ساعتی غوغا کنم
در هوای محمل شاهی کہ لیلی خاک اوست / گریم و چون قیس خلقی از جنون رسوا کنم

۳۴۲ | آه بر لب چشم پر خون داغ حسرت در جگر / چون ولایت روز و شب فریاد و واویلا کنم | ۳۳

خواهم که اسیر سر گیسوی تو باشم — زنار بدوش خم هر موی تو باشم
صد زخم بدل دارم و خواهم که سراپا — مجروح دم خنجر ابروی تو باشم
حسن تو بود آئینه از بی عشقم — بگذار که حیرت زده روی تو باشم
از غلغلهٔ صور سرافیل نخیزم — گر خفته شب وصل به پهلوی تو باشم
سر رشتهٔ زلف تو گسستن همه کفرست — تا عمر ز سودای تو هندوی تو باشم
هر چند دمد صبح قیامت شب وصلت — سر داشته بر تکیهٔ زانوی تو باشم

۳۴۳ | ای ساحری وقت بیا تا چو ولایت / جادو زده چشم سخنگوی تو باشم | ۳۴

خورم آن روز که ما با تو قدح نوش کنیم — باهم از تنگی آغوش چو خم جوش کنیم
پند واعظ بتولای تو از یاد دهیم — سخن موعظت پیر مغان گوش کنیم
جرعه بر خاک چو پیمانه کشان افشانیم — زاهدان را ز می جام تو مدهوش کنیم
در دل غمزدهٔ خویش نهانت سازیم — هوش را نیز ز ادراک تو بیهوش کنیم
راحت وصلت امروزه غنیمت شمریم — نه غم گردش فردا نه غم دوش کنیم
سیر بینیم بدان گونه که دل می خواهد — خاک در چشم رقیبان جفا کوش کنیم

۳۴۴ | یاد داریم وفای تو ولایت آسا / دین و دنیا همه بر تو فراموش کنیم | ۳۵

آمد آن وقت که از طاعت و تقوی گذرم — توبه از کعبه کنم سوی کلیسا گذرم
بشکنم بیعت پیران ریائی ز انکار — روی خوبان نگرم از سر سودا گذرم
قدم از صومعه بیرون نهم مست و خراب — بدر دیر بامید مدارا گذرم

بمجلسم برشته تسبیح بقربان مغان — از طریقتی که کند نهی لقا ها گذرم
بار از سر فگنم خرقه ز دوش اندازم — پا به مسجد نگذارم ز سر و پا گذرم
خانقاهی که تقی نیست در آنجا بکنم — همت ای بتکده کیشان که از آنها گذرم

۳۴۵ — آن پری عربده را تنگ در آغوش کشم — چون ولایت دگر از جمله تمنا گذرم — ۳۶

برخیز که برخیزم و قربان تو گردم — برگردم و خنجر بمیان تو گردم
چون من جگری نیست حریفان نبود را — خوش آنکه حریف سر میدان تو گردم
تیری بکمان کن که باسید جراحت — حسرت زده کاوش پیکان تو گردم
رنگین بکن از خون من ای ترک ستمگر — تا مصقله خنجر بران تو گردم
گو بدیعقریم که برد صبر و شکیبم — گر جان بغم عشق دهی جان تو گردم
جانم بلب آورد و هنوزش سخن این است — درد ی بدل اندوز که درمان تو گردم

۳۴۶ — سر بار گران است بدوشم چه ولایت — برخیز که برخیزم و قربان تو گردم — ۳۷

ز کار خود پشیمانم خطا کردم ندانستم — بکنج پارسائی هار ها کردم ندانستم
بریز ای می فروش از من که از توبه شدم تایب — ز دست خویش دامانت رها کردم ندانستم
خطای گزرد ستم رفت جرمم عفو کن ساقی — بده جامی که خود را پارسا کردم ندانستم
حلالت باد خون من اگر گویم حرام او را — لب از پیمانه نوشین جدا کردم ندانستم
معافم کن اگر باشد کدورت در دل صافت — ترا آزردم و بر خود جفا کردم ندانستم
گنهگارم ببخشید ای قدح خواران گناه من — دل صافی بطاعات آشنا کردم ندانستم

۳۴۷ — بطوف کعبه رفتم و ز طواف دیر بگذشتم — ولایت خویشتن را مبتلا کردم ندانستم — ۳۸

کو بخت که روزی رخ زیبای تو بوسم
سر می رود ای دوست اگر پای تو بوسم

چون شانه اگر یار شود بخت سیاهم
کافر شوم ار زلف چلیپای تو بوسم

خون گریم و در هر چمنی با دل صد چاک
هر برگ گلی را به تمنای تو بوسم

گاهی ز جنون تو بپای صنم افتم
گه سنگ در کعبه بسودای تو بوسم

عمریست که جا کرده تولای تو در دل
گر دست دهد دل بتولای تو بوسم

گر باز رسد آینهٔ دیدهٔ قاصد
از حیرت رخسار دل آرای تو بوسم

۳۴۸ ای دلبر غماز بیا تا چو ولایت
قربان شوم و نرگس رعنای تو بوسم ۳۹

وهم از وهم برم تا تو رسیدن ندهم
تا رقیبم نشود روی تو دیدن ندهم

تا مبادا ملک الموت شود بسمل تو
هرگز از خنجر تو تن به تپیدن ندهم

از گمانی که مگر نامه بر غیر بود
مرغ را گرد سرای تو پریدن ندهم

رشکم آید که برد غیر سراغ در تو
اشک را جانب کوی تو دویدن ندهم

تا نشانت ندهد عشق دل سوخته را
دم بدم خون کنم و آه کشیدن ندهم

می نیارم که نجاقت کنم انگشت نما
گر جنونم بکشد جیب دریدن ندهم

۳۴۹ تا گل از غم چو ولایت نشود بلبل او
باد را نکهت آن زلف شنیدن ندهم ۴۰

یاد آنکه چنین خسته دل و خوار نبودیم
وز دست تو ای ترک در آزار نبودیم

با وصل تو خوش بود دل غمزدهٔ ما
در کشمکش هجر گرفتار نبودیم

دست تو دم خواب حمایل بگلو بود
شب تا سحر از شوق تو بیدار نبودیم

از بیخودی الفت و سودای محبت
در یاد تو نالان سر بازار نبودیم

نظاره کنان بود شب و روز دو چشمم
دل سوخته حسرت دیدار نبودیم

هردم لب میگون تو میخانهٔ ما بود　　مست کش پیمانهٔ خمار نبودیم

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵۰ | دل از همه آفاق غنی بود ولایت<br>در فکر و خیال کم و بسیار نبودیم | ۴۱ |

چو چشم از غیر پوشیدم جمال او عیان دیدم　　هم او را از جهان بیرون هم او را در جهان دیدم

حباب آسا می دارد که موجے بشکند او را　　ز چشم عاشق او چشمهٔ خونے روان دیدم

برو ای برهمن بر و بر و اصنامش چه می نازی　　که سنگ آستان یار مسجود بتان دیدم

بخون خفت است از آشوب چشم نرگسین تو　　بدورت فتنه را ای ترک در خواب گران دیدم

فروغ او شب در دو سه سال است بیدائی　　کمال ماه تابان و جمال دلستان دیدم

ندیدم هرگز اعراف و جحیمی جز نعیم آنجا　　بهشت کوی جانان خوشتر از باغ جنان دیدم

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵۱ | ولایت در غمش مرد و بیک قم زنده فرمودش<br>بچشم خویش اعجاز لب معجز نشان دیدم | ۴۲ |

سری آشفتهٔ سودای محبوب خدا دارم　　دلی آزاد و بے پروا ز بند ما سوا دارم

باعجاز سخن جانی همی بخشم مسیحا را　　بفیض نعت گوئی ها لب معجز نما دارم

محمد را ثنا گویم ز آتش فارغ البالم　　نه از محشر همی ترسم نه اندوه جزا دارم

دل از سوز محبت سوختم اکسیر گردیدم　　همه گنجم که از خاکستر خود کیمیا دارم

فزون تر باد یارب در دل تا جان فدا سازم　　نه پروائے دعا دارم نه آهنگ دوا دارم

خدایا آرزوی در دل من هست میدانی　　غم او یار من بادا همین یک التجا دارم

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵۲ | گلستان درون من بهار دائمی دارد<br>ولایت داغها در دل ز شوق مصطفیٰ دارم | ۱ |

تکیه بر صدر بساط کبریا باید زدن　　پس در نعت رسول مصطفیٰ باید زدن

تارک دنیا و ما فیها بدل باید شدن　　دست اندر دامن خیر الوریٰ باید زدن

| | |
|---|---|
| گر تو مشتاق جمالش نیستی انسان نهٔ | نعره‌ها در شوق محبوب خدا باید زدن |
| ضرب الا الله از بهر احیایش بود | بر سر اعدای منکر تیغ لا باید زدن |
| سر بسنگ آستانِ مصطفےٰ باید نهاد | بر جهانِ بی حقیقت پشت پا باید زدن |
| یا حبیبی یا محمد بر سر خوان کرم | بے نوایان تمنا را صلا باید زدن |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵۳ | چون ولایت ما همه مشتاق و مفتون توئیم<br>روزی اندر بزم دیدارت ندا باید زدن | ۲ |

| | |
|---|---|
| هندوِ عشاق که تاثیر فزو شد دم شان | طعنه بر بسمل زند هر قطرهٔ پر نم شان |
| هر نفس تشنه آب دمِ تیغِ ابرو | زخم کاری بدل زخم دگر مرهم شان |
| چاه زمزم نشناسند و ندانند حرم | طاق ابرو حرم و چاه زنخ زمزم شان |
| هر چه آید بگمان هیچ نباشد آنجا | خارج از کون و مکانست مگر عالم شان |
| سرکش از کعبه بسودائی بتان هندی | سخت آشفته سر از طرهٔ خم در خم شان |
| نیست در خلوت شان باد صبا را گذرے | آنکه او محرم خود نیست بود محرم شان |
| هوش گم کرده حریفان خرابات نشین | هر دم از خویش رود هر که شود همدم شان |
| همه دیوانهٔ خوبان و حمایل به گلو | از خم زلف پریشان شده برهم شان |
| از گرفتاری جانها به بلاے گیسو | در شبستان سیه بختی شان ماتم شان |
| حرفے از چشم سخنگوی بگوی و بنگر | رم آهو بود آرام به پیش رم شان |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵۴ | از ولایت طمع هوش خیالست محال<br>روز و شب مست جگر خستهٔ درد و غم شان | ۳ |

| | |
|---|---|
| دوش سویم دید و گفتا محو عشق ماست این | می رباید از خودم هر دم عجب ایماست این |
| نیست زنار اینچه ما بینی بدوش آن صنم | ای برهمن رشتهٔ جانِ منِ شیداست این |
| خنجر مژگان و تیغ ابرو و تیر نگاه | از پی جان و دلم یارب چه آفتهاست این |

در بلایم از درازیهای زلف مشکبو | ظلمت ظلم است یا آشوب سرتاپاست این
مرحبا ای باد بوی کاکلی آورده | از پی ماتیره بختان داغ سوداست این
قامت سرو از کنار جوی خوبی برنخاست | فتنه بهر دار و گیر عاشقان برخاست این
هیچ درمانی ندانم این دل ناکام را | آنکه یا داغ یا ناسور درواخ است این
دیده دید و دل ببرد آمد چه می پرسی بپرس | این سخن ناگفته به گر ناست و رواست این

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵۵ | هر که می بیند ولایت را ملامت میکند<br>سخت رند لاابالی طرفه بی پرواست این | ۴ |

وحشت از عشق تو گاپوی بیابان از من | از جنون دست درازی و گریبان از من
از تو تیر نگه نازه و کمان ابرو | دل حسرت زده و الفت پیکان از من
ای ستمگار بیا رنگ محبت بنگر | خون ز چشمان تر و گوشهٔ دامان از من
گریه و خنده بهم نسبت پنهان دارد | لب خندان ز تو و دیده گریان از من
طرفه آشوب که سودای تو افگند بسر | من ز دل سخت بجان و دل حیران از من
خواری عشق بجای برسانید آخر | کیست کو دید و نگر دید پشیمان از من

| | | |
|---|---|---|
| ۳۵۶ | گرچو بلبل ترنم ناله ولایت چه کنم<br>خار دارد بدل آن رشک گلستان از من | ۵ |

گر دیده و دیده من مانند ابر بهمن | بنگر چو برق خندان ای ترک جانب من
عریانی که دانی لبس بود از لباسم | از زخمهای تیغت صد چاک شد بت من
گر برهنه بگردم جای ملامتم نیست | بنگر که از نزاری جیب من است دامن
در دتو نیجان کرده صبر تو ناتوان کرد | از پوستم نمایان گردید هر رگ من
اول شمر از شفقت دو دم ز جان برآورد | آخر فسرده تر شد خاکسترم ز گلخن
عمری بزیر بامش بگذشت در تمنا | آن ترک بر بنا در دادم بسر روزن

| | | |
|---|---|---|
| ٣٥٧ | بربادِ خود خند اکن سرمایهٔ که داری<br>نادم شوی ولایت چون جان برآید از تن | ٦ |

ز یار خویشتن می ترسم بپرس از جان زار من — که نازک طبع ترکی میرزای هست یار من
اگر صاحب دلے صلح عتاب آمیز او بنگر — بخشم و غمزه می گوید بیا در رهگذار من
نگارین پنجه است خاصیت دفع تپش دارد — بدست کی بست تسکین دل شیدا نگار من
شهید عشقم و حاجت بشمعی نیست خاکم را — که هر سیاره و ثابت بود شمع مزار من
زمان اشک و دور خون گذشت و کار مشکل شد — که لخت دل همی ریزد دو چشم اشکبار من
تجلی چون کند جانان تماشا می شود مشکل — بود در بزم حیرت بیخودی آئینه دار من
بداغ لاله رویان خفتم اندر خون عجب نبود — که از خاک مزارم گل کند رنگین بهار من
بخواب اندر جمال بر کمال دوست می بینم — همانا روز روشن زاید از شبهای تار من

| | | |
|---|---|---|
| ٣٥٨ | ولایت دوست مستغنی است از افعال و اعمال<br>ترحم شیوهٔ یار و خطا و جرم کار من | ٧ |

صنمی است در کلیسا که ندا امتیاز کردن — نتوانم از خیالش بجرم نماز کردن
شب زلف روز محشر به تسلسل است همسر — نتوان بعمر کوته سخنش دراز کردن
چه قیامت است حسنش که امام قبله گوید — چه خوش است عشقبازی بحریم راز کردن
تو بدلبری خیالی که بدلبری نمانے — ستم تو خود نداند ز تو بے نیاز کردن
که بود که زنده ماند ز فریب چشم جادو — که نخست خورد خونم نگاه ناز کردن
ز کرشمه ات بجانم چه فسونگری ندانم — که دل از کفم ربودی بصد احتراز کردن

| | | |
|---|---|---|
| ٣٥٩ | غم عشق چون نیاید بدو هم بسینه جایش<br>که تواند اے ولایت در او فراز کردن | ٨ |

قامت رعنا ببین و کاکل پر خم ببین — تا نیفتی در بلا انسم مبین انجم مبین

تا ز رنگ چهره خوی کرده او گل در آب / بر گل شاداب هرگز قطرهٔ شبنم ببین
از فروغ عشق و داغ او بدل اندیشه کن / همچو شمسه بسوی نیر اعظم ببین
تا نگردی مست لعل درفشان هشیار باش / در کف ساقی هوسناکانه جام جم ببین
فتنه نادیده نهانست در تشبیه او / قامت سرو سهی هرگز بچشم کم مبین
گر همیخواهی که تقوا نشکند ای متقی / دیده را در بند خوبان را در این عالم مبین

۳۶۰ رحمت یزدان وسیع و بی نیازی شان او
ای **ولایت** بر گناه و طاعت آدم مبین ۹

دلبرا برخیز و دیگر عشوه بنیاد کن / دل نمی آساید از بیداد هان بیداد کن
میکند خونریزی عشاق ترک چشم تو / آئینه برروی گذار و منع این جلاد کن
از بلاهای زلفت سیه جان برلبم / بنده خواهم شد خدا را زین بلا آزاد کن
حرف ... که دیدم یا شنیدم کهنه شد / تازه جوری از برای عاشقان ایجاد کن
آرزوی گرد سر گردیدنش دارد هنوز / ای صبا خاک مرا در راه او برباد کن
جای مجنون خالی افتاد است و جای غیر نیست / ای دل دیوانه آن ویرانه را آباد کن

۳۶۱ هوشیاری راه مستی زد که رنجورم کند
ای **ولایت** بدر پیر مغان فریاد کن ۱۰

سری دارم بگردن بر ز سودای فدا کردن / دلی در آرزوی جان نثار مصطفی کردن
دل ... درد عشقی آرزو دارد / که افزونتر شود بیتابی او از دوا کردن
... یاد دوست از کونین میخواهم / که منظور است دل را با محبت آشنا کردن
... ای آسمان از موج طوفان خیز اشکم بین / که خواهم گریه در شوق محبوب خدا کردن
نوازش کن بحال ما و مستغنی کن از عالم / دریغ از ما مکن یک ذره الفت عطا کردن

خدا را یا نبی الله شفاعت کن شفاعت کن

| | | |
|---|---|---|
| ۳۶۳ | که توبه می کند اکنون ولایت از خطا کردن | ۱ |

| | |
|---|---|
| ای رسول عربی حال ولایت بشنو | قصه معصیت دریغ و ندامت بشنو |
| مرگ نزدیک شد و عمر بپایان آمد | جز تو فریادرسی نیست برحمت بشنو |
| روزگارم همه برباد شد از حرص و هوا | داستان من آلوده غفلت بشنو |
| نفس اماره بتزویر خسارم داده | سر نفس میکند آماده شنعت بشنو |
| بر خطا معترفم عفو گنه می خواهم | وقت رحم است آیا شافع امت بشنو |
| حال دل بیش که گویم که بفریاد رسد | ای پناه همه عالم بشفاعت بشنو |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۶۴ | رحمتی رحمت و شفاعت ز پئے ما آمده<br>اے رسول عربی حال ولایت بشنو | ۲ |

| | |
|---|---|
| هر یکی هست از حسینان جهان مفتون او | کار گر شد بر دل افسونگران افسون او |
| اولش می بوسم و آخر بمستی میگزم | هم شراب و هم گزک دارد لب میگون او |
| شیخ عاقل نیست گر دیوانه گردد می سزد | یک نظر گر بیند افلاطون شود مجنون او |
| محتسب چون ماست گر آواره شد عیش من | قدسیان را می فریبد حسن روز افزون او |
| خون برگ پان لب او بی محابا میکند | گر نیاید باورت در خاک بنگر خون او |
| واه مصراع قیامت خیز خلاق سخن | سایه هم ننمود طرف با قامت موزون او |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۶۴ | می تپد در خون ولایت ای پری رحم کن<br>چون نخندید بے تماشایت دل محزون او | ۳ |

| | |
|---|---|
| مرحبا بر نرگس خونریز تو | آفرین بر صلح خشم آمیز تو |
| وه چه قتل غیر در خونم نشاند | می کشد بے زخم تیغ تیز تو |
| می رباید دل ز دست و جان ز دل | نرگس مخمور افسون خیز تو |
| چون نگویم خسرو خوبان ترا | دل ز شیرین می برد شبدیز تو |

همچو مجنون کرد سودائے مرا — لیلی زلف جنون انگیز تو
عشق گر خواهی زجانان دور باش — تا مرض افزون کند پرهیز تو

۳۶۵ — اے ولایت گریه کم کن تا دلش — ۴
خون نگردد ز اشک خون آمیز تو

نسبت او بگل بده گل چو رخ نگار کو — زمزمه سنج حسن او هر طرفے هزار کو
طره ز سر کشاده است شانه بموی میزند — تا خم و پیچ بنگرد سنبل تابدار کو
پیکر ناز کش ببین آه جمال نازنین — در چمن این صفت کجا در چمن این بهار کو
دیر نکن در آمدن زود بیا نگار من — عاشق ناصبور را طاقت انتظار کو
شعله بجان که یار زد در رگ دل شرار زد — در سر ما خرد کجا در دل ما قرار کو
گل بهزار رنگ بوست بلبل زار محو اوست — شاهد لاله رو کجاست ترک ستم شعار کو

۳۶۶ — گرچه به تیغ یک نظر می فگنی هزار سر — ۵
همچو ولایت ای صنم کشته دلفگار کو

اے لطف‌قت پارسایان کو بکو — قصه حسن و جمالت سو بسو
دیده را از اشتیاقت نم به نم — اشکها اندر خیالت جو بجو
آرزومند بلایم سر بسر — پاسے بند پیچ زلفم مو بمو
لاله دل خون از جمالت دم بدم — آئینه حیران حسنت رو برو

۳۶۷ — می رود هر دم ولایت جا بجا — ۶
بس خنده ابی کرد حسن او باد

چند در خون تپم از درد نهانی بشنو — ایکه آشوب دل و آفت جانی بشنو
نامه یار ز ید دست ز خون نشته بگو — نامه گر چاک زدی حال زبانی بشنو
رو متاب از حرم و انچه ندیدے بنگر — باش در بتکده و انچه ندانی بشنو

یک نظر کن بچو دو نور دل از و نور ببین — یک نفس محرم دل باش و معانی بشنو
نکتهٔ سحر که بلعل لب یار است بپرس — نکتهٔ از نفس باد بیابانی بشنو
در رهِ کعبه اگر دست دهد پای منه — هان اگر خاک رهِ پیر مغانی بشنو
بگذر از یوسفؑ کنعان و خیالش بگذار — ای زلیخا خبر یوسفِ ثانی بشنو
از سرِ عقل بهر طور که دانی برخیز — سخن عشق بدانسان که بدانی بشنو

| | | |
|---|---|---|
| ۳۶۸ | خواب راحت چکنی حال ولایت دریاب<br>یکدم افسانهٔ خونابه فشانی بشنو | ۷ |

چیزی نتوان یافت بتدبیر و تکاپو — تا راقم تقدیر نباشد قلم او
یک دانه نداوند فزون تر ز مقدر — هر چند در آفاق دویدیم بهر سو
بنشین بتوکل که خدا رزق رسان است — بشنو همه بیکار بود سعی من و تو
هم سعی از و هست و توکل هم از و هست — بالجمله که این جمله برون است ز قابو

| | | |
|---|---|---|
| ۳۶۹ | بر فعل ولایت منگر گر تو بصیری<br>بر قول نظر کن که چه گفت است سخنگو | ۸ |

ای سرم آشفتهٔ گیسوی تو — ای دلم مشتاق حسن روی تو
کعبه را خود روی باشد سوی تو — ای نمازش در خم ابروی تو
تازه گرداند مشام روح را — گل که پیراهن درد از بوی تو
هر دو چشمت عین ما زاغ البصر — طرهٔ والّلیل یکسر موی تو
گلشن لاهوت را سروِ چمان — قامتِ بی سایهٔ دلجوی تو
عیسیٰؑ مریم خراب غمزه ات — موسیٰؑ عمران قتیلِ خوی تو
بندهٔ عشقت نجبان روح الامین — یوسفؑ کنعان بدل هندوی تو
پرده دار سترِ او ادنیٰ همه تویی — قاب قوسین است خود ابروی تو

| | | | |
|---|---|---|---|
| | عل تسنیم کرد لا عینٌ رَأت | عشوه‌های نرگس جادوی تو | |
| ۲۷۰ | گر ولایت را بود بخت رسا<br>پای از سر کرده آید سوی تو | | ۱ |

به بند غم گرفتارم اغثنی یا رسول الله — تویی در بیکسی یارم اغثنی یا رسول الله
تبه شد عمر می نالم که پرسد در چنین حالم — برفت از دست من کارم اغثنی یا رسول الله
غریب و بینوا هستم فقیر و مبتلا هستم — بدرگاه که رو آرم اغثنی یا رسول الله
رهی دشوار پیش آمد همه پر خار و خیش آمد — بمانده پای رفتارم اغثنی یا رسول الله
نه یار همنفس دارم نه کس فریادرس دارم — نه دیگر جز تو کس دارم اغثنی یا رسول الله
ز سر تا پا گنه هستم همانا روسیه هستم — امید رحمتی دارم اغثنی یا رسول الله
بدرد هجر بیمارم ضعیف و لاغر و زارم — ز دست دل در آزارم اغثنی یا رسول الله
همه پاسم زنادانی و اعدای که میدانی — همی خندند و من خوارم اغثنی یا رسول الله

| | | |
|---|---|---|
| ۲۷۱ | ولایت رو برت آمد بیا بشنو که می گوید<br>سیه کارم گنهگارم اغثنی یا رسول الله | ۲ |

آه از ماهرخی زلف پریشان زده — کافری کج روش خنده بر ایمان زده
خانه‌ها سوخته چهره بر افروخته — شعله رخساری و آتش بدل و جان زده
نا مسلمان و ستمگر بت زنار بدوش — طعنه بر چشم تر عاشق گریان زده
پرده از روی دل افروز بر انداخته — شیر قالین و شراری به نیستان زده
بانی هر ستم تند مزاجی صنمی — خنده بر مشرب هر گبر و مسلمان زده
خون دل ریخته فتنه بر انگیخته — بر لب جوی چمن می به حریفان زده

| | | |
|---|---|---|
| ۲۷۲ | بسملم کرده ولایت بدر ای رقیب<br>خود پشیمان شده انگشت به دندان زده | ۳ |

گرچه در پرده باهنگ نیاز آمده ... فتنه پرواز بصد شوخی و ناز آمده
گشتی و رفتی و دیگر بنماز آمده ... تا زمرگم چه گمانست که باز آمده
رفته بودی که دلم سوز فراق اندوزد ... هان چه دیدی که دگر زمزمه ساز آمده
از بیخودیم کرد خرابی آخر ... خشمگین رفتی و باده لوله باز آمده
روشنی داد جمال تو شبستان مرا ... عمرها باش که بیچاره نواز آمده
بندگی از تو سزد که نترسی زخدا ... چیست کاندر حرم از بهر نماز آمده
آه از وصل چه راحت که چو پروانه شمع ... من اگر سوخته ام تو بگداز آمده
جان و دل هر دو ربودی و چه ماندست که باز ... با کمند خم زلفین دراز آمده
گوشه بود و من خسته چه افتاد ترا ... که بغم آگین بنهان خانه راز آمده
رشکم آید که رقیب از غم رشکم نزید ... از پیت مردم و گریان بنماز آمده

| ۳۷۳ | ای ولایت نتوان شکر خوبان بودن<br>در مقامات حقیقت زمجاز آمده | ۴ |
|---|---|---|

شورے از غمزه بر انگیخته یعنی چه ... بگینه خون دلم ریخته یعنی چه
تلخ گفتاری و شیرین دهنی نیک بسنج ... نوش با نیش بیامیخته یعنی چه
حلقه گوش ترا از دلم آویزه سزد ... در یکدانه که آویخته یعنی چه
از که این شوخی و این خشم آموخته ... با تو پیوستم و بگسیخته یعنی چه

| ۳۷۴ | اے ولایت بخدا صبر نداری هیهات<br>گرد دنیا بطلب بیخته یعنی چه | ۵ |
|---|---|---|

تو ئی چون یوسف مصری افسانه ... عزیزے چون تو هرگز در زمانه
رها فرمود از تکلیف هوشم ... زخود بیگانه ام با او یگانه
چرا از خاک چون بسمل نغلطم ... که دل تیر نگه را شد نشانه

دل سوزنده دارم که از وی — بر آرد آتش روشن زبانه
گهی از حیله بر خیزد ز پهلو — گهی از غمزه می جوید بهانه
بجز خاک درت جای ندارم — من و پیشانی و این آستانه

| ۳۷۵ | پریشانی ز حالم دور بادا<br>ولایت می زنم در زلف شانه | ۶ |
|---|---|---|

طرفه رازی در دل عشاق پیدا کرده — عاشقی را با نگاه ناز شیدا کرده
سامری کی داشت این اعجاز و افسونگری — طوطی تصویر را از سحر گویا کرده
هر گره کز طره پر پیچ و خم بگشاده — حلقهٔ زهاد را بر هم ز سودا کرده
سرکشی از سر نه بوی زگیسویم فرست — نرخ سودای بلا بی سود بالا کرده
زنده جاوید گردد هر که بوسد خاک شان — کشتگان غمزه را رشک مسیحا کرده
زلف کافر چشم ساحر حسن سبز آورده — فتنه ها در عالم ایجاد برپا کرده

| ۳۷۶ | ای ولایت عشقبازی سکینی در صومعه<br>خویش را از کافریها سخت رسوا کرده | ۷ |
|---|---|---|

دل سرای تو یا رسولؐ الله — دیده جای تو یا رسولؐ الله
سر برای تو یا رسولؐ الله — زیر پای تو یا رسولؐ الله
صورت حق توئی و حق نبود — ماسوای تو یا رسولؐ الله
دیده پر آب و سینه پر خون است — از برای تو یا رسولؐ الله
می شود از دو کون بیگانه — آشنای تو یا رسولؐ الله
قلم حق زدست بر سر لوح — جز رضای تو یا رسولؐ الله
به نبی نداد ایزد پاک — اصطفای تو یا رسولؐ الله
دل که خون شد ز درد به نشود — بی دوای تو یا رسولؐ الله

| | |
|---|---|
| جان کہ از اشتیاق می نالید | شد فدائے تو یارسول اللہؐ |
| عین موجود ہست عین وجود | ابتدائے تو یارسول اللہؐ |
| قاب قوسین ہست او ادنیٰ | انتہائے تو یارسول اللہؐ |
| جبرئیلؑ امین سدرہ نشین | مبتلائے تو یارسول اللہؐ |
| عرش را سرفرازئی بخشید | خاکپائے تو یارسول اللہؐ |
| لامکان و مکان ہر چہ بود | ہمجائے تو یارسول اللہؐ |
| ارث دار القرار ممکن نیست | بی ولائے تو یارسول اللہؐ |
| ہمہ محتاج آدمؑ و عیسیٰؑ | بلوائے تو یارسول اللہؐ |
| انبیا عاشق و خدا مشتاق | بلقائے تو یارسول اللہؐ |
| صادقان را بدوستی نہ سزد | ماورائے تو یارسول اللہؐ |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۷۷ | الفتی داد حق ولایت را<br>بہ ثنائے تو یارسول اللہؐ | ۱ |

| | |
|---|---|
| خدائے پاک را جانانہ و کونین را جانی | تعال اللہ زہے شانت چہ جانی و چہ جانانی |
| سقٰہم ربہم پیمانہ موعود عشاقت | سیہ مستان صہبای تو محو قول سبحانی |
| جلالت صورت حق است یا آئینہ معنی | جمالت قبلہ عشاق یا تفسیر قرآنی |
| چرا محراب ابروی تو نبود سجدہ گاہ ما | کہ انوار خدا بے پردہ می تابد ز پیشانی |
| خیال موی مشکین توام آشفتہ سر دارد | ہمانا سر نوشت عاشقان باشد پریشانی |
| بباطن تا چہ خواہی بود ای جانہا فدای تو | بظاہر این قدر دانم کہ بیشک نور یزدانی |

| | | |
|---|---|---|
| ۳۷۸ | ولایت دامن عشق بدہ از دست ہان شنو<br>چرا کارے کند عاقل کہ باز آید پشیمانی | ۲ |

| | |
|---|---|
| طلعتم از بام بفتید چو لب بام آئی | صبح محشر بدمد گر تو سر شام آئی |

کرده‌ام جوی سرشک از پی تفریح روان — خوشتر آندم که لب جوی و جام آئی
باده در بزم حریفان بهوس می نوشی — می نخواهی که ز خون دل آشام آئی
مردمک در قدمت فرش نگه می فگند — تا درین خانه بیائی و بآرام آئی
میرم از شادی دیدار وصلے می ترسم — تا ز رخصت ندهد آنکه دو سه گام آئی
می کشد حسرت آن روز دلی بخت کجا — تا بیاری می و خود تابِ گلفام آئی

۳۷۹ دانهٔ اشک فشانم است ولایت هر چند
وحشتت کے دهد آرام که در دام آئی ۳

گیتی ایکه ز تو وا زهد جان کسے — دیده کس داغ کسی کفر کس ایمان کسے
چند پیسی ز حیات خضر و عمر ابد — آه صد آه دم غنچهٔ عریان کسے
سیر سد وقت که بیتاب کند عشق بنش — بعد ازین اشک من و گوشهٔ دامان کسے
خانمان سوز جهانی که شوی هر نفسے — سوز پنهان کسے شمع شبستان کسے
هر کجا سایه کند شور قیامت خیزد — هر جا سر کشے سرو خرامان کسے
آشکارا کند از غیب جمالش بخیال — می کشد هر نفسم عشوهٔ پنهان کسے

۳۸۰ اے ولایت سر آرام به بالین آمد
چون فرو رفت بپا خار بیابان کسے ۴

برگشته خود عتاب تا کے — چندین ستم و عذاب تا کے
بشگفت گل و چمن بخندید — توبه ز شراب ناب تا کے
در کعبه و دیر جز تو کس نیست — باشی بطلب خراب تا کے
رازی که نیافتی در الست — زاهد ز می اجتناب تا کے
در هستی خویشتن نظر کن — کم ظرف تر از حباب تا کے
سرمایهٔ عمر عشقبازی است — ایدا طلب ثواب تا کے

وقت است که جان ز تن برآید / ای عربده جو حجاب تا کے
ای دیده غنیمت است دیدار / تغافل ز نگاه خواب تا کے
بر حسن پری وشان نگاهے / ای محتسب احتساب تا کے
یک بوسه بکار عاشقان کن / این ساغر و این شراب تا کے

| | | |
|---|---|---|
| ۳۸۱ | با سوز نیاز اسے ولایت<br>این وحشت و اضطراب تا کے | ۵ |

ایکه سوز دلِ دل سوختگان میدانی / یاد درگاه تو تا صبح آید نورانی
هر چه منظور تو باشد همه فرمان قضاست / بسکه در کشور تسلیم و رضا سلطانی
دل صاف تو بود آئینه نام خدا / سرنوشت همه از ناصیه ها میخوانی
ای سر عزت پیران کلیسا بدرت / ای کلام همه بستان میست سبحانی
از تجلای حقیقت همه تن نور شدی / همه جانی و ز سر تا بقدم جانانی
حاجتِ عرض نباشد بحضورت هرگز / هر چه اندر دل من هست تو خود میدانی

| | | |
|---|---|---|
| ۳۸۲ | نبود حد ولایت که ثنایت گوید<br>بوده سبحه بذات و بصفت رحمانی | ۶ |

ستم از نکهت آن زلف پریشان کردی / ای صبا بر من بیتاب چه احسان کردی
رخ پر نور ز زلفین نکردی پنهان / طرفه شامیست که در روز نمایان کردی
گر بصد ناز بکشی زنده کند عشق توام / خون عاشق نه خیالست که آسان کردی
هر دم اعجاز لبت جان دگر می بخشد / گرچه خون در جگر از عشوهٔ پنهان کردی
همه مجنون تو هستند چه هشیار و چه مست / زلف بر هم زدی و شهر بیابان کردی
از تجلای تو من عین حقیقت شده ام / جلوه کردی بدل و چشم مرا جان کردی

ای ولایت سر سودای بلاے داری

| | | |
|---|---|---|
| ۳۸۳ | دل اسیر خم آن کاکل پیچان کردی | ۷ |

بحر باش تا در پیکر خاکی صفا بینی | خودی بگذار تا بینا شود چشم خدا بینی
تکبر در طریقت مانع راه است ای سالک | بپرواز کبر توبه کن که نور کبریا بینی
تعلق در حریم دل حجابی بیش بیدار و | ز خود بیگانه شو یکدم که روی آشنا بینی
ز زنگ وهم غیر آئینهٔ دل را مصفا کن | که از عکس تجلای حقیقت پر ضیا بینی
و لیست اندر حقیقت هر که را دانسته عیش | نه بینی جلوهٔ او تا ز خود او را جدا بینی
نه بینی نور باقی را اگر فانی کنی خود را | در آسایش هوس داری چه بینی کجا بینی

| | | |
|---|---|---|
| ۳۸۴ | ولایت جلوهٔ محبوب دیدن حد تو نبود<br>دگر بینی جمال او بقلب با صفا بینی | ۸ |

ای بیخبر از عشق تو این کار چه دانی | درد جگر عاشق بیمار چه دانی
روز تو بکام است و می ناب بجام است | تکلیف ستمهای شب تار چه دانی
از مستی حسنت ز دو گیتی خبری نیست | آزار دل ای ترک دل آزار چه دانی
تا زلف ندهد فرصت از آرایش گیسو | سودای سرم ای بت عیار چه دانی
بیتاب نکرده است وصالی و فراقی | اقرار بجز حیله و انکار چه دانی
تا زهرهٔ تو آب نه گردد ز محبت | دریای دلی و دیدهٔ خونبار چه دانی

| | | |
|---|---|---|
| ۳۸۵ | مانند ولایت دل پر درد نداری<br>بیتابی این طالب دیدار چه دانی | ۹ |

عاشق بود کسی و هوس کند کسی | تا چند ضبط دل بیدار کند کسی
درمان درد دل ز فلاطون نیافتم | ای کاش التجا بمسیحا کند کسی
بیمار عشق جان بسلامت نمی برد | هر چند فکر ما بمداوا کند کسی
هوشی بگوش نیست که حرف تو بشنود | اسرار خلوت تو چه افشا کند کسی

آخر از کند تیش قلب خسته ام　　باشد که پرده از رخ او واکند کسے
بر حال عاشقان نظرش نیست زینهار　　تا کے ہلاک دل بہ تمنا کند کسے

۳۸۶　　حرفے نوشت دعم ولایت تمام شد
چون نامۂ فراق تو انشا کند کسے　　۱۰

سرمہ گر از خاک درے داشتی　　دیدۂ ما ہم نظرے داشتی
مایل بیداد نبودے دلش　　گر زغم دل خبرے داشتی
می بجر افغان نزدی روز و شب　　شورش من گر اثرے داشتی
از پی تیر تو ہدف ساختے　　سینۂ من گر جگرے داشتی
عشقم اگر پرتو ہویدا شدے　　چشم تو مژگان ترے داشتی
سوختمی کعبہ و بتخانہ را　　گر تف آہم شررے داشتی

۳۸۷　　محو محبت نشدے این چنین
گر چو ولایت دگرے داشتی　　۱۱

شراب عشق در پیمانہ کردی　　بیک پیمانہ ام مستانہ کردی
بیک غمزہ مرا از خود ربودی　　بیک عشوہ مرا دیوانہ کردی
بکن ہر انچہ خواہی اے ستمگر　　نخواہم گفت کردی یا نہ کردی
بہ افسون نظر دادی فریبم　　برسوائے مرا افسانہ کردی
بجز غم خاطرے در وے نگنجد　　دلم را طرفہ خلوتخانہ کردی
بہ محفل شمع گشتی گل بگلشن　　ستم بر بلبل و پروانہ کردی

۳۸۸　　مرو سوے حرم اکنون ولایت
کہ عمرے خدمت بتخانہ کردی　　۱۲

شاہدی لالہ رخی دارم و گل برگ تنے　　کہ گلے ہیچو رخ او نبود در چمنے

قاتلی باهوشی ساده نگاری صنمی — دلبری عشوه گری سیمبری گلبدنی
کاکلش پرشکن و غمزهٔ او توبه شکن — چشم او پرفن و هنگامهٔ او راهزنی
آشنایی بنخوت آرایی و بیگانه وشی — تلخگویی بترش رویی و شیرین دهنی
ترک سفاک بدل بردن مردم چالاک — شوخ و بیباک به پیچیده و گل پیرهنی
نه وفایش بسرشت و نه مدارا بمنش — بلطافت گل رعنا بنزاکت سمنی

۳۸۹ — نیست در دایرهٔ خاک ولایت هرگز / همچو او ترک پری پیکر و ناشق چو منی — ۱۳

بخوبی غیرت یوسف بلب رشک مسیحایی — تعالی الله چه معشوقی حماک الله چه رعنایی
ز سرتا پا دل آویزی سراپا عشوه انگیزی — بدین بیداد و خونریزی عجب محبوب دلهایی
همه ترکی همه شوخی همه خوبی و محبوبی — ملک صورت پری غمزه نگار فتنه بالایی
جمال نازنین داری سراپای حسین داری — چراغ کعبه هستی شمع تابان کلیسایی
دلم صد داغ پنهان دارد و هر داغ ناسوری — ترا پروای ناشق نیست گاهی جز خودآرایی
چه نادانی هوسناکی و بیتابی نمیدانی — حریف غیر می باشی به بزم ما نمی آیی
چو کافر ناخدا ترسی ز حال کس نمی پرسی — گرفتی هر دو عالم را علم گشتی بیکتایی
به چستی عشق بیبازی بهر اندازمی نازی — ملیح شور آفاقی حسین ماه سیمایی

۳۹۰ — اگرچه یگانه گشتی ز بیدادی ولایت را / الهی دایما باشی بدین هنگامه آرایی — ۱۴

بود بی شبهه ذات پاک احمد نور کونینی — کزو بی او نیست ما فوقی و ما تحتی و ما بینی
ظهور ذات پاک حق تماشا کن درین صورت — که نبود جز جمالش در حقیقت منظر عینی
شفیعی جان نوازی رحمت آثاری خطابخشی — پناه استان عاصی از آفات دارینی
کریمی چاره پردازی حبیبی آشتی سازی — رسولی رهنمایی شاهدی بازیب و بازینی

| | | |
|---|---|---|
| ١٥ | ولایت در دل من آتشی زد آرزومندی<br>که بر خاک درش حاضر شوم باشور و باشینی | ٣٩١ |

بعشق تو دارم عجب حال زارے — دلی پاره پاره ستے داغدارے
دلم برد خودبین و سفاک یارے — بتے سنگدل طرفه زیبا نگارے
بجان کندن آشنا تندخوئے — بدل بردن پارسا هوشیارے
پری پیکرے شعله قامت حسنے — چو سیماب هنگام بوس و کنارے
بهر ساعتم می فرید برنگے — گهی پا بپا می گهی با قرارے
دلیرے بخونریزی پاکبازان — مدامش بکف خنجر آبدارے
ترقی بهمت بود عاشقان را — من و قامت یار و منصور و دارے
نه بینم ز خرشید و مه جز جمالش — جز او در نظر نیست لیل و نهارے

| | | |
|---|---|---|
| ١٦ | ولایت برخسار خویش نظر کن ؛<br>که تقوے و طاعت نیاید بکارے | ٣٩٢ |

این بزم نبودے اگر آن یار نبودے — ساقی و خم و ساغر سرشار نبودے
هم لاله و هم سنبل و هم بلبل و هم گل — هم گلشن و هم سبزه و هم خار نبودے
نی دیر و حرم بودی و نی کافر و مسلم — وین کشمکش سبحه و زنار نبودے
نی مغبچه بودی و نی باده فروشے — وین جوش می و میکده زنهار نبودے
منصور نبودے و انا الحق نسرودے — وان محتسب و آن رسن و دار نبودے
بر روی زمین آدم خاکی نرسیدے — بر چرخ برین ثابت و سیار نبودے
معشوق ازل پرده ز رخ بر نگرفتے — زنهار کسی طالب دیدار نبودے
نی ملک و ملک بودی و نی اول و آخر — جانی و دلی محرم اسرار نبودے
از عشق وی است اینهمه آشوب وگرنه — ظلمات نبودی و هم انوار نبودے

| ۱۷ | والله نبودے همه آفاق ولایت<br>مقصود اگر سید ابرار نبودے | ۳۹۳ |
|---|---|---|

چه شدی اگر رحمت ز نقاب رخ گشودے — به تجلی تجلی دل عاشقان ربودے
ز کرم شفاعتم کن که نیامدست از من — نه قیام نی قعودے نه رکوع نی سجودے
همه ممکنات بیشک ز ظهور تست ورنه — بوجود لایزالی که بجز عدم نبودے
ز ازل بجان داؤد اگر الفت نمی بود — نه لحن بهشت بودی نه بصوت جان فزودے
ز ملایکه رسیدی بفلک نیاز سیدی — اگر از لب تو عیسی سخنی همی شنودے
دل درد مند دارم همه محو این تمنا — که کمال بے نیازی نغم تو رو نمودے

| ۱۸ | چه نشستهٔ ولایت بصبا بگو خدارا<br>که بخاک پاک احمد برسان ز من درودے | ۳۹۴ |
|---|---|---|

دل بیدین ما را جز محبت نیست ایمانی — همانا بسته ام روز ازل با عشق پیمانی
ز کافر ماجرائیهای الفت حالتی دارم — مسلمان میشوم گاهی و گاهی نامسلمانی
بیا ای غنچه جوی ما و می نگر سوی ما — که می ریزد دو چشمم ز رشک خون چو بارانی
خیال یک تبسم زخم دلها را بخنداند — لب شیرین پر شورش بود گویا نمکدانی
ملک عاشق پری شیدا چه پرسی از جمال او — بدین خوبی و زیبائی نمی بینم انسانی
نه آن باشد مسیحائی که لب از حرف ما آئی — بجان آمد دلم از درد و محتاجم بدرمانی

| ۱۹ | عجب نبود اگر فردوس بخشد ایزد پاکم<br>ولایت عاقبت هستم محمد را ثنا خوانی | ۳۹۵ |
|---|---|---|

ای نرگس شهلایت بے سرمه برعنائی — چشمے که چه کار آید بے دید تو بینائی
عشق تو خرامم کرد خلقی است تماشائی — تا چند ز بیم رسوائی وای ز رسوائی
گفتی که صبوری کن هیهات ز بیدردی — دور از تو دلم خون شد فریاد ز تنهائی

ای شاہد لاہوتی در خاک چہ می خسپی　　بر خیز مسیحا ن تجلی بنشین بدلارائی
ای موی سیاہِ تو بی شانہ بآرایش　　ای روی ملیح تو بی تازہ بزیبائی
معشوقی و محبوبی نازد بتو ہر خوبی　　در ہر دو جہان کس نیست مثل تو بیکتائی
ای جانِ بن مریم باشور لبت ہمدم　　بی حسن چہ می خیزد تنہا ز مسیحائی
مشتاق جمال تو ہم موسیٰ و ہم عیسیٰ　　مقتول نگاہِ تو موسائی و عیسائی
چشم تو کند جادو بر کافر و بر مومن　　سرمایہ اشوبی پرخون کن و لہائی
از شوق تو می گریم وز ہجر تو می نالم　　آرے نبود ممکن با عشق شکیبائی
چون جان جہان گشتی سجدہ بتان گشتی　　در کوی تو رسوا شد بیچارہ کلیسائی

٣٩٦

پیغام نجات آید بے شبہ ولایت را
اے کاش کہ از رحمت بر تربت او آئی

٢٠

ہمی غلطم بہ بیتابی زپہلوئے بہ پہلوئے　　کہ نشتر در رگ دل میزند ہجر پری روئے
بکاکل می زند شانہ پریشان کردہ بر شانہ　　بزخم سینۂ ما مشک می ریزد سیہ موئے
ز جوہر داری تیغ جزا ہر گز نمے ترسد　　کہ خون پارسایان ریخت آن کافر بہر کوئے
عجب می آیدم از سحر چشم ناتوان او　　بشوخی صید مردم میکند این طرفہ آہوئے
سجود فرض عین اینجا نماز عاشقان باشد　　سر ما کے فرود آید بجز محراب ابروئے
بیا نظارہ کن خونباری دیوانۂ خود را　　خرابی میکند اکنون بہ کوئے و بہر سوئے

٣٩٧

ولایت چیست اینحالت کہ بیباکانہ میرقصی
فرستادست گوئے یار یا باد سحر بوئے

٢١

دلبرا از جفا نمیگذری　　بر سر خاک ما نمی گذری
اینچہ بیگانگیست ای قاتل　　جانب آشنا نمی گذری
در گذشتیم ما ز نام و نشان　　تو ز شرم و حیا نمی گذری

هر طرف می روی و از کویم — یک نفس چون صبا نمی گذری

۳۹۸ منتظر داشتن **ولایت** را
سوی این بنجطا نمی گذری ۲۲

ایکه بیباک بخلوتگه او سے رفتی — طرفه چالاک دران منزلِ اعلیٰ رفتی
ما همه از پیِ آنیم که خاکِ تو شویم — بهر ما آمدی و نیز پئے ما رفتی
تا بخاکِ قدم پاک مشرف سازی — رخ برافروخته بر عرش معلا رفتی
پست شد همت جبرئیل ز همراهی تو — از مقامی که رسد وهم ببالا رفتی
حق تو بود ز هر پایه عروجے کردن — درگذشتی ز دنیٰ تا فتدلیٰ رفتی
همه نوری و جز این وهم نسنجد ورنه — کیستی آنکه بصد هوش در آنجا رفتی

۳۹۹ آفرین بر تو **ولایت** که بجوش الفت
جان فدا ساختی و پاک ز دنیا رفتی ۲۳

رو بکویش بنشین گر تو صفا می طلبی — خاک شو در ره او گر تو خدا می طلبی
سید ما ساقی کوثر می و دور عام است — خیز تا جرعه گر از جام بلیٰ می طلبی
تا حریم حرمش وهم ملایک نرسید — نکهت یار چه از باد صبا می طلبی
سخنش مایهٔ جان ست مگو جز سخنش — گر چو عیسیٰ لب اعجاز نما می طلبی
پخته را داغ بود مرهم زخم عشقش — آه خامی که پئے درد دوا می طلبی
کشتهٔ خنجر تسلیم و رضائش میباش — گر امانی ز مکافات قضا می طلبی

۴۰۰ اے **ولایت** بخدا تا بمدینه نروی
درد تو به نشود گر تو شفا می طلبی ۲۴

این دایره و مرکز و پرکار نبودے — این هیئت و این هندسه و رکار نبودے
نے شام و سحر بودی و نی لیل و نهارے — این ششجهت و گردش ادوار نبودے

هم نوحؑ نبودی و نه طوفان تنورے — هم کشتی او مائل کہسار نبودے
هم آذر و نمرود نبودے و نه آتش — هم بهر خلیلؑ آتش همه گلزار نبودے
آن طور نبودے و کلیمؑ و ید بیضا — فرعون نبودی و عصا مار نبودے
نی وعدهٔ محشر و نی ترس مکافات — در خوف و رجا خلق گرفتار نبودے
نی نار سقر بودی و نی روضهٔ جنت — معصوم نبودی و گنهگار نبودے
نی صخرهٔ جنی و نه ملک و نه سلیمانؑ — انگشتری و تخت صبادار نبودے

۴۰۱ بالله ولایت که نبودی همه عالم / مطلوب اگر احمدؐ مختار نبودے ۲۵

گر ذات همایون تو مقصود نبودے — بود همه آفاق ز نابود نبودے
مقصود ز تکوین و ز ایجاد توئی تو — ور نه سخن عابد و معبود نبودے
مقبول احد آدمؑ مسجود نگشتی — ابلیس لعین خاسر و مردود نبودے
از پردهٔ کن سر زدی صورت کونین — معدوم به پیرایهٔ موجود نبودے
اعجاز تکلم ننمودے لب عیسیٰ — منظور کلیمؑ آتش بی دود نبودے
گر از تو نمی بود نخستین کشش ما — دیوانه دل جان غم آلود نبودے

۴۰۲ هر آنچه که بوداست نمی بود ولایت / والله اگر احمدؐ محمود نبودے ۲۶

در ازل موجود بودی هیچ انوار آمدی — وز ابد مقصود هستی تا باظهار آمدی
خلوت لاهوت را شاهد تو بودی مرحبا — تا شدی از خود تهی در بزم اسرار آمدی
روشن از نور تو شد چون عز نورانی دو کون — با جمال شمع اسما در شب تار آمدی
از سقاهم ربهم دادی بما پیمانه ها — خوش ز جام کنت کنزاً مست و هشیار آمدی
رب ارنی از کلیمؑ و لن ترانی از خدا — تو چه محبوبی که خود مقصود دیدار آمدی

| | | | |
|---|---|---|---|
| | ما باز از عمل چنین گنه آورده ایم | تو ستاع کاسد ما را خریدار آمدی | |
| ۴۰۳ | هان ولایت را باعجاز تکلم زنده کن<br>تازه شد جان مسیحا تا بگفتار آمدی | | ۲۷ |
| | خوش آنکه درین میکده هشیار نباشی | بی شاهد و بی ساغر سرشار نباشی | |
| | برخیز و سبو کش که جهالت ننماید | تا سوخته وعدهٔ دیدار نباشی | |
| | دل کعبهٔ حق است الا تا بتغافل | محروم طواف حرم یار نباشی | |
| | رندان قدح نوش همه مست الستند | خود نوش چو نوشان که در انکار نباشی | |
| | ستریست بهر جرعه که از عقل برونست | تا می نخوری محرم اسرار نباشی | |
| | هر جرعه ز سرجوش خمش آب حیات است | حیف است که خاک ره خمار نباشی | |
| | ساغر زن و جام می ناب فرو کش | گر مخمصهٔ زهد خبردار نباشی | |
| | عیبی نبود زین به ای طالب معنی | زنهار که خودبین و ریاکار نباشی | |
| ۴۰۴ | هر چند که خوب است می ناب ولایت<br>شرطیست که چون باده کشان خوار نباشی | | ۲۸ |
| | ای که بحسن دلربا دل زده گون همی بری | نور خدا است روی تو وه چه خجسته منظری | |
| | سید مجتبی توئی هادی مقتدی توئی | احمد مصطفی توئی بر تو سزد پیمبری | |
| | پرده کن حجاب تو جلوهٔ تو نقاب تو | شاهد تو خطاب تو خاک ره تو دلبری | |
| | داله تو هر انس و جان منزل تست لامکان | ای برکاب تو روان حور و ملک بچاکری | |
| | نور محیط نور تو طارم عشق طور تو | مظهر حق ظهور تو ای تو ز وهم بابری | |
| | عاشق تو خدا تو مرضی او رضای تو | هستی ما برای تو سر و ریا به برتری | |
| | خوبی یوسف از کجا حسن ملیحت از کجا | او بجمال دیگر و تو بجمال دیگری | |
| | چو مهر اولین توئی نقش احد نگین توئی | خاتم مرسلین توئی طرفه یتیم گوهری | |

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | ۴۰۵ | | جان ولایت و دلش در قدم تو خاک باد<br>تا بکرم نظر کنی از ره ذره پروری | | | ۲۹ | |

من آن رندم که آخر یافتم بر وصل او دستے — که دارد همچو من هر دم حمایل در گلو دستے
نخواهم توبه کردن از می و میخانه و ساقی — ز طفلی داده ام ای شیخ در دست سبو دستے
محبت بیخودم کرده است و بیباکانه می خواهم — که آویزم شبی در دامن آن تند خو دستے
کجا وارو کجا یارے که چون منصور بے پروا — بر آرم ز آستین عشق از بهر وضو دستے
پسند غمزهٔ ترکانه اش افتاد رسوائی — نباید تا قیامت بر ملامت آبرو دستے
تمنا بردم و مردم که آید بر مزار من — عجب نبود که از خاطر برآرد آرزو دستے

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | ۴۰۶ | | نگارین هوسناکست [illegible]<br>ولایت کاش حسن او بکار عشق بودستے | | | ۳۰ | |

در ساحت افلاک چه دیدی چه شنیدی — [illegible] چه دیدی چه شنیدی
در مرکز ادنے که رسیدی بیک آنے — [illegible] چه دیدی چه شنیدی
زان راز که ما را نه شود درک [illegible] — [illegible] چه دیدی چه شنیدی
اندر شب معراج که از عرش گذشتی — مستانه و بیباک چه دیدی چه شنیدی
در پردهٔ قدسی که دلی محرم آن نیست — ای پردگی پاک چه دیدی چه شنیدی
در خلوت مطلق که گذشتی ز تعین — با جان طربناک چه دیدی چه شنیدی

| | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | ۴۰۷ | | قربان سگان در تو جان ولایت<br>اے صاحب لولاک چه دیدی چه شنیدی | | | ۳۱ | |

خود شاهد خلوتکدهٔ قدس تو بودی — خود ز پس پردهٔ کن جلوه نمودی
در بزم ظهور آمدی با رخ پر نور — هنگامهٔ شوق دل عشاق فزودی
موجود شد از تو همه اشکال که دیدند — در دیدهٔ صاحب نظران عین وجودی

خواب تو به بیداری اغیار نماند / برخاستی و رفتی و گفتی بشنودی
ذات تو محیط است باحسان شفاعت / بر روی امم تا در فردوس کشودی
با مژدهٔ رحمت که بکونین رساندی / اندیشهٔ محشر از دل آفاق ربودی

۴۰۸ بازمزمهٔ نعت عجب گرم نوای
شاباش ولایت که سزاوار درودی ۳۲

زهی بروی درخشان تجلی ازلی / زهی بعارض روشن جمال لم یزلی
تحیرش تامل و دلیل عرفانش / سکوتش آئینهٔ حق نمای منجلی
صفات او بکمال که داشت بنهایت / فنای ذات سراپا بقا زهی علی
فرشته طینت و پاکیزه خوی و اهل دلی / که کرد منکشف ایزد برو خفی و جلی
چه شب چه روز که از خود خبر نبود او را / الهی بصحبت نبی بود که بکر ولی
حیات قدر وی و وی شناخت قدر حیات / که بود محرم اسرار علمی و عملی

خدا ذنوب ولایت معاف کرد که هست
مرید پیر حقیقت مآب فتح علی

# قصاید

بسم اللہ الرحمن الرحیم

## قصیده اول در حمد باری عز اسمه

همه محوم بخیالت که کدامی و کجائی — که بیان دل و جان هستی و در دیده نیائی
همه پاکی بتو زیبد که معرّا ز عیوبی — همه عالم بتو نازد که کریمی و خدائی
همه پنهان همه پیدا ز وجود تو هویدا — همه قربان همه شیدا که مراد همه هائی
نه تو در ارض و سمای نه ازین هر دو برونی — نتوان گفت ثنایت که منزه ز ثنائی
نه تو زیری و نه بالا که بتر از جهانی — نه تو چونی و نه چندی نه ازین جمله جدائی
نه تو با هست مقید نه تو با نیست مکلف — نه تو جوهر نه عرض بلکه بری ازین دو تائی
بکلیسا و بکعبه نبود جز تو خدایا — تو بهر کسوت و صورت که بود جلوه فزائی
نه تو در قید زمانی نه تو در بند مکانی — نه تو معدوم نه فانی نه کمی و نه سوائی
نه کسی با تو شریک و نه تو با هیچ عدیلی — تو خداوند زمینی تو خداوند سمائی
تو خطاپوش و رحیمی تو عطاپاش و کریمی — تو گنه بخش و علیمی بتو زیباست خدائی
تو نهانی بجمالت تو عیانی بجلالت — تو قدیمی بکمالت تو همه نور و ضیائی
تو گدا از نظر [illegible] امروز بعالم — تو نوازنده بمعشر فی روز جزائی
همه شاهان و گدایان بدر ناصیه سایان — تو نه جویای جهنی و نه خواهان ضیائی
به یکی جلوه حسن تو زخود رفت کلیمت — همه سوزد به تجلی تو اگر پرده کشائی
نبود زهره کسی را که سر از حکم تو پیچد — تو نیابنده خلقی و تو حاکم بقضائی

زکه خواهیم مدارا که تو با فضل مداری — زکه جوییم مداوا که تو با لطف دوائی

تو رساننده رحمت تو گشاینده مشکل — تو رساننده مقصود بهنگام دعائی

ننوازند کسی را که برحمت نه نوازی — تو که دارای جهانی بری از خوف و رجائی

همه بینی همه دانی چه بود کان نتوانی — تو که با هیچ نمانی ز بر اندیشه ورائی

که بود عیسی مریم تو گر احیا نه ببخشی — که بود موسی عمران تو اگر خود ننمائی

همه فانیست تو باقی همه امکان تو وجوبی — تو بقهاری ملک لمن الملک سزائی

همه عصیان خلایق بیکی عفو بیرزد — ز خطا هیچ نترسم که تو با حلم و عطائی

نه بتعریف بعرف نه بتوصیف بوصف [illegible] — نه تو در پست و بلندی بعجب عز و علائی

نه تو در پرده نهانی نه تو بی پرده عیانی — [illegible]

نه بجا مانده نه ماند همه آفاق [illegible] — تو همه [illegible] حال بجائی

ز تو خواهند امانی بصعوبات و مصایب — تو [illegible] همه حزن و بلائی

نه بدیع کسی تا تو ببخشی [illegible] — تو برآرنده حاجات دل شاه و گدائی

نه ملالی نه تو مخلوق [illegible] — همه [illegible] و مکروه خلائق نه ملائی

همه مخلوق تو خالق همه [illegible] — [illegible]

چه شناسم که چونی [illegible] — [illegible] نه صبائی

نه تو در رنگ [illegible] — [illegible] برائی

نه طویلی نه قصیری نه [illegible] — [illegible]

[illegible] — [illegible] ولایت [illegible]

[illegible]

[illegible] — [illegible] داد [illegible]

[illegible] — [illegible] گرد ره برباد

هوا مخالف خاکست و سیل با خبرم — ز باد نخوت پیچیده سر شداد

تمام سیل سرشک است عنصر آبی — چنانکه رهرو خاک است از تخالف باد

عجب مخالفت و سرکشی است کاین پایه — نه دید بیش از این در عناصر و اجساد

یکی بطالع ناکام و گردش انجم — ز جوش حسرت دل ناله می نهد بنیاد

یکی بحسرت و حیرت که شیوه خرد است — مرا ببیند و گوید چنین نصیب مباد

ازان نفس که بکارم گره فگند فلک — سوای بست نباید بگوش ناله گشاد

کجا طبیب که اندر دل بری شفا — کند بسینه آرزو گزند ضماد

بهر دری شدم از جور آسمان نالان — کسی بناله و فریاد گوش دل ننهاد

و با نهم از تف دل هیچ مجمر آتش — دلم ز داغ فزودن ازان هیچ در مرداد

کشیده سر به بلندی اگر بتان من — فگنده چرخ به پستی ز سرکشی و عناد

گهی شوم ز ره اضطراب دشت نورد — گهی بدولت مجنون روم بسوی بلاد

فلک بگردش روزانه و شبانه خویش — و داغ را شد و جان هم چو آله خرداد

فلاح و عیش ز دولت نبود تنم گهی — ندیده ام ز رخ دولت چو کور مادرزاد

بیا و بنگر و حسرت بگوش [illegible] — ز [illegible] اب مطلع کنم ایجاد

زبانی کج خود کج نساخت این بنیاد — کسی ز مادر گیتی بطالعم کی زاد

بهیچ کوکب بخت نمی پسندست — نشد شگفت دل من گهی بجانب شاد

ستم که کوه جنون می تراشم و چلنم — آینه سنگ آمد و سخت آمد است چون فرهاد

ملال فکر معاشم حواس [illegible] — [illegible] دل [illegible] هم خیال معاد

ز ساعتی که فراز است باب روزی من — نماند یاد ما غیر باب کاد و یکاد

نبود کامل و من ز ره روشنایی زیبا — چو نقد من بمحک زد آزمون نقاد

کجا روم چه کنم با که این سخن گویم — که بوده است بتعداد تمام نقص و کساد

میان آتش و آبم ز بے قراریها — اگرچه جمع به یکجا نمی‌شود اضداد

ز گریه ام دل دشمن چو موم نرم شود — اگرچه خود بود از سنگ سخت از پولاد

سپهر سرمه نتوان گفت گر کسی پرسد — که حسب حال من از نوشته است استاد

به بند پرسش حالم نمی‌توان افتاد — توان شناخت ز بندی که بر زبان افتاد

برم ز جور فلک وز جفای کوکب بخت — به بارگاه پناه ستم کشان فریاد

گناهگار پناه و سیاهکار پناه — محمد عربی نور عالم ایجاد

حبیب خاص خدا و شفیع روز حساب — رسول پاک سرشت و نبی نیک نهاد

ببین بجاه و جلال شب ولادت او — که هفت کنگره از قصر قیصران افتاد

کجا نصیب دگر انبیاست رحمت او — که داشت است خود را عزیز زاولاد

ز آب و رنگ ثنایش بنامه ام رسد — نگارخانهٔ مانی و نامهٔ بهزاد

که کرد آنچه محمد برای امت کرد — بنفس کرد جهاد و بکفر کرد جهاد

ورای او که ز اول حبیب و محبوبست — گراست دیدهٔ ما زاغ از گروه عباد

به پیش رحمت عامش عزیزتر نه بود — ز عاصیان سیه کار زمره زهاد

نبودی ار بجهان هرچه هست مظهر او — بحق او که نبودی جهان کون و فساد

خراب شد چو ساوه بمرد آتش پارس — بنام کعبه علم نصب شد شبی که بزاد

کمال بهره وری ست و هم از کمال وی است — که دخت فاطمه باشد علی بود داماد

نوشت نام همایونش چون بروز ازل — قلم بلوح ز تعظیم سرنگون افتاد

در جحیم به بندد اگر شفیع شود — گره ز کار گشاید اگر کند امداد

اگر مسیح بود سر نهد بخاک درش — دگر کلیم بود تن دهد باستمداد

همین ره است رهِ مغفرت که برد راه — سرافگنی و گواهی دهی باستشهاد

نخفت یک شب و دایم نجات امت خواست — اگر نه رفت ز دنیا و خلد کرد آباد

سخن ہو لو نظر ہو و یک سخن ہوا — عجب مدار کہ حق کو بی زبان ارشاد
سباش مضطر و تفسیر و الضحی بنگر — ز رحمتی کہ بما داشت صد ہزار آباد
کنند امتیانش بہ قبر خواب نشاط — چو کودکان کہ بخواند بخیط مباد
بہ بادشاہی دنیا چرا نظر کردی — کہ ہر کمینہ غلامش بہ از ہزار قباد
زہی پسر کہ پدر را بنام او بخشد — ندارد آدم خاکی چنین پسر بہ نژاد
پیمبری کہ شفاعت نمود از رحمت — بروی امت عاصی در جنان بگشاد
گناہگار ندارد بجز درش ماوا — کہ ازبرای متاع گناہ ہست مفاد
کہ رفت انکہ و گر یاس برد از در او — کہ آمد انکہ بران آستان نیافت مراد
قلم بنازد ر آمد ز نخنہ محمد لش — ز روشنائی نامش سواد یافت مداد
زنند امتیانش با نبیا پہلو — ببین مراتب شیخی کہ ہست در بغداد
بہر علیل بدہ ای طبیب خاک درش — مدہ دوا و مفرح اے ہر دوا معتاد
ز امر و نہی مرادی کہ ہست خشتی دی ا — مبین بدفتر باطل کہ میکند افساد
سواد دیدہ من از بیاض نعت فزود — براین سواد نگہ چشم دشمنان مرساد
مبین بہ فعل و لا آیت بحق او یارب — بروز مرگ ز بند عذاب کن آزاد
ببخش جاے نعم لبائہ رحمت — بآلہ و بحق الصحابۃ الامجاد
مپرس و گر توبہ پرسی ز رستگاری من — ببخش جرم من و نام وی کہ دارم یاد
نثار خاک در او ز ما ہزار سلام — از و بجانب من صد نگاہ رحمت باد

## قصیدہ در مدح مخدوم الانام نامی مدظلہ

ہر شبم در غمت سحر گردد — بخت بیدار گرد سر گردد
مرحبا طالعش کہ از غم تو — دل شیدا اش بہرہ ور گردد
حسن پوشیدہ آشکارا کن — تا سراپاے من نظر گردد

سوختم سوختم ز آتش دل — آوخ آوخ که تیزتر گردد
مشکلِ من بجلوه آسان کن — تا وفاداریت سمر گردد
ورنه اسے ترک می برم فریاد — بر درِ آن که دادگر گردد
شاه خادم صفی که از نظرش — ذره خرشید و خاک زر گردد
داغ عشقی که بر دلش زده اند — شمس از دود آن قمر گردد
بکمال صفائی باطن — از بطونات باخبر گردد
وارید گر خیال او نفسی — گرد بالین محتضر گردد
حرم اوست منزلے که در او — هوش ذی روح منتشر گردد
به نگاهِ کرم اگر بیند — شجرِ خشک پر ثمر گردد
هر که باشد مخالفش لاریب — نفع در حقِ او ضرر گردد
دشمنش را زمانه دوست نداشت — شرِ او خیر و خیر شر گردد
هر که منظورِ چشم رحمت اوست — نور عینین هر بشر گردد
تلخ شیرین شود بگفتارش — زهر در گفتگو شکر گردد
هر که داند کرامتش بکرم — در کرامات مشتهر گردد
در کفِ جود او بفیض وجود — شبهه بے شبهه گهر گردد
هر گیاهے که خواست سبزرش — بکمال نمو شجر گردد
بسکه از راحتش لفیے نیست — حضر دشمنش سفر گردد
بسکه با کلفتش تعلق نیست — سفر دوستش حضر گردد
نظرش بر قدم سفر بوطن — هم بهشتش چون نه بمحیط گردد
روز و شب خاک پاک درگاهش — سرمهٔ دیدهٔ بصر گردد
حاسد او عذاب حاسد اوست — تا که فی النار و السقر گردد

خدمتِ او ثواب خادم اوست — تا که باغِ جنان معطر گردد
صرصر از بهرِ رفتنِ درِ او — هر نفس گرد رهگذر گردد
ناوک قدر گو خطا نکند — سینه اش بهر او سپر گردد
سیر و طیر است از کراماتش — وز کرامات بحر بر گردد
بعد ازین در خطاب می گویم — که طریقِ سخن دگر گردد
عیب مقبول تو هنر گردد — هنر از رد تو بتر گردد
تو اگر او نظر بیندازی — معتبر غیر معتبر گردد
خدمتت افتخار کونین است — خوشتر آنکس که مفتخر گردد
دشمنت را مفر کجا الا — مرگ او بهر او مفر گردد
هر که بد گفت و بد شمرد ترا — او به سجین چو خوک و خر گردد
تیره بختی که خواست آزارت — بیشک از مسخ جانور گردد
هر که گستاخ با تو پیش آید — گاه زیر و گهی زبر گردد
گر به بینی بسوی یک نظرش — رو به ماده شیر نر گردد
گر بدستش نشانی از پی صید — مرغ بی بال تیز پر گردد
گر تو خواهی ز بیخ بر کنده — شاخ و برگِ شجر تبر گردد
الامان الامان که از قهرت — دل چو موم کالحجر گردد
مستمندان و صادقان ترا — جنت الخلد مستقر گردد
با فنا فی الرسول اگر خواهی — معجزت ظاهر از نظر گردد
هر بلایی که از قضا آید — بدعایش مدام بر گردد
چون بپوشی رموز از اغیار — چشم شان کور و گوش کر گردد
هر که شد پرده دار از حرمت — همچو منصور پرده در گردد

آفتاب ار بره شد قبای ترا — لاجرم ماه اختر گردد
ذره را گر ز خاک برداری — همچو خور با فروغ و فر گردد
هر که قدر ترا نگاه نداشت — کی به کونین مقتدر گردد
صحبت تست با اثر که ازو — بد شمایل نکو سیر گردد
وز ثنای تو گوهر افشانم — عجبی نی که ابر   تر گردد
هان بیک جلوه از خودم ربای — تا دلم دل جگر جگر گردد
یک نگاه تو از پی کافیست — تا خطیات من هدر گردد
بحریم وصال راهم ده — تا کجا غیر نامه بر گردد
بر دل زار من عنایت کن — تا ز تاثیر پر اثر گردد
من و این آرزو که در پایت — نفس چند من بسر گردد
دل و با شوق گفتگو که سرم — زیر پای تو خاک در گردد
یک نظر کن بحال من شاها — کز نگاه تو خشک تر گردد
ماجرائیست روح را بانفس — همتی کن که با ظفر گردد
از می آتشین بده جامی — که دلم غیرت شرر گردد
الغرض چون سخن بطول کشید — وقت آن شد که مختصر گردد
سگ درگاه خود ولایت را — مپسند این که در بدر   گردد

## قصیده در نعت

منم که نیست کسی اندرون [illegible] — منم که بر غم پنهان من خداست گواه
منم که شب [illegible] زروز [illegible] — منم که باز ندانم سپید را از سیاه
منم که آب روانی ندیده ام جز اشک — منم که باد بهاری ندیده ام جز آه
منم که روز و شب من تمام یکسان است — منم که مهر ندانم باسبلهی از ماه

سنم که چاره ندانم جز اینکه آخر کار　　برم بحضرت احمد ز حادثات پناه

سنم که زارم و بار گنه بدوش من است　　کجا روم که ندارم بجز درش بنگاه

شبی فگنده به لاهوت جلوهٔ رخسار　　نیافته بنظر در وجود خود جز اله

اگر محبت او نیست کی شوی مغفور　　هزار ورد کنی لا اله الا الله

نگینه سور دین او بود سلیمانی　　گدای او چه کند آرزوی افسر و گاه

جزای تست جنیم اگر بدست آری　　ولی سیاه که بینی ازو باستکراه

بجز محمد مرسل که نور یزدان است　　ز آتش است خود را اگر در شست نگاه

چه نعت گویم و خود کیستم که خواهم گفت　　زبان بریده جلال تو یا رسول الله

ثبات حشر و دو دست تو آب کوثر بخش　　دم جهاد یک ایمای تیغ تو جانکاه

بجز نوای ز تو هنگامهٔ وجود کسی　　نبرده و نبرد بر فراز گردون راه

شبی که دست تو بستند ماه گفت سخن　　وگرنه بر ندمیدی ز خاک تیره گیاه

سر بساط قیامت شهان پیاده شوند　　ولی پیادهٔ درگاه تو که باشد شاه

بحیرتم که درین تنگنای چون راندی　　فضای قرب اسری تراست جولانگاه

زهی مراتب جبرئیل در شب معراج　　گهی رکاب تو بوسید و خاکپایت گاه

بپا شود بقیامت قیامت دیگر　　در آن نفس که خرامان شوی شفاعت خواه

اگر فروغ جمالت نمی کشاد نقاب　　ز دست کفر نمی یافت کائنات رفاه

حریم تست که دربان او کلیم شود　　دگر که داشت نه پیشینیان چنین درگاه

زمانه بر سر او خاک ریخت آخر کار　　که چاه در رهٔ تو کند و خود فتاد بچاه

بناست سرکشی فرقهٔ زبون طرفی　　شکست معجزات گر هجوم کرد سپاه

تو رحمتی و ظهور تو بی گناه محال　　هزار توبه اگر توبه کنم ز گناه

مرا چه پایه که وصفت کنم تعالی الله　　زبان خلق بود در ثنای تو کوتاه

شگفت نیست اگر با گنه دلیر شویم ... که صیت رحمت عامت فتاده در افواه
ز تاب آتش دوزخ چرا بیندیشیم ... که نام پاک تو ورد من است شام و پگاه
تویی که در شب اسری بفخر خدمت تو ... بعرش سوده سرافیل و جبرئیل کلاه
تویی که رنگ شفاعت کشی بچهرهٔ خویش ... بساعتی که شود رنگ چهره‌ها چون کاه
تویی که در ازل آدم بارتکاب خطا ... وسیله جست بنامت بحکم عزت و جاه
تویی که ساغر فائزین بلطف دهی ... در آفتاب قیامت به تشنگان تباه
تویی که غم نکند از گنه ثنا گویت ... بود بروز جزا لیش بهشت با و افواه
ولایت اوست که دو اشفیع من باشد ... چه غم اگر چه کنم هر نفس هزار گناه

## قصیده در مدح مخدوم الانام نامی مدظله

خواهم احوال خویش را گفتن ... گردش روزگار ها گفتن
حرف راندن ز بی‌نوائیها ... همه با ساز و با نوا گفتن
ماجرای جدائی احباب ... درد دوری اقربا گفتن
غم پنهان ز دل برون دادن ... قصهٔ زحمت و بلا گفتن
نقل هنجار ناسزای فلک ... اصل افسانهٔ جفا گفتن
همگی عرض حال خود کردن ... همگی طول ماجرا گفتن
همه شرح بلاکشیدن‌ها ... همه مقصود و مدعا گفتن
قفل برداشتن ز باب سکوت ... ز ابتدا تا به انتها گفتن
آنچه در دهر امتحان کردم ... حال بیگانه و آشنا گفتن
پرده از روی کار افگندن ... راز پوشیده بر ملا گفتن
گرم آهی ز دل بر آوردن ... سرد مهری بخت وا گفتن
شرح دادن همه حکایت‌ها ... حال آوارگی فرا گفتن

باز کردن در شکایت ها — سختی جان مبتلا گفتن
رنج و آزار دشت پیمائی — همه حالات جا بجا گفتن
عذر درماندگی بیان کردن — عذر رونیاے بیوفا گفتن
پیش استاد مثل مبتدیان — خبر جملہ مبتدا گفتن
نالہ بر داشتن ز درد درون — همہ بے فصل و بے خطا گفتن
اشک خونین ز دیدہ باریدن — همہ بے صوت و بے صدا گفتن
رنج فصلی کز اصل خود دارم — سختی قید ماسواے گفتن
زانچہ جور فلک خرابم کرد — داستان غم و عنا گفتن
همہ فریاد کردن از پے داد — همہ با نالہ چون درا گفتن
همہ احوال ملتجی گشتن — همہ اصرار التجا گفتن
آنچہ الحال میرود بر سر — جملہ بر زعم ما مضی گفتن
همہ حال خرابی اوقات — رنج صبح و غم مسا گفتن
همہ بی شائبات کذب و دروغ — همہ بی ریب و بے ریا گفتن
باز گفتن همہ فسانۂ نفس — همہ افسون بے حیا گفتن
بہ نشاط امید غمخواری — همہ بے خوف و با رجا گفتن
بسرور حصول آن مامول — همہ از روے التجا گفتن
از سر آرزوے هم نفسی — همہ مضمون پیش پا گفتن
هیچ دانی کہ با کہ میخواهم — این همہ سرگذشتها گفتن
شاہ خادم صفی کہ نور حق است — بہ تمناے مرحبا گفتن
آنکہ چو پیش گر بدست بود — میتوان موسی و عصا گفتن
راست پرسی اگر همی زیبد — شیخ با صدق و با صفا گفتن

نه همین بلکه از ادات دل — رازدارِ رضا اَیمنا گفتن
بفیوضِ دعاے نیم شبے — چاره بخش و گره کشا گفتن
بکمالاتِ صورت و معنی — سالک مسلک خدا گفتن
به نصیب خزینهٔ عرفان — خازن گنج اولیا گفتن
بهجوم ارادت اثاران — جامع فیض اتقیا گفتن
بوقوف سواد پیشانی — حاوی علم انبیا گفتن
بشمولِ عنایتِ ازلی — معدن فضل اِزکیا گفتن
بظهورِ فراستِ باطن — همه ذهن و همه ذکا گفتن
بوصولِ مقام حق بینی — هادی و شیخ رهنما گفتن
بحصولِ طهارت ظاهر — پیرو شرع مصطفیٰ گفتن
بخیال تصور پنهان — محو در ذات مجتبیٰ گفتن
بقیام تمام ارکانش — صاحب زهد و اتقا گفتن
بفروغے که ایزدش داد است — رشک خرشید باضیا گفتن
به صفاے که حاصل است اورا — کامل الذات و پیشوا گفتن
به یقینے که با خدا دارد — غافل از چون و از چرا گفتن
دل پر نور با یقینش را — مخزن سرّ کبریا گفتن
ترک چشم نظاره مستش را — ناظر روے دلربا گفتن
سر تسلیم با وقارش را — روز و شب بر خط رضا گفتن
قلب بے قلب حق پرستش را — فارغ از حرص و از هوا گفتن
ذرهٔ آستانهٔ اورا — آفتابے با تجلا گفتن
روح قدسی با صفاتش را — مست پیمانهٔ بلےٰ گفتن

خوشترش زین صفات دانستن ‌‌ ‌‌ ذره هم گفته ماورا گفتن
آنچه حق ثناست چون گویم ‌‌ ‌‌ فرقی از گفتن است تا گفتن
آن صفاتی که هست در ذاتش ‌‌ ‌‌ نسبتش نیست هیچ با گفتن
برتر است از کمند فکر تها ‌‌ ‌‌ پایهٔ عزت ثنا گفتن
گرچه دانم که در طریق ثنا ‌‌ ‌‌ خوشتر از گفتن است ناگفتن
لیکن از شوق باز می‌خواهم ‌‌ ‌‌ مطلعی فکرت آزما گفتن
ای سزاوار پارسا گفتن ‌‌ ‌‌ از تو دانستن و ز ما گفتن
فخر ذات تو فقر مصطفوی ‌‌ ‌‌ سر شان تو پادشا گفتن
طایری گر نشست بر بامت ‌‌ ‌‌ زیبدش غیرت هما گفتن
صانع پاک لفظ و معنی را ‌‌ ‌‌ بنوشتن سپرد با گفتن
تو ازین هر دو برتری بصفات ‌‌ ‌‌ پس چگویم بجز خطا گفتن
گرچه شانت ز وصف مستغنی است ‌‌ ‌‌ داد معنی ده از دعا گفتن
همه بر حسب فهم خود گفتم ‌‌ ‌‌ خوی من نیست ناروا گفتن
بر تو زیبد ز روی عرفانت ‌‌ ‌‌ معنی لفظ مقتدا گفتن
خس و خاشاک آستانت را ‌‌ ‌‌ همه اکسیر و کیمیا گفتن
هم باثار قوت بینش ‌‌ ‌‌ سرمهٔ چشم توتیا گفتن
بسکه نفی وجود خود کردی ‌‌ ‌‌ بر تو زیبا بود فنا گفتن
نه فنا بلکه از کمال فنا ‌‌ ‌‌ شمع خلوتگه بقا گفتن
بکرمهای جرم بخشایت ‌‌ ‌‌ قوت بازوی عطا گفتن
سخنی را که باز فرمائی ‌‌ ‌‌ در شهوار بی بها گفتن
پارسا طینت و فرشته نهاد ‌‌ ‌‌ در خلا گفتن و ملا گفتن

نه صفات تو باطل است نه ذات — که تو اند ز حق جدا گفتن
بسکه گفت است وصف تو بسیار — بر زبانم شود خدا گفتن
هان ولایت ز روی نادانی — هرزه تا چند و تا کجا گفتن
نه توانی ثنای او زنهار — بزبان سخن سرا گفتن
اندکے عرض کن حقیقت خویش — که بود هرزگی لبا گفتن
گوش کن گوش حال زار مرا — خواهم این راز برملا گفتن
آن قدر چرخ دربدر گرداند — که شدم قابل گدا گفتن
بسکه گشتم بهر سر گشته — میتوان سنگ آسیا گفتن
منم آن خسته جان بی سر و پا — که محال است سر ز پا گفتن
بر سر خوان مرحمت از تو — چشم دارم یکے صلا گفتن
نظری کن بحال من که همانست — اصل مقصود زین ثنا گفتن
دایم اثبات حق نصیب تو باد — نفی غیرے بحرف لا گفتن

## قصیده در مدح مخدوم الانام نامی مدظله

بیا ساقی سرمست باده انگور — که هستم از مے تلخ شبانه ات مخمور
سحر رسید صراحی بجوش آمده است — بده ثلاثه غساله ام ز آب طهور
درنگ جانشکنی میکند درنگ مکن — که دل بذوق مے کهنه نیست صبور
بود که نشئه صهبا کند نوا سنجم — که رو بمیکده آرم بحالت منصور
بجوش خاک در میفروش را بوسم — شود ز زمزمه مدح او دو چند سرور
چه میفروش که پیران مرید جام وے اند — چه جام آنکه بیک جرعه میکند مسرور
چه جرعه که دم از خم زند بفیض نشاط — چه خم که مست میش بر نخیزد از دم صور
چه می که باده کشان را از و نصیبی نیست — که شکر اوست مدامی ورا چشش موفور

چه راحتی که وفورش لغایتے نبود — هزار مرحله باشد ازو نهایت دور
کجاست منزل مقصود و من کجا رفتم — خمار باده ببین و بیار جام حضور
چه جای جام اگر جرعهٔ ازان بدهی — شکور باشم و تو از کرم شوی مشکور
بده بده که سرم خاک راهت از ازل است — اگرچه غرق گنه بوده ام شوم مغفور
حق تو بر من و حق من است هم بر تو — که هر دو بندهٔ یک درگهیم بالمذکور
چه درگهی که بخورشید میزند پهلو — چه درگهی که همه خاک اوست سرمهٔ طور
خرد بحیرت آن درگه است و متحیر است — که نام حضرت خادم صفی بود مشهور
کجاست نسبت دور فلک بمرکز او — که هست دایرهٔ مسکنش سراپا نور
تنش ز عشق الهی چو جان پاک همه — ز داغهای دل او هم چو خانهٔ زنبور
مدان که نسبت تشبیه را غلط کردم — ببین ببین که تراوش کند ز هر ناسور
عبیر گردد و بی شبهه آبرو یابد — بچشم عزت او خاک گر شود منظور
کسی که حرمت خاک درش نگاه نداشت — هنوز از حرم قرب حق بود مهجور
میسرش مرتبهٔ او ز ناتوان بینان — که از محیط حقیقت نکرده اند عبور
کجاست منکر النفس مثل او آرے — خدا شناس نباشد بخویشتن مغرور
بیا بعاجزی و سر بنه بخاک درش — که فیض اول کامل بود شکست غرور
ز سر وحدت و کثرت پر است سینهٔ او — بطون اوست اگر بنگری بعین ظهور
چگونه آئینه از انجلای خود نشود — که خاطری بدل صاف او نکرد خطور
سنم که در دل من از کمال پاکی تو — بجز یقین تو چیزے نمی شود محظور
بهمتی که بود خاص اولیای خدا — بنار عشق دلم بر فروز هم چو تنور
کریم سایل خود را نمی کند محروم — که نیست یاس تقاضا پسند طبع غیور
وز ارتکاب مناهی تمام عمر گذشت — بخواه مغفرت من برحمتے ز غفور

شکستہ حال ولایت رسید بر در تو — بود نوازش حال شکستگان دستور
خیال نیست کہ باشد رفیق من بیشک — بوقت نزع و سوال و فشار و شور نشور

## قصیدہ در مدح مخدوم الانام نامی مدظلہ

بخت من صورت زوال ندید — اخترم شکل انتقال ندید
کہ زمن برکشید گردن را — کہ سر خویش پایمال ندید
دشمنم را کہ خوار و خستہ نیافت — کیست کو را خراب حال ندید
شاہ خادم صفی معین منست — کہ چو او دیدہ خیال ندید
عارض روشنش تعالی اللہ — فلک این حسن و این جمال ندید
مثل او با صفاے باطن او — عقل در عالم مثال ندید
دیدہ گردید ناظر معنی — سایل او رخ سوال ندید
بجواب یقین کمالش داد — لاجرم روے احتمال ندید
آفتابے مجسم است ببین — کہ شب و روز و ماہ و سال ندید
کیست کز ابتداے خدمت او — قال او انتہاے حال ندید
چون نگردد بصدق حال مقر — منکر او خلاف قال ندید
مطمئن شد ز ہر چہ ہست و بود — ہر کہ دیدش رخ ملال ندید
طالبش صورت مطالب شد — الخبر داند خبر محال ندید
جز دلش ما منے نیافت رضا — ہیچ و ہیچ امتثال ندید
دو اسم در سیہ عالم بالا — اینچنین شیخ با کمال ندید
ہیبت حق ز روی او پیداست — فقر این عز و این جلال ندید
نورش از جوش نور محبوب است — خرد این جلوہ در خیال ندید
از ریاضات او کہ برد گمان — کہ در اندیشہ اختلال ندید

کس نه بینی زخاک بوسانش | که فراقش رخ وصال ندید
آنچه حاتم نداشت می بخشد | عالم این جود و این نوال ندید
چشم دل در رهش بجای غبار | جز عبیر و بجز گلال ندید
هر که با چشم عشق دید او را | غیر او ذات بی همال ندید
فکر تشبیه چون نهد که چو او | نیک منظر خجسته فال ندید
چشمش از حسن حیرت بحق | لاجرم خوبی مآل ندید
عین جادوست نرگس مستش | مست چشمی چنین غزال ندید
حبذا طینت خوشش که مزاج | هرگز این حسن اعتدال ندید
نفس از بیم کشتنش خود مرد | در دلش بخل و احتیال ندید
الله الله ز رفعت بزمش | واهمه هم صف نعال ندید
اوست قطب زمان و چرخ چو او | در جنوب خود و شمال ندید
دیده بسیار دید لیک چو او | پاک ذات و نکو خصال ندید
بعد ازین بهتر است ختم سخن | ادب اکنون حد مقال ندید
مخلصی ده ز غم ولایت را | که دل با فراغ بال ندید

## قصیده در مدح پیر مرشد برحق قدس الله سره

چگونه دست تطاول کند ورا ز اختر | چسان ز برج سعادت برون نیارد سر
غلام درگه آنم که بوستان فلک | بود ز شهپر طاوس گلشنش یک پر
جنید مرتبه شبلی حضر فتح علی | کنند ز خاک درش کسب پرتو گوهر
همی برد سبق است دم همایونش | کشند ز ورق خرشید چون به نیل سحر
دمی است و جوش بهار است در گلستانش | مگر وزید ز کویش نسیم جان پرور

دم جلال بحکم سلوک با دل او
جمال او بکند انجیل با آذر

سعین است اگر ساعتی برای شرف
به برج مرقد او دو ایما قران بنگر

نه از گناه تنفر نه صدق در طاعت
کجا روم بچنین زهد خشک و دامن تر

ز حادثات دو عالم درش پناه من است
گره نیست جز این در گریز نیست دگر

بنور شمع درش بنگر و فروغ شمع فلک
به پیش روضهٔ او پست گنبد اخضر

شود بیاورش به ستارگان فیروز
سحر گهان که علم برکشد خور از خاور

فلک چو عود بسوزد در انجمن گاهش
شوند سبعهٔ سیاره از پیش مجمر

جمال اوست که پرتو فگنده در دل من
چنانکه جلوه کند آفتاب از منظر

ستارگان همه شب گل بدرگهش آرند
ز ماهتاب بصحنش سه افگند بستر

گمان زشت برد چون دم امامت او
بانکشاف دلش مهتدی شود مضطر

نظر نکرده بهندو که فتنه انگیزد
که کام بخشی سادات شد از پیش نظر

بفیض یک نظرش سنگریزه لعل شود
بیک نگاه کرم خاک میشود همه زر

چه احتیاج به چادر که خازن جنت
به تربتش همه از نور افگند چادر

لباس گاری باد بهار کوچهٔ او
ببین که غنچهٔ سربسته می شود گل تر

بیاو خاک درش را دمی تماشا کن
که کیمیا بود اندر ضمیر او مضمر

کلید ابروی او بهر ماست فتح الباب
بیک اشاره نشان میدهد ز نفع و ضرر

گره فگند بکارم سپهر و او بگشاد
مگر ز عقده کشائی چنین نداشت خبر

کسیکه خار ره او شکست در پایش
نهال حسرتش از بیخ برکند صرصر

دی و گمان من و تو گهی یقین نه برم
خرد نداشت حدیث دروغ را باور

که بود آنکه غلط کرد مسلک تحقیق
که همچو خضر نشد در طریقتش رهبر

لباس و برگ و عالیش نهال حسرت کیست
که گل نکرد و نشد از مراد بار آور

اگرچه عاشقم اقرار عاشقی نکنم — نگفت کافری کیش خویش را کافر

ز حق بخواه که بر حال من ببخشاید — بداوری که دران روز خود بود داور

ببارگاه تو آورده ام پناه که نیست — ز دستیاری ابلیس دستیاز مفر

توئی که میکده لست تا ابد باقی — بده ز دست خودم یک پیاله کوثر

ز پا فتاده ام ای خضر جاده تحقیق — تو دستگیری و کس نیست جز توام یاور

چنان ز بیم گنه لاغرم که می ماند — عروق کالبد من برشته مسطر

تنم که غرق گناهم ز فرق تا القدم — مکن که روسیه آئیم به مجمع محشر

ندانم از چه دو در سینه کاوش است مرا — محبت تو مگر می زند به دل نشتر

هنوز نابده بودم خود از عدم بوجود — که آتش غم عشقم زدی بجان و جگر

توئی که از خم وحدت نخست روز ترا — پی حدوث و قدم ریختند در ساغر

چه جلوه هاست که از خاک درگهت پیداست — فگنده در دل خورشید ذره تو شرر

بذات پاک تو نازم اگرچه روسیه ام — چنانکه ناز کند [illegible] به بدر

ز مصحف رخ تو یاد کرد سوره نور — دگر نه تیره شبی از کجا و جرم قمر

دلیل فتح تو هستی و باب علم علیست — عجب که راه نیابم به شهر علم اندر

چه احتیاج که در مدح یاد غیر کنم — مرا که نام شریف تو بوده است زبر

گمان مبر که بود شرف یاد [illegible] — که لطف یاد [illegible] مگر به جز [illegible]

زبان بمدح تو آراستم بجز که با [illegible] — که نیست آبرو تیغ تیز [illegible]

خیال وصف جمال تو بستم و گر نه — بنور جلوه ات اندیشه [illegible]

نهاده است و الا جبین بخاک درت — ببخشش [illegible] از جرم [illegible]

## قصیده در مدح مخدوم [illegible] ناصری مد ظله

سحر که جلوه نماید به آب و تاب طلوع — ز آتش [illegible] نور آفتاب [illegible]

رسوم میکده تا جرعه دهند مرا — که میکند اثر از نور در شراب طلوع
پی نشاط من بینوای زمزمه سنج — کند ز برج حمل زهره با رباب طلوع
زند ترانه بآهنگ پارسی غزلی — که نور وجد کند از دل خراب طلوع
ثنای پیر خرابات بخودم سازد — که کرد اینهمه از فیض آنجناب طلوع
جناب حضرت خادم صفی ولی خدا — کند ز پرتو رویش صد آفتاب طلوع
ز تیرگی تحیر نماید شش رخ حق — چنانکه خور کند از پرده سحاب طلوع
عجب مدار ز شفقتش که پیر عرفان — کند ز مشرق دلهای شیخ و شاب طلوع
بچشم بصیرت جمال او نگرد — نمود ثانی خورشید بی نقاب طلوع
بروی بخت خراب عدوش آب کجا — نه کرد کوکب یک قطره از سراب طلوع
بجان نفس و شیاطین مدام مردود است — که نجم طالع او کرد با شهاب طلوع
بهجر محو صفاتش ببین حقیقت ذات — نمود نیر تجریدش از حجاب طلوع
برای آنکه شود خاک راه توسن او — ز مهر شمسش مه نو کرده چون رکاب طلوع
[illegible] نماز چه بنده بصدق دل نیت — ز بام کعبه کند نیر ثواب طلوع
[illegible] ولیک چنان — که صبح دولت و حشمت کند بخواب طلوع
بسوخت آتش شوق [illegible] عجب نبود — که مهر کی کند از قلب چون کباب طلوع
ز نور پرتو او در حجاب شد خورشید — چو آفتاب رخش کرده بی حجاب طلوع
ز حسن صورت و معنی بعالم [illegible] — کند ز چهره او نیر شباب طلوع
ردیف شعر نگردد چگونه نورانی — شود ز نور ثنایش چو فیضیاب طلوع
[illegible] بعینه [illegible] سحر است — فروغ یافته با طره حسن و آب طلوع
[illegible] آن نفس که بیاد تو عشق شعله زند — ستاره کند از دل با لتهاب طلوع
[illegible] و با ضمیر [illegible] نسبتی — درست نیست فقط نسبت کتاب طلوع

دوازش چو سه و مهر و نقطه ها ثابت — نجوم کرده بکاج تو از کتاب طلوع
بروی بخت من لذا بروی توصیفت — نمود صبح سعادت باضطراب طلوع
جزای من بده و مخور کن بخون خوردن — نوشته ام بچه انواع انتخاب طلوع
ببین که کرده بوصف تو ز آفتاب قلم — چه اشعه اشعار بی جواب طلوع
ز سر نوشت عدویت فروغ ناپیداست — نکرد کوکبی از قبه حباب طلوع
اگر تو گردش ایام منقلب خواهی — ستارگان ننمایند ز احتجاب طلوع
وگر اراده ثابت کنی برای عمل — هلال نعل در آتش کنند شتاب طلوع
بالتفات نوازش بکن ولایت را — [illegible] از اوج حباب طلوع
همیشه بر فلک عزتش علو باشد — مباد تا که بود جنت [illegible] طلوع

## قصیده در مدح مولانا و سیدنا عبدالرحمن قدس الله سره

ثناسم ز حق چه او را — در دلم نیست و هم [illegible]
عبد رحمن که چون جنید فرید — [illegible]
نام پاکش لب بندی شاهد — [illegible]
وحده لا شریک له بالله — [illegible]
آمر الامر و کامل الاعمال — عامل العلم و [illegible]
نحن اقرب الیه را مظهر — ذات و الا [illegible]
نور او نور مهبط لیس — سر او [illegible]
هر سحرگاه و شامگاه جبین — بر در او نهاده شاه و گدا
راز دار فثم وجه الله — واقف رمز [illegible]
بجودی ثانی در حق [illegible] — [illegible]

همه عالم وجود اثباتش ‌‌ ‌ نفی میکرد خویش را در لا

گرچه منصور جرعه خوارش بود ‌ ‌ گفت انی دلی بجای انا ‌ ‌ (انی عبده) (انا الحق)

هر که پیچید ز بارگاهش سر ‌ ‌ نیستش از حق آگهی اصلا

پیر مے خانه خاکروب درش ‌ ‌ باده جام او سرور افزا

در کرامات حق علی ولی ‌ ‌ در مقامات دل رسول نما

کے تواند خرد ثنا گفتن ‌ ‌ پایه اوست از ثنا بالا

نه به لا بود هستیش شب و روز ‌ ‌ روز و شب بود مست جام بلا

ذات او متصف بهر صفتی ‌ ‌ نام پاکش محیط در همه جا

قضیه مبین نتیجه نگر ‌ ‌ عرض اوست جوهر اولی

تیر او دید شمنش روی عدو ‌ ‌ روشن از نقش الفتش دلها

نیست یک ذره محبت او ‌ ‌ عشق مجنون و الفت لیلی

لات عزی شکست و آخر کار ‌ ‌ نیز بشکست ثالث اخری

مطمئن شد که سنگ راه نماند ‌ ‌ نه منات و نه لات دنی عزی

کلک حرف ثنای بی حصرش ‌ ‌ کے تواند رقم زدن حاشا

گر بحسرت بگیرے او نگرد ‌ ‌ خاک در چشم جنت الماوی

گفت حق به اینچ الم نشرح ‌ ‌ گفت بیشک نبی به مولانا

تا حسنی عقبی شنید ز حق ‌ ‌ نیست این باده سنجی شعرا

گر سگ کوی اوست می نگند ‌ ‌ خاک در هر دو دیده دنیا

نتوانیم دیدنش که ندید ‌ ‌ نور خرشید دیده اعمی

ز سمک تا سماک می بیند ‌ ‌ وز ثریا تمام تا به ثری

آستانش ز آسمان ارفع ‌ ‌ گلشن کویش از بهشت اعلی

بادشاہی ہفت کشور خلد | نبود از گدائیش او لے
پردۂ وہمش از میان برخاست | بگذشت از مقام خوف و رجا
پختہ مغزان کوچہ اش زاہست | ہوس خام جنت الاعلیٰ
عارف پاکباز ست سبو | مرشد حق پرست شیخ ہدیٰ
در عبادات باطنی اکمل | در طہارات ظاہری اتقیٰ
ہمچو موسیٰ زہوش رفتۂ حق | زندہ از عشق یار چون عیسیٰ
چون بماند ز رہبری کردن | خضرش از دست سید ہادا
مشرق آسا تجلوۂ ازلی | مغربی وار در فنا و بقا
واصل از وصال بے خبری | غرق دریا و غافل از دریا
مردنش بود پیش از مردن | زندگانیش برخلاف اِذا
شک و شبہت نبودہ اش بہ یقین | بہ یقین بود فارغ از حتیٰ
سخنش از حدیث پیغمبر | لب او چون مسیح شکر خا
بگدائیش کے بودیر ننگ | ملک اسکندر و جم و دارا
گر نبودے بدست او دستم | ہمچو کوران فتادمے از پا
قدم عاشقانست بر قدمش | فرق بر خاک درگہش فضلا
عالم معنی حدوث و قدم | بفراق خود و وصال خدا
من و آن کفرہا کہ ایمان است | کے توان گفت شکر این نعما
ترجمان زبان او ہمہ اوست | خود ہمی کرد راز خود افشا
صورتش لا الٰہ الا اللہ | باطنش صدق ظاہرش تقوا
راجع آمد ضمیر اصل بکل | لاجرم شد رجوع ۰ بہ الیٰ
اللہ اللہ زہے فنا فی اللہ | درمیان نیست پردۂ الّا

| | |
|---|---|
| ای تو نازش برای معتقدان | ای تو در فقر افضل الفقرا |
| رحمتش بین که با هزار ستم | نه رساند بدشمنان ایذا |
| نکهت کوی او بمن برسان | هان که گوید ز من بباد صبا |
| در دلش نور شمع در فانوس | در سرش جوش باده در مینا |
| می کنم صد خطا و می بخشد | بعطاے که هست لا تخشی |
| سر بخاک درش نه شب و روز | میرسد هر زمان ز غیب ندا |
| بکرم یک نگاه کردن او | بهر آئینهٔ دل است جلا |
| اوست مقدام واصلین امروز | اوست ماوای عاشقان فردا |
| بگمان هست والضحی رویش | دل منکر بود اذا یغشی |
| چون بخاک درش دهم نسبت | پست بود است عالم بالا |
| تا سحر بود مست بادهٔ شب | در دمے فجر تا بوقت عشا |
| نیست تخصیص کافر و مسلم | جز درش نیست خلق را ماوا |
| خامه ام سر بسجده مے ریزد | نام نیکوش چون کند انشا |
| بود صادق بملت اجداد | بود واثق به سنت آبا |
| آفتاب از شعاع چون انگشت | بطواف درش کند ایما |
| بدو رنگی چه نسبتش توبه | بود یکرنگ در خلا و ملا |
| چون نشستی به بزم حال شدی | خازن خلد انجمن آرا |
| مذهبش اتباع پیغمبر | مشرب او تمام صدق و صفا |
| تبسم اگر به تیغ زنند | متحمل اگر کنند جفا |
| حلهٔ عشق راست بر قد او | تاج الفقر بر سرش زیبا |
| من و اندیشهٔ ثنا گفتن | در دل من که میکند القا |

خاک سازد بیک نگہ نقرہ
نقرہ سازد بیک نگاہ طلا

ہستی و حال او نبود عبث
روح اوست از نخست صدا

حسن او شاہد سیادت او
چشم او عین نرگس شہلا

ہمچو او با خدای پیوستن
نبود کار ہفتے و ملا

گرد سر سبز مصطفٰے انجمش
سایۂ شاخ و برگش از طوبیٰ — طوبیٰ للمریدین ۱۲

بوصول نتیجہ ہاے وصال
بود کبریٰ بہ نسبتش صغریٰ

جلوہ گاہش ز فوق تا تحت است
انجمن گاہ اوست عرش علا

حبذا رتبۂ مریدانش
پشت پا می زنند بر دنیا

شرف آفتاب در حمل است
زو شرف یافتہ سعادتہا

مرحبا بخت باسعادت من
ورد من نام اوست صبح و مسا

سر بخاک درش نثار کنم
من و این طالع سعید کجا

یارب آن روز کے رسد کہ شود
دل و جانم بخاکپاش فدا

عاقبت کامیاب می گردم
گر ہمین است جذبۂ دلہا

ہمچو خیر البشر شب معراج
رفت در راہ معرفت تنہا

چون حبابے بخویشتن گم شد
تا بہ بحر وصال کرد شنا

چون نگفتی بہ بیخودی ہمہ اوست
مست کے راز میکند اخفا

خاک درگاہ اوست نور بصر
خرقۂ راہ او لواء لالا

دشمنش در جحیم مشرک زار
و ہمدمان را یموت ولا یحییٰ

سگ اصحاب کہف ہم سگ او
طایران حریم او عنقا

قبۂ او چو قبۂ خورشید
مسجد او چو مسجد اقصیٰ

طاق محراب او ز بارگہ
در درگاہ لامکان فرسا

تا در آن آشیانه ساخت حمام — بوسه اش زد بر آستانه هما
ذات پاکش صفات را مظهر — نفس قدسیش فیض را مبدا
ما سوی الله عالمش گویند — پیش او غیر خود نبود سوا
شرح آن می نمود هر سخنش — آنکه حق گفت ربه احدا
عشق زو یافت سربلندی نو — مگر او بود عشق را منشا
شده مقبول در ره کعبه — کعبهٔ دل بفقر ساخت بنا
پیرو مصطفی است در صورت — نجد انانی است در معنی
نقش پایش چو نقش پای رسول — دست پر نور او ید بیضا
بشنوی کنت کنز از لب او — گوش هوش تو گر بود شنوا
همچو او کیست جامع الاضداد — مست و هشیار و خامش و گویا
هم ز خط حدوث واقف کار — نیز ز نقطهٔ قدم دانا
همچو منصور گر بیفشانند — چکد از نخل قامتش خرما
نیستش احتیاج با آلات — بخشد از غیب خلق را آلا
بر تو نازم که دستگیر توئی — گرچه ابلیس میکند اغوا
بوسه گر دیده ام درش بسیار — توتیا خاک آستانه لنا
در شبستان جمال روشن او — همچو مهتاب در شب یلدا
کرد نظارهٔ جمال و جلال — چون علی ولی بکشف غطا
بعد ازین بهتر است ختم کلام — من کجا و خیال مدح کجا
نتوانی ثنای او گفتن — ای ورایت ازین هوس باز آ
دل و جانم بمهر او یارب — تا ابد خاک راه او بادا

## قصیده در مدح حضرت احمد عبدالحق ردولوی قدس الله سره

سحر که طارم فیروزه گون منور شد — سپیدهٔ سحری منتشر ز خاور شد
برآمدم به خرابی ز کلبهٔ ماتم — کشیدم آه که دیگر ز شب سیه‌تر شد
منم که دیده ام از دور چرخ روز سیاه — منم که از ستم بخت کارم ابتر شد
بحیرتم که چسان با زمانه باید ساخت — که من ستم‌زده و آسمان ستمگر شد
چو من که دربدرم سال و ماه بردرم — دراز دست جفاے ستاره کمتر شد
ببین به دیدهٔ بینا ببین بکم بینی — که مردمک همه در خون دل شناور شد
گذشتم از ستم آسمان و اختر بخت — که سعد و نحس طالع همه مقدر شد
وے سکوت ز فریاد نفس ممکن نیست — که جور او ز جفای فلک فزونتر شد
تحیر آئینه وار این است هر نفسے — که از شرارت کافر ظلم چو اخگر شد
پناه می برم اکنون بسجده گاه درے — که بهشت گلشن جنت نثار آن در شد
درے که فخر بدربانیش کند رضوان — دری که صرف گلش آب حوض کوثر شد
به نکهتے که از آن در بیرد باد صبا — مشام فطرت روح القدس معطر شد
به زمین که نسیمے وزید زان جانب — نماند خاک که رشک عبیر و عنبر شد
بدانکه این در شیخ کبیر آفاق است — که رهنماے نبی زاست پیمبر شد
بنام احمد عبدالحق است آنکه خدا — بحق معرفت احمدیش رهبر شد
کسیکه بر در او سر نهاد و بار نتافت — گداے بارگه او خدیو اکبر شد
شہے که دست بفرمان هفت کشور یافت — بخاک بوسی آن بارگاه داور شد
بخاک روب درش احتیاج افسر نیست — که سلهٔ خس دستارش بجاے افسر شد
بفیض بخششی او ابر کے زند پهلو — اگرچه قطرهٔ نالش چکید و گوهر شد
بافتخار سر او ز فرقدان بگذشت — دمی که پاے همایونش زیب منبر شد
چه حاجت است به تسخیر خادمانش را — دو عالمش بنگاه کرم مسخر شد

چه جای من که سراپای من ثناگوی است — که از نگارش نامش قلم سخنور شد
بیا بدیده باطن جلال او بنگر — ظهور جلوه حق را مظهر از مصدر شد
رواست سجده او گر کنم بمذهب عشق — اگرچه خلق بگویید ولایت اکفر شد
درین مقام که مسجود پاکبازان است — کسیکه پاس عقیدت نکرد کافر شد
بزیب و زینت چادر ببین که بر خاکش — تجلی که بیفشاند نور چادر شد
چرا بجاده مدحش قدم زسر نکنم — کنون که همت مردانه وار یاور شد
بشیرگیری او بین که کم ز معجزه نیست — گرفت ماده اگر از کرامتش نر شد
مشام باد صبا چون گذشت از در او — ز نکهت چمن لطف او معنبر شد
اگر بحیثم ز من و تو بفیض خدا مش — که در دلم همه اسرار دوست مضمر شد
شگفت نیست اگر مطلعی دگر گویم — بدستگیری او طبع من دلاور شد
کلام حق ز لب لعل او مفسر شد — بنود قند مکرر اگر مکرر شد
اگر ز سقم درونی شفا دهد چه عجب — هر آنکه نقش جمالش بدل مصور شد
صفای او بچه غایت بود تامل کن — مشام خاک درش از صبا معطر شد
کسیکه بر در او بوسه زد تمنا یافت — کسیکه خاک درش برد کیمیاگر شد
اگر بخویش بنازم نه جای حیرانیست — منم که بوسه آن در مرا میسر شد
ورای جان چکنم نذر آستانه او — اگرچه جان حزین تحفه محقر شد
نعوذ بالله از آن تیره دل که منکر اوست — برای گلشن او باد صبح صرصر شد
گلی که از فیض نسیمش نکرد خندانش — برای سوختنش رنگ سرخ آذر شد
امیدوار چنانم که آتشم بکشی — که دل بسوخت هوا او بشعله همسر شد
بیک اشاره نوازش بکن ولایت را — که او گناه مجسم زپای تا سر شد
بآب عفو بشویش که از سیه کاری — که نامه اعمال او که محضر شد

بدرگہ کرمت روسیاہ آمد است ‌ ‌ ‌ بکار رود کہ ز افعال زشت مضطر شد
خبر بگیر درین حال زار شیخ کبیر ‌ ‌ ‌ کہ آتشم بجزای گناہ بستر شد
ببخش بر من و از حق بخواہ مغفرتم ‌ ‌ ‌ اگرچہ دین من از راہ راست کیفر شد
ببارگاہ تو اکنون پناہ آوردم ‌ ‌ ‌ عجب کہ خلق بگوید بدامن تر شد
بحق احمد مختار دستگیری کن ‌ ‌ ‌ کہ کار من ہمہ از دست نفس ابتر شد
بگیر دست من و تا بہ احمدم برسان ‌ ‌ ‌ کہ نیست جز تو دگر احمدی کہ رہبر شد

## قصیدہ در حمد و نعت

بحیرتم کہ برافراخت گنبد دوار ‌ ‌ ‌ کہ روی روز نماید ز پردۂ شب تار
ز سرو و گل کہ دماند قامت خوبان ‌ ‌ ‌ ز گل بہ نغمہ کہ آرد ہزار در گلزار
بزلف و سنبل پیچان کہ می زند شانہ ‌ ‌ ‌ کہ میکند بگلستان بنفشہ نکہت بار
بر ابروان حسینان کہ می کشد وسمہ ‌ ‌ ‌ کہ داد دیدۂ حیران بہ نرگس بیمار
سحر ز شبنم غلطان کہ دُر بر آماید ‌ ‌ ‌ بزلف سنبل و موی بنفشہ در ہر تار
بشاہدان کہ دہد چشم نامسلمانی ‌ ‌ ‌ کہ پارسا بیک ایمای او خرد زنار
کہ رنگ و بو بودیعت نہاد در سر گل ‌ ‌ ‌ کہ نوک تیر امانت سپردہ است بخار
بکروی ترکہ تعلیم یافت باد صبا ‌ ‌ ‌ کہ گل شود متبسم بران سبک رفتار
کہ کرد ساغر گل پر ز بادۂ شبنم ‌ ‌ ‌ کہ داد در کف گلبن قدح ز می سرشار
بدین نمط کہ رقم کرد کلک صنع نبد ‌ ‌ ‌ کرا مجال کہ پیدا کند یکی ز ہزار
دلے مقدر مطلق کہ لا شریک لہ ‌ ‌ ‌ نمود این ہمہ اشکال مختلف بکار
مسلم است بر او پاکی و خداوندی ‌ ‌ ‌ کہ بود ہست و بود ذات او بیک ہنجار
وجود مادۂ عالم ارادت اوست ‌ ‌ ‌ کہ ہیچ دخل ندارد دران کم و بسیار

مسخر اند بامرش نجوم و تا نیر اب — که سال و ماه بفرمان اوست لیل و نهار
هر انچه ایزد پاک آفرید باطل نیست — ببین بزینت گردون و ثابت و سیار
هر انچه جلوه نمود و نماید آخر چیست — جمال قدرت او بین زنیچه ادوار
اگر بعمد و خطا می کنی هزار گناه — بقدر توبه کند عفو ما جرا غفار
بنیک و تیره قدیم است ذات مطلق او — نه کهنه شد بزمان و نه نو شود زنهار
بری ز هست و مبرا ز نیست هستی او — نه خفته است و نخوابد نه همچو ما بیدار
نیاز مندی کونین نیستش اصلا — بیاکیش همه آفاق می کند اقرار
صفات او همه نیرنگ و ذات بیرنگست — گهی رحیم گهی منتقم گهی قهار
مطیع باش مشو منحرف تامل کن — که دیده ور نکند بر خدا ئیش انکار
سروش حاضر و فکرم بلیغ و طبع رسا — نگر بمطلع ثانی که می کنم تکرار
بلند کرد حصار سپهر بی معمار — کشید دایره ماه و مهر بی پرکار
هزار جبر زیان می کند بیک سودی — کرم نگر که برحمت چه می کند جبار
احاطه کرد قضا ئیش دو کون را بقدر — که نازل است همان در جهات لیل و نهار
از وست منفعت عالم و مضرت هم — وگرنه داخل اسما چراست نافع و ضار
گهی بجلد کشد فاسقی بصد حیله — گهی نثار برد صالحی بیک کردار
خزان فرستد و دستش دهد بخون چمن — صبا گمارد و گوید مده خزان را بار
زنیستی بهزاران نقوش رنگارنگ — کشید نقش دو عالم بلطف کلکی بیکبار
ببین بغور که از ساز و برگ قدرت او — نموی تخم و نهال و شگوفه و گل و بار
منزه است وجودش ز هر چه هست و بود — برون ز دامن ادراک هست فهم بدار
عیوب ما که نپوشد گر او کند رسوا — بجرم پوشی ما هست حلم او ستار
ادای ما و شما نیست بر خلاف قضا — که کارخانه ما را بر آن نهاد مدار

مکونات همه مظهر و نمید و لی
حجاب دیدهٔ خلق است کثرتِ اظهار

ببارگاه جلالش که عقل ره نبرد
برابرند بحیرت همه صغار و کبار

ازوست حکمت و هم دردها و هم دوا ازو
که خود شفا دهد از حکم و خود کند بیمار

کمال اوست که از خوب و زشت جلوه گر است
نظاره کن که زیک شاخ سید گل و خار

بفضل اوست همه بخت و جاه ورنه بجهد
فراضه نیز نیابی بهیچ شهر و دیار

نماند ملک سلیمان بحکمش الا هو
نظر کنید بعبرت ایا اولوا الابصار

کسی نماند و نماند کسی جز او باقی
که ذات او همه نور است و هستیش بقرار

بیک نفس همه آفاق میشود سیراب
بحکمش از رگ ابری اگر چکید امطار

ز عین رحمتش این جمله آبرو دارد
که دشت و دجله کند پر سحاب دریا بار

ز سنگ سخت برون آورد جواهر خوش
بآب و تاب کند قطره را در شهوار

چو بحر رحمت عامش ز جوش موج زند
شود ز سبزه چو طاوس دامن کهسار

ترا چه پایه که زاو در اک دم توانی زد
یقین قدرتِ او کن برو گمان بگذار

که بود آنکه گنه کرده و پشیمان شد
که لطف او نه کشید است آخرش بکنار

وظیفه که رساند بخلق نعمت اوست
اگر دفینهٔ مور است یا خزینهٔ مار

خطا زماست وگرنه عطاش یکسان است
که بنده هست اگر مست ور بود هشیار

گر او نه بخشد بما و که بخشاید
فگنده غلغل رحمت بکوچه و بازار

ظهور رحمت خاصش که ازلی عام است
بگرد به همه آسان قضیهٔ دشوار

ولایت انچه فرو گفته حق است کنون
بگو که زین همه مقصود چیست آخر کار

وگر تو سالک این راه نیستی بشنو
که اصل عین وجود است سید الابرار

محمد عربی مظهر الوهیت
جمال روشن او را کلیم آیینه دار

بذکر اوست عجب راحتی دل و جان را
که دل بیاد او خوش است و جان بخوشی

کجاست حوصلهٔ همصفیر اورا ‌ ‌ منم که زمزمه سنجم بره بگو بهزار
منم که جان و دل من بشوق تیز نگست ‌ ‌ که محو جلوهٔ او باد دیدهٔ بیدار
محبتی که خدارا بود بامت او ‌ ‌ نبود یوسف و یعقوب را بهم زنهار
چگونه آتش دوزخ اثر کند برما ‌ ‌ که از شفاعت و رحمت کشیده است حصار
چه غم ز تیزی و باریکیش که امت او ‌ ‌ برنگ برق کند از سر صراط گذار
عجب که خاتمت همیان براو شود غالب ‌ ‌ دلم ز عکس رخ اوست مهبط انوار
اگر چه عزت و جاه وی است هر چه بود ‌ ‌ که حسن مطلع کل هست و مقطع اسرار
بمطلعی که درخشان تر است از خاور ‌ ‌ چو عندلیب نوای همی زنم هربار
کم است قوت نطق و صفات او بسیار ‌ ‌ یک از هزار نگنجد بحیطهٔ گفتار
جمال اوست که رنگ هزار لاله و گل ‌ ‌ نوای من که جگر سوز صد هزار هزار
پیاده بود روان در رکاب او جبریل ‌ ‌ شبی که سوی فلک رفت بر براق سوار
برقم زدن نتوان حرفی از مدیح او ‌ ‌ اگر سپهر شود صفحه و مداد بحار
دوات و خامه و نامه ز لخت غالیه بوست ‌ ‌ عجب که رایحه خیزد ز نافهٔ تاتار
متاع زشت اگر مختلط بخوب شود ‌ ‌ کنند سود بدفعات بی زیان تجار
وگر بجرم بیامیخت بندهٔ طاعت ‌ ‌ شگفت نیست گر آقا بحل کند ناچار
متاع من همه زشت است طاعتم همه جرم ‌ ‌ کجا روم چکنم رحم کن بحالت زار
ز تست چشم شفاعت اگرچه روسیه ام ‌ ‌ گر است توام ای لطف خوی رحم شعار
ز تست علوی و سفلی و هر چه پیدا هم ‌ ‌ که پنج حسن بطفیل تو یافت است چهار
قبول او بود آنرا که تو قبول کنی ‌ ‌ که از حق تو هست و ترا بحق اصرار
بجنب ذرهٔ جود تو ذره نبود ‌ ‌ اگر دو کون بیک ساعتی کنند ایثار
اشاره کن بگشای مشکلات مرا ‌ ‌ در آن نفس که اسیرم کنند با اغیار

شفاعت تو سزد با گناهگاران را — که خود بجادهٔ سنت همی روند اخیار
برای شوکت مقدم به پیش آمده اند — که بود جمع رسل از قدوم تو آثار
تو پایه آمدنت هر پیمبرے می داد — که بود آنکه اشارت نه کرد در اخبار
منم که از همه فاسق ترم درامت تو — گریز کرده ز من مثل وحشیان فجار
اگر به رحم نوازش کنی عجب نبود — که جز در تو مرا نیست مرجعی زنهار
چو گفته که جهان کشت زار آخرت است — چو بسائل مسکین به بخش از انبار
حدیث تست که کام ملک کند شیرین — شکر لبی و خودی مثل خویش در امصار
قلم بحکم قضا در ازل بلوح نوشت — که دوستان تو فی الخلد و دشمنان فی النار
بخاطر است که یک مطلع دگر گویم — که هر دو مصرعه باشد چو ابروان نگار
خدا که ملک وجود آفرید بے آزار — سپرد بست و کشادش با محمد مختار
محمد مدنی هاشمی و مطلبی — که شاخ هست عالم شود برون ز شمار
وجود ما ز کجا و وجود او ز کجا — که خار بن چه بود در برابر گلزار
بیک نگاه سیه مست سوی من بنگر — که بی خبر شوم و وا رهم ز رنج خمار
وگرنه لایق آنم کرم دریغ مکن — ز درد جام سقایم به بخش و خسته مدار
یقین که جوش دو بالا شود ز سر مستی — زمی بدل و جانم زنند شراب شرار
مریض عشقم و جانم بطرفه کشمکشیست — که دل بدرد فراق است و شوق در تیمار
فتاده ام بکمال نیاز بر در تو — که خاک باد دل مبتلا و جان نزار
بکوچه تو چو بسمل تپیده باد دلم — محبت تو در آن بیخودی مرا نخوار
سبا در روز من در قضای حق باشد — گذشته باد بکوی تو ماجرای فشار
نصیب باد فنا در مدینه پاکم — که جسم خاک شود خاک گرد ره اگذار
بجسم تم که بخاک در تو جان بدهم — محمد اچه شود گر طلب کنی بجوار

بحالتی که بود نام پاک تو وردم — درود خوان و تبسم کنان روم زین دار

چه کم شود ز جلال تو گر سگی بوسد — که درگه تو ملک را مطاف هست و مزار

بوقت نزع ولایت رفیق من حق باد — بحق سید ابرار و قدوهٔ اطهار

نثار روضهٔ پاکش ز ما درود و سلام — بکثرتی که ملایک غلط کنند شمار

بر اهلبیت و محبان اهلبیت همه — بر آل پاک و بر اصحاب پاک و بر انصار

تمت

# متفرقات

# بسم اللہ الرحمن الرحیم

## وصلی اللہ علی سیدنا محمد نبیہ الکریم

## مخمس بر غزل حافظ رحمۃ اللہ علیہ

ناگہان سر بر از منظر کیف و کم زد | در ازل پرتو حسنت ز تجلی دم زد
عشق پیدا شد و آتش بہمہ عالم زد

پردہ بر داشت ز رخسار فلک عشق نداشت | جلوہ کرد رخش دید ملک عشق نداشت
عین آتش شد ازین غیرت و بر آدم زد

معنی عشق ندانستہ و بے سوز و گداز | مدعی خواست کہ آید بتماشاگہ راز
دست غیب آمد و بر سینۂ نامحرم زد

ہمچو پروانہ ہوس کرد کہ خود را سوزد | عقل میخواست کزان شعلہ چراغ افروزد
برق غیرت بدرخشید و جہان برہم زد

گرچہ بر ہستی ما طعنہ بصد طیش زدند | دیگران قرعۂ قسمت ہمہ بر عیش زدند
دل غمدیدۂ ما بود کہ ہم بر غم زد

[illegible] لعل گہر فشان تو داشت | جان علوی ہوس چاہ زنخدان تو داشت
دست در حلقۂ آن زلف خم اندر خم زد

عشق بیتاب شد و آئینہ نہاد پیش | نظری کرد کہ بیند بجہان صورت خویش

خیمه در آب و گل مزرعهٔ آدم زد

چون ولایت ز ازل اشک بخوناب سرشت | حافظ آن روز طرب نامهٔ عشق تو نوشت

که قلم بر سر اسباب دل خرم زد

## مربع غزل خسرو رحمتہ اللہ علیہ

عقل گوید که غیرت من است | عشق گوید که زینت یار من است

تن پاک که زیر پیرهن است

وحده لاشریک له چه تن است

این محال است کز تو در گذرم | گر بمیرم غمت بخاک برم

تا زیم در غم تو جامه درم

وز پس مرگ نوبت کفن است

چون دلم نیست هیچ در بقیاس | پر ز هجران و درد و حسرت و یاس

دل بسی برده‌ای نگو بشناس

آنکه خسته تر است زان من است

زینت به مکان بود به مکین | جای نه لیست ای فرشته جبین

اندر آ و میان جان بنشین

کر تو جانی و سینه من بدن است

ای ولایت گر از بلا ستنگی | نو دسیده است عشق

دل خسته و خوش است با تنگی

آنکه او گارزان و سخن است

## مخمس غزل حافظ شیرازی رحمتہ اللہ علیہ

ساقی از نشئهٔ می فیض رسانی دانست — شاهد از تیزی می جوش جوانی دانست
عارف از لذت می جرعه‌فشانی دانست — صوفی از پرتو می راز نهانی دانست

گوهر هر کس ازین لعل توانی دانست

میکنم ناله شب و روز بآهنگ جرس — تا بوی که چنین میزنم از درد نفس
مطلب عاشق و معشوق ندانند هر کس — شرح مجموعهٔ گل مرغ سحر داند و بس

که نه هر کو ورقی خواند معانی دانست

ایکه داری دل بیدرد بمجنون آماده — میکشی هر نفسم داد ملامت داده
در هوایت شدم از بند هوس آزاده — عرض کردم دو جهان بر دل کار افتاده

بجز از عشق تو باقی همه فانی دانست

چه زنی زاهد خودبین بنصیحت نیشم — رندی و میکشی در دیده باشد کیشم
پارسائی بجوی قدر ندارد پیشم ز — آن شد اکنون که ز افواه عوام اندیشم

محتسب نیز ازین عیش نهانی دانست

دامن از صحبت من آن شه خوبان برچید — رندی ما بهم ز وفای من شوریده کشید
رشتهٔ مهر من بی سر و سامان ببرید — دلبر آسایش ما مصلحت وقت ندید

ورنه از جانب ما دل نگرانی دانست

دیده ام ریخت چنان شام و سحر لعل و عقیق — کاو فتاد از نظرم همچو گهر لعل و عقیق
منعما دوخته چشم چه بر لعل و عقیق — سنگ و گل را کند از فیض نظر لعل و عقیق

هر که قدر نفس باد یمانی دانست

ایکه از بوالهوسان فطنت عشق آموزی — آه ز نساده دلان حکمت عشق آموزی
بگذر از مدرسه گر حجت عشق آموزی — ایکه از دفتر عقل آیت عشق آموزی

ترسم این نکته بتحقیق ندانی دانست

مشو آشفته که انجام بهار است خزان | بخط عارض گل بین و جمال جانان
غم مخور کاین نبود شیوهٔ دانشمندان | می بیاور که نناز د بگل باغ جهان
هر که غارتگری باد خزانی دانست

بیر او تا بقدح بادهٔ توحید بریخت | رشتهٔ هوش ولایت بسر وی بگسیخت
وین همه قند بگفتارش از ان لعل آسیخت | حافظ این گوهر منظوم که از طبع انگیخت
اثر تربیت آصف ثانی دانست

## ایضاً

حزین مباش که دور الم نخواهد ماند | بیار باده که بسیار و کم نخواهد ماند
پیاله گیر که عهد ستم نخواهد ماند | رسید مژده که ایام غم نخواهد ماند
چنان نماند چنین نیز هم نخواهد ماند

دلا بسال که از دست دوست خوار شدم | ز بزم خود بستم راند و بیوقار شدم
بکام غیر در ان بزم شرمسار شدم | من ار چه در نظر یار خاکسار شدم
رقیب نیز چنین محترم نخواهد ماند

من آن نیم که قدم پس کشم ز کوی وفا | خیال سر کنم و پیچمش ز تیغ جفا
اگرچه حافظ شیراز گفته است بجا | چو پرده دار بشمشیر می زند همه را
کسی مقیم حریم حرم نخواهد ماند

نماند شوکت دارا نه جاه اسکندر | به بی ثباتی دنیا دمے بخور زنگر
مباش غره بدین پنجروزه نعمت و زر | توانگرا دل درویش خود بدست آور
که مخزن زر و گنج و درم نخواهد ماند

نصیحتی کنمت ای فروغ هر خانه | بسوز و گریه مکن بر فراق جانانه
توئی و خلوت فانوس و نیست بیگانه | غنیمتی شمر ای شمع وصل پروانه

که این معامله تا صبحدم نخواهد ماند

اگرچه عمر دو روزه بلهو رفت بباد | خدای را بطهارت دمی نکردم یاد
ولے ز رحمت حق بنده نا امید مباد | سروش عالم غیبم بشارتے خوش داد

که کس همیشه به گیتی دژم نخواهد ماند

پسند نیست خدا را بدی بیک دیگر | بدی مکن که نکوئی کند بتو داور
کرم نما که بود یادگار تا محشر | برین رواق زبرجد نوشته اند بزر

که جز نکوئی اہل کرم نخواهد ماند

خوشا کسیکه قناعت باندکے فرمود | غمی نخورد و بسر برد و زر خاک آسود
هزار دولت اگر دست داده است چه سود | سرود مجلس جمشید گفته اند این بود

که جام باده بیاور که جم نخواهد ماند

گهی بلند کند روزگار و گاهی پست | طریق دهر بود همچنین ز روز الست
زبان خود مکن آلوده اے خدای پرست | چه جای شکر و شکایت ز نقش نیک و بدست

که کس همیشه گرفتار غم نخواهد ماند

بملک سفت ولایت چه سالک است حافظ | بحکمتے که شد امین زکیسه بر حافظ
کنون بگو که زحسرت مباش پر حافظ | ز مهربانی جانان طمع نبر حافظ

که نقش مهر و نشان ستم نخواهد ماند

## ترجیع بند مسدس

زهے ذات پاک تو ای مصطفےٰ | که نازد بتو هر یک از انبیا
ندانم چه گویم که باشد بجا | چه یارا ے وصفت زبان مرا

خدایت ثنا گفت و تبجیل کرد

زمین بوس قدرِ تو جبریل[۲] کرد

نه تنها کلیم است دربانِ تو
مسیحا باعجاز قربانِ تو
خضر می زید زآب حیوانِ تو
حبیبی چه گویم زہے شانِ تو

خدایت ثنا گفت و تبجیل کرد
زمین بوس قدرِ تو جبریل[۲] کرد

برفتی شبے بر سرِ آسمان
ملایک کشودند یکسر زبان
گشادی درِ گنجہائے نہان
کہ ہستی برون از چنین و زچنان

خدایت ثنا گفت و تبجیل کرد
زمین بوس قدرِ تو جبریل[۳] کرد

براق تو از آسمان درگذشت
زلاہوت پایت فراز گذشت
عروج تو از نہ فلک برگذشت
چہ یارا کہ گویم ازان سرگذشت

خدایت ثنا گفت و تبجیل کرد
زمین بوس قدر تو جبریل کرد

ہمی خواستم تا ثنا گویمت
بتعظیم نور خدا گویمت
پسندیدۂ کبریا گویمت
ولے عاجزم تا کجا گویمت

خدایت ثنا گفت و تبجیل کرد
زمین بوس قدر تو جبریل کرد

بوصلِ تو مشتاق جان آفرین
روان در رکاب تو روح الامین
دلیل تو در راه نورِ یقین
بگویم ایا[۳] سید المرسلین

خدایت ثنا گفت و تبجیل کرد
زمین بوس قدر تو جبریل کرد

ولایت بعشق تو پا در گل است — رہے سخت و دشوار و بس مشکل است
دلش لبس کہ شوق تو امنزل است — ہمین سبب روز و شبش در دل است

خدایت ثنا گفت و تبجیل کرد
زمین بوس قدر تو جبریلؑ کرد

## ایضاً در منقبت

زہی جملہ کرامات افضل و اعلی — یگانہ در ہمہ علم و ہنر عمل یکتا
خزینہ دار معانی ز نور تا بہ ثری — کسیکہ دید جمالش بگفت نام خدا

علی امام من است و منم غلام علیؑ
ہزار جان گرامی فداے نام علیؑ

زہی وصی نبیؐ و ولی عرش جناب — زہے خلیفہ پیغمبرؐ و دلیل صواب
مرا چہ باک وچہ اندیشہ از فشار و عذاب — دم سوال نکیرین گویم این بجواب

علی امام من است و منم غلام علی
ہزار جان گرامی فداے نام علی

علم العلم لدنی قسیم خلد و جحیم — باوج چرخ مسیحا بکوه طور کلیم
دم کرامت او جان دہد بعظم رمیم — فرشتہ گر بود اینجا بگوید از تعظیم

علی امام من است و منم غلام علی
ہزار جان گرامی فداے نام علی

گدای او ہمہ آفاق پادشاست علی — نکات سر خفی بر ضمیر اوست جلی
شہید عشق و بتحقیق نور لم یزلی — وصی احمد مرسل زہے علی ولی

علی امام من است و منم غلام علی

هزار جان گرامی فدای نام علی

قیام هر دو جهان را ولای او سبب است — چراغ یثرب و بطحا و هاشمی نسب است
امیر ملک عجم است و سرور عرب است — خوش آنکه ورد زبانش نصیب روز و شب است

علی امام من است و منم غلام علی
هزار جان گرامی فدای نام علی

علی است آنکه بهر گمرهی نماید راه — علی است آنکه کند حال کفر و شرک تباه
علی است آنکه ز هر گونه آفت است پناه — جز این سخن نبود در دلم خداست گواه

علی امام من است و منم غلام علی
هزار جان گرامی فدای نام علی

بحکم اوست چه روز و چه شب زمین و زمان — برون ز حد چنین است و در حصار جنان
اگر بخواهی از آفات کائنات امان — ولایت از سر اخلاص صبح و شام بخوان

علی امام من است و منم غلام علی
هزار جان گرامی فدای نام علی

## ایضاً در مدح کاظمین شریف

ایزد اینجا بملک حکم نگهبانی کرد — نخل بند چمن خلد گل افشانی کرد
هر که آمد ز تحیر صفت بانی کرد — رحمت حق بکرامات گهر افشانی کرد

بے ادب پا منه اینجا که عجب درگاه است
سجده گاه ملک و روضهٔ شاهنشاه است

شمع استاد بیک پا همه شب تا بسحر — گل تحمّدیده و فرو خورد بسے خون جگر
نه گذر یافت نسیم سحری در منظر — نه فرو جست سپند از سر آتش نیگر

بے ادب پا منہ اینجا کہ عجب درگاہست
سجدہ گاہ ملک و روضہ شاہنشاہست

این دری ہست کہ بی شبہ مطاف ملک است
نیک بنگر کہ ببینی و بگوی چہ شکاست
آنکہ جاروب کشد بر سر خاکش فلک است
لب جبریل نواسنج بہ العرش لک است

بے ادب پا منہ اینجا کہ عجب درگاہست
سجدہ گاہ ملک و روضہ شاہنشاہست

مہر بالمعہ فرود آمد و جاروب کشید
ماہ گستردن مہتاب حد خویش ندید
صرصر از بیم صبا گشتہ و بر خود لرزید
مر دیوانہ و تا شمع زہیبت نرسید

بے ادب پا منہ اینجا کہ عجب درگاہست
سجدہ گاہ ملک و روضہ شاہنشاہست

بارگاہیست کہ قدسی صفتان می آیند
حوریان ہم بہ تمنا زجنان می آیند
ملتجی ہر نفسے پیر و جوان می آیند
از در فیض ہمہ گریہ کنان می آیند

بے ادب پا منہ اینجا کہ عجب درگاہست
سجدہ گاہ ملک و روضہ شاہنشاہست

می دہند از کرمت ہر چہ بخواہی اینجا
صیقل . وی سپید است سیاہی اینجا
تو بہ فرض است زہر گونہ مناہی اینجا
شاہ از سر بنہد افسر شاہی اینجا

بے ادب پا منہ اینجا کہ عجب درگاہست
سجدہ گاہ ملک و دننہ شاہنشاہست

اندرین مرز بجو آب انہ دو شاہ ذیشان
آنکہ اندر کف شان است زمام دو جہان
ای ولایت مخروش و بادب زیر زبان
این دو مصراع بہ تعظیم امامین بخوان

بے ادب پا منہ اینجا کہ عجب درگاہست

سجدہ گاہ ملک و روضۂ شاہنشاہ ست

## واسوخت

یاد آن روز کہ من محرم رازت بودم
یاد آن روز کہ نازان بہ نیازت بودم

زخمی ناوک مژگان درازت بودم
کشتۂ ہمدمی خنجر نازت بودم

یاد آن روز کہ آشفتۂ مو یت بودم
ہمہ حیرت زدہ ز آئینہ رویت بودم

روز و شب ہمدم و دمساز تو بودم ای دوست
والۂ چشم فسون ساز تو بودم ای دوست

ہر نفس محرم ہمراز تو بودم ای دوست
عاشق غمزہ و انداز تو بودم ای دوست

جان من بودی و من بہر تو جان می دادم
بہ نثار یک ادایت دو جہان می دادم

چشم جادوی تو بیمار نکردی زنہار
ہر نفس آئینۂ گستاخ ندیدی رخسار

پیچ در پیچ نبودی سر زلف خمدار
دل نہ دیدی بہ تبسم لب لعلت ہر بار

نرگس مست بدین گونہ سخنگوے نبود
مردمک بانگہ تیز جفا جوے نبود

شور محشر ز خرام تو بپا کے بودے
طبع طرار تو مایل بجفا کے بودے

لب جان بخش تو اعجاز نمائی بودے
تیغ ابروی تو دمساز قضائی بودے

در حریم حرمت جاے رقیبان کی بود
خاطرت مایل آزار غریبان کے بود

حسن سبز تو چنین شہرۂ آفاق نبود
چشم بیمار تو در عربدہ مشتاق نبود

سبزہ زار ... بیدار تو مشتاق نبود
زندگانی ز ... تو مشتاق نبود

غیر من راہ نبردے بحریم تو کسے

جز من سوخته کے بود ندیم تو کسے

اگر از شرم وحیا پرده نشین می بودے
ردی پوشیده ز نخیر ای بت چین می بودے

اگر از خنده من چین بجبین می بودے
عجب این است که هرگز نه چنین می بودے

یاد کن یاد که من عربده آموختمت
شوخی و دلبری و شعبده آموختمت

دست بیداد برین خسته کشادی اکنون
ناز و انداز و ادا رسم نهادی اکنون

رشتهٔ مهر من از دست بدادی اکنون
از ره شرم وحیا دور فتادی اکنون

با حریفان دغلباز محبت داری
نه حجاب و نه حیا و نه مروت داری

آن همه صحبت بے کینه فرامش کردی
آن همه شانه و آئینه فرامش کردی

آن همه یک دلے از سینه فرامش کردی
آن همه خدمت دیرینه فرامش کردی

انچه کردی تو بمن هیچ ستمگر نکند
بحذر باش ازین شیوه که کافر نکند

عشق من کرد ترا در همه عالم مشهور
رحمتی نیست بحال منت اکنون ز غرور

شهره شد حسن ملیح تو چه نزدیک چه دور
اندرین سختی و مشکل نتوان بود صبور

هرگز این رسم وفا نیست که با من کردی
همه بیجاست بجا نیست که با من کردی

اول آن طرهٔ طرار من آراسته ام
الغرض اینهمه بازار من آراسته ام

تازه مالیده و رخسار من آراسته ام
وین سراپائے ستمگار من آراسته ام

هیچکس کشتهٔ آن نرگس خونریز نه بود
پیشتر اینهمه افسون نگه تیز نه بود

اینهمه عشوه و انداز من آموخته ام
روش غمزه غماز من آموخته ام

شیوه شاهدی و ناز من آموخته ام
همه سحر و همه اعجاز من آموخته ام

باعث این همه عیاری تو من شده ام
سبب شوخی و طراری تو من شده ام

این زمان هیچ منت نیست که خونخوار شدی
قاتل بی رحم و سفاک و جفاکار شدی

شوخ و بیباک و ستمکیش و دل آزار شدی
طرفه خودبین و خودآرا و ستمگار شدی

چکنم دیده و دانسته جفاجو کردم
آه و فریاد که خود این همه بدخو کردم

قدر این عاشق بیتاب همین بود مگر
از هوای خودم انداختی آتش بجگر

آه کاندر دل مشتاق شکستی نشتر
باز غافل شده رفتی بحریفان دگر

میخوری باده شب و روز بدان بوالهوسان
می گریزی ز من و صحبت شیرین نفسان

در دولت نیست اگر مهر من خسته درون
تا بکی باشم از اندوه جدائی محزون

من همای ترک دوست تو بجانم اکنون
تا کجا گریه و خونتاب فشانم مجنون

بهتر آنست که با جان و دل از آه کنم
قصه طول شکایت همه کوتاه کنم

عشقبازم بجبینی که وفادار بود
نه هوسباز نه بدخو نه دل آزار بود

مهر ورزم به نگاری که بدل یار بود
همچو عاشق بتولای منش کار بود

روز و شب از پی من خسته و محزون باشد
در فراق من بیتاب دلش خون باشد

ماه رخساره و پری غمزه و چالاک بود
دلش از کین و ستم همچو ملک پاک بود

از محبت همه تن خسته و غمناک بود
با رقیبان زبون سرکش و سفاک بود

هر چه گویم بپذیرد بجدارا شب و روز
کند از بهر دلم ترک تمنا شب و روز

غمزه و ناز کند بوسه بدشنام دهد
واله من شود از رنج تو آرام دهد
دل ز دستم برد از وصل خودم کام دهد
ساغر شوق بدستم سحر و شام دهد

شاد باشم بوصال وی و پروانه کنم
عشقبازم بوی و میل تو اصلا نه کنم

گر وصال تو چنان است وصالم اینست
لیکن ای ترک ستمگار ملالم اینست
همدم رنج من و مونس حالم اینست
بنده عشقم و از عشق خیالم اینست

گر شدی شهره آفاق بدلداری ها
باز مشهور نگردی بجفاکاری ها

گر تو همدرد شوی عاشق رویت باشم
خسته ناز و ادا کشته خویت باشم
باز سودا زده حلقه مویت باشم
غافل از هستی خود مست بویت باشم

حیف باشد که وفای تو بپایان نبرم
عشق خواهد که ز تاب و تب تو جان نبرم

من همان عاشق زنار بدوشم ای دوست
همچنانست شب و روز خروشم ای دوست
از همه بیخبر و از تو بهوشم ای دوست
با همان بیخودی و شورش و جوشم ای دوست

گر ز دست تو ستم رفت شکایت نکنم
ور باغیار شدی یار حکایت نکنم

ترک عشق تو و لایت نتواند بخدا
طاقت صبر بهجر تو نماندست مرا
بیوفائی نکند عاشق صادق اصلا
گر خطا رفت ز دست تو عطا بود بیا

من و تو هر دو همانیم که بودیم نخست
عشقبازیم چو رندان همان عهد درست

## مسبع غزل خسرو رحمۃ اللہ علیہ

بطالع دائما فرخنده باشی
بجان دلبران ارزنده باشی
برعنائی و خوبی زنده باشی
سمند چابکی تازنده باشی
انیس عاشقان بنده باشی
بخوبی همچو مه تابنده باشی

بملک دلبری پاینده باشی

ز عکس جسم و جان آزاد گردم
ز عشق دلبران آزاد گردم
بیا کز همگنان آزاد گردم
ز هر سود و زیان آزاد گردم
ز و هم این و آن آزاد گردم
ز قید دو جهان آزاد گردم

اگر تو همنشین بنده باشی

محبت کیش را کشتی بغمزه
بلا در پیش را کشتی بغمزه
عجب دل ریش را کشتی بغمزه
وفا اندیش را کشتی بغمزه
اسیر خویش را کشتی بغمزه
من درویش را کشتی بغمزه

کرم کردی الهی زنده باشی

دلم خون است و چشم از خون حل تر
نباید بود غافل اسے ستمگر
ستم خوش نیست ای خرشید منظر
بیا حال من شوریده بنگر
که عاشق جان دهد بیتاب و مضطر
جفا کم کن که فردا روز محشر

ز روے عاشقان شرمنده باشی

رسیدن چیست همچون آهوِ نو
اگر عشقت بدل افگند پرتو

ولایت را دمی آرام دل شو — دعائے می دہد اے ترک کجرو
بیا و یک نفس بنشین و بشنو — برندی و بشوخی ہمچو خسرو

ہزاران خانمان برکندہ باشی

## مخمس غزل غالب غفر اللہ لہ

آب خضر حدیث دہان محمدؐ است — کوثر سبیل آستان محمدؐ است
مصحف جمال نور فشان محمدؐ است — تنزیل پاک راز نہان محمدؐ است
ہر آئینہ نمونہ ز شان محمدؐ است — بنگر نشان حق بہ نشان محمدؐ است

حق جلوہ گر ز طرز بیان محمدؐ است
آرے کلام حق بزبان محمدؐ است

ہر چند حسن شاہد قدسی است در نقاب — بنگر بچشم دل کہ نماید بے حجاب
از دیدہ کی جداست نگاہ جہان متاب — بوی کہ از گلاب بود نیست جز گلاب
حقا کہ از تلاطم آبست موج آب — آخر ز آفتاب بود عکس آفتاب

آئینہ وار پرتو مہر است ماہتاب
شان حق آشکار ز شان محمدؐ است

آن مردم سیاہ کہ مست است و می پرست — ابرو کمان و اوست کماندار تیر دست
تیر خطا ز شست نگاہش گہی نجست — از زخم تیر او دل ملک و ملک زست
حقا کہ راست در دل پیر و جوان نشست — سوفار منزع قدر او را بود نشست

تیر قضا ہر آئینہ در ترکش حق است
اما کشاد آن ز کمان محمدؐ است

گر تا حریم پاک در مصطفےٰ رسی — لاریب فیہ تا حرم کبریا رسی

هر چند بیشتر بوصول فنا رسی
شک نیست اندرین اگر با صفا رسی
چون بگذری ز خود بمقام لقا رسی
یابی هر آنچه خواهی و هم تا خدا رسی

دانی اگر بمعنی لولاک وا رسی
خود هر چه از حق است از آن محمد است

عاقل اگر بدیده بتحقیق بنگرد
دانکه جوش حسن دل از دست می برد
پیوند ملک و رشته مملوک می برد
بی شبهه رو بمعنی این صورت آورد
آشوب عشق پرده عشاق می درد
هر چند بی نیاز بود ناز می برد

هر کس قسم بدانچه عزیز است می خورد
سوگند کردگار بجان محمد است

گر جلوه کند قد محبوب کردگار
سر تا بپای نور نهان است آشکار
گسترد ظل رحمت بحد کریم وار
بر هر قدم قیامت کبری شود نثار
با قامتی مناسبتش نیست زینهار
ما را بآرزوی ظلال دگر چه کار

واعظ حدیث سایه طوبی فرو گذار
کاینجا سخن ز سرو روان محمد است

نازند بر وجود همایونش انبیا
محبوب مطلق است و پسندیده خدا
در دست اوست جمله سر انجام کارها
از معجزات اوست کرامات اولیا
مقصود کائنات به تشریف کبریا
اعجاز روشن است ز هر خوی مصطفی

بنگر دو نیمه گشتن ماه تمام را
کان نیمه جنبشی ز بنان محمد است

احمد بچشم عشق ببو جلوه احد
ایزد بدو سپرده همه کار نیک و بد
ادیان کفر و شرک بیکجا زند رد
صیت کرم فتاده ز نامش بجا جد

از نقش اوست نام ازل هستی ابد — نقشی چو اوز خاتم ایجاد سر نزد

ور خود ز نقش مهر نبوت سخن رود
آن نیز نامور به نشان محمد است

نقش ز انفعال بر ایمان گذاشتم — ایمان بفکر گم شد و بر جان گذاشتم
جان اضطراب کرد و پشیمان گذاشتم — هیبت بدل در آمد و ترسان گذاشتم
از خود گذشتم و همه سامان گذاشتم — آخر ولایت این سر میدان گذاشتم

غالب ثنای خواجه به یزدان گذاشتم
کان ذات پاک مرتبه دان محمد است

## متبع غزل صایب

مرد از پای در آید ز سر و کار وطن — بتر از سختی غربت بود آزار وطن
عاقبت می شکند پشت قوی بار وطن — از بلا وا نرهد جان گرفتار وطن
کار اغیار کند وقت بلا یار وطن — نقد جان باز دو از آفات خریدار وطن
شعله در دل فگند آتش گلنار وطن — خون پامال بود شبنم گلزار وطن

دهن گرگ بود رخنهٔ دیوار وطن

گرچه آشفتگی داشت دل از شوق وطن — دوری همنفسان کرد گرفتار محن
سوختم از غم یاران به تف آه دهن — نشترم زد بجگر الفت آن تازه چمن
داغدارم ز جراحات محبت همه تن — رنج نو داد پریشانی احباب کهن
حالتی رفت که هرگز نتوانم گفتن — این زمان پنجهٔ شیر است بجو زیر یمن

خار خاری که بدل بود ز گلزار وطن

عکس ز آئینهٔ با زنگ ترقی نکند — گل چو بویا نبود رنگ ترقی نه کند

نغمه در پردهٔ آهنگ ترقی نکند — صوت خوش بالفس تنگ ترقی نکند
دل چو غیرت نبر فرهنگ ترقی نکند — بی سفر دانش و فرهنگ ترقی نکند
مرد بی رفتن فرسنگ ترقی نکند — سبزه در زیر تهٔ سنگ ترقی نکند

قدمی پیش نه از سایهٔ دیوار وطن

جوهر مردنمایان شود از دور جهان — زنگ آئینهٔ دل پاک به صیقل جان
بشنو از من که کنم ذهن نشینت به نشان — بر زمین جلوه کند مهر بفیض دوران
سایهٔ ماه ترقی کند از سیر زمان — بی جلا صورتی از آئینه دیدن نتوان
وصف مرات همانست که باشد رخشان — سینهٔ خویش بروشنگر غربت برسان

تا بکی صاف تو ان کرد بزنگار وطن

بو عزیز است زیوشاک غریبی صایب — حیز یوسف بود اخلاق غریبی صایب
شاد باشد دل بیباک غریبی صایب — دل بر داز همه چالاک غریبی صایب
خود کرم رفو کند چاک غریبی صایب — ای نبی خاطر غمناک غریبی صایب
چون ولایت بکن ادراک غریبی صایب — سرمهٔ چشم بود خاک غریبی صایب

همچو کوران چه تنی دست بدیوار وطن

## مخمس غزل حافظ رحمة الله علیه

گر تو ناری با صل و نوری — از خرابی تمام معموری
روز و شب بی غمی و مسروری — چه شهی بشکن فغفوری
اختیار تو نیست مجبوری — سرنوشت تو بود مهجوری
چشم حق بین نداد منظوری — چه زنی لاف عشق منصوری

اینکه دایم بخویشتن سروری

گر ترا عشق نیست معذوری

غم الفت بجان برآرد گرد
با محبت کند دلیر نبرد
جانگداز است گرمی دم سرد
تب و تابش ترا ضعیف نہ کرد

اے بسا خون کہ ترک عشق بخورد
متحمل نباشدش جز مرد
عاقبت زار می کند رخ زرد
تو چہ دانی کہ چیست لذتِ درد

گرد دیوانگان عشق نہ گرد
کہ بہ عقل عقیلہ مشہوری

ہر کہ با خونِ دل نہ کرد وضو
دل تو نیست بازبان یکرو
مے نداد است ساقیت ز کدو
چشم مست تو نیست عربدہ جو

سجدہ عشق غرض نیست بر او
خویشتن را شہیدِ عشق مگو
جرعۂ ہم نخوردہ ز سبو
صدق دعوی کجا صداقت کو

مستی عشق نیست در سرِ تو
رو کہ تو مست آب انگوری

ہمہ از عشق یافت است وجود
عشق گر نیست از کمال چہ سود
ہر چہ بینی ز عشق شد موجود
چون بہر گونہ عشق شد محمود

ہر چہ بود است و ہر چہ خواہد بود
آدمم از فیض عشق شد مسجود
ملکِ عشق مے شود مردود
باید اکنون نشان عشق شنود

روے زرد است و آہ درد آلود
عاشقان را دلیل رنجوری

چند باشی چو دام و دد حافظ
چیست فکر قبول و رد حافظ

بطلب از غمش مدد حافظ
دور کن وہم نیک و بد حافظ

| | |
|---|---|
| ہوش در راہ لست سد حافظ | اے خوشامد بے خرد حافظ |
| چون ولایت کہ زک زد حافظ | گوشئے کن بشدّ و مد حافظ |

بگذر از نام و ننگ خود حافظ
ساغر مے طلب کہ مخموری

## ترجیع بند

| | |
|---|---|
| ہیچ دانی کہ چیست جملہ انام | جلوۂ نور روے دوست تمام |
| گاہ گردید روز و گاہے شب | گاہے انوار گشت گاہ ظلام |
| گاہ خورشید گشت و گاہے ماہ | گاہ گردید صبح و گاہے شام |
| خود در آئینۂ عشق با خود باخت | ہمہ معشوق و عاشق ازلی نام |
| کام دل شد بصورتِ معشوق | شکل عاشق گرفت و شد ناکام |
| خود در آمد بجامۂ تقویٰ | خود در آورد بادہ اندر جام |
| صورتِ دام شد بزلفِ بتان | دل شیدا شد و فتاد بدام |
| کرد خود ناز ہمچو معشوقان | خود چو عشاق گشت بے آرام |
| خود زافشائے راز کرد سکوت | باز خود کرد بے حجاب کلام |

کہ بہر وجہ نور یار ببین
جلوہ آرا در آسمان و زمین

| | |
|---|---|
| عالم از نور یار پیدا شد | من و تو این و آن ہویدا شد |
| خود نہان گشت و لن ترانی گفت | خود بصد جلوہ آشکارا شد |
| خود بر آمد بکسوتِ خوبان | خود بحسن و جمال شیدا شد |
| خود بہ میخانہ گشت پیر مغان | خود مے ناب و جام و مینا شد |
| خود پرستار شد بہ بتخانہ | خود بمسجد سرِ مصلیٰ شد |

جلوه گر خود بهر صفت گردید / خود بذات قدیم یکتا شد
گاه وحدت شد و گهے کثرت / گاه مفتی وگاه فتوائے شد
گشت قاتل بغمزهٔ خونریز / بلب جان فزا مسیحا شد
خود فرو شد بشکل خاموشان / خود بدین سان بخویش گویا شد

که بهر وجه نور یار ببین
جلوه آرا در آسمان و زمین

اے خیال وصال با تو محال / من کجا و کجا خیال وصال
تاب دیدار تو نیاوردند / عارفان از کمال حسن وجمال
جلوه فرما توئی بهر دو صفت / گاهے اندر جمال وگاه جلال
بس که هر شے باصل مظهر تست / هر یک افتاد در خیال محال
زاهدان دور مانده از حرمت / عاشقان مست از شراب وصال
در وهم افتاده اند خود بینان / دور بینان ز جمله فارغ بال
هیچکس نیست خود توئی که مدام / دل عشاق مے کنی پامال
کیست اندر جهان بجز تو دگر / اے منزه بهر صفت ز خیال
پند زاهد نداشتم باور / چون شنیدم چنین ز اهل کمال

که بهر وجه نور یار ببین
جلوه آرا در آسمان و زمین

اے ز تو عالمے بسوز و گداز / عاشقان را بتو هزار نیاز
جز تو کس نیست ای سراپا ناز / خود حقیقت توئی و خود تو مجاز
در خم ابروان خمدارت / سر جبهه‌ها تا که سر نهد به نماز
خود مغنی شدی و نغمه زدی / خود کشیدی ترانه اندر ساز

میروی گہ بسوئے دیر وگہے | می نہی پا بر گند ارحجاز
خود بہ بتخانہ جام مے خوردی | خود نمودی بہ کعبہ وعظ آغاز
خود نقاب بے بروئے خود بستی | خود بشوق نظارہ کردی باز
دی ز خمار بر از پرسیدم | گفتمش باد سالہائے دراز
ست و بیہوش کرد و درپس آن | گفت پنہان بگوش من این راز

کہ بہر وجہ نور یار ببین
جلوہ آرا در آسمان و زمین

اے منور ز نور تو عالم | میکنی جلوہ دگر ہر دم
زلف تو کافر است رخ مصحف | کفر و اسلام زان شدہ است بہم
از عدم در وجود مے آئی | میروی از وجود خود بعدم
خود بہ بتخانہ پیش روی بتان | پشت اخلاص خویش کردی خم
خود بکعبہ ز گفتۂ واعظ | کردی انکار سومنات و صنم
من شوریدہ سر ز نیرنگی | دارم از جوش دیدۂ پرنم
دلبرا پردہ از میان بردار | چہ خراشی درون من بستم
گر تو داری سر ستیز چہ عیش | ور ترا با من آشتی است چہ غم
نہ بخود شور مے کنم آرے | چو شد این بیت از قلم ہر دم

کہ بہر وجہ نور یار ببین
جلوہ آرا در آسمان و زمین

اے بدرد تو جان من بیتاب | دل من شد ز آتش تو کباب
در فراقت ز ہر دو دیدۂ من | ہر نفس موج می زند خوناب
عشق تعلت بمن چہا کہ نہ کرد | رند و آوارہ کرد و مست و خراب

| | |
|---|---|
| از تب عشق شد به بیتابی | اشک ریزان دو دیده ام چو سحاب |
| در هوای تو جان نمی گیرد | صبر در سینه ام چو نقش بر آب |
| روز و شب از غم تو مدهوشم | همچو مستان ز ساغر جام شراب |
| خاک شد عیش زندگانی من | آب چشمم گرفت رنگ شهاب |
| جز پرستیدن جمال بتان | نشناسم ره عذاب و ثواب |
| گذر افتاد دوش در دیرم | گوش کردم همین ز شیخ و ز شاب |

که بهر وجه نور یار ببین
جلوه آرا در آسمان و زمین

| | |
|---|---|
| خوش بود روی مهوشان دیدن | جلوهٔ دوست اندر ان دیدن |
| از دل و جان گذشته در ره او | هر طرف روی دلستان دیدن |
| کردی ای شیخ راه راست غلط | اوفتادی به این و آن دیدن |
| گر تو خواهی که بینیش همه جا | بگذر از خود که می توان دیدن |
| تا یقین نیست دیده ور نشوی | شرط عشق است بگمان دیدن |
| مسلک این است خوش بر سالک | گر تو خواهی جهان جان دیدن |
| باید از خویش بی خبر بودن | غیر او را نه در میان دیدن |
| ترک دادن قضیهٔ من و تو | با همان بودن و همان دیدن |
| سبق از خط عارض خوبان | این سواد نهان عیان دیدن |

که بهر وجه نور یار ببین
جلوه آرا در آسمان و زمین

| | |
|---|---|
| یارب آن ترک مه جبین چه خوش است | چشم آن شوخ سرمگین چه خوش است |
| رنگ مرجان اگرچه خوش باشد | لب لعل نگارین چه خوش است |

روی آن نازنین عجب روی است　　هر که دیدش بگفت این چه خوش است
دل زاهد بخود همی پیچد　　بر سر زلف عنبرین چه خوش است
لاله و گل اگر چه رنگین است　　گل رخسار آن حسین چه خوش است
ماه بر آسمان خوش است ولی　　بین که آن ماه بر زمین چه خوش است
خوش نباشد بروی یار پری　　آن پریروی نازنین چه خوش است
آنکه در راه دوست خاک شود　　دل پرشور این چنین چه خوش است
نغمه سنجان اگر چه بسیارند　　نغمهٔ بلبل حزین چه خوش است

که بهر جا جهه نور یار ببین
جلوه آرا در آسمان و زمین

عشق هر جا علم برافرازد　　خیل غم را بسینه در تازد
دل عشاق را کند پرخون　　جان هر یک بسوز بگدازد
گاه چون مردمک عزیز کند　　از نظرها گهی بیندازد
خود ز آزار محترز گردد　　خود بر ایذای عاشقان نازد
خود بداغ فراق آزارد　　خود بعیش وصال بنوازد
هم بگوید که غیر من خود کیست　　نیز دل را ز غیر پردازد
بی نیاز است زانچه می بینی　　نرد غیرت بخویش می بازد
کاش چون برق در شب تاریک　　پرتوی بر ولایت اندازد
واندران بیخودی و سرمستی　　نکتهٔ دلنشین و سازد

که بهر وجه نور یار ببین
جلوه آرا در آسمان و زمین

## ترجیع بند در نعت

اے جان و دلم فدای راہت | ای کرسی و عرش پایگاہت
اوصاف تو از شمار افزون | برتر ز خیال عز و جاہت
اے رنگ شکستہ بر رخ شام | مشکینیِ کاکل سیاہت
زرد است ز شرم چہرۂ مہر | از تابشِ ذرہ ہای راہت
خورشید یکے غلام ہندویت | یک بندۂ داغدار ماہت
در روز قیامت از تب و تاب | ماوا نبود بجز پناہت
آئینہ سپئے جلا جمالت | صیقل گر سینہ ہا نگاہت
مقصود دو عالمے بہ تحقیق | لولاک لما بود گواہت
اے جملہ رسل ہمین دو مصرع | در شرح صفات عذر خواہت

چون بسر تعینات حد شد
یک حلقہ ز میم در احد شد

ای دیدۂ عاشق آستانت | اندر دل بے خبر مکانت
زنہار نبود در شبِ قرب | جلباب صفات در میانت
ممتاز فلک ز پای بوست | محتاج ملک بامتنانت
مخصوص بدشمنانِ تو دوزخ | فردوس مکان دوستانت
سر بر خط امر تو ملایک | وابستۂ دامن انس و جانت
جانانہ حسن لایزالی | سوگند ہمے خورم بجانت
محظور تو قہرمانِ قدر است | ہرچند ز غنت بر زبانت
ہان پردہ کشا کہ بے محابا | نظارہ کنند عاشقانت
ہر شام و سحر بر آسمانہا | گویند فرشتگان ثنانت

چون ہمہ تعینات حد شد
یک حلقہ ز میم در احد شد

اے خاتم انبیائے مرسل
مصداق کلام پاک اول

آنی کہ خدائے پاک فرمود
قرآن شریف بر تو منزل

ہم از تو شریعت است کامل
ہم از تو طریقت است اکمل

مبہم ز کلام تو شریح
مجمل ز بیان تو مفصل

حقا کہ ز تست دین و ایمان
اے از تو بنائے کفر مبطل

آنی کہ جلال حق ز نامت
گردد بجمال او مبدل

اندر شب تیرۂ ضلالت
روشن کردی ز شرع مشعل

چشم است کہ نامہ سیاہم
با مہر کرم کنی مسجل

با جوش محبت تو ہر دم
خواند شب و روز عقل اول

چون ہمہ تعینات حد شد
یک حلقہ ز میم در احد شد

اے خلد ز بوے تو معطر
امین ز جمال تو منور

از معجز یک اشارۂ تو
گردید دو نیم ماہ انور

صحن حرمت حطیم بیشک
خاک قدمت ز طور بہتر

اسرار حقیقتے کہ حق است
در سینۂ پاک تست مضمر

با شند ستارگان و خرشید
در انجمنت سپند و مجمر

پیغامبران بر آستانش
کردند نگون بعاجزی سر

روی تو کہ رشک آفتاب است
ہر آئینہ بہ دوست مظہر

جبرئیل بہ فخر بر در تو
با اینہمہ پایہ مے نہد سر

| | |
|---|---|
| حال تو دلم زعقل پرسید | این بیت بخواند زار و مضطر |

چون بهر لعتیاب حد شد
یک حلقه زمیم در احد شد

| | |
|---|---|
| هر نور ز چهره ات عیان است | هر چهره ز نور تو نشان است |
| خاک از قدم تو در سکون است | چرخ از قامت بلند شان است |
| چون نیست ز سایه ات نشانے | این عین نشان بی نشان است |
| انسان بچه پایه اش ستاید | آنرا که خدای مدح خوان است |
| هر کس که نشست بر در تو | از آفت دهر در امان است |
| تنها نه منم فدائے نامت | قربان تو هر یکے بجان است |
| جویند همه ذریعهٔ تو | ذات تو وسیلهٔ جهان است |
| لولاک چو گفت ایزد پاک | در وصف تو لال هر زبان است |
| هر موی که هست بر تن من | یکسر پی این سخن زبان است |

چون بهر لعتینات حد شد
یک حلقه زمیم در احد شد

| | |
|---|---|
| مخلوق ز نور تو جهان شد | هم ذره هم آفتاب ازان شد |
| از ماه کتان دو نیم گردد | ز انگشت تو ماه چون کتان شد |
| اندیشه نه برده باد جهت | هر چند روان به لامکان شد |
| از تست ظهور نور بے حد | این ستر نهان ز تو عیان شد |
| آن شب که بسیر چرخ رفتی | جبریل ع بخدمت دوان شد |
| از کرسی و عرش برگذشتی | چون عزم تو سوی آسمان شد |
| تا پاے تو او فتاد بر سنگ | مسجود تمام انس و جان شد |

| | |
|---|---|
| اوصاف تو انتها ندارد | حیران خرد سخنوران شد |
| این بیت ولایت از محبت | در نعت تو ورد هر زبان شد |

چون بهر نعتیات حد شد
یک حلقه ز میم در احد شد

| | |
|---|---|
| حاجب بدر تو هست موسیٰؑ | باشد ز عصای او هویدا |
| بی شبهه تو شاهد جمیلی | از نور جبین تست پیدا |
| از لطف نظر بحال ما کن | ای قبله و کعبهٔ دل ما |
| دیدار تو شربتیست شیرین | بیمار ترا پی مداوا |
| چون شافع روز حشر هستی | غم نیست مرا ز معصیت ها |
| من خشک لب و تو بحر رحمت | تشنه نرود مگر بدریا |
| آنی که ز جلوهٔ جمالت | صد بار رود ز هوش موسیٰؑ |
| آنی که بیک نفس نمایند | خدام تو معجز مسیحاؑ |
| وی محو تفکر نعت بودم | کاین غلغله شد ز عرش پیدا |

چون بهر نعتیات حد شد
یک حلقه ز میم در احد شد

| | |
|---|---|
| نور تو ز نور ذات باشد | وز نور تو کائنات باشد |
| تو جمله صفات را سزائی | بهر تو همه صفات باشد |
| آزاد شوم ترا برحمت | گر سوی من التفات باشد |
| دستی دستی بلطف دستی | تا پای مرا ثبات باشد |
| تو مظهر واجب الوجودی | وز نور تو ممکنات باشد |
| یک سجده بطاق ابروانت | بهتر از صد صلوٰت باشد |

در چشم کشند خاک پایش — هر شخص که خاک پات باشد
انوار جبین با صفایت — آثار صفات و ذات باشد
امید که این دو مصرع من — مقرون بتوجهات باشد

چون بهر تعینات حد شد
یک حلقه ز میم در احد شد

تا ذات تو ختم مرسلین است — نازان ز تو بر فلک زمین است
همچون تو پیمبرے نیامد — خُلق تو ز خلق بهترین است
ایزد به ثنائے تست گویا — قرآن ببشارتت قرین است
در دیده کشند خاک پاکش — تا مسکن پاکت آن زمین است
سر سوئے درت مسیح دارد — هر چند بچرخ چارمین است
اقرار بعجز فکر کردن — در نعت تو عین نعت این است
محبوب خدا توئی و کافر — آن را که تاملے درین است
تا سجده کند بر آستانت — هر سوئے بحسرت جبین است
این شعر به بیخودی ولایت — در شان تو گفت و حق همین است

چون بهر تعینات حد شد
یک حلقه ز میم در احد شد

## چار بند در منقبت صحابه رضی الله عنهم

اے قبله و کعبهٔ دو عالم — مانند پیمبران معظم
پیغمبر هاشمی به تحقیق — فرمودیش از اخوت مکرم
از غایت صدق با محمد — در غار شدی انیس و همدم

| | |
|---|---|
| مقصود تویی ز کنه الحق | یعنی که تویی کریم و اکرم |
| ای معرفت و حقیقت حق | بر ذات گرامیت مسلم |
| ناز است و نیاز یار سولت | نازم به نیاز و ناز هر دم |
| ای گلشن شرع از تو سرسبز | ای باغ کرامت از تو خرم |
| با نور جبین روشن تو | از ذره کم آفتاب اعظم |
| موصوف به والذین هستی | وصفت چه کند زبان آدم |
| صدیق خطاب صادق تست | شان تو برون ز کیف و از کم |
| در ذکر تو اذ هماست فی الغار | هر آنچه که گوییت کم از کم |
| بردند چو لاشهٔ تو شد باز | دروازهٔ حجرهٔ مکرم |
| در راه خدا ایثار کردی | مال و اسباب و جان و دل هم |
| آنی که بفیض تو سراسر | با صدق و صفا شد است عالم |
| قلب تو ز حال بر نه گردد | اسرار قدیم راست محرم |
| از محمدت تو بی محابا | حقا که نمی توان زدن دم |
| بر خاک در تو جبهه سایی است | کیخسرو اگر بود دگر جم |
| تقدیم تراست در بزرگی | ای بر خلفای دین مقدم |
| در هجر حبیب بر مصلی | بیخود شدی از هجوم ماتم |
| چشم است که از اشارهٔ چشم | بر زخم دلم نهی تو مرهم |
| هان مشکل من بلطف حل کن | ای پیش تو پشت عالمی خم |

سویم نظری فگن بالطاف
تا قلب سیاه من شود صاف

| | |
|---|---|
| ای بعد خلیفهٔ نخستین | از فیض تو گشته خلق حق بین |

رونق ز تو یافت جملہ عالم — اسلام قوی شد از قوانین
بر پاے گدا چو پایت افتاد — با آن ہمہ عز و جاہ و تمکین
برہم نشدے ز گفتگویش — کردی الحاح ہمچو مسکین
از عدل تو شرع راست زینت — وز شرع تو عدل راست تزئین
مانند تو عادل و مجاہد — کم بود در انبیائے پیشین
موقوف بجو نفشانیت بود — قتل ہمہ کافران بیدین
از بیم ہلاک سر نہادند — بر خط مثال تو سلاطین
بے خرخشہ فتح روم کردی — تحسین تحسین ہزار تحسین
اے زلزلۂ زمین بیک دم — ساکن ز کمال تو بہ تسکین
وصف تو حروف بر نتابد — دارد بر سہ چہ قدر پروین
چون منزل منقبت کنم طے — آتش ہمہ راہ و پاے چوبین
غالب شدہ نفس و روح مغلوب — از غصہ دلم شد است خونین
من طاقت عدل حق ندارم — اے عادل حق شناس حق بین
لطفے کہ دعاے تست مقبول — رحمی کہ کند اجابت آمین
یک شب ز کشاکش ریاضات — آسودہ نشد سرت ببالین
تا خاست ز مزرعت طراوتے — آئین صلاح شد نو آئین
ابلیس ز سایہ ات گریزان — ترسان ز جلال و شوکت دین
کرد است ملال پائمالم — در ذوق من است تلخ شیرین
بنگر بہ کرم کہ بر در تو — من آمدہ ام غریب و مسکین
خواہم کہ دلم چو شمع گردد — از پرتو عشق جلوہ آگین

مایوس ز رحمت مشہ ما

رحمت نکند چنین تقاضا

اے آنکہ رفیق مصطفائی ۔ ہر وصف کہ گویمت سزائی
اے آنکہ پس از امیر عادل ۔ سجادہ نشین مجتبائی
قرآن شریف جمع کردی ۔ الحق کہ تراست کبریائی
فرمود چو باعلی رض ہمیں ۔ از بہر طعام کتخدائی
رفتی و ولاص او خریدی ۔ وز غایت صدق و از صفائی
پنہان کردی بخانۂ او ۔ سبحان اللہ چہ باولائی
در شان تو گفت حق عفا اللہ ۔ مخصص بجناب کبریائی
حاشا کہ غلو کنم بوصفت ۔ باللہ کہ مظہر خدائی
مقبولی و جامع صفاتی ۔ با حلم و حیا و با عطائی
ایمان ز وجود تو گرامی است ۔ در قرب خدا چو انبیائی
ہم واقف راز مطلق حق ۔ ہم محرم سر مصطفائی
من ذرۂ او فتادہ بر خاک ۔ تو مہر سپہر اعتلائی
پس ذرہ چہ وصف مہر گوید ۔ لے اوج او رانہ روشنائی
توصیف تو کے بود حد من ۔ از وہم و خیال من جدائی
ما سالک مسلک تو ہستم ۔ تو ہادی ماو رہنمائی
گر دست دہد کمال فخر است ۔ بر خاک در تو جبہہ سائی
تو شاہ منی و من گدایت ۔ زیباست اگر کرم نمائی
بیمار غم فراق ہستم ۔ تو از پے درد من دوائی
در قبضۂ تست ہر چہ خواہی ۔ محبوب خدا و مقتدائی
از بہر نبی رفیق جنت ۔ وز بہر امم تو پیشوائی

| | |
|---|---|
| چون پیش تو آمدم بامید | امید که عقده ام کشائی |

آنان که کریم و پاکبازاند
مایوس ز مرحمت نسازند

| | |
|---|---|
| ای ذات تو خاتم خلافت | مانند رسول در رسالت |
| آنی که ترا رسد بزرگی | آنی که سزد ترا امامت |
| فرمود نبی بروی منبر | در حج وداع ماند حجت |
| کان را که محمد است مولی | مولی است علی هم از کرامت |
| برخاست عمر چو گوش فرمود | فرمودهٔ خاتم الرسالت |
| دست بگرفت و تهنیت گفت | مولا شدی و زهی سعادت |
| آنی که تراست بعد عثمان | بر مسند مصطفی وراثت |
| پاکان همه خاک آستانت | در چشم کشند از ارادت |
| در پنجهٔ نفس دون اسیرم | ای شیر خدا بکن حمایت |
| داماد رسولی و زیک نور | وز اخوهٔ پاک در قرابت |
| فرمود ثنای تو پیمبر | لال است زبان ما بمدحت |
| محبوبی و هم حبیب داور | معروف بغایت هدایت |
| در منقبت تو اینقدر بس | همنام حقی بحکم رفعت |
| آنی که بدرگه تو شاهان | هستند گدای بی حقیقت |
| وصف تو چگونه بازگویم | ای رکن خلافت و امامت |
| شاها دل من همه سیاه است | پر نور کنش بیک عنایت |
| حل همه مشکلات بر تست | مایوس مساز از اشارت |
| غرق گنهم ز پای تا سر | آمرزش کن بیک اجابت |

| | |
|---|---|
| از نفس سجان رسیدم اکنون | شاها مددے بکن بہ ہمت |
| بنگر بنگر بلطف بنگر | محروم مکن مرا ز رحمت |
| سویش نظرے فگن کہ دارد | چشم نظرے زتو ولایت |

دارد دل خود بدرد خستہ
بر لطف تو دل مدام بستہ

## ہفت بند در منقبت شیر خدا حضرت علی مرتضیٰ کرم اللہ وجہہ

| | |
|---|---|
| السلام ای ساقی کوثر امام المتقین | سر جان مصطفےٰ و پیشوای راستین |
| دست تو دست خدا و فیض تو فیض ابد | جام تو جام ازل فیہا شراب الطاہرین |
| فعل تو فعل رسول و قول تو قول نبیؐ | دین تو دین خدا اعلمت زعلم اولین |
| روح عصمت جان رحمت صورت معنی نما | نور ایمان شمع عرفان آفتاب آخرین |
| بوتراب فخر آدم آنکہ ہر شام و سحر | بر سر خاک درش خرشید می ساید جبین |
| معنی انا فتحنا در حصار خیبری | رمز فہم نحن اقرب فاتح باب الیقین |
| راز دان فوق ایدیہم اسیر زندپوش | گنجدان کنت کنزا شمع بزم آلذین |
| رنگ و بوی ہشت گلشن آفتاب فلک | دستگیر ہر دو عالم با کراما ت مبین |
| ہادی دین قاطع حجت وصی مصطفےٰ | قوتش معجز نما و قوت او نان جوین |
| ابتدائش محو در محو و فنا اندر فنا | انتہای او بقا یا ذات رب العالمین |
| حیدر کرار داماد نبیؐ شیر خدا | قاتل الکفار سیف اللہ امیر المومنین |
| بر فلک از روی رفعت ہمچو عیسی بر فلک | بر زمین از روی تمکین چون محمد بر زمین |

آنکہ اسرار ترا محرم رسول اللہ بود
گر کسی قدر تو داند ہم رسول اللہ بود

ای تو در وقت مصیبت خلق را فریادرس | بینوا و بیکسیم شاها بفریادم برس
روز رستاخیز در فردوس باشد جای او | هر که زد چون صبح از مهر تو یکساعت نفس
زندگانی مشکل و دشوار باشد عافیت | کار خنجر میکند با جان اعدای تو خس
خود چه گویم یا علی تا از کدامین عالمی | نور حق هستی و نور حق ندارد پیش و پس
تا زپا افتادگان را دستگیری می کنی | گوشهٔ چشمی ز عین مرحمی دارم هوس
کاروان رفت است و من از رهروان واماندهام | رهبری کن تا بگوش من رسد بانگ جرس
چشم رحمت دارم از نور ولایت بعث و نشر | چون نباشد هیچکس را رحمتی با هیچکس
فارغ البالم کن و از قید جسمم وارهان | زور پروازی ندارم همچو مرغ اندر قفس
اولیا تا قوت باطن ز فیضت یافتند | هر یکی بر طارم افلاک می راند فرس
وصف سلطانی گدائی بینوائی چون کند | پیش طاوس نگارین قدر کی دارد مگس
کنه اسرارت زبان نکته پردازان برید | ما ثنای ذات پاکت انقدر دانیم و بس
می سزد خاموش بودن تا بیابم منقبت | چون نمی یابم کنند گفتگو را دسترس

مرکب تو دلدل است و حربهٔ تو ذوالفقار
هیبت حق است از قهر و جلالت آشکار

ای ز فیضت فیض عقل نکته پرور یافته | وی ز علمت نکتهٔ روح القدس در یافته
در محیط منقبت تا گشت فکرم آشنا | دامن ادراک مالامال گوهر یافته
نکهتی از خاک کویت برد تا باد صبا | گلشن جنت مشام جان معطر یافته
خسروی کز تیره بختی سر ز فرمانت بتافت | تیغ خون افشان بجای تاج بر سر یافته
روز خورشید درخشان یافت شب ماه تمام | هر یکی از ذات پاکت فیض دیگر یافته
گر ز فرمانت عدوی خیره سر پیچید سر | در نبرد از تیغ تیزت شاه رگ تر یافته
از تجلای جمال عالم آرای شما | آفرینش دیده و دل را منور یافته

تا خیال منقبت آورده ام اندر ضمیر — فکر بکر از گوهر تحقیق زیور یافته
ذرهٔ از نور رویت یافت خورشید بلند — شمهٔ از نکهت کوی تو عنبر یافته
از کف فیاض تو در آفتاب رستخیز — تشنه کامان قیامت آب کوثر یافته
هر که آمد بر درت کی رفت بی نیل مرام — شاهد مقصود را از غیب در بر یافته
عرض من بشنو که می لرزم ز طول ماجرا — تا دل غافل خبر از حال محشر یافته

ای تو افضل در کرامت ای تو اشرف در نسب
ماه تابان در عجم خورشید روشن در عرب

یا علی شان تو باشد همچو شان مصطفی — پس نشان ذات تو آمد نشان مصطفی
آشکارا از تو شد سر نهان مصطفی — مصطفی جان تو باشد هم تو جان مصطفی
با کمالات ولایت آفتاب روشنی — جز تو کی باشد کسی شاه روان مصطفی
جام معنی یافتی از دست ساقی ازل — زان فشاندی جرعه بر عاشقان مصطفی
بی تولایت کسی تا مصطفی کی ره برد — چون علی یا بها شد بر زبان مصطفی
هم توئی لاریب فیه هیچکس غیر از تو نیست — جسم و جان مصطفی تاب توان مصطفی
هم کلام تو مطابق با کلام ایزدی — هم زبان تو موافق با زبان مصطفی
جنت الفردوس کوی تست آمنا بها — ای گل با رنگ و بوی بوستان مصطفی
شمع از شمع است روشن از فروغ نور تو — طرفه شمعی بوده در دودمان مصطفی
تو در علم لدنی هستی و او شهر علم — آستان تست بیشک آستان مصطفی
دشمنانت در حقیقت مصطفی را دشمن اند — دوستانت بی تامل دوستان مصطفی
مصطفی چون عزم هجرت کرد خفتی بیخطر — هم بجای مصطفی اندر مکان مصطفی

زرد شد از تاب و تب مسکین تو از زاری من
چشم رحمت باز کن و ز رحم بنگر سوی من

ای هدایت را تو غایت یا امیرالمؤمنین
غایتی و هم بدایت یا امیرالمؤمنین

نه فلک یا مرتضی نه زینه باشد مر ترا
بام لاهوت است جایت یا امیرالمؤمنین

از صراط مستقیم آگه نبودی هیچکس
گر نمی کردی هدایت یا امیرالمؤمنین

آبروی چشمهٔ حیوان بروی خاک ریخت
فیض لعل جانفزایت یا امیرالمؤمنین

آسمان از روی رفعت با تو کی پهلو زند
عرش و کرسی زیر پایت یا امیرالمؤمنین

هان گره بکشا ز کار من که پیدا اند کشود
ناخن مشکلگشایت یا امیرالمؤمنین

سید بالافتخار موجود در کونین نیست
هر سیدان و غایت یا امیرالمؤمنین

تو سلیمانی و چون سلمان جهانی مور تو
اولیا هر یک گدایت یا امیرالمؤمنین

گرچه با جان و دو عالم نیست پروای ترا
جان ما باد افدایت یا امیرالمؤمنین

زور بازوی ولایت قادر مطلق نداد
هیچکس را ماورایت یا امیرالمؤمنین

هر که از ابدال و اقطاب است ابجد از مصطفی
جمله ممنون عطایت یا امیرالمؤمنین

بسکه هر دم سر نهادی بر خط فرمان او
از تو راضی شد خدایت یا امیرالمؤمنین

با گل رنگین چه نسبت رنگ رخسار ترا
نیست از باد خزان آسیب گلنار ترا

یا علی گردون گردان گرد میدان شماست
جلوهٔ خورشید عکس روی تابان شماست

آن گلستان کز ازل محفوظ باشد از خزان
هم بماند تا ابد بیشک گلستان شماست

چون خلیل الله بفیض لا احب الآفلین
نار صد نمرود گلشن بر غلامان شماست

از طفیل نام پاکت چون نصیری جان برد
پس چگوییم یا علی شان خدا شان شماست

نازم این همت که پایانی ندارد بحر جودش
چشمهٔ کوثر نمی از بحر احسان شماست

زهره گردن کشی از امتثال امر نیست
عالم علوی و سفلی زیر فرمان شماست

آنکه بخشد رنگ جوهر را بچندین آفتاب
لعل یاقوت آفرین گوهرافشان شماست

ہر کہ راضی شد بفرمانِ الٰہی در جہان
جرعہ نوش ساغرِ تسلیم طفلانِ شماست

این کرامت از حق است و امتناع او محال
تا جہانست عالمے مملو ز فیضانِ شماست

تا کہ دارد اینچنین حالی و این عرفان کرامت
آنکہ ہر یکحال بود د ہست عرفانِ شماست

نور احمد از حق و نور شما از احمد است
حسن یوسف جلوہ از حسن نہانِ شماست

ہر علوی کمتر از کمتر بود در منقبت
عرش بالاخانہ تمکین ایوانِ شماست

مور را محروم تا چند اے سلیمانؑ داشتن
شاہ را باید نگاہے با گدایان داشتن

گر نبوت ختم شد بر احمدؐ خیر الانام
منحصر شد از تو شاہا در ولایت فیض عام

لرزہ بر اندام اعدای تو افتاد د ہنوز
بر نیاوردی بمیدانِ وغا تیغ از نیام

کس نباشد مثل تو با مصطفیٰؐ نزدیک تر
دور تر افتادہ ام از تو اغثنی یا امام

موم کردی از کرامت چون ز یک نور آمدی
در زمانِ ردّ اعجاز نبیؐ سنگے خام

ناطقہ اندر بیان وصف تو معذور شد
طایر سدرہ کے افتد ہور عاجز ز ابدام

از شفاعت یا علی مایوس و محروم مدار
چون بود صحرای محشر مجمع ہر خاص و عام

زندگانی گر بود حاضر شوم بر آستان
پختہ ام با خویشتن شاہا چنین سودائے خام

چارہ کارم بدست تست ہان غافل مشو
یک توجہ کن درین سودا کہ پختم یا امام

الغیاث آوردہ ام و از کردہ نادم آمدم
تو کہ بخشی زخمہای سینہ ام را التیام

دُرد کش از جام فسقم توبہ از نا کردنی
آرزو دارم کہ صاف معرفت ریزی بکام

گلفشان تا صبح محشر باد بر خاک درت
آنکہ رضوانست اندر گلشن جنت بنام

یا علی یک جلوہ ام بنما و بیخود کن مرا
تا ز نامت یک نفس غافل نباشم والسلام

ہفت بندم را ولایت با ہزاران آفرین
جبرئیلؑ از سدرہ مے گوید ہُدًی للمتقین

## دوازده بند در منقبت دوازده امام علی نبینا وعلیهم السلام

خامہ ام یارا اندر وصف طلعت — تا نگارد حرف وصف مرتضیٰ
آن امام و مظہرِ نور خدا — ہر دلے را ذات پاکش پیشوا
آن وصی مصطفےٰ شیر خدا — گوہر شہوار بحرِ لافتا
با سخاوت با شجاعت باعطا — با صفا با اصطفا با القا
دیدہ و دل ہر دو نورانی شود — گر تو سازی خاک پایش توتیا
دل بہ مہر او منور کن کہ ہست — نورش از نور رسول مجتبےٰ
کس نیابد راہ حق الا بدو — گفت چون احمدؐ علیؑ با بہا
فکر کن اندر تو لحمہم لحمکا — تا چہ گفت اندر ثناے او خدا
یک نظر دیدن جمال روشنش — بہتر از طاعات بیچون و چرا
مصطفےٰ با وے محبت داشتے — بودوے بیشک حبیب مصطفےٰ
در حقیقت گر نمی بودے علی — کے رسیدی خلق تا رب علا
حب او با آل او ایمان ماست — دین ما این است بے ریب وریا

بوتراب و افتخار خاک بود
در حقیقت جملہ نور پاک بود

آن امام پاک دین پرور حسنؑ — ابن حیدر سبط پیغمبر حسنؑ
افتخار خویش داند جبرئیلؑ — خدمت شاہ کرم گستر حسنؑ
صابروشاکر ولی و رہنما — بر سر خلق جہان افسر حسنؑ
آشکار اصاف چون آئینہ بود — جملہ اسرار محمدؐ بر حسنؑ
نیمے از ہر شے بدرویشان دوبار — داد از بہر خدا یکسر حسنؑ
چاردہ بار از پئے طوف حرم — شد پیادہ عاشق داور حسنؑ

| | |
|---|---|
| چون بجاش زہر قاتل ریختند | باچنین سختی نشد مضطر حسنؑ |
| گہ در آغوش و گہے بر دوش بود | بود بیشک جان پیغمبر حسنؑ |
| بعد نقل مرتضےٰ چون مصطفےٰ | وارثا بودے بحق رہبر حسنؑ |
| سید و ابن علیؑ سبط رسولؐ | اینہمہ اوصاف بود اندر حسنؑ |
| داشت مانند نبیؐ لاریب فیہ | صورت و سیرت بجاہ و فر حسنؑ |
| وصف او گفتن نہ حد چون منی است | باشد از ہر مدحت برتر حسنؑ |

خاندان مصطفےٰ را زینت است
مسند شیر خدا را زینت است

| | |
|---|---|
| آن امام با صفا جان رسولؐ | رونق گیتی باسیان رسولؐ |
| سبط پیغمبر حسینؑ ابن علیؑ | محرم اسرار پنہان رسولؐ |
| صبر کرد از بہر فرمان علیؑ | جان سپر از بہر فرمان رسولؐ |
| تا گل رنگین ز خون او شگفت | پر بہاران شد گلستان رسولؐ |
| در ازل او را فروغے داد حق | تا شود شمع شبستان رسولؐ |
| بے تامل جان خود تسلیم کرد | تشنہ لب از بہر ایمان رسولؐ |
| بر نیامد تا قیامت ہیچ او | لالۂ رنگین بہ بستان رسولؐ |
| بود گفتارش چو گفتار نبیؐ | بود عرفانش چو عرفان رسولؐ |
| ہست بیشک حب او حب نبیؐ | شان او بے شبہ چون شان رسولؐ |
| شاہد و مقبول و محبوب و شہید | دلبر زہرا و جانان رسولؐ |
| حلم و صبری را کہ او در کار بست | خود کہ تواند جز آن جان رسولؐ |
| دامنش گیرم کہ سید انجم بدل | دامن او ہست دامان رسولؐ |

تا کہ آمد ذات پاکش در وجود

رونق آلِ محمدؐ برفزود

آن امامِ خلق زین العابدین | پیشوا و رہبرِ دینِ مبین
والی صدر رسول مصطفیٰ | خواجۂ عالم امام المتقین
خاک بالش سرمۂ چشم فلک | فرش راہش دیدۂ روح الامینؑ
از پی کسبِ سعادت بر درش | مشتری چون زہرہ میساید جبین
سر زروی عاجزی بر خاک داشت | گرچہ بالش بود بر عرش برین
از نہایاتِ کمالِ ذات او | سخت حیران است عقلِ دوربین
راست آمد جامۂ تقوی بر او | منتظم شد دین خیر المرسلینؐ
بعد شاہِ کربلا یعنے حسینؑ | کیست تا باشد ازو برتر بدین
جلوۂ نور خدا پیشانیش | روی خوبش مظہرِ حسن آفرین
سنگ درگاہ فلک فرسای او | سجدہ گاہِ جملۂ ارباب دین
گر بسیکر دو نمی خورد آب سیر | دائما می بود غمگین و حزین
ہر کہ در دامان او دستے زند | برفشاند از دو عالم آستین

با خدا ایش بود محکم نسبتے
تا نیاسودی ز طاعت ساعتے

آن امام دین کہ نامش باقر است | ہر چہ در مدحش نگارم کمتر است
برج عفت را فروزان اخترے | بحر رحمت را گرامی گوہر است
مسند آرائے جناب مصطفیٰ است | لاجرم بر فرق عزت افسر است
شان حق پیداست از آثار شان | عاشقانش را نشانِ دیگر است
چون توانم کرد وصفش بے کمال | فہم آن از وہم من بالاتر است
آشکارا بر دلش اسرار غیب | روی او نور خدا را مظہر است

خوشتر از جوهر سفال راه او | بهتر از اکسیر خاشاک درست
اندرون سینهٔ پر نور او | جمله اسرار الهی مضمر است
از جنبش مستقفی خرشید و ماه | آری آری ظاهر او مظهر است
ذره‌های کوی او روشن همه | کیمیا خاک ره آن سرور است
روز و شب اند طواف در گهش | آفتاب و ماه و چرخ چنبر است
رونق دین مبین بر حق است | زینت سجادهٔ پیغمبر است

نور ایمان گرد از ذاتش ظهور
ظلمت کفر از جهان گردید دور

آن محمد جعفر صادق لقب | بود در افسر او عالم منتخب
ساعتی از یاد حق غافل نبود | می گذشتش در عبادت روز و شب
قلب او آئینهٔ بی زنگ بود | کا بخنان هرگز نخیزد از طلب
کامل و دیندار و مقبول خدا | رهنما و پیشوا و حق طلب
آن امام شرع رکن دین که شد | جدّ او تکوین عالم را سبب
آنکه جز ذکر خداوند کریم | از کمال معرفت نگشود لب
قدوهٔ اصحاب دین مصطفا | مقتدای ملت و عالی نسب
دردمندان را بذات او نیاز | عاشقان را آستانش بیت رب
چونکه او باشد شفیع روز حشر | هیچ اندوهی ندارم از طرب
گر بجنباند لب از بهر دعا | بخشش دامن زخشم نبود عجب
موی مشکینش چو سنبل پیچ پیچ | روی او ماه نجم مهر عرب
عاشقان او گر آهی بر کشند | دوزخ از گرمی فتد در تاب و تب

سید است و شافع روز جزا است

یار سا و پیشوای دین ماست

آنکه از وے بود ایمان منتظم — موسیٰ کاظم امام محترم
صادقان را از کمال صادقے — آستان عالیش بیت الحرم
ابر دریا بار بشک تر شود — چون کشاید دست از بهر کرم
پے نخوردی کاین نه خوی اولیاست — بودی از پاکیزگی خالی شکم
از رجا سرور بودی هر زمان — گریه ها از خوف کردی دمبدم
ناخن تائید او در ریک نفس — می کشاید عقدهٔ امر اهم
در پے ترویج دین بودے مدام — داشتی بر جادهٔ سنت قدم
می برد با خویش خیل عاصیان — تا زند در جنت الماوی علم
خاک پایش نور چشم هر دو کون — نزهت کویش بود رشک ارم
یک دم جان بخش او صد جان چاک — میدمید اندر تن بے جان بدم
سند احمد مزین شد بدو — رونق اسلام شد بے کیف و کم
گرچه سرتا پاے عصیان بوده ام — چون شفیعے همچو او دارم چه غم

روح او بر سرّ پیغمبر علیم
قلب او پر نور از نور قدیم

آن امام با صفا حضرت رضاؑ — عارفان را پیشوا حضرت رضاؑ
مظهر نور خدا حضرت رضاؑ — مهر برج اصطفا حضرت رضاؑ
بادشاه جن و انسان و ملک — مورث ملک بقا حضرت رضاؑ
آنکه چون معروف باشد پرورش — صد ولی با صفا حضرت رضاؑ
می شود معروف هر مجهول ازو — افتخار اولیا حضرت رضاؑ
صاحب سجادهٔ خیر البشر — ثامن آل عبا حضرت رضاؑ

حاکم اقلیم تسلیم و رضا
پیشوای اتقیا حضرت رضا

عالمی از ذات پاکش فیضیاب
رهبر دین خدا حضرت رضا

آنکه بعد از وی نیامد در وجود
همچو او در اتقیا حضرت رضا

عقدهٔ پیچیده بگشادی که داشت
ناخن مشکل‌کشا حضرت رضا

دردمندان را دوا هست از شفا
گر ببخشد خاک پا حضرت رضا

مرهم زخم دل هر بینواست
باکرامت باعطا حضرت رضا

واقف سر حدوث و هم قدم
حاوی علم وجود و هم عدم

آن امام دین که نام او نقی است
متقی و باخدا او هم ولی است

عارفی کز غایت صدق و صفا
رازها در سینهٔ او مختفی است

آنکه بر درگاه والایش مدام
هر یکی از جن و انسان ملتجی است

واقف راز نهان مصطفیٰ
محرم اسرار پنهان علی است

زینت دین رسول پاک دین
عالم عالم ز علم از وی است

اوست هر یک را امام پیش رو
هر یکی از آستانش مقتدی است

هم ولی کامل است و هم غنی
هم امام صوری و هم معنوی است

ذات پاک او بود نور خدا
در کراماتش همانا فرق نیست

هر که با نامش نه دارد الفتی
در جهان بی مدارا خوش نزیست

من کجا و شرح اوصافش کجا
ذات پاک او ز توصیفم غنی است

چشم دارم گوشهٔ چشمی از او
کارها بر یک نگاهش ملتوی است

کامیاب است از فیوضش عالمی
آنکه برگشت از ویش مایوس کیست

عالم امکان سراپا نور از وست

گر نگویم حال کے مستور از وست

| | |
|---|---|
| آن تقی متقی رکن جہان | بیشک آمد رہنماے انس وجان |
| آنکہ از ذکر خداوند جلیل | برنمی آسود گاہے یک زمان |
| بے تامل خار راہِ او گلی | کیمیا خاکِ درِ او بیگمان |
| ہیچ رازے نیست پوشیدہ براو | کرد از و آشکارا ہر نہان |
| آستانش را بفرمان ادب | کعبہ میدانند بیشک عارفان |
| ہر کہ در کویش مقام او بود | از بلیات است دایم در امان |
| چون نگارد خامہ حرف وصف او | قاصر آمد در ثناے او زبان |
| ہر کرا مسکن بود در کوے او | خاک پایش سرمہ بیناے جہان |
| پاک ظاہر پاک باطن پاک دین | پاکباز و پاک جسم و پاک جان |
| دوست و دشمن نہ بیند از کرم | بر ہمہ آفاق ہست او مہربان |
| از تمناے قبولِ مدعا | بر درش حاضر ہمہ پیر و جوان |
| مرجعِ خصمانِ او دار السقر | مامن عشاق او دار الجنان |

بر درِ او عزت از سر می نہند
سر ز روے فخر بر در مے نہند

| | |
|---|---|
| آن حسن یعنی امام عسکری | زیبدش بر فرق گیتی افسری |
| آن سلیمانے کہ آن تابع اند | آدمی و قدسی و جن و پری |
| سرنگون بر عتبۂ والاے او | ہست صبح و شام چرخ چنبری |
| رہ نہ بر دی تا حقیقت گمرہے | گر نکردے ذات پاکش رہبری |
| ہیچ او ہرگز نیامد در وجود | ختم شد بر ذات او دین پروری |
| ماہتاب چرخ عز و اعتلا | آفتاب آسمان برتری |

آنکه از بعدِ نقی متقی　　بود زیبِ سینهٔ پیغمبری
می برد از سینه زنگ سالها　　تا که بید اند چنین صیقل گری
مشتری و زهره هر ساعت بجان　　ذره هاے کوی او را مشتری
عفو ما هر لحظه از حق خواستی　　بنگر این لطف و کرامت گستری
کے بود یارب که سویم بنگرد　　تا کند بخت همایون رهبری
چون توان گفتن صفات بحدش　　ذات او باشد ز وصف ما بری

خاک پایش سرمه چشم ملک
ذره را تابش چو خرشید فلک

آن امام ملت خیر الانام　　یابد از وے دین و دولت انتظام
مهدی هادی امام آخرین　　آنکه از کفار گیرد انتقام
آنکه از آشوب دجال لعین　　خلق آید در پناهِ آن امام
فرق نبود یک سر مو کو بود　　همچو پیغمبر ز سرتا پا تمام
شرع را در عهد او باشد رواج　　باز آید رونق دین هم تمام
مدعاے خویش بر حسب مراد　　هر کسی یابد بفیض آن امام
تا نیاید ذات پاکش در وجود　　دین پیغمبر بود بے انتظام
آن امام دین که بعد از فوت او　　در جهان قایم شود شور قیام
آنکه بعد از رحلت او ناگهان　　حق نماید دین و ایمان را تمام
خلق را علم و عمل تلقین کند　　هم نیاساید ز طاعت صبح و شام
چشم دارم تا بخشند ایزدم　　از براے این امامان کرام
باد بر ارواح پاک هفت و پنج　　از ولایت صد درود و صد سلام

هست امیدم بفضل کردگار

تا بجنشندم بحق هشت و چهار

## قطعات

عجب مدار که کافر بود خدای پرست | ولی عجب که محمد پرست کافر نیست
ولایت این سخن علم گفتهٔ الّا | گمان جهل بر و جاهلی که کافر نیست

ولہ

چار چیز است اصل درویشی | زان دو کم خوردن است و کم خفتن
ای ولایت گوش دل بشنو | که دو کم رفتن است و کم گفتن

ولہ

ای ولایت هر قدر گفتم سخن | حاصلش آخر ندامت یافتم
عاقبت لب بستم از طول کلام | تا بخاموشی سلامت یافتم

ولہ

اگرچه معصیت از ماست ای کریم رحیم | عطای تست اگر بر عطاے خود نگری
ز ما بخش که ما از قضا دلیر شدیم | خطای ماست اگر بر خطا دلیر شدیم

ولہ

سپید موی به پیری ز معصیت خجلم | که آه رفت جوانی و در گناه شدم
سیاهی که ولایت برفت از مویم | همان بروی من آمد که روسیاه شدم

ولہ

هشیار ولایت که درین عالم فانی | غافل نتوان بود بهنگامهٔ هستی
ضایع مکن این یک دو نفس گر بتوانی | تا باز پشیمان نشوی زین همه هستی

ولہ

آن صاحب بولاک که شد در حرم پاک | محمود بنام است و مقامش بود اعلی

| | |
|---|---|
| باکالبد خاک برون رفت زافلاک | دریاب ولایت که عروج بود ادنی |
| وله | |
| ای محب تو حق و تو محبوب<br>در تمنای تو جان خواهم داد | روح تو قدسی و قلب تو سلیم<br>ای لبت عیسی و چشم تو کلیم |
| وله | |
| غمزهٔ کیست ولایت همه نیرنگ جهان<br>عشوهٔ کیست که برهم بزند عالم را | فرش ره ساز بچشم قدم او مردم<br>ساعتی را که بگویند قیامت مردم |
| وله | |
| ای ولایت فکر عقبی خوشتر است<br>فوت گردد هرچه حاصل کردهٔ | کاین تعلق چند روزی بیش نیست<br>عاقبت جز موت راهی پیش نیست |
| وله | |
| حق بود والصبر مفتاح الفرج<br>ور بود دشوار بر نفس تو صبر | ای ولایت بر مصایب صبر کن<br>جهد کن بر نفس قاتل جبر کن |
| وله | |
| آنانکه زیستند ولایت بکام دل<br>پاداش آنکه نعمت دنیا فراخ بود | ناکام زیر خاک سپردند جمله را<br>در گور تنگ و تار فشردند جمله را |
| وله | |
| عابد بجلد رفت که با زهد و اتقا<br>ما نیز یافتیم ولایت همان مقام | سالک چو راستان بره مستقیم بود<br>حقا که حق کریم و غفور و رحیم بود |
| وله | |
| عشق کاذب هوای نفسانیست | عشق صادق بود ز خود رفتن |

| | |
|---|---|
| بخدا با خدا اشوی بے شک | گر موافق بود ز خود رفتن |
| وله | |
| خاکساری که بود اصل بشر | همه با بادشاهی زیبد |
| ما با اسباب نیازے داریم | بے نیازی بخدا می زیبد |
| وله | |
| گل رنگین گلستان جلال و جمال | که شب و روز صبا خاک درت می روبد |
| بهوای تو ولایت دل پرخون دارد | ایکه روح شهدا خاک درت می روبد |
| وله | |
| بخاک ریخته روے تو آب نسرین را | بهار تازه بدامان نگاه گلچین را |
| ز آفتاب پرستی و سجدهٔ ابرو | بدین عشق ولایت نهاد آئین را |
| وله | |
| چون قلم رفت به نیکی و بدی روز ازل | ای ولایت چه گناه است سیاهکاران را |
| جان ما خاک ره مخبر صادق بادا | که ز رحمت خبرے داد گنهگاران را |
| وله | |
| از خاک بر نداشت زمین را کمال حلم | با همت بلند چه سود است پست را |
| صد بار گشت و زیست ولایت بفیض او | از محتسب چه باک بود می پرست را |
| وله | |
| بت از کفر شمر ذرهٔ مسلمانی ما | قشقهٔ عشق کشیده نه به پیشانی ما |
| فیض قدسیت ولایت که بدین کم سخنی | رفته در چار طرف شهرت سخندانی ما |
| وله | |
| منم که آه شب تیره روشن است مرا | چو شمع روشنی خانه از من است مرا |

ولایت انچه بمن داده اند عریانی است
نه آستین نه گریبان نه دامن است مرا

وله

منال از تیره بختی تا بتابد کوکب طالع
رگ جان میشود روشن بشبها شمع سوزان را
ضعیفی می فزاید ای ولایت عزت و تمکین
اجابت ها هواداری کند آه عجوزان را

وله

ولایت نسیم ترسان که گردون می برد بازی
که آخر مهره بر جای فرزین می شود پیدا
بسا نردی که بی منصوبه از ششدر برون آید
بسا بازی که بفکری تو آئین می شود پیدا

وله

نه هر کس دامن آلوده را تر می برد زینجا
کسی کو سر نهد بر خاک افسر می برد زینجا
ولایت پیش دلدار غنی بکشا دامان را
بیک ایمای ابرو تیغ جوهر می برد زینجا

وله

کشود کار ممکن نیست از تقوی از طاعت
ولایت هم ز خود بگذر که سر جان شود پیدا
محبت شعله انگیز دولت با دوست آویزد
حجاب غیر برخیزد غم پنهان شود پیدا

وله

بفریب تو چه خیزد بروای قبله پرست
عاشق خسته درونم چه کنم ایمان را
رحم کن رحم اگر تو ولایت نازد
ایکه نازاست به محبوبی تو یزدان را

وله

آتشی رخسار یار ما سحر شد ببین
شد کمند شعله تار ناله شبگیر ما
ای ولایت هوش او از آه من پرواز کرد
می خورد هر طایر رنگ پریده تیر ما

وله

با آب میکده رندی که رو تواند شست
غبار چهره اعمال او تواند شست

گرفت صورت داغی بدانشش خونم — ولایت آه اگر آب جو تواند شست

ولہ

بہ زعم خود مطلب واعظا ولایت را — که آن سیاه درون از صنم پریشان است
تو دانیش که مگر مومن است و آن کافر — قتیل عشوه چشمان نامسلمان است

ولہ

بیا که بی تو مرا با خود آشنائی نیست — میان صاف دل بی نوا صفائی نیست
مبین بصورت و وضع ولایت ای ساقی — بیار می که قریب است پارسائی نیست

ولہ

بی فیض نام نیک طمع داشتن چه سود — نشنیده که از گل تصویر بو کجاست
اندر هوای نام ولایت بخاک خفت — تا جان سپرد از سر این آرزو کجاست

ولہ

از غم دوری او هر نفسم — شعله مشتعل اندر جگر است
روز و شب قتل منش منظور است — دشمن عاشق صاحب نظر است

ولہ

در غم عشق بت شوخ ولایت جان داد — شیخ فانی شد و آن طفل برهمن باقیست
آه نیرنگ محبت که فنا کرد و هنوز — هوس جلوه او بر سر مدفن باقیست

ولہ

خدای ما که کریم است عفو خواهد کرد — زیاده اینقدرت زاهد اجتناب چراست
ولایت این دل سرخوش ز طاعت آزاد است — غم عذاب چرا و غم ثواب چراست

ولہ

ترا چه علم که تکلیف سینه سوزی چیست — ز من بپرس که آئین دلفروزی چیست

| | | |
|---|---|---|
| چه شد که خون ولایت مباح سیدانی | | به ناوک نگه قهر سینه دوزی چیست |
| | وله | |
| فغان که حال دل من شنید و هیچ نگفت | | روان ز دیدهٔ من اشک می‌دید و هیچ نگفت |
| ولایت آن صنم شوخ سخت بیرحم است | | که جان بخون ز فراقش تپید و هیچ نگفت |
| | وله | |
| بر کسی منکشف نه شد رازش | | هر گلش رنگ و رنگ بو داند |
| بو نسیم و نسیم سرگردان | | ای ولایت خودش نکو داند |
| | وله | |
| خون ز چشمان ز خسته جگر جاری کرد | | با ولایت ستم آن جانهٔ گلناری کرد |
| نفس سر بجنون گریش آماده نساخت | | دایما با من مشتاق ستمگاری کرد |
| | وله | |
| آب حیوان چه کنم چشمهٔ کوثر خواهم | | بوسه از لب معشوق تمنا دارم |
| گر ز چشم تر من سیل روان شد چه عجب | | ای ولایت دل پر جوش چو دریا دارم |
| | وله | |
| شاهدے دلشکنے آفت جانے دارم | | ناوک انداز بتے سخت کمانے دارم |
| ای ولایت دل من سوخت و رنگ عهدش | | دیدهٔ منتظرے اشک فشانے دارم |
| | وله | |
| خاک شد در رهٔ عشق تو ولایت جانا | | پس غبارے بدل از خاک چرا میداری |
| ملت کفر ترا هست که از جرم وفا | | قتل آفاق بیک غمزه روا میداری |
| | وله | |
| نوشت نامه بخط غبار دلبر من | | توان شناخت که در دل کدورتے دارد |

زخون دیده رقم کن جواب در گلزار | شگفتگیش ولایت ضرورتے دارد

ولہ

زخنده نیست مجوف نادر خسارت | مگر به برق تبسم دو حلقه او فتاد است
برای طایر رنگ پریده ام دامیست | ولایت آنکه ز دام خیال آزاد است

ولہ

گر بباطن نیاز نیست ترا | حاصلی نیست لاجرم ز نماز
باخدا و رسول صادق باش | ای ولایت بسوز ریش دراز
همچو ریشی که بهر رود اریست | زو چه حاصل بجز تفاخر و ناز

ولہ

این سخن بشنو که در عهد قدیم | عابدی بر زهد خود مغرور بود
مبتلا شد باز در قتل و زنا | کز طریق حق پرستی دور بود
ای ولایت خودپسندی خوب نیست | نار شد ابلیس گویا نور بود

ولہ

سفله را منظور نتوان ساختن گو خوب روست | میخ را در دیده نتوان کوفتن گو از زر است

ولہ

می رود آب از دو چشم ترم | گرچه در سینه آتش است مرا
آرزومند مجمع حشرم | شوق اشکال دلکش است مرا
ای ولایت دلم شکیبا نیست | عشق با صورت خوش است مرا

ولہ

گر از می رخ برافروزد بخون بنشاند آتش را | دگر خوی از جبین ریزد به آب افشاند آتش را
نگاه گرم او بنگر که از تاثیر خون گرمی | ز پهلوی به پهلوی همی گرداند آتش را

| | |
|---|---|
| ولایت کی شود بازار او گرم و اگر باشد | بروی آتشین خود خجل گرداند آتش را |

ولہ

| | |
|---|---|
| چه جای تیر نگاهی که سوی ما اندازی | که جا به پهلوی دل داده ام خدنگ ترا |
| بیک و تیره ز شوخی دمی قرارت نیست | چگونه برکشم از تن قبای تنگ ترا |
| ولایت آه که از اشک سرخ و چهره زرد | بهار گل نرسد هرگز آب و رنگ ترا |

ولہ

| | |
|---|---|
| برو ملامتم ای محتسب زیاده مکن | که ریختند می عشق در خمیر مرا |
| بگفتن تو ز عشرت چگونه پرهیزم | که نیست از می و از دوستان گزیر مرا |
| ولایت از در میخانه بر نمی خیزم | که یاد ماند همین موعظت ز پیر مرا |

ولہ

| | |
|---|---|
| ستیزه والیست بصید دلم سمند ترا | گسست باز بشوخی شکار بند ترا |
| قیام سرو قیامت نمی کند برپا | که آفرید بلا قامت بلند ترا |
| ولایت از غم عشقت بگریه خرسند است | چه احتیاج بدارو ست دردمند ترا |

ولہ

| | |
|---|---|
| میگریم و ز اشک بن هر مژه تر است | شاداب هم ز خون دل ماست کشت ما |
| آخر بطعنه منفعل و سرنگون شدند | بودند بی خبر ملک از سرنوشت ما |
| چون رو نیاوریم ولایت بمیکده | ارشاد کرده اند بزرگان چشت ما |

ولہ

| | |
|---|---|
| نیاید کاری از دستم خدایا جز گناه اینجا | نکردم جمع جز سرمایه روی سیاه اینجا |
| ولایت رحمت حق بیشتر باشد ز جرم ما | بجز آمرزش ای ناوان بسر نام گناه اینجا |
| همانا محض بیشیری است هر جا التجا کردن | که هر شاه و گدا از سر نهد تاج و کلاه اینجا |

ولہ

شیخ مستانہ شد از گردش چشم مستان | مردمک را ز نظر جام بدست است اینجا
محفل بادہ کشان است بیا و بنگر | نفرت از فکر بلند و غم پست است اینجا
کس بہوش آمدنی نیست ولایت زنہار | ہر یکی مست بآواز الست است اینجا

ولہ

تا شعلہ بجان و رنزنی حال چہ دانی | جز سوختگان کیست کہ از عشق نظر یافت
بی زخم درون محرم اسرار نگردی | مردی کہ خبر یافتہ در دی بجگر یافت
در بتکدہ بنگر کہ ولایت بہ تصور | در ہر بتی از شان خدا طرفہ اثر یافت

ولہ

مدان کہ زر کند از احتیاج بی پروا | کہ گفتہ اند غنی تر زیادہ تر محتاج
صدف بلجہ دریا و سبزہ در صحرا | بابر کرمت اوست خشک و تر محتاج
ولایت انچہ بخواہی بخواہ از یزدان | کہ اوست از ہمہ مستغنی و بشر محتاج

ولہ

بجز تو گوش نہ گر ظرف داری | کہ حال ساقی و می خانہ گوییم
ز من بشنو اگر غافل نگردی | کہ راز بادۂ و پیمانہ گوییم
ولایت تا بہ سختی زندہ باشم | غزل از شوق بیتابانہ گوییم

ولہ

حسرت از رنگ دست و پا دارم | رشک بر طالع حنا دارم
دست و پا کن ز خون من رنگین | آشنائیم حق وفا دارم
ای ولایت ز بخت سبز حنا | چشم پر خون ز اشکہا دارم

ولہ

اے ستم پیشه گان بے الفت — مپسندید در چنین بند م
مدتے شد که نامه بر نرسید — گرچه بسیار آرزومندم
گاہے از درد عشق مے گریم — گاه بر حال زار مے خندم
یا سوال مرا جواب دہید — تا ز طول کلام لب بندم
یا فرستید انچه مطلوب است — وز محبت کنید خرسندم

ولہ

پنج شے را پیشتر از پنج شے — بس غنیمت دان بقول مصطفےٰ
تندرستی تا مرض پیدا شود — هم جوانی تا رسد پیری ترا
گر غنی ہستی ز محتاجی بترس — هم فراغت تا نه گردی مبتلا
ہر نفس از زندگی نعمت شناس — تا رسد ناگاه پیغام قضا
اے ولایت ترک دنیا آرزوست — دسترس الا ندارم جز دعا

ولہ

رابعه بگذشت روزے بر حسن — دید کو بر آب میکردے نماز
بر ہوا رفت و مصلے در فگند — با خدا اے پاک شد محو نیاز
الغرض چون فارغ از طاعت شدند — گفت با وے رابعه کاے پاکباز
این بود افعال ماہی و مگس — وز چنین اعمال بیرون است راز
اے ولایت حق پرستی مشکل است — عارفان را اینچنین سوز است و ساز

ولہ

گوش بہر شنیدنت دادند — دیده داوند از پے دیدن
بہر گفتن زبان عطا کردند — دل پے حق و صدق ورزیدن
الغرض این حواس و این اعضا — داده اند از پے پرستیدن

| | |
|---|---|
| قدر نعمت شناختن فرض است | وز خدا واجب است ترسیدن |
| ای ولایت ز حق مشو غافل | که قریب است روز پرسیدن |

ولہ

| | |
|---|---|
| کے توانیم شکر حق گفتن | نعمتِ بے قیاس داد بما |
| روح و جسم و ہر آنچہ بایستی | بے تقاضا بلطف کرد عطا |
| روز محشر کہ باز پرس شود | شافعِ ما کند محمدؐ را |
| گر ببخشد بعید نیست ازو | کہ ازو چشم رحمت است مرا |
| چون سرشت ولایت است گناہ | ربنا اغفر ولا تؤاخذنا |

ولہ

| | |
|---|---|
| این طرفہ تماشاست کہ عشق ہمہ فتنہ | خود بود تماشا و خود آمد بتماشا |
| خود بود کہ پیدا شدہ در قالب یوسفؑ | خود بود کہ پنہان شدہ در جان زلیخا |
| خود صورت شیرین شد و خود معنی فرہاد | خود ظاہر مجنون شد و خود باطن لیلی |
| خود بود کہ اسرار خود از غیر بپوشید | خود کرد بہ یکرنگی و مستی ہمہ افشا |
| خود بود ولایت بہ نہانخانۂ خلوت | خود آمدہ در جلوت و شد محو تجلی |

ولہ

| | |
|---|---|
| در گوشۂ چشم سیہت خال سیہ نیست | این بچہ آہو بود و مردمک آہوست |
| حاشا کہ بود نرگس بیمار تو مثلش | این نقطہ جادوست اگر چشم تو جادوست |
| نے نے غلط این نقطۂ موہوم کہ بینی | بے شبہہ دہانیست کہ چشم تو سخنگوست |
| یا خود نظرت بست بسوے دل زارم | وین عکس سویدا کہ بچشم تو پدیدست |
| آن چشم سیہ ترک سیاہ است ولایت | تیغش نگہ و خال عنبر سپر اوست |

ولہ

دید مستی جنید که مستی     پاے او بے قرینه مے افتاد
گفت مستانه پیروی ترسم     تا نیفتی ز بیخودے که مباد
گفت شیخا تو هوشیار برو     تا نیفتد ز پا همه بغداد
همدران حال ملهم غیبے     از پے آگهی ندا در داد
کاین جوان مست بادهٔ عشق است     نه ز آبے که هست هر برباد
شیخ را حالتے پدید آمد     که برآورد شورشے ز نهاد
تا چهل روز گریه هاے کرد     که ندامت کشید و راز کشاد

ولہ

حال ابراهیم ادهم گوش کن     کو بگورستان نشستی بیشتر
گفت مردے تا بخاک مردگان     چیست ای مرد الفت این قدر
گفت چون کردم نظر در کاینات     چار قسم ارواح دیدم سر بسر
یا همه بالاے خاک و زیر خاک     یا به بطن مادر و صلب پدر
رفتگان طالب که زود آیند زود     تا شود قایم قیامت زود تر
مایل از دیگر طرف آیندگان     تا کنید از بهر ما خالی مقر
الغرض از هر دو سو شوری بپاست     غیر گورستان نمی بینم مفر
ای ولایت گریه کن بر حال خود     کز فنا و مرگ هستی بیخبر
عاقبت از دار فانی رفتن است     توشهٔ بردار از بهر سفر

ولہ

می زدی با مخنثات دهل     عارفے نیک مرد چندین سال
هیچ دانی که از براے چه بود     تا بپوشد رموز فقر و کمال
پرده از روے کار چون بگشاد     زان نواے گریخت از اشتال

محرمان حریم خلوت دوست     از تفاخر بہ بستہ اند خیال
ایکہ مغرور بر کمال خودی     خبرت نیست لاجرم ز مآل
تو چہ دانی کہ معرفت چہ بود     چیست راز جمال و رمز جلال
چہ شناسی رموز وحدت را     کہ ندانستہ حرام و حلال
لاف عرفان ہمی زنی بخلاف     راہ نابردہ تا حریم وصال
یک دل و حجبات بے پایان     منزل عشق دور ہست و محال
مکن اہل کمال را بدنام     کہ ز حالت نصیب نیست بقال
ای ولایت بس است این قدرت     کہ نباشی ز فرقۂ بطال

ولہ

اصل آبای ماست ملانوان     گرچہ الحال از وطن دوریم
مادر ما ز دودمان صفی است     لاجرم ساکن صفی پوریم
در نسب آب و در حسب خاکیم     بر زمین نار بر فلک نوریم
مسکن خاص ماست روضۂ خلد     گر تقاضا کنیم مجبوریم
با چنین حال و با چنان اعمال     در تمنای جنت و حوریم
امت خاتم النبیینیم     از ازل با وفاق منظوریم
طینت ما ز آتش و باد است     گر خطا می کنیم معذوریم
روسیاہیم از سیہ کاری     لیک بر لطف دوست مغروریم
از خطیات خود پشیمانیم     بر قضای نبشتہ مسروریم
الغرض گرچہ جملہ عصیتیم     گر خدا رحم کرد مغفوریم
ای ولایت نظر برحمت کن     کہ بہ مصحف بذکر مذکوریم

ولہ

کذب گفتی که یا رسول مگوی / که سراسر خلاف ایمان است
در نماز ایها النبی مخوان / که بقول تو نقص ارکان است
ور تو گویی که این کلام حق است / نه خطابش بما چو قرآن است
خود بدان ای که حاضر است نبی / گرچه غایب ز چشم انسان است
متعلق است رحمت ازلی / که ظهورش بصورت آن است
منظری کن بآیهٔ رحمت / که مفصل همه بقرآن است
یا ندیدی که گفت ایزد پاک / رحمت ما قریب نیکان است
نیز فرمود رحمت عالم / آنکه او سر نثار او جان است
که بسمع خودش همی شنوم / گر صلوة من از محبان است
گرچه غایب ز چشم من باشد / می شناسم خود آن از ایشان است
کرده ام اثبات نفی بی‌خبران / منکرش منکر است و نادان است
لیکن اندر حدیث شرطی هست / که تمنای جان نثاران است
پس اگر نسبت محبت او / بهر تو لامحاله نقصان است
ای ولایت تو خاک راهش باش / که درش سجده گاه پاکان است

ولہ

دوش در عقل و عشق بحثی بود / درمیان بود قیل و قالی چند
عقل گفتی که اولین نقشم / مایهٔ حکمت و خیالی چند
عالم را زینت از وجود منست / منکشف میکنم مثالی چند
هر که باشد به افقت ورزد / حاصل او شود کمالی چند
قوت من به هستیاری علم / خسته را داد گوشمالی چند
عشق گفتم ز خود پشیمان نیست / که بیابد خوشی آ... لی چند

عشق خندید و گفت بس خاموش — که نه هان مگر صلاسے چند
منم اول ترین صد آخر — که عیان شد ز من جمالے چند
از من است این تمام کون و مکان — ور وجود من است حالے چند
هم وجودِ تو از وجود من است — باکرامات و با جلالے چند
ور دمے از سرت کنم بیرون — گر بجوئی هم با عقلاے چند
کنت کنز آ حدیث من باشد — طاهر و باهر از سقالے چند
معرفت از من است و اصل منم — ور زمن هست این کمالے چند
عقل شرمنده شد ازین دعوی — عشق چون داد گوشمالے چند
الغرض عشق مایهٔ هستیست — هم از و هست انتقالے چند
ای ولایت تو باش بندهٔ عشق — که امان یابی از زوالے چند

ولہ

اینکه گفتی محمد عربی — بشری هست همچو ما بشر است
کذب گفتی و خاک در دهنت — گر کمالش دل تو بے خبر است
چون محمد بشر نه هرگز — در تو جملهٔ صفات گاو و خر است
بود خیر البشر نبیؐ کریم — سترِ تو بیشتر ز جان نور است
تو ز قل انما انا بشر — آنچه فهمیده خطا و شر است
حق اگر گفت قل نگفت ترا — که تو گوئی که هم چو ما بشر است
نور قدسی کجا و نار کجا — گفت و گوئی تو غیر معتبر است
او اگر صورت است حق معنی است — که قدم با حدوث جلوه گر است
آنچه نه در حق او به قرآن است — کے بدانگونه در حق دگر است
نگر از چشم هی اسمے بینی — نظرت بر یک آیه مقتصر است

بشنو از من که گرچه خود گفتی — از تکبر دل تو پر اثر است

فعل تو مستحق لعنت تست — که ترا فضل خویش در نظر است

خود بیندیش ای ز حق غافل — که از ان آیه مطلب دگر است

از پی رد معتدین فضول — وارد این رمز حق بوحی اندر است

تا نگویند چون عزیر و مسیح — که محمد خدای یا الٰه است

یا دگر گونه همچنین کلمات — که همین کفر و شرک در خبر است

نه پی آنکه هر نفس گوئی — که محمد چو ما همه بشر است

او بذات و صفات نور خدا است — زانچه ما پی بریم پاک تر است

هان ولایت خلاف این مسلک — قول بیهده هبان خیره سر است

وله

دوش در چشم و دل مناظره بود — باز کردند خشم تکرار

دل بگفتا بچشم کای بدبین — می کشم از تو سختی بسیار

هر کجا ماه پیکری بینی — همه داغم کنی بصد آزار

حاش لله که مردمی باشد — خون من می خوری بگریه زار

چشم دل را بخشم داد جواب — که مرا نیست جز اطاعت کار

می کنم هر چه باز می گوئی — خود به نظاره می کنی اصرار

چون ز فرمان تو بردن نزدم — پس ملامت کراست ای عیار

عاقبت عقل در میان افتاد — کرد فیصل قضیهٔ دشوار

گفت گر نیست در میان خطر است — باشد این شیوهٔ اولو الابصار

ورنه باید خلاف وسوسه کرد — گرچه حاصل ز دیدن اغیار

فرض کردم که نفس راضی نیست — بی تماشای لعبتان زنهار

فکر کن نیک تا چه خواهی کرد — گر حسینان پر است شهر و دیار
گر یکی زان همه بکام تو شد — کارسازی بنوبس و بسیار
لیکن او هر کجا ست ببیند — باز گوید که هان ببین یکبار
وین محال است کز همه خوبان — کام گیری بوصل و بوس و کنار
الغرض احتراز او لیٰ تر — که زیانیست در چنین دیدار
اے ولایت محال شد بہ پرہیز — نفس اماره تا نه گردد خوار

ولہ

اینکه گفتی که قادر است قدیر — تا چو احمد دگر کند پیدا
آفرین مرحبا جزاک الله — منکر قدرتش نیم اصلا
لیک می پرسم ای خدا دشمن — خود جوابے بده سوال مرا
که دلیل فضول تو ز کجاست — از حدیث است یا کلام خدا
گر ازین هر دو نیست بی اصل است — ورنه اثبات قول خود فرما
تا کجا گفت حق که گر خواهم — ثانی مصطفیٰ کنم پیدا
چون ز قرآن پاک ثابت نیست — این چنین مطلبے ز سر تا پا
پس بود حجتت بفرض محال — وین نباشد حدیث شارع ما
فرض ذهنی نه رکن ایمان است — و هم باطل کجا و صدق کجا
دعویت نیز گر کنم تسلیم — گرچه باشد حقیقةً بیجا
آخر اے تیره دل همی دانی — کز همه اول است سید ما
بسکه همتا ے اولیت اوست — همسر او محال شد حقا
ما و رائے خاتم النبیین است — غیر او نیست بہر ما مولیٰ
باطلش مے کنی بہ ہم حینے — تہمت کذب مے نہی حق را

ور تو گوئی که حق تو اندر کرد | گرد و اول همه کند یکجا
این قیاست مقابل است بنص | بس غلط در غلط بحکم نبا
غافلی از اشارهٔ لولاک | تا چه فرمود ایزد دانا
گر ازل هست و گر ابد لاریب | ذات پاکش محیط شد همه را
وز ابد هست عالمی بیرون | وین خیال تو لغو هست و خطا
گفتگوی تو سربسر غلط است | راه رفتی خلاف راهنما
جز عنادت نمی شود مظنون | جز فسادت نمی شود الفا
جز نقارت نمی رسد در دل | جز شرارت نمی کنی امسا
گر همین ملت است صد فریاد | ور همین مسلک است واویلا
رو بدنیا منافقانه مباش | گر تو خواهی سلامت عقبیٰ
گر نبودی محمدؐ عربی | حق نکردی ظهور راز اخفا
نور حق گوی و نور حق دانش | تا نباشی ز زناریان فردا
جلوهٔ روی اوست شمس و قمر | پرتو نور اوست ارض و سما
ای ولایت فدای او دل و جان | ور قبولش کند کمال عطا

## رباعیات

آنی تو که عشاق تو یکتا باشند | مدهوش بذوق جام صهبا باشند
هندو باشند و بت پرستی نکنند | کافر نشوند و در کلیسا باشند

### وله

آنی تو که در مقام اعلی رفتی | از کرسی و عرش نیز بالا رفتی

| | |
|---|---|
| ادنی ز عروج پایه قربت تست | این رتبه که در مقام ادنی رفتی |
| ولہ | |
| هم عابد و هم ظهور معبود توئی | بودی که نبود اصل آن بود توئی |
| القصه ز هر چه هست و خواهد بودن | ای سید کائنات مقصود توئی |
| ولہ | |
| فردا که چو شمامه ها پیش آرند | نادیده بچشم شاه و درویش آرند |
| مجروح دلان تیغ ابرویت را | فریاد کنان بسینه ریش آرند |
| ولہ | |
| آنی که بتست ابتدای همه کس | آنی که بتست انتهای همه کس |
| آنی که بجز در تو ماوای نیست | آنی که بتست التجای همه کس |
| ولہ | |
| آنی که بهر کسی سزا خواهی داد | لاریب جزای کارها خواهی داد |
| هر نیک و بدی که آید امروز زما | پاداش همه روز جزا خواهی داد |
| ولہ | |
| ای نور خدا جان بهشتی بخدا | ای لقب و پاک سرشتی بخدا |
| فارغ نشدی از غم امت یکدم | جز تخم ریاضات نکشتی بخدا |
| ولہ | |
| آنی که تو سالک مسالک هستی | جان رسل و روح ملایک هستی |
| دانی که ولایت بیقین سید اند | کز بهر تو آفرید مالک هستی |
| ولہ | |
| ای دیده در انتظار تسکین رحمت | ای گوش به آواز صریر قلمت |

| | | |
|---|---|---|
| ای جذب سوید السودا خطِ تو | | ای تازگی جان بامید کرست |
| | ولہ | |
| ای ضبط قوانین محبت از تو | | ای ربط مضامین مودت از تو |
| ای باسنِ زار بستہ پیمان وفا | | ای روشنی چشم ولایت از تو |
| | ولہ | |
| اول بقضا گناہگارم کردی | | آخر بہ نجات امیدوارم کردی |
| نازم بکمال رحمت کاملات | | کز کردۂ خویش شرمسارم کردی |
| ۹ | ولہ | |
| فریاد کہ ابواب کرم مسدود است | | ہر جا کہ روم بالتجا بے سود است |
| ای رب کریم مشکلم آسان کن | | وقتی است کہ رحمت ترا مقصود است |
| | ولہ | |
| ای احمدِ ہاشمی تباہم بنگر | | این بیکسی و روز سیاہم بنگر |
| مقصود کراستے و مطلوب کرم | | بستند ز چار سوے راہم بنگر |
| | ولہ | |
| دنیا کہ در فنا بر ویش باز است | | ہر دیدہ درین مکان چو چشم باز است |
| گوئی کہ شوم تارکِ دنیا فردا | | فردا چو شود ہمان تامل باز است |
| | ولہ | |
| عشقے تو کہ در بزم ظہور آمدۂ | | پروانہ نماے شمع طور آمدۂ |
| حقا کہ جلال تو جمالے وارد | | نوری و ہم از عالم نور آمدۂ |
| | ولہ | |
| چشمے کہ ترا دید نہ بیند جز تو | | روئے تو کند نظارہ ہر دم ہر سو |

| | |
|---|---|
| مشتاق رخ تو خون نگر ید چہ کند | شرط است کہ بی نور شود دیدہ او |

ولہ

| | |
|---|---|
| ہادی بصراط مستقیم آمدۂ | آری بکرامات کریم آمدۂ |
| ذات تو یقین عاشق حادث نبود | حقا کہ زعالم قدیم آمدۂ |

ولہ

| | |
|---|---|
| شق القمر اعجاز تو بے شبہہ و شک | آوازہ و رحمت تو در ملک عرب |
| انعام تو عام از فلک تا بہ زمین | نام تو بلند از زمین تا بفلک |

ولہ

| | |
|---|---|
| عید آمد و از ورت لبعیدم ہیہات | در حسرت طالع سعیدم ہیہات |
| ہر کس بحبیب خود وصالے دارد | من دور ز خدمت لبعیدم ہیہات |

ولہ

| | |
|---|---|
| این علم کند تباہ و مغرور ترا | علمے دگر ست کان رساند بخدا |
| گر طالب صادقے ولایت بشنو | صدرہ بخدا اسدرہ آمد اینجا |

ولہ

| | |
|---|---|
| سلطان امم سید آفاق توئی | با نور جمال شمع نہ طاق توئی |
| تا باختہ نرد باز عشقت بازی | از جنت دو کون حاصل طاق توئی |

ولہ

| | |
|---|---|
| آنی کہ جلال حق جلال تو بود | آئینہ احمدی جمال تو بود |
| مخدوم دو عالمے و خادم بے نام | تکمیل بشر آیت از کمال تو بود |

ولہ

| | |
|---|---|
| آنی کہ ز تیرغہ تو مستان ستند | مدہوش ہیبت خدا پرستان ستند |

| | |
|---|---|
| چشمان تو قاتل و ندیدم خلقے | کز پنجۂ این دراز دستان رستند |
| وله | |
| خوش آنکہ دلم بعشق دیوانہ شود | بر شمع جمال دوست پروانہ شود |
| ہر چند کہ بر سر رودم دود جگر | افسون محبت تو افسانہ شود |
| وله | |
| آنی کہ بہ کاف و نون جہانے کردی | آفاق نمودار بآنے کردی |
| ہر پست و بلند در عدم بود نہان | ناگاہ زمین و آسمانے کردی |
| وله | |
| آنی کہ باعجاز مسیح آمدۂ | افصح بزبان ہر فصیح آمدۂ |
| نسبت بجمال تو ندارد یوسف ؑ | او بود صبیح و تو ملیح آمدۂ |
| وله | |
| آنم کہ ز کوئے تو بجنت نروم | حقا کہ بمحراب عبادت نروم |
| روحم پس مرگ ہم ازین در نرود | ور قتل کنند تا قیامت نروم |
| وله | |
| آنی کہ ز آفات پناہ آمدۂ | مثبت پئے نفی لا الہ آمدۂ |
| مقبول خطاب قل ہو اللہ توئی | باللہ کہ بکونین رفاہ آمدۂ |
| وله | |
| ترسم کہ رہ تنگ نفس گم نہ شود | زین قافلہ آواز جرس گم نہ شود |
| باللہ ولایت کہ مقام حیف است | دنیا لغفسے چند وہوس گم نہ شود |
| وله | |
| عمرے بفراغ و بیگناہی بگذشت | عمرے بذنوب و روسیاہی بگذشت |

اکنون ز حیات منقطع شد امید — هیهات که وقت عذرخواهی بگذشت

ولہ

ای نام تو بی‌نیاز الله الله — بنواز بحضرتت ببین حال تباه
از جرم و خطای خود پشیمان هستم — ای مالک وای غفور بگذر ز گناه

ولہ

هرچند که بوده‌ام خدایا همه جرم — دارم ز تو چشم رحمتی با همه جرم
ما خاک ضعیف و تو کریم مطلق — از تو همه عفو آید و از ما همه جرم

ولہ

پاکان که ز طاعات ز دنیا رفتند — فارغ ز عذابات به عقبی رفتند
الا خنک آنان که بعشقت مردند — حسرت بردند و با تمنا رفتند

ولہ

دنیا که سرای جاودانی نبود — زنهار که جای کامرانی نبود
جز حق که بیک حال قدیم و باقیست — آن چیست که مستهلک فانی نبود

ولہ

ای سید پاک افتخار عالم — تا چند روم بشوق ماه و سالم
یا جاذبه که حاضر آیم آنجا — یا جوش جنون که بحسرت نالم

ولہ

ای عارض روشن تو قرآن مبین — هر خال مدور آیتی هست حسین
ابروی تو بی‌شبهه بود مد سیاه — لعل تو مد سرخ و دهنت میم مبین

ولہ

این سر که مراست خاک پایت بادا — وان خاک فتاده هم فدایت بادا

صد بار اگر روح بقالب بدمند
مشتاق دم تیغ رضایت بادا

ولہ

آنی که سراپرده برافلاک زدی
هر چند که احمدی ظهور احدی
ذات تو بود مظهر نور صمدی
لاریب محیط از ازل تا ابدی

ولہ

خواهم که بعشق جان نثار تو کنم
تن خاک همه بر گذر تو کنم
تا جان ندهم دل نه شکیبد هرگز
مردم بلغبے که سر بکار تو کنم

ولہ

ذات تو بود نور الهی لاریب
اعجاز تو ماه تا بماهی لاریب
امید شفاعت از تو دارد هر کس
ای شافع کل جهان پناهی لاریب

ولہ

تا مردمکم ز چشم تو بست خیال
گردید سپیده از پی عین کمال
وز گرمی نظاره ز چشمم بر جست
در چشم تو جا گرفت و شد صورت خال

ولہ

در سحر ز سامریست افزون چشمش
خواند باشاره طرفه افسون چشمش
خال سیهش صفر ندارد باشد
یعنی نبود چشم بتان چون چشمش

ولہ

ای نور خدا عجب تماشا دیدی
یعنی شب معراج خدا را دیدی
مردم به تحیرے که منظر تو خودی
ذوق است که هر سمت چه انجا دیدی

ولہ

روی تو بحسن طرفه شانے دارد
باللہ که شاهدانه آنے دارد

چشمے کہ ترا دید نگیرد خوابش | آرے ز ملاحت نشانے دارد

ولہ

آنی کہ بمعذرت عتابے نکنی | گر معصیت آرند خطابے نکنی
از ماست کہ بر ماست الٰہی توبہ | ورنہ تو چنانی کہ عذابے نکنی

ولہ

دنیا کہ بیک چند فنا خواہد بود | حقا کہ پس از مرگ بلا خواہد بود
ہر چیز کہ با ماست ز ما خواہد ماند | الا عمل ما کہ بما خواہد بود

ولہ

با بلبل چمن حدیث تو می گوید | گل بو شدہ در ہوائے تو می پوید
از غنچہ صبا نکہت تو مے بوید | القصہ کہ ہر یکے ترا مے جوید

ولہ

نقاش ازل کہ از رخت پردہ کشاد | بر آیۂ حسن تو رقم کرد و صاد
لرزید ز رعب حسن دست و ز قلم | یک نقطہ چکید و شد یکے صورت ضاد

ولہ

چشمش کہ بسحر عین مانند بود | صد مردمک دیدہ اش اسپند بود
صد عشر است ای ولایت خالش | کز چشم بتان بسحر دہ چند بود

ولہ

تا تیر نگاہ باز گرداند ز راہ | جادوش گرفت صورت خال سیاہ
حسنش افزود امتحان قدرت | یارب ز نگاہ شوخ تر کانہ پناہ

ولہ

آنی کہ کرم بذات پاکت نازد | آنی کہ حرم بذات پاکت نازد

| | |
|---|---|
| باللہ کہ دو کون خاک راہِ تو بود | آنی کہ ارم بذات پاکت نازد |

ولہ

| | |
|---|---|
| آدم بتولاے تو ناجی ز عتاب | موسٰی ز ولاے تو مشرف بخطاب |
| تشریف وجود عالمے یافت ز تو | جویاے رضای تست رب الارباب |

ولہ

| | |
|---|---|
| آنی کہ مسیح آرزویت دارد | جاں دادہ ہوای خاک کویت دارد |
| در دوری تو زیستنش بود محال | الّا نفسے چند بہ بویت دارد |

ولہ

| | |
|---|---|
| آنی کہ ثناے تست طٰہٰ یٰسٓ | وز گلشن کوی تست رضوان گلچین |
| از بہر تو آسمان برافراختہ اند | وز بہر تو کردہ اند مبسوط زمین |

ولہ

| | |
|---|---|
| دانم شب معراج ببالا رفتی | با جوش تقاضا و تمنا رفتی |
| الا ہمہ حیرتم کہ ما او تیتم | خود فرق چہ بود چون درادنیٰ رفتی |

ولہ

| | |
|---|---|
| مقصود حقیقت و مجازی باللہ | ما داے نیاز بے نیازی باللہ |
| عشقے کہ بخود حسن ازل باختہ توئی | خود رازی و خود محرم رازی باللہ |

ولہ

| | |
|---|---|
| آنی تو کہ چون ترا نبوت دادند | در ملک و ملک ندای رحمت دادند |
| ہم مرتبۂ کمال شد ختم بتو | حتی کہ بہ سبطین شہادت دادند |

ولہ

| | |
|---|---|
| ہر دیدہ کہ دید محو رعنائی تست | گوشی کہ شنید دل بتو وا دوخت |

ای شان حق آشکار از جلوهٔ تو | آنکس که ترا یافت خدا را کی جست

ولہ

آنم که ز اندازه فزون میگریم | وز رنج فراق دوست خون میگریم
باسوز و گداز و باخموشی چون شمع | بنگر که بدر رو عشق تو چون میگریم

ولہ

چشم تو بعاشقان فسون می بازد | دلها بکرشمه به ز خون می سازد
یارب ز نگاه ترکانه سپاه | برکشتن خلق بین که چون می تازد

ولہ

خواهم دل کافر که مسلمان نه شود | وز کافری خویش پشیمان نشود
دانی که چنین دلے چرا میخواهم | صرف از پے آنکه عار ایمان نشود

ولہ

ای قبلهٔ دین و کعبهٔ ایمانم | سرشل ذبیح بار تن نمیدانم
ای فخر خلیل عید قربان منست | آنروز که در پای تو جان افشانم

ولہ

رمزے ز کمال دلستانی گویم | در حسن ملیح تو نشانے گویم
نقش دیگر گشت خوشتر ز نخست | زیباست اگر یوسف ثانی گویم

ولہ

آئی تو که فخر عالمے ای عربی | آئی تو که خلق ما سوا را سببی
آئی تو که وصف گشت قرآن مجید | آئی تو که نامد است بعد از تو نبی

ولہ

آئی که ترا اذن شفاعت دادند | برتر ز قیاس ارتفاعت دادند

وله

آئینه ز عکس تو جلا میگیرد
خورشید ضیا و مه صفا می گیرد
القصه بقدر قابلیت هر یک
فیضی ز وجود تو فرا می گیرد

وله

مانند تو هیچکس گرامی نه بود
موسیٰ بکمال همکلامی نبود
حسن تو ز نور حق نشانها دارد
نظاره کند کسی که عامی نبود

وله

حقا که جمال تو جمالی دگر است
حقا که جلال تو جلالی دگر است
جائیکه شدی و هم ملایک نرسید
حقا که کمال تو کمالی دگر است

وله

آنی که فلک بذات پاکت نازد
هم ملک و ملک بذات پاکت نازد
هر چیز که حادث است ای نور قدیم
بی شبهه و شک بذات پاکت نازد

وله

ای محو تجلی تو عشاق همه
خونابه غمت بجان مشتاق همه
ای کیست که منت تو بر وی نبود
ممنون شفاعت تو آفاق همه

وله

گر بی تو گذشت زندگانی همه هیچ
این طفلی و پیری و جوانی همه هیچ
هیهات که عمر بی تو ام می گذرد
دردا که بود عشق زبانی همه هیچ

وله

این کاخ که از پی تو پرداخته اند
وز بهر تو با ظهور پرداخته اند

| | |
|---|---|
| معلوم شد از معنیِ دہنت کہ ز غیر | خلو نکتۂ خاص تو پرداختہ اند |

**ولہ**

| | |
|---|---|
| حسن تو اگر بعالم افسانہ نشود | ہر شمع رخے ہست کہ پروانہ شود |
| از خوبی تو ملک و ملک بے خبر است | ورنہ ہمہ کائنات دیوانہ شود |

**ولہ**

| | |
|---|---|
| دل سخت و سیہ ز جرم بیحد شدہ است | ہیہات ولایت کہ چہ مرتد شدہ است |
| گر دست دہد بوسہ زنم بر دل خود | حقا کہ شبیہہ سنگ اسود شدہ است |

**ولہ**

| | |
|---|---|
| خوئے کہ برخ آتشی نمودار شدہ است | سیماب نگر کہ قایم النار شدہ است |
| ہیہات ولایت انچہ گفتی بغلط | خرشید پر از ثابت و سیار شدہ است |

**ولہ**

| | |
|---|---|
| دردا کہ باشتیاق تو مے میرم | اے وائے کہ مطعون جوان و پیرم |
| تا چیست نصیبم ز فراق و ز وصال | یارب چہ نوشتہ اند در تقدیرم |

**ولہ**

| | |
|---|---|
| آنی کہ بحب تست بہبود حیات | رحمے کہ بلطف تست امید نجات |
| ما دائے ولایت نبود جز در تو | اے بر تو و بر آل کریمت صلوات |

## تقریظ از مصنف

تعالی اللہ این دیوانیست یا از علم معانی بیانی جسم سخن را جانیست یا از حلاوت آبجوانی دہنے نے ہر نقطہ اش دہانی و ہر خط زبانی گلگونہ روی تبان است یا پیرایہ حسن بیان کرشمہ سیم تنان است یا راحت دلہائے تپان سے لئے خستہ را در ماسنے و کشتہ را جانی ۔ جو ہر مضمون است

یا گوہر مکنون سرور جان محزون است یا مخزن لآلی مخزون سے لئے آن را مکانے
و این را کانے طلسم خیال است یا چہرۂ نظم را خال مجموعہ جد حال است یا
جامعہ ہزل محال سے لئے محبت را شانے و عشق را نشانے ہنگامہ فتنۂ
خوبان است یا دل گرمی شعلہ خوبان افسانۂ خستہ دلان است. یا جان افسون و
دل آن سے لئے زخم را نمکدانے و شور قیامت را سامانے. سوز درون است
یا شور جنون دریاے خون است یا تلاطم جیحون سے لئے سینہ را سنانے و دل را
پیکانے. یوسف با کاروان است یا جرس راہروان پیکر معنی را روا ن است یا
صورت عمر روان سے لئے خلاصہ ہر داستانے و فریب ہر دلستانے. غمزہ را روز
بازار است یا دلبر بایل یا آزار شرح حالت زار است یا جلوۂ حسن دل آزار سے
لئے شور جہانے و ہمہ نالہ و فغانے. کلام رنگین است یا خاتم سخن را سجع نگین خفتہ
را شمع بالین است یا بیدار را نور یقین سے لئے دماغ را ریحانے و دیدہ را گلستانے
عربدہ جوے سراپا ناز است یا شعبدہ خوے ہمہ طناز بزم آراے سوز و گداز است
یا پردہ کشاے راز و نیاز سے لئے ہمہ سوز نہانے و ہمہ حسرت و حرمانے. تماشاے
دیدن است یا نوید شنیدن خزان بر خود پیچیدن است یا بہار گل چیدن سے لئے
گداز نہانی و شمع شبستانی. شمع بر خود پروانہ است یا وارستۂ کلبۂ ہستیش پروانہ
فروغ ہر کاشانہ است یا جد دہر لے کہ محل حاشانہ سے لئے گفتن را جہانی و شنیدن را
سلسلہ جنبانی. چمن پر بہار است یا گردش لیل و نہار گلبن بے خار است یا تازگی
ہر مرغزار سے لئے بے برگی را خزانے و شگفتن را حیا بانے آئینۂ بے زنگ است
یا از سیہ مستی معنی عین زنگ معنی بود صورت رنگ است یا فریبندۂ دل بے
درنگ سے لئے ہر لحظہ نشانے و ہر دم بانے. زمین سخن را آسمانیست یا زمینی
کہ او را آسمانیست از تشبیہ جہانی است یا از استعارہ جہانی سے لئے آب روانی و

آتش سوزانی جوہر تیغ نگاه تیز است یا معرکهٔ خشم و ستیز نیرنگی عشق فتنه انگیز است
یا نمونه کجداری و مریزی سے لئے نساحری را قرار آسے لئے و سامری را ایما لئے۔ مرقع معانی
ست یا مجموعه سخندانی دفتر اسرار نهانی است یا ترجمان زبان بے زبانی لئے سے لئے
همه بهارستانی و طرفه نگارستانی۔ شاہد دلفروز است یا مونس شب و انیس روز رفیق
جان غم اندوز است یا ہر مصرعش ناوک جگر دوزے نے برق تپانے وا ابرو یار اسے
دانا را ہوش افزا است یا خرد را دیوانه نما دیده را حسرت زا است یا دل را حسرت
آما لئے سے لئے همه فیضانے و مایه سرور ہر مہربانی تحریر سخن پروران است یا آئینهٔ فکر
دیده وران دلبند افسون گران است یا کتابهٔ پیش طاق دلبران لئے سے لئے پیشکش
ہر مهمانے و دست بخت سبز پا لئے۔ دودے از داغ جگر است یا طوفانے
از دیدهٔ تر سواد بینش ہر صاحب نظر است یا محبوب پری منظر لئے سے لئے پیچ و تاب
را سنبلستانے و طول امل را بیابانے۔ سرمایه آشفته سریست یا آئینه دار
بیخبری صورت معنی پروریست یا گنجینه سخنوری سے لئے گوہر نایاب را عمانی و
با تاب لعل رمانی دولت بے زوال است یا جواب ہر سوال دلیل عین کمال است
یا مبد خرد را مآل سے لئے سود بے زبانی و ناموری را برہانی نوش بے نیش
است یا حلاوت از عسل بیش ناظورهٔ بیگانه و خویش است یا عقل جنون در پیش
لئے سے لئے خودنمائی را نشانے و خودفراموشی را دو کالئے سودا ہے روز افزون است
یا دیوانه را انجز دره بنون حقیقت دلها سے پرخون است یا انجام کار آغاز جنون
سے لئے مستعد را امتحانے و مستفید را احسانے حدیقهٔ حسن عمل است یا نتیجهٔ فکر
بے خلل حل مالاینحل است یا مشکل غیر منحل سے لئے ہے لئے دیر معانی و عشق را کفرستانی
نمونه چنان و چنین است یا نقشه زمان و زمین رشک نگارخانه چین است یا سراپای
لعبتان حسین سے لئے کیفیت وجدانی و شرار باطن را دخانی سرچشمه بینائی است

یالب لباب حکمت ودانائی حاصل حوصلہ آزمائیست یا محاصل خودآرائی لے نے
چمنستانے پر از لالہ وارغوانے تجلاے کلام را آمینیست یا از لالہ ونسترن خرمنے
طراز دانش ہر فنے است یا جوہر اندیشہ را اسعد نے سنے نے لفظ ومعنی را قرآنے
وسعادت را اعانی مغز ہر گفتگو ست یا سراغ ہر جستجو زمزمہ کو بکو است یا ترانہ نغز
ونکو لنے نے از سواد سنبلستانی واز بیاض چہرہ اغانی آرایش ہر انجمن است
یا گل تازہ ہر چمن سلسلہ ضبط ہر سخن است یا واسطۂ ربط جان وتن سنے نے یا شعلہ
ہمزبانی وبانور نظر ہمعنانی طرۂ پیچ وپیچ مضامین است یا سواد دیدۂ دوربین کلام
شیرین است یا سوز حسن نمکین سنے نے بضاعت ضعیف البنیانی سراپا نادانی
عنوان ہر نامہ الیست یا رشحۂ از لے خامہ فروغ ہر جامہ الیست یا لطیف ہر چگامہ
نے نے ممسک ہر بذلہ خوانی وظرافت ہر جوانی مطلع اشعہ ساطع است یا پر از
ابیات لامع ہوش افزاے شامع است یا زکاوت را حجت قاطع لے نے
ہم بوستانے وہم عندلیب خوش الحانے قافیہ را عجیب وسایل است یا عرض را
فتاواے مسایل خلاصہ رسایل است یا اعتصام ہر گونہ وسایل لنے نے یوسف
بلاغت را کنعانے وبمصر وزنداے قبلہ شاعران است وکعبہ عاشقان مقصود
عارفان است یا مطلوب ہر دل وجان سنے نے پروانہ کاروانی والفاظ را
کاروانے نسخہ شفاست یا تفسیر مصحف صفا تصویر جور وجفاست یا مرات مہر
ووفا نے نے کشور نظم را سلطانے ومملکت ذہن را خاقانے نغمہ ہر آہنگ
است یا ترنم ہر چنگ منصوبہ بازی فرنگ است یا ہر علم را فرہنگ لنے نے
ہمہ عرفانے وفطرت را لوانے جلیس جلوت است یا محرم حریم خلوت کحل الجواہر
بصارت است یا نور العیون نضارت است لنے نے جمعیت خاطر ہر پریشانے
از خود پشیمانے جانفزاے بیدلان ست یا راہنماے کاملان پیہ وہ در سبلے

حاصلان است یا پردہ دار قابلان سے نے عیب را مہر گانے و بہر ہنر بہارانے نور دلہاے تاریک است یا جادۂ اسرار باریک رنگ و بوی دور و نزدیک است یا حسن و عشق را شریک سے نے ہر ادیب را دلبتانے و ہر بلبل را بستانے مطبوع جوان و پیر است یا مقبول صغیر و کبیر مرغوب ہر و بیر است یا منظور ہر بینظیر سے نے دافع خلجانے و باعث اطمینانے دمساز کم مایگان است یا ہمراز بلند پایگان گنج شایگان است یا خزانہ رایگان سے نے نغرہ جانستانے و تیر بے امانے موافق حکمت یمانی است یا لطیفہ ارنی و لن ترانی مطابق احوال روحانی یا ہمہ رحمت یزدانی سے نے دشمنان را سیف برانی دوستان را نور ہانی مرہم زخم دردمندان است یا داغ جگر خود پسندان لالہ زار خندان است یا مجمر سینہ راسپندان سے نے ہمان دیوانے و باحباب ارمغانی لراقمہ

| | |
|---|---|
| ہرچہ از خوبی کلام نکوست | بی تکلف دروست یا خود از وست |
| کام جان را حلاوت معنی است | ہر کہ گوید خلاف لایعنی است |
| روش او ز ہر طریق جدا | حبذا مرحبا بنام خدا |
| صفحہ صفحہ گلے و یا سمنے | ہر ورق از شگفتگی چمنے |
| ہرچہ گفتم ہنر بود یا عیب | ہمہ در دل فگند ملہم غیب |
| ای ولایت کمال من چہ بود | فیض او ہست ہر سخن کہ بود |

ارسے اگر ہمہ زشت است خوبی آموزگار است و اگر ہمہ خوب است زشتی حاسدان بیکار بالجملہ اگرچہ کم است بسیار و یادگار تن خفتہ و جان بیدار و بمقام ستایش پروردگار ہمانا اگرچہ از ناکامی ہمہ تن باسم الامور رحمت بے قیاسم ہمان بہ کہ قدر نعمت شناسم بلکے بخشندۂ بے منت را سپاسم کہ ہمہ از کرامت اوست چہ گفتار و چہ کردار آخر نہ ہمانم کہ بہ پیکر صورت مانم از معنی حرف زدن

چه دانم و از لفظ سخن راندن کے توانم که وجودم بیکار است و کارم بدست مختار جان آفرین که جانم بخشید بلکه از سخنوری جهانم بخشید آفرین براو که زبانم بخشید و تمیز سود و زیانم بخشید ورنه خود مرا چه اختیار اکنون بباطن بیدارم اگر بظاهر خفتم و بمعنی نمودارم اگر بصورت نهفتم و این همه گوهر آبدار که سفتم به طفیل وجودیست که از عدم بر آورد تا گفتم پس درود بر سید ابرار ؎

| | | |
|---|---|---|
| | صلوا علیه بکورة و عشیة ؛؛ الف الصلواة مع السلام و زیدوا | |

اے ولایت این چه پرداز انشاست که هر فقره از ربط مبراست و در لفظ از همدگر جداست و در معنی از مناسبت معراست و از آغاز تا انجام بیک هنجار گفتار مجذوبانه است یا تیر ملامت را نشانه تقریرستانه است یا تحریر منشیانه یا از هر طرز علیحده و برکنار گاهے بدیوانش ستوده و گاہے بلغرستان گاہے برق تیانش دا نموده و گاہے گنج شایگان و جاے گفته که گردش لیل و نهار آخر اسیر سنجه هرزه سرائیست و کدام عبارت آرائی آیا ابله فریبی و خودستائی است یا همه دردسر افزاے یا سترلیست درین گفتار مگر از اختلاف مضامین خبر داده که از جاے بجاے افتاده ازین رواست که لاابالی زبان کشاده و از هر فقره آئینه بروے هر بیت نهاده مرحبا به جودت طبع طراز آنیک وقت آنست که بس کنی که در طرز خود یک سخنے ظاهر است که معنی شناس هر سخنے آن به که بفکر طول کلام جان نکنی که این همه کم نیست بلکه بسیار از اقتمه

| | | | |
|---|---|---|---|
| ابتداے وجود از سخن است | | هر چه موجود شد بحکم کن است | |
| منتهاے سخن هویدا نیست | | انتهایش هنوز پیدا نیست | |

ای ولایت تو کیستی و کدام — بکن ای ناتمام ختم کلام
هر چه گفتی بس است هرزه مگو — خو دند اند کسے نهایت او
به که بفرستی ارمغان درود — به محمدؐ که هست جان وجود
تا حیات است سلام حق بروے — هر نفس بیشمار پے در پے

## تمت

بعون ایزد متعال دیوان منشی ولایت علی صاحب بتاریخ ۲۹ ربیع الثانی سنه ۱۳۳۱ هجری حسب خواهش عزیز از جان احسان علی ڈاکٹر بقلم عاصی محمد امیر حسن ناظم شاه پوری ضلع فتحپور هسوه باتمام رسید

۱۷ اکتوبر ۱۹۱۲ء

طالبان راہ حق کی نذر

طالبان راہ حق کے لئے قیمتی تحفہ

۴۸۶

# عقائد العزیز

اس کتاب کو جناب مرشدنا مولٰنا حضرت محمد عزیز اللہ شاہ صاحب صفی پوری لطول حیاتہ نے تصنیف کیا ہے بلحاظ حُسن باطنی یہ کتاب موجودہ زمانہ مین لاجواب ہے شاہصاحب موصوف نے شروع کتاب مسلمانون کے ایمان مفصل سے کی ہے اور آمنت باللہ و ملائکتہ وکتبہ ورسلہ والیوم الآخر والقدر خیرہ وشرہ من اللہ تعالیٰ والبعث بعد الموت یعنی ذات وحدانیت کے وجود ملائکہ کتب آسمانی - انبیائے کرام - قیامت تقدیر خیر و شر کا من اللہ تعالیٰ ہوا ور اس مین عقلی ذمہ واری مرنے کے بعد پھر اُٹھنا ان عقائد کو جو ایمان کے ارکان بلکہ جسم انسان کی جان اور روح رواں ہین ایسے موثر اور دل نشین پیرایہ مین بیان کیا ہے کہ دیکھنے سے تعلق رکھتا ہے - جابجا آیات بینات - احادیث معتبر اور اقوال بزرگان دین سے استشہاد کیا گیا ہے - جس سے تاثیر اور استحکام المضاعف ہو گیا ہے -

اسکے بعد مناسب ترتیب سے ضروری عقائد سب بیان کر دیے گئے ہین - اور اس قدر اظہار میرے مقصد کے لئے کافی ہے کہ جن عقائد کی ضرورت ایک مسلمان حنفی کو ہے - خصوصاً جو خاندان چشتیہ - قادریہ - سہروردیہ اور نقشبندیہ

سے بیعت رکھتے ہین) اور ہونا چاہئیے اور جن عقائد مین آئے دن مباحثہ اور مناظرہ ہوتے رہتے ہین وہ سب کے سب اس کتاب مین موجود ہین۔ یہ دوبارہ چھپ کر تیار ہے اس کی قیمت پہلے ایک روپیہ تھی مگر پھر بھی تھوڑی ہی مدت مین ختم ہوگئی اب اسکی قیمت ۸ر بلامحصول کردی گئی ہے تاکہ ہرایک اس سے استفادہ اٹھا سکے۔ جس کے حاصل کرنے کے لئے جلد کوشش کیجئے ورنہ پھر انتظار کرنا پڑے گا صفحہ ۱۹۲ لکھائی چھپائی کاغذ باجامی دو جلد سے کم روانہ نہوگی۔

**دیوان اسرار حقیقت** مصنفہ محرم اسرار سرمدی مہبط انوار ایزدی حضرتنا مخدومنا خادم صفی محمدی قدس سرہٗ ہین جس کا نام خود شاہد ہے اور دیکھنے پر منحصر ہے طالبان خدا کے لئے پُراز حقیقت ہے۔ جسکے مضامین اُردو ہندی سے مملو ہین صفحات انشی کاغذ چکنا ڈمی قیمت ۳ر بلامحصول چہ جلد سے کم روانہ ہونگین۔

**اعلان** - چرمی سامان - بوٹ گرگابی - زین اسپ - ساز ٹم وغیرہ ساختہ کانپور عمدہ بکفایت سوداگر صاحب موصوف سے ملسکتا ہے فہرست درخواست کرنے پر مفت نذر ہوگی

## ملنے کا پتہ

**سید محمد احسان علی صاحب سوداگر ہالسی روڈ مقابل گرجا گھر کانپور**